

İsmail Beşikçi

PKK ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

MELSA
YAYINLARI

Melsa Yayınları: 18

İSMAİL BEŞİKÇİ

PKK ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

Birinci Baskı : Ocak 1992
Dizgi : Yurt Kitap-Yayın
Baskı : Metinler Matbaası
ISBN - 975 - 345 - 006 - 0

MELSA
YAYINLARI

Piyerloti Caddesi No:85 D/2 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 516 72 01

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	
Özgürkün Bedeli.....	7

BÖLÜM I SERXWEBUN İLE SÖYLEŞİ

Aydınlar Sorunu.....	25
Kürdistan Nasıl Yönetiliyor?.....	27
Türk Devlet Sisteminin Temel Ögesi.....	29
Atanmış Kurumların Halk Tarafından Seçilmiş Kurumlar Üzerindeki Tartışılmaz Egemenliği.....	36
Devlet Terörünün Niteliği.....	38
İlercilik - Gericilik.....	39
Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu.....	44
Kemalist Tıp.....	47
Türk Halkı Kürt Sorununa Nasıl Bakıyor?.....	51
Şiddete Başvurmanın İşlevi.....	52
Emperyalizmin Kürdistan Politikası.....	55
15 Ağustos Atılımı.....	59
Kürt Halkının Siyasal Birliği ve Mücadelesi.....	62
1990 Yılı Serihildanları.....	64
Sömürgecilik Kürt İnsanlarının Ruhsal Yapısını Nasıl Biçimlendiriyor?.....	65
Böl Yönet Politikasının Anlamı.....	71
Kürt Halkının Uyanışı Nasıl Gerçekleşti.....	73
Devletin Propagandasının Aşılması.....	75
PKK'nin, ERNK'nin, ARGK'nin Fonksiyonları.....	79
Kürt Diline Yaklaşım, Gand'inin Mücadelesi.....	81
Kürtler, Kürtçe Hakkında Ne Düşünüyor?.....	86
Kürtlerin, Geçmişlerine İlgisi Artıyor.....	89
Türk Komünist Önderlerin Kürt Sorunu Hakkındaki Düşünceleri.....	92
"Bölücüler", "Vatan Hainleri" Kavramları.....	96

Kürt Sorununun Uluslararası Niteliği.....	97
"Bilimsel Faaliyet", "Politik Faaliyet".....	99
Kürt Milliyetçiliği Kavramı.....	100
Sömürge Tezi.....	104
Uluslararası Demokratik Kamuoyuna Mesaj.....	108
Türk Solunda Yer Alan Kürtler.....	111
Başkan Apo.....	114

II. BÖLÜM MEKTUPLAR

PKK MENFAATLARI İSTEDİĞİ İÇİN İSMAİL BEŞİKÇİYE SARILDI.....	118
--	------------

PKK İLE İLİŞKİLERİMİZ

DDKO ile İlişkilerimiz.....	125
PKK ile İlgili Uyarılar!.....	128
PKK ile İlgili İlk Bilgilerimiz (Apocular).....	132
PKK Dışındaki Yapılar, PKK'yi Nasıl Değerlendiriyor?.....	140
PKK Hakkında Bilgilerimiz Artıyor	
PKK'nin Düşüncesi ve Eylemi.....	141
PKK'nin Uluslararası İlişkileri.....	148
Çirkin İddialar.....	150
"PKK Liderini Putlaştırıyor mu?".....	151
Kürt Gerillaların Fedakârlığı.....	154
PKK'nin Kürt Halk Yığınlarıyla Kurduğu Organik Bağ.....	155
PKK'yi Eleştirinin Koşulları.....	156
PKK'den Ayrılanların Niteliği.....	158
Bilim Özgür Bir Ortamda Üretilir.....	162

SADECE İŞKENCEDEN, ZULÜMDEN YAKINMAKLA YETİNEBİLİR BİR ZİHNİYET DEMOKRAT OLAMAZ.....

A. FEWZİ'NİN MEKTUBU.....	170
A. FEWZİ'NİN MEKTUBUNA CEVAP.....	182

ÖNSÖZ

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

12 Mart 1990-25 Temmuz 1990 tarihleri arasında, İstanbul'da Sağ-
malcılar Cezaevi'nde kaldım. 20 Mart 1991-14 Nisan 1991; 1 Ağustos
1991-31 Ekim 1991; 25 Kasım 1991-28 Kasım 1991 tarihleri arasında da,
Ankara'da Merkez Cezaevi'nde tutuldum. Bu süreler içinde, PKK mensu-
bu pek çok arkadaşla tanıştım. Çok değerli bu arkadaşlarla uzun uzun ko-
nuşmalar, tartışmalar yaptık... Bu konuşmalarla, tartışmalarla PKK'yı da-
ha yakından tanıma olanağı buldum. Her tutuklamada, her cezaevinde
PKK'nın farklı bir özelliğini kavradım. PKK'nın düşüncesi ve eylemi hak-
kında daha sağlıklı bilgilere sahip oldum. Şunu da vurgulamalıyım: PKK
hakkında bildiklerim daha çok bana anlatılanlar kadardır; gerek PKK'nın
yayın organlarından, gerek başka siyasal akımların yayın organlarından
öğrenebildiklerim kadardır.

Bir sabah erken saatlerde, havalandırmada bir arkadaşla birlikte vol-
ta atıyorduk. Arkadaş, Ortadoğu'daki arkadaşları, gerilla kamplarını kaste-
derek, "şimdi arkadaşlar spor yapıyorlardır, bir saat kadar sürer, ondan
sonra kahvaltuya oturacaklar..." dedi. Bunun üzerine, gerillanın yaşamı-
yla, yediğiyle, içtiğiyle, giyimiyle, kuşamıyla ilgili bazı sorular sormuştum.
O gün ve daha sonra bu konuyla ilgili epeyce konuşmalarımız oldu. Fakat
sorular yine de anlatılanlar çerçevesinde kalıyordu. Arkadaşları kendime
çok yakın hissetmeme, onların da beni böyle değerlendirdiklerini hisset-
meme rağmen, aklıma takılan her soruyu soramıyordum... "Acaba, bu ör-
güt için gizli kalması gereken bir konu mudur?" endişesi içindeydim. Fa-
kat yine de bu çok yetenekli, inançlı, bilgili ve coşkulu arkadaşlardan
PKK hakkında çok zengin bilgiler elde etme olanağına sahip oldum. Bu
süreçte Serxwebûn adına bir röportaj da yapıldı. Bu röportaj Serxwebûn
dergisinde yayımlandı.

II

Son yıllarda, özellikle 15 Ağustos 1984 atılımından sonra, gerilla güçleri, Kürdistan'da, çok geniş, çok kapsamlı bir toplumsal ve siyasal değişimin başlamasına neden oldular. PKK'nın düşüncesi, bu düşünceye uygun eylemi, geleneksel Kürt toplumunu derinden derine sarstı. Değerler allak-bullak oldu... Bu alt-üst oluş sürecinde geleneksel değerler parçalandı, modern değerler oluşmaya başladı. "Ailenin namusu", "aşiretin namusu", "kadının namusu" gibi geleneksel Kürt toplumunun temel değerleri parçalandı. "Ulusal onur", "ulusal özgürlük", "ulusal eşitlik", "bağımsızlık", "vatan", "vatanın kurtarılması" gibi modern değerler oluşmaya başladı. Kürt toplumu, modern değerler etrafında, bu duygular ve düşünceler etrafında yeniden örgütlenmeye başladı... Ulusal onur, ulusal eşitlik, ulusal özgürlük gerçekleşmeden, ulusun ve vatanının namusunun güvenceye alınamayacağı, ailenin, kadının namusunun korunamayacağı da açık bir şekilde ortaya çıktı. Günümüz Kürt toplumunda izlediğimiz allak-bullak olma süreci bir müddet daha sürecektir. Fakat, orta ve uzun vadede toplum çok daha ileri aşamalarda, modern değerler etrafında örgütlenerek yeni yeni dengelere oturacaktır.

Son 7-8 sene içinde, Kuzey Kürdistan'da gerçekleşen bu süreci küçümsemek mümkün değildir. Ulusal ve demokratik bütün hakları gasp edilmiş, maddi ve manevi bütün değerleri ya gasp edilmiş, ya yok edilmiş bir halk; beyni sömürgeleştirilmiş, kimliksiz bırakılmış, köleleştirilmiş, köleci boyunduruğa mahkûm edilmiş bir halk; ulusal onuru, ulusal kişiliği ezilmiş, yaralanmış, kişiliksiz bırakılmış bir halk; hep başkalarına, örneğin, Türklerin ve Türk milliyetçiliğinin çıkarlarına hizmet için koşullandırılmış bir halk; binbir türlü aşağılamalar ve hakaretler karşısında tepkisiz bırakılmış... leş gibi yerde yatan koskocaman bir kitle, PKK önderliğinin düşüncesi ve eylemiyle ayağa kalkmış, ruh ve heyecan kazanmıştır. Bunun son derece önemli bir süreç olduğu besbellidir.

Bugün, Kürt insanı, Kürt toplumu yoğun bir şekilde ulusal kimliğine sahip olmanın mücaddelesine içine içine girmiştir. Bu koşulları kabul edilemez bulmakta ve bunu gösterilerle, mitinglerle ifade etmektedir. Kürt insanı artık, ulusunun geçmişini, kökenini, dilini, kültürünü, tarihini... araştırmaya başlamıştır. Kürt insanı artık, Ortadoğu'nun ortasındaki ülkesinin

ve ulusunun bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını anlamaya, kavramaya çalışmaktadır, ülkesini istemektedir. Günümüz Kürt toplumunda, coşkun, yoğun bir uluslaşma yaşanmaktadır. Kürt insanları artık, resmi ideoloji tarafından, Kemalizm tarafından oluşturulan korku duvarlarını aşmaya başlamışlardır. Korku, elbette, insana has bir duygudur. Fakat, artık kimse korkuya teslim olmamaktadır. Tepeden tırnağa silahlı güçler, binbir türlü işkenceyle donatılmış güçler karşısında korku hissetmek doğaldır. Buna rağmen en sistematik işkencelerin yarattığı korkular bile artık, Kürt insanlarını teslim alamamaktadır. Zihinlerde ve beyinlerde resmi ideoloji tarafından oluşturulan karakollar birbiri ardına yıkılmaktadır. Hızlı, yoğun, kapsamlı bir özgürleşme gerçekleşmektedir.

Türk İçişleri Bakanlarından birisi şöyle demiş: "Doğu'da dağları bekleyen jandarma değil, jandarmanın korkusudur. Bu korkuyu sürekli kılabilmek için her türlü olanağı kullanmalıyız." Belirtmek istediğimiz şey, artık, bu korku duvarlarının aşıldığıdır. Bu süreçte, PKK'nın düşüncesinin ve eyleminin çok büyük bir rolü olduğunu, hatta, bu sürecin PKK ile gerçekleştiğini belirtmek gerekir.

Kuzey Kürdistan'da, Kürt halkının uyanışı, son çeyrek yüzyılda, Ortadoğu'da görülen en devrimci, en demokratik süreçlerden biridir. Köleleştirilmiş, köleci boyunduruğa mahkûm edilmiş, ezilmiş, ulusal onuru kırılmış, örselenmiş, yaralanmış, binbir türlü hakaret karşısında tamamen tepkisiz kalmış, leş gibi yerde yatan bir halkın uyanışı kadar, ayağa kalkması, ruh ve heyecan kazanması kadar, hakkına ve hukukuna sahip çıkmaya başlaması kadar güzel ve anlamlı bir şey olamaz... Bu uyanışın, bu demokratik açılımın Kürdistan'ın öteki bölgelerini de etkilediği ve bu doğrultuda örgütlenmeler oluşturduğu da açıktır. Öte yandan bu demokratik açılımın, dünyada, ırkçı ve sömürgeci baskılar altında ezilen öteki uluslar için de elverişli bir model oluşturacağı açıktır, besbellidir.

Sömürgeciliği, her zaman, ülkenin doğal zenginliklerinin yağma edilmesi, ülkenin pazar olarak kullanılmaya çalışılması gibi ekonomik boyutlarla kavramak yeterli değildir. Sömürgeciliğin insanların ruhsal yapılarını nasıl şekillendirdiklerinin incelenmesi de gerekli olmaktadır. Çünkü, ülke, sömürgeleştirilmeden önce, o ülkede yaşayanların beyinleri sömürgeleştirilmektedir. Özellikle Kürdistan'da beyinsel sömürgecilik de-

diğimiz olayın incelenmesi çok önemli olmaktadır. Bu da kişilik dediğimiz kavram üzerinde, "kişilik kazanma" dediğimiz süreç üzerinde, dikkatli bir şekilde, zengin olgusal verilere dayanılarak durmayı gerektirmektedir. PKK'nın bu konulara vurgulama yapması, olgusal verilere dayanarak kişilik sorunlarını incelemeye çalışması, sömürgeciliğin ruhsal yapıları nasıl şekillendirdiğini açığa çıkarmaya çalışması, ulusal kurtuluş hareketleri sürecine, bu sürecin kavranılmasına yeni yeni boyutlar kazandıracaktır. Bu boyut, kuşkusuz, başka ulusal kurtuluş hareketleri sürecinde de izlenmiştir, incelenmiştir. Fakat bu, PKK'da temel bir vurgulama konusudur.

İnkâr, asimilasyon Kemalist sömürgeciliğin en önemli boyutlarından biridir. Bu bakımdan, biz, Kürdistan'ın sömürge bile olamayan bir ülke olduğunu söylüyoruz.

III

Bu kapsamlı toplumsal ve siyasal değişimin en önemli göstergelerinden biri, kuşkusuz, kadının siyasal harekete katılmasıdır. Kürt kadınlarının gerillaya katılması, siyasal harekete katılması değişimin kapsamını, yoğunluğunu ve boyutlarını bütün açıklığıyla ortaya koymaktadır.

Kadınlar, Kürt kadınları... Ömürleri boyunca köyünden dışarı çıkmamış, çarşıya pazara gitmemiş, şehire inmemiş kadınlar... kendilerini birden bire jandarma ve polis karakollarında, Cumhuriyet savcılarının kapılarında, sıkıyönetim mahkemelerinde, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nde, Özel Tıp Cezaevleri'nde buldular. Babalarıyla, ağabeyleriyle, kocalarıyla, kayınpederleriyle doğru dürüst konuşamayan, konuşmaktan çekinen, tek kelime Türkçe bilmeyen kadınlar, savcıların, yargıçların sorularına cevap verir oldular... "Eşkiyaya yardım ve yataklık yapmışsın, aş vermişsin, ekmek vermişsin, yatacak yer göstermişsin..." Tekrar içeriye alınan kadınlar... Çocukları için, kardeşleri için, babaları ve dedeleri için nizamiye kapılarında bekleyen, hakaret gören, işkenceye uğrayan kadınlar... Saçlarından kavranılarak sürüklenip götürülen kadınlar... Bu süreçte çocuklarının ve kardeşlerinin düşüncesinin ve eylemlerinin içeriğini ve haklılığını kavrayıp poliüklenen kadınlar... Kürt kadınları.

Ömrü boyunca şehire inmemiş, sinema, tiyatro görmemiş, gazete

okumamış kadınlar, süreç içinde zulmü ve işkenceyi protesto etmek için açlık grevlerine oturdular. Özgürlük, eşitlik, ulusal onur gibi değerleri gazetecilere anlatmaya başladılar. Gerillaya katıldılar, gerillada aktif görevler aldılar. Hem namazlarını, niyazlarını eda ettiler hem de açlık grevlerine oturdular. Kürt halkının hakkından, hukukundan söz etmeye başladılar, bunları gazetecilere, milletvekillerine, devlet ve hükümet yöneticilerine, askerlere, subaylara anlatmaya başladılar.

Yaşamları boyunca şehire inmemiş, memurlarla karşılaşmamış kadınlar, yeni oluşumlarla beraber gösteri yürüyüşlerine, mitinglere katılır oldular. Zulmü, işkenceyi protesto eden sloganlar bağırırmaya başladılar. Çocuklarına, gerillaların cesetlerine büyük bir coşkuyla, büyük bir inançla sahip çıkmaya başladılar. Gösterilerde, yürüyüşlerde pankart taşıdılar... Bu süreç içinde, Kürt kadınları poliükleştiler...

Bu yeni oluşumlarla birlikte Kürt toplumunun yapısında da önemli değişiklikler olmaktadır. İnsanlar arasında, aileler arasında dayanışma duyguları gelişmektedir. Ağalık kurumu çöküş içindedir. Ağalık, şeyhlik, aşiret reisliği gibi kurumlar ancak devletin desteğiyle ayakta durmaya çalışmaktadır. Kan davaları gittikçe azalmaktadır. Buna rağmen kan davalarını kışkırtmak için sömürgeci güçler ellerinden gelen her şeyi yapmaktadırlar. Kürtlerin birlik, bütünlük oluşturmaya başlamaları sömürgeci güçlerin hiç işine gelmemektedir.

IV

Kürdistan, Kürt toplumu bu aşamaya hiç kolay gelmedi. 1980'li yıllardan beri binlerce şehit var. 1980'li yıllardaki Diyarbakır zindanları unutulabilir mi? 40'ın üzerinde genç insan, insanlık onuruna sahip çıktıkları için, "Türküm, muhtuyum..." demedikleri için, Kürt kimliğini ve Kürdistan kimliğini vurgulamaya çalıştıkları için işkencelerle katledildiler. Yakalandıkları yerde katledilenlerin, gözaltında işkencelerle katledilenlerin, polis ve jandarmada nezarethanelerinde katledilenlerin, yakalandıkları gözetimevi kayıtlarına, cezaevi kayıtlarına geçirilmeyenlerin sayıları daha çok, pek çoktur. Siirt'teki Kasaplar Deresi'ni, askeri gamizonların çevresindeki toplu mezarları unutmak mümkün müdür? Kürtler artık, belleklerini yeniden kazanıyorlar, Kürtlerin belleklerini kazımak artık, mümkün değildir. Kürdistan, eski Kürdistan değildir.

15 Ağustos atılımından sonra süreç daha da hızlandı. Bedel daha da ağırlaştı. Kürdistan'ın her tarafı Kürt şehitlerinin, Kürdistan davasını haklı bulan ve bunun için Kürtlerin yanında mücadeleye katılan Türklerin, Ermenilerin ve öteki uluslardan devrimcilerin kanlarıyla sulanıyor. Dünyanın çeşitli bölgelerinde cereyan eden ulusal kurtuluş savaşlarını yakından biliyoruz. Kürtlerinki kadar kanlı ve ağır geçen bir mücadele kolay kolay görülemiyor. Cezayir Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni, Vietnam Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni, Filistin Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni... yakından biliyoruz. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin çok farklı bir seyir izlediği bilinen bir gerçektir. Bu, Kürdistan'ın bölünmesinin, parçalanmasının ve paylaşılmasının ortaya çıkardığı bir sonuçtur.

Kürdistan'da baba-oğulun aynı yerde, işkence tezgâhlarında sorgulamaya alınmaları her zaman, her yerde izlenebilir bir durumdur. Dedenin, oğulun ve torunun aynı yerde sorgulamaya alınmalarına, işkenceye uğramalarına da sık sık rastlanmaktadır. Dede, oğlunun ve torununun, işkence sırasında çıkardığı sesleri, çığlıkları, acıları duymaktadır, yanında hissetmektedir. Oğul babasının ve oğlunun, torun dedesinin ve babasının feryatlarını en ince ayrıntılarına kadar hissetmektedir, duymaktadır. İnsanlık için bundan çok daha ağır bir zulüm olabilir mi? Kürt toplumu bu zulmü sık sık yaşadı, hâlâ yaşıyor. Bu, aslında insanlığın bir sorundur. Dünyanın hiçbir yerinde insanlar bu tür zulümlerle karşılaşmamalıdır. Dünyanın hiçbir yerinde insan soyunun bu kadar düşürülmesine izin verilmemelidir. Burada, insan soyunu düşürenler kuşkusuz, bu zulümleri düşünenler ve uygulayanlardır.

Bu zulümleri ve işkenceleri, Kürt ayaklanmalarından sonra yapılan göstermelik yargılamalarda da görmek mümkündür. Kürdistan'da görev yapan İstiklal Mahkemeleri'nin veya Örfi İdare Mahkemeleri'nin savcıları, önce dedesinin ve babasının gözleri önünde ve onları en derin acılara gark ederek torunu astırıyordu. Ondan sonra yine dedenin gözleri önünde, tarif edilemez acıları ve kederleri içinde oğlunu astırıyordu. Son olarak da ayakta duracak mecali bile kalmamış dedeyi astırıyordu... Bütün bunlar da Kürt ahaliye seyrettiliyordu. Kalabalık Kürt gruplarının bu vahşeti seyretmeleri zorunlu tutuluyordu. 1920'li ve 1930'lu yıllardan günümüze kadar neler değişti? Aslında devlet teröründe çok daha büyük bir yaygınlaşma oldu. Devlet terörünün kapsamı genişledi, daha öldürücü, daha yıkıcı, daha onur kırıcı oldu...

Temel soru şudur: Bütün bu işkencelere, baskılara ve zulümlere rağmen özgürlük duygusu ve düşüncesi nasıl gelişebilmektedir? Kökleşebilmektedir? Çünkü bu duygular ve düşünceler artık, bilinç düzeyine çıkmıştır. Bilinç düzeyine çıktıkları için de artık, geriletmeleri mümkün değildir. Cuma namazlarından çıkıp şehit gerillaların mezarlarına koşan insanlar nereye doğru koştuklarının bilincindedirler. Kürt toplumunda eksikliği duyulan temel kategorinin bilincindedirler. Şehit gerillaların evlerine haftalarca süren taziyelerin bir anlamı da budur. Halbuki, çatışmalarda öldürülen korucuların evlerine, taziye için kimse gitmemektedir.

Kürdistan'da yaşanan bu özgürleşme hiç de kolay sağlanamamıştır. Bunun karşılığında çok ağır bir bedel ödenmiştir, ödenmektedir. Binlerce şehit vardır. Henüz 20'li yaş çağını yaşayan binlerce şehit... 15'inde, 18'inde kadın-erkek binlerce şehit... Genç-ihüyar binlerce şehit... Kürdistan'ın her tarafını sulayan bu şehit kanlarıyla, Kürdistan ülkesi, artık, Kürtlerin vatanı haline gelmiştir. Her köyde, her mağrada, her dağın eteğinde, her yol kavşağında, her dağ geçidinde şehitlerin kanları vardır. Bu süreç, PKK'da çok güçlü dostlukların doğması ve giderek güçlenmesi gibi bir sonuç ortaya koymaktadır. Aynı eyleme katılanlar arasında aynı zamanda ve aynı mekânda eğitime katılanlar arasında çok güçlü dostluklar doğmuştur. Herhangi bir eylem sırasında meydana gelen şehitler, eyleme katılan ve mücadeleyi sürdüren arkadaşları arasında unutulmaz anıların oluşmasına neden oluyor.

Bir toprak parçası nasıl vatan haline, yurt haline geliyor? Bir gerilla grubu 1985 baharında bir köye geliyor. Gruptaki gerillalardan biri, köyü, köydeki insanları, insanlar, aileler arasındaki ilişkileri yakından tanıyor. Bu gerilla 12 Eylül'den önce ve 1982 yıllarında bu bölgede önemli çalışmalar yapmış, çalışmalara katılmış bir devrimci... Bu arkadaş o zamanlar köydeki insanlarla çok yakın ilişkiler kurmuş, dostluklar geliştirmiş, 1985 baharında, biraz da, gerillanın sıkıştığı bir ortamda, sömürgeci güçlerin bastırıldığı bir anda köye uğramak, dostlarının yardımını aramak ihtiyacını duyuyor. Bir akşam alaca karanlıkta köye ulaşıyorlar. Köy bir harabe. İnsanlar yok. İnsansız bir köy... Evlerin arasında bir iki kedi dolaşıyor. Köyde üçbeş ihtiyar var. Onlar da evlerinin içlerine kapanmışlar.

Gerilla, çok yakından tanıdığı, dostluklar kurduğu bir eve geliyor.

Evin bütün kapıları kırık, parçalanmış. Pencereleer kırık, çerçeveleri sökül-müş... Ahırlarda bir-iki koyun kalmış, tavuklar şurda burda dolaşıyor. Sa-manlık yakılmış, evin bir kısmı yakılmış, yıkılmış, dumanları henüz tütü-yor. Köyde kalan ihtiyarlarla konuşuyorlar. Köyün bütün insanları sürgün edilmiş. Köy zorla boşaltılmış... Yıkılmış, yakılmış bir köy. İşte bu man-zara karşısında gerilla geçmiş günleri hatırlıyor. Köye daha önceki geliş-leri, insanlarla sohbetleri bir filim şeridi gibi gözlerinin önünden geçiyor. Şu duvarların diplerinde insanlar otururlardı. Kapılar, pencereler düzgün-dü, bahçelerde meyve ağaçları, çiçekler vardı. Sular çağıl çağıl akardı... Kediler, köpekler ortalık yerlerde daha bir kurumlanarak dolaşırlardı. Ahırlarda koyunlar, kuzular, inekler olurdu. Evlerin etrafında hayvanlar yayılırdı, çocuklar oynarlardı. Şimdi, insanlar zorla göç ettirilmiş, evler yakılmış, yıkılmış. Eşyalar talan edilmiş. Gerilla bu süreci bir kere daha anlamaya, kavramaya çalışıyor. Bu köylerin çevresinde sömürgeci güçler-le yapılan çatışmaları, şehit olan yoldaşlarını hatırlıyor. Yoldaşlarının ne-rede, nasıl şehit olduklarını düşünüyor. Ülkesinin güzellikleri bir bir göz-lerinin önüne geliyor. Bütün bu güzelliklerin işgal altında olduğunu düşünüyor. Halkını, zulmü, baskıyı, işkenceyi, talanı tekrar hissediyor. İrkçi ve sömürgeci uygulamalara karşı kini, coşkusu daha da arıyor... İle-ride bu duygu ve düşüncelerini bir hikayenin çerçevesinde anlatmayı dü-şünüyor, bu düşüncesini gerçekleştiriyor. İşte bu süreç içinde toprak par-çası, artık vatan, yurt haline dönüşüyor; uğruna ölüncelir bir varlık haline geliyor.

Vatan, yurt kavramından söz ederken şu konuya da değinmekte ya-rar vardır. Kürdistan'da ulusal mücadele geliştikçe, Türk siyasal partileri, Türk basını, Türk aydınlarının büyük bir kısmı büyük bir telaşa kapılmak-tadır. Çeşitli yollarla, Kürtlerin bağımsız Kürdistan düşünüp düşünmedik-lerini anlamaya çalışmaktadır. Çeşitli zamanlarda, çeşitli mekânlarda Kürtlere sorular yönelmektedir. Kürtler de soru soranların istedikleri ce-vapları yakından bilmektedirler. Uygun cevabı hemen vermektedirler: "Hakkâri bana, İstanbul sana, yok öyle yağma, İstanbul'dan bizi kopara-mazsınız. Elbette birlikte yaşayacağız, kardeş kardeş yaşayacağız..." "Bodrum, Marmaris, İzmir senin, Hakkâri, Van, Siirt benim... Buna izin vermeyiz. Bağımsız Kürdistan istemiyoruz... Birlikte yaşayacağız, Bod-rum'un, Marmaris'in, İzmir'in güzelliklerini birlikte yaşayacağız..." Bu tür

cevaplardan büyük bir hüznü duyuyorum. Çünkü bu cevaplarda "vatan" bilinci yoktur, "ülke" bilinci yoktur.

Bu cevaplarda, Kürdistan savunması, ülke savunması, vatan savun-ması yoktur. Değil ülke savunması, vatan savunması, ülkeyi terk etmek vardır, vatani terk etmek vardır. Kime terk ediyor? Elbette sömürgeci güçlere... Kendisi İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de oturacak, Kürdistan'ı ise sömürgeci güçlere teslim edecek.

Sömürgeciler Kürdistan'ı Kürt aydınlarından daha çok seviyor!..

İsveçliler, Almanlar, Amerikalılar, Araplar... vs. Bodrum, Marmaris, İstanbul, İzmir gibi yörelerde nasıl oturabiliyorlarsa, elbette, Kürtler de oturabilirler. Fakat buralar, Kürtler için hiçbir zaman vatan, yurt olamaz... Kürtler kendi yurtlarını, kendi vatanlarını savunmak durumundadırlar. Başkalarının vatanlarında eyleşmek, tam da sömürgeci güçlerin istediği bir şeydir...

Kürt aydını aymazlık içindedir...

V

İnsan hakları anlayışı söz konusu olduğu zaman Türk Devleti'nin temel niteliği üzerinde dikkatle durmak gerekiyor. Türk Devleti, tarihte hiç-bir halka, hiç kimseye, insan haklarının gereğidir, eşitlik gereğidir, adalet gereğidir diyerek hak-hukuk tanımamıştır. Bunu, Türk egemenliği alın-daki halklar zorla almanın yolunu ve yordamını bulmuş ve bu düşüncelerini hayata geçirmişlerdir. Yukarıda sözünü ettiğim cezaevlerinin birinde bir ziyaret, bir görüş sırasında duyduklarım bu düşünceyi çok çarpıcı bir şekilde kanıtlamaktadır. Bir kadın yanında iki yaşındaki, altı-yedi yaşla-rındaki çocuklarıyla ve ondört yaşındaki oğlu ile kocasını ziyarete gelmiş-ti. Kürdistan'ın çok uzak bir yöresinden gelmişlerdi. Bir otobüsten inip ötekine binerek gelmişlerdi. Kadın hiç Türkçe bilmemektedir. Ondört ya-şındaki oğlunun rehberliği ile ta cezaevine kadar ulaşmıştır.

Kadın, kocasına, görüşün bir yerinde şunları anlatmıştır: "... Bizim köye askerler artık istedikleri zaman gelemiyorlar. İstedikleri zaman gelip koyunumuzu, tavuğumuzu kesip yiyemiyorlar. Yumurtamıza, yağımıza, yiyeceklerimize sahiplenemiyorlar, eşyalarımızı talan edemiyorlar. Ara

sıra geldikleri zaman da terbiyeli davranıyorlar. Çünkü, biliyorlar ki dağda bizim de askerlerimiz var...” Bundan sonra, kadın kocasına köyde olup bitenleri anlatıyor. Kimin oğulunun, kimin kızının gerillaya katıldığını bir bir söylüyor. Karı-koca gerillaya katılanlardan söz ediyor. Korucuların, muhbirlerin köyde insan içine çıkamadıklarını belirtiyor. Gerillalardan bir şehit olduğu zaman köy içerisinde cenaze törenine yüzlerce kişinin katıldığını söylüyor. Fakat korucuların cenazesini taşıyacak dört adamın bile bulunamadığını anlatıyor. Şehit olan gerillaların evlerine taziyeler haftalarca sürüyor. Çatışmalarda öldürülen korucuların evlerine ise hiç kimse taziyeye gitmiyor. Korucular da artık koruculuğu bırakmak istiyorlar. Falanca, filanca bıraktı. Ötekiler de bırakmaya çalışıyor. Fakat hükümet onların koruculuğu bırakmalarına izin vermiyor...

VI

Bugün Türk demokrasisini tehdit eden en önemli olgu, atanmış kurumların, halk tarafından genel oyla seçilmiş olan kurumlar üzerindeki egemenliğidir. Bu, hukuksal değil fiili bir durumdur. Anayasada, yasalarda egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu söylenmektedir, yazılmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin üstünlüğü vurgulanmaktadır. Fakat fiili olarak örneğin Millî Güvenlik Kurulu'nun, Türkiye Büyük Millet Meclisi üzerindeki baskısı ve etkinliği tartışılmazdır. Kaldı ki bu etkinliğin anayasal dayanakları da vardır. Kürdistan sorunuyla ilgili olarak bu etki açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Bugün Türk devlet kademeleri içinde Kürt sorununu hâlâ, şiddet yoluyla çözüme kavuşturmak isteyenler vardır. Bunlar bugünkü hükümetin Kürt sorunuyla ilgili olarak attığı bazı adımlara karşı çıkmaktadırlar. “Kürt realitesini tanıyoruz” türünden açıklama bu güç odakları tarafından hoş karşılanmamaktadır. Köntgerilla, Özel Harp Dairesi, Halkla İlişkiler Başkanlığı gibi kurumları bu güç odakları arasında saymak mümkündür. Bunlar şiddetin, sınır ötesi operasyonlarla Güney Kürdistan'a taşınmasını da istemektedirler. “Irak'ın kuzeyinde meydana gelen otorite boşluğu”nu doldurmak sözü bu anlama gelmektedir. PKK'nın bu otorite boşluğu içinde gelişip güçlendiği kabul edilmektedir. Aslında 1991 yılı içinde yapılan sınır ötesi operasyonların amacı tam da buydu. Fakat bu konuda başarılı

olunamadığı, PKK'yı oradan çıkarmak şöyle dursun, PKK'ya zayıflık dahi verdirilemediği bilinmektedir. Yine bu operasyonların, PKK'ya karşı Türkiye Cumhuriyeti ile işbirliği yaptıklarını açıklayan Irak Kürdistan Demokrat Partisi, Kürdistan Yurtsever Birliği gibi örgütlerin zayıflamasına neden olduğu, buna karşılık PKK ile işbirliği yapan PAK'ın (Kürdistan Özgür Partisi) Güney Kürdistan'da halk yığınları arasında gittikçe güçlendiği bilinmektedir. Buna rağmen yine bu tür çözümleri düşünenler, bunları hayata geçirmeye çalışanlar olabilmektedir. Ve bunlar, başbakan, bakan, vali gibi otoriteyi değil sadece askeri otoriteyi tanımaktadır. Kürdistan'da, Özel Savaş yürüten görevliler, çoğu zaman, başbakanın, bakanların, valilerin ve kaymakamların “halka ateş açmayın”, “halka şefkatle yaklaşın” biçimindeki emirlerine riayet etmemektedirler. Bunlar Türk Devleti'nin militarist karakteriyle ve değerleriyle ilgili bir durumdur. 19 Aralık 1991'de ve daha sonraki günlerde Kulp (Diyarbakır)'da meydana gelen olaylar bunun açık bir yansımasıdır. Kulp'ta birlikte, Lice, Hazro, Silvan gibi şehirlerde cereyan eden olaylar yine bu doğrultudadır. 29 Aralık 1991 tarihli Yeni Ülke gazetesinde, yine aynı tarihli ve 44 sayılı 2000'e Doğru dergisinde olayların cereyan tarzını bütün açıklığı ile görmek mümkündür. Bazı günlük basında da benzer haberleri izlemek söz konusu olabilmektedir. (örneğin bk. 30 Aralık 1991 tarihli Cumhuriyet, Sabah, Zaman gazeteleri)

Kanımcı, Türk demokrasisinin önündeki en önemli engel budur. Hükümetler Türk siyasal hayatında bu kurumların etkinliğini geriletmedikleri sürece demokrasinin yaygınlaşması ve kökleşmesi mümkün değildir. Genel oyla seçilmiş kurumlar tayinlerle oluşturulmuş bu tür kurumların sevk ve idaresini ele alamadıkları, bunların hukuka ve insan haklarına karşı eylemlerini durduramadıkları sürece kendi konularını da tehlikeye atmış olacaklar. Fakat her şeye rağmen Türkiye'yi demokratikleştirecek güçler belirmiştir. Bu güçlerin başında PKK gelmektedir. PKK'nın düşüncesi ve eylemi genel oyla seçilmiş kurumların etkinliğini artıracak, militarizmden, devlet teröründen başka hiçbir şey düşünmeyen kurumların Türk siyasal hayatındaki ağırlığını giderek azaltacaktır.

VII

Günümüzde konuşulan en önemli konulardan biri de, Kürtlerin Türkiye Büyük Millet Meclisi temsilileriyle ilgilidir. Kanımca Türkiye Büyük Millet Meclisi Kürtleri temsil yeteneğinden oldukça uzaktır. Gerek 6 Kasım 1991 günü yapılan yemin töreni sırasında, gerekse 15 Aralık 1991'de Ankara'da yapılan Halkın Emek Partisi 1. Olağanüstü Kongresi'nin basına yansıtılış biçiminde, gerekse 26 Aralık 1991 günü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yapılan iç güvenlikle ilgili genel görüşmede meydana gelen olaylarda bu düşünceler doğrulanmaktadır.

Yemin töreni sırasında "ben ve arkadaşlarım bu yemini anayasa bas-kısı altında okuyoruz" diyen bir Kürt milletvekilinin sözleri Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde çok büyük tepkilere neden olmuştur. Bazı Türk milletvekilleri bu sözleri söyleyen Kürt milletvekilini konuşturmamak, kürsüden indirmek için fiili tecavüzde bulunmuşlardır. Kürsünün etrafını çevirmişler olay yaratmışlardır. Başta bugünkü başbakan Süleyman Demirel olmak üzere yumruklarını dakikalarca sıra kapaklarına vurmuşlardır. Kürt milli renklerini simgeleyen mendiller ve saç bağları taşımak yine çok büyük tepkilere ve protestolara neden olmuştur. Yemin metnine, Kürtçe olarak "Bu yemini Türk ve Kürt halklarının kardeşliği için yaptım" biçiminde bir cümle eklemek kıyametlerin kopmasına neden olmuştur. Görüldüğü gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında Kürtlerin kendilerini ifade etmelerine olanak verilmemektedir. Bu olayın ertesi günü Türk basınına yansıtış biçimi üzerinde ayrıca durulmalıdır. Kürt milletvekillerinin çok masum tavır ve davranışları "şov" olarak, "Türk demokrasisine, hoşgörü ortamına darbe", "bölücülük", "ayrılıkçılık", "Kürt terörü" olarak yansıtılmıştır.

Halkın Emek Partisi 1. Olağanüstü Kongresi'nin basına yansıtılış biçiminde de aynı tavırları ve davranışları izlemek mümkündür. Türk basını Kürtlerin kendilerini ifade etmelerine tahammül edememektedir. Kongrede, Abdullah Öcalan'ın annesi Üveys Öcalan'a gösterilen sevgi, saygı ve ilgi karşısında büyük bir öfkeye ve paniğe kapılmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde iç güvenlik konusunda yapılan genel görüşmede cereyan eden olaylar ise tamamıyla yürek karartıcı bir durumdur. Sosyal Demokrat Halkçı Parti'ye Halkın Emek Partisi'nden geç-

miş bir milletvekilinin, Şırnak milletvekilinin meclis kürsüsünde yaptığı konuşma engellenmiş, yarıda kesilmiştir. Milletvekili konuşma yaptığı meclis kürsüsünden yaka paça edilerek, zor kullanılarak aşağıya indirilmiştir. Bu, Kürtlerin Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünde düşüncelerini ifade edemeyecekleri anlamına gelmektedir.

Bu son olayı biraz daha irdelemekte yarar vardır. 19-22 Aralık 1991 günlerinde Lice, Hazro, Silvan ve Kulp'ta gerillaların cenazelerini almak isteyen halkla Türk Güvenlik Güçleri arasında çatışmalar çıkmıştır. Türk Güvenlik Güçleri silahsız ve savunmasız kalabalıklar üzerine ateş açmıştır. Örneğin Kulp'ta bu ateş sonucu 14 Kürt insanı hayatını kaybetmiştir. Yüzlerce yaralı vardır. Milyarlara varan maddi zarar söz konusudur. Bu katliam Kürt halk yığınları arasında çok büyük bir infialin oluşmasına neden olmuştur. Kürdistan'da cereyan eden bu olayları Türk basını, radyo ve televizyonu vermemektedir. Fakat Kürt milletvekilleri bu olayları yakından bildikleri için bölgeye gitmişlerdir. Bu olaylar, Ankara, İstanbul, İzmir gibi metropollerdeki Kürt gençleri tarafından da ilgiyle ve dikkatle izlenmektedir. Bu süreci yakından izleyen Kürt gençleri halkın üzerine ateş açılmasını protesto etmek, bu katliamlara tepkisiz kalmadıklarını göstermek için İstanbul'da, Bakırköy'de Olağanüstü Hal Bölge Valisi'nin kardeşinin işyerine molotof kokteyli atmışlardır. Konfeksiyon ürünleri satılan mağazada yangın çıkmıştır. Yangın kısa zamanda tüm katları sarmıştır. Yangın merdivenlerine açılan kapının kilitli ve kaynaklı olması nedeniyle insanlar yangından, boğucu gazlardan uzaklaşamamışlardır. Bunun sonucunda aralarında çocukların ve kadınların da olduğu 11 kişi hayatını kaybetmiştir. Kürdistan'daki katliamlardan, silahsız savunmasız kalabalıklar üzerine ateş açılmasından, 14 Kürt insanının katledilmesinden tek satır söz etmeyen Türk basını İstanbul'daki olayı günlerce diline dolamıştır. Manşetten haberler, fotoğraflar yayınlamıştır. Sanki, Kürdistan'da hiç çocuk öldürülüyormuş gibi yangında ölen çocukların fotoğrafını yayınlamıştır. Kamuoyunun duygularını sömürmeye çalışmıştır. Böylece Kürt Ulusal Hareketi'ne karşı bir kamuoyu oluşturma gayreti içine girmiştir.

İşte Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki iç güvenlikle ilgili genel görüşme böyle bir ortamda gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Genel görüşmede Kürdistan'daki katliamlara, güvenlik güçlerinin halk yığınları üzerine ateş açmasına, 14 ölüye, yüzlerce yaralıya, baskıya, işkenceye, araba kon-

voyuna ateş açılmasına, milyarlarca liralık maddi zarara hiç değinilmemiştir, hep İstanbul'daki olaydan söz edilmiştir. Bir Kürt milletvekilinin bu olaylardan söz etmesine, Türk ve Kürt halklarının kardeşliğini dile getirmesine ise izin verilmemiştir... O halde, Kürtler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde itilip kakılmaktan, hakaret görmekten, aşağılanmaktan kurtulmak durumundadırlar. Kürt Milletvekilleri bu saldırıları, bu aşağılamaları kendi şahıslarına yapılan bir saldırı ve hakaret olarak kabul edemezler. Bu saldırı, bu hakaret, bu aşağılama doğrudan doğruya Kürt ulusuna karşı yapılmaktadır. Bu çok açıktır. Kuşkusuzdur.

Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın 25 Aralık 1991 günü yaptığı radyo ve televizyon konuşmasını da hiç unutmamak gerekir. İstanbul'daki olayı vurgulayan, Kürdistan'daki katliamlara hiç dikkat çekmeyen Cumhurbaşkanı, Halkın Emek Partisi'ni de ağır biçimde suçlamıştır. HEP'lilerin bu "kutsal çatı" altında yer alamayacaklarını vurgulamıştır. Bu "kutsal çatı" altında Kürt Milletvekillerine yer olmadığı Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın konuşmasıyla da ortaya çıkmaktadır. Bütün bunlardan dolayı Kürtler, Kürdistan Ulusal Meclisi'ni oluşturmanın düşüncesi, tavır ve davranışı içinde olmalıydılar.

Kürtler vardır, Kürtlerin dili vardır, Kürtlerin ülkesi, vatani vardır. Kürtlerin ulusal meclisi de olmalıdır.

Bu çerçevede Türk düşüncesinin ve Türk basınının sergilediği tutumun da incelenmesi gerekir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde temsil edilen siyasal partilerin tavır ve davranışları yine incelenmelidir. Türk basını, Türk siyasal partileri Rusya'da, Balkanlar'da 400.000 kişilik Türk grupları için bile devlet istemektedirler. Orta Asya'daki Türk kökenli cumhuriyetlerin bağımsızlığa kavuşmasını coşkuyla izlemektedirler. Bu cumhuriyetlerin bağımsızlığını, özgürlüğünü teşvik etmektedirler. Fakat Ortadoğu'da 35 milyondan daha büyük bir nüfusa sahip Kürtler için devlet olma hakkını kati surette düşünmemektedirler. Türklerin bağımsızlığı, özgürlüğü vs. söz konusu olduğu zaman Türk basınının ve Türk siyasal partilerinin gözleri pırıl pırıl olmaktadır. Kürtlerin bağımsızlık ve özgürlük hareketi söz konusu olduğu zaman ise yürekleri karamaktadır.

Bu, ırkçı bir düşüncedir, ırkçı bir tavır ve davranıştır. Buradaki ırkçılık Orta Asya cumhuriyetlerindeki, Balkanlardaki Türklerin ulusal ve de-

mokratik haklarının gözetilmesinden kaynaklanmamaktadır. Kürtler için benzer hakların tanınmamasından, Kürtlere baskı yapılmasından kaynaklanmaktadır. Çifte standartlı bu düşünce, bu tavır ve davranış Türk basınının, Türk üniversitesinin, Türk siyasal partilerinin temel niteliklerinden biridir. Bu yönleriyle Türk basını, Türk üniversitesi gibi kurumlar Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadırlar.

Yukarıda kısaca sözünü ettiğimiz Bakırköy'deki yangınla ilgili olayda, Türk basını, Türk siyasal partileri, Türk aydınları vs. şunu soruyorlar, sorularını muhataplarına vurgulama yaparak yöneltiyorlar.

— Bakırköy yangınına, benzer olayları yaratmak doğru mudur? 11 masum insanın, çocukların, kadınların ölmesi doğru mudur?

Bu sorudan önce sorulacak sorular vardır, bu sorular sorulmadan, yukarıdaki sorunun sorulması ve cevabının verilmesi de hiç anlamlı değildir, ciddi bir tutum değildir.

— Özgürlük isteyenlere, onuruna, kimliğine sahip çıkmaya çalışan bir halka şiddet yoluyla cevap vermek, özgürlükleri boğmak doğru mudur? Şehit gerillaların, yani kendi çocuklarının cesetlerini almak isteyen bir halkın üzerine kadınların, yaşlı insanların, çocukların üzerine ateş açmak doğru mudur? Silahsız, savunmasız kalabalıklar üzerine ateş açmak, insanları, araçları kurşunlamak doğru mudur?

Koalisyon hükümeti, "teröre karşı amansız bir mücadele yürüteceğiz, halka şefkatle yaklaşacağız" diyor. Halka şefkatle yaklaşacağız diyen hükümetin şehit gerillaların cesetlerini almaya çalışan halkın üzerine ateş açılması karşısında hiçbir şey yapamaması "şefkat" politikasının içerikten yoksun olduğunu göstermiyor mu?

Vedat Aydın, bir gece yarısı, Özel Tim tarafından, evinden, karısının ve üç çocuğunun arasından alındı, işkenceyle öldürüldü. Bu doğru mudur? Şehit Vedat Aydın'ın cenazesini toprağa verebilmek için 15 civarında insan şehit edildi, bunlar doğru mudur?

Devletin güvenlik güçleri PKK militanları kılığına girip Satê köyünde (Yüksekova) 30, Gerê köyünde (Şırnak) 30 Kürt insanını katletti... Bu olayların ilk günlerinde Türk basını PKK'ya şiddetli bir eleştiri yöneltti... Fakat bu birkaç gün içinde bu soykırım girişimlerinin, devletin güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirildiği açık bir şekilde ortaya çıktı. Fakat

Türk basını, kendi devlet güçlerine karşı en ufak bir eleştiri yapmadı, bunlar doğru mudur?

Bu tür soruları sormayanların Bakırköy yangını konusunda soru sormaları ciddiye alınamaz. Kaldı ki, olaylar ciddi bir şekilde incelendiği zaman şu husus hemen anlaşılacaktır: Bakırköy'deki olayda adam öldürme kastı yoktur... Fakat Kürdistan'dakiler bu kasıtlı gerçekleştirilmiştir.

— Kürt milletvekillerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kürsüsü'nde kendilerini ifade etmelerine engel olunuyor. Kürt milletvekilleri yaka paça edilerek kürsüden indiriliyor... "Teşri masuniyet"den sık sık söz eden "en demokrat" oldukları söylenen insanların bile sesi çıkmıyor... TBMM Başkanı'ndan ses çıkmıyor... Bunlar doğru mudur?

Devlet terörünü engellemeden demokrasi kurulamaz...

VIII

Bu kitap, "Özgürlüğün Bedeli" başlığını taşıyan bu önsözün dışında iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yukarıda, bu yazının başında sözünü ettiğim söyleşi yer almaktadır. Söyleşiye bazı ara başlıklar konulmuştur. Söyleşi yeni bir düzenleme içinde verilmiştir. İçeriği kuşkusuz aynıdır. Bu söyleşinin Serxwebûn dergisinin 103 (Temmuz 1990), 104 (Ağustos 1990) ve 105 (Eylül 1990 tarihli) sayılarında yayımlandığını bir kere daha belirtmeliyim.

İkinci bölümde İbrahim Güçlü arkadaşımızla PKK ile ilgili mektuplaşmalarımız yer almaktadır. Bu mektuplar da Serxwebûn dergisinde yayımlanmıştır. İbrahim arkadaşımızın ilk mektubu aşağı yukarı bütünü ile yayımlanmıştır. 65 sayfalık ikinci mektubu hakkında ise bilgi verilmiştir. Arkadaşımız bunu kendisi kuşkusuz istediği zaman, istediği şekilde yayımlayabilir. (bk. Serxwebûn, sayı 111, Mart 1991; Sayı 117, Eylül 1991)

İlk mektuplar Toplumsal Kurtuluş dergisinde de yayımlanmıştır. (Sayı 44-45, Haziran-Temmuz 1991, s. 65-81)

Mektubun orijinalinde ara başlıklar yoktur. Arabaşlıklar kitaplaştırma sırasında konulmuştur.

Bu bölümde A. Fewzi'nin mektubundan da söz etmek gerekir. A. Fewzi'nin mektubunun içeriği Kürdistan Press (sayı 86), Rızgari özel ek

(sayı 11)'de yayımlandı. Mektubun tamamının Rızgari, sayı 24-25'te yayımlandığını öğrendim. Bu dergiyi henüz göremedim. Bu mektuba verdiğim cevap ise Rızgari sayı 26'da (Nisan 1991, s. 137-138) yayımlandı. Yine sözü edilen 26. sayıda A. Fewzi'nin ikinci mektubu da yayımlandı. Bu mektupta, birinci mektupta yer alan suçlamalar aynen tekrarlanmaktadır. Bu bakımdan bu mektuba ayrıca cevap verme gereğini duymadım. Bu kitaba da alınmadı.

IX

Temel soru yine ortadadır. "PKK Üzerine Düşünceler" denildiği zaman bazı soruların gündeme getirilmesi ve cevaplarının aranması elbette büyük bir zorunluluktur. PKK'yı kuran 27 kişinin sınıfsal yapıları neyi göstermektedir? Bu insanların eğitim durumları nedir? Babalarının mesleği nedir? Bu 27 kişi Kürdistan'ın hangi yörelerinden gelmektedir? Bunların coğrafi dağılımı neyi göstermektedir? 27 kişinin kaç tanesi kadındır? Bugün 27 kişi içerisinde, PKK'nın ideolojik ve politik çizgisinde yaşamını sürdüren kaç kişi vardır? Kaç tanesi itirafçı olmuştur, pişman olmuştur? Kaç tanesi şehittir? Herhangi bir nedenle PKK'yı terk eden kaç kişi vardır?

1970'li yılların sonlarından itibaren PKK'ya katılan binlerce kişi olmuştur. Bu kişilerin sınıfsal yapıları konusunda yukarıdaki soruların, benzer soruların sorulması, cevaplarının aranması gerekir...

Binlerce şehit vardır. Bunların da sınıfsal yapıları, toplumsal ve ahlaki değerleri elbette incelenmelidir...

Diyarbakır zindanları başıbaşa incelenmesi gereken bir süreçtir...

PKK'ya katılan bir militanın ailesiyle ilişkileri, ailesinin de giderek toplumsal ve siyasal sürece katılması ilgiyle, zengin olgusal dayanaklarla incelenmesi gereken bir konudur...

Kadınların siyasal harekette, gerillada yer almaları, aktif görevler almaları, yine üzerinde durulması gereken bir konudur.

Gerillaların, sanatla, edebiyatla, kültürle ilişkileri dikkatli bir şekilde incelenmesi gelecekteki Kürt toplumu hakkında önemli ipuçları verecektir. Örneğin yaşadıklarını yazanlar var mı? Ne kadarını yazabiliyorlar?

PKK hakkında yazılan iddianameler bile bu konularda bazı ipuçları verebilmektedir...

Bu konuların çok önemli olduğunu, ciddi ve kapsamlı bir şekilde incelenmesi gerektiğini biliyoruz.

**

*

Bu kitabı yayımladığı için MELSA Yayıncılık'a, kitabın dizgisi için çok büyük bir gayret sarf eden Yurt Kitap-Yayın'a teşekkür ediyorum.

İsmail Beşikçi

Ocak 1991
Ankara

I. BÖLÜM

SERXWEBÛN ile SÖYLEŞİ

Aydınlar Sorunu

SERXWEBÛN— Sayın Beşikçi, günümüzün en büyük sorunlarından biri olan Kürt- Kürdistan sorununu yıllardır araştırıp inceliyorsunuz. Ve bu çalışmalarınızın en son örneği “Devletlerarası Sömürge Kürdistan” adlı yapıtınız çıktı ve bu nedenle tutuklusunuz. Biz bu tutuklanmanın gülmeyeceğimize hiç değinmeyeceğiz. Bunun sizin çalışmalarınızın önünde ciddi bir engel teşkil etmediğini biliyoruz. Bundan sonraki çalışmalarınız için şimdiden başarılar diliyoruz ve ilk sorumuzu sormak istiyoruz. Bildiğiniz gibi 12 Eylül darbesi, solun ve aydınların düşüncelerinin ve eylemlerinin içeriğini bütün yönleriyle açığa çıkaran bir ayna olmuştur. Her türlü özgürlüğe, demokrasiye ve en temel insan haklarına yöneltilen azgın saldırılar karşısındaki tutumlardan bu durum açığa çıkmıştır. Bu nedenle 12 Eylül rejimi ortamında birçok olgu yanında açıklık getirilmesi gereken bir konu da aydınlar meselesidir. O halde aydınların rolü nedir? Aydınlar rollerini gerektiği gibi yapmakta mıdır? Günümüzde aydın olmanın anlamı nedir?

— Türkiye gibi toplumlarla Batı toplumlarında aydınlar, toplum içinde değişik rollere sahip olmuşlardır. Türkiye ve benzeri toplumlarda, aydınlar resmi ideolojiye göre belirlenmesi gereken bir kategoridir. Resmi ideoloji herhangi bir ideoloji değildir. Devlet tarafından ileri sürülen bir ideolojidir. Devletin, öğrenilmesini, benimsenmesini, yaygınlaşmasını istediği görüşlerdir. Devlet, bu görüşlerin etkin olmasını engelleyecek, bu

görüşlerin gelişmesine sekte vuracak, bunların doğruluğundan kuşku duyacak her türlü çabaya karşıdır... Devlet, herkesin, yayılmasını istediği bu görüşleri öğrenmesini ve buna göre tavır ve davranışlarda bulunmasını istemektedir. Bu görüşlerin doğruluğundan kuşku duyulmamasını bunları tek gerçek, tek doğru olarak kabul etmesini istemektedir. Bu görüşlerin eleştirilmesine tepki göstermektedir. Bu düşünceleri insanlara ve kurumlara egemen kılmak için cezai yaptırım yetkisini sonuna kadar kullanmaktadır.

Türkiye'de, resmi ideolojinin Kemalizm olarak ifade edildiği söylenebilir. Kemalizm antiKürt bir ideolojidir. Türk resmi ideolojisinin en önemli özelliği antiKürt olmasıdır. Bu, resmi ideolojinin en önemli boyutudur. Yalana, inkâra, asimilasyona dayanan bir ideolojidir. İrkçidir ve sömürgecidir. Kürtlerin ulusal varlığını inkâr etmektedir. Kürtlerin kökeninin Türk olduğunu, Kürtlerin, Turani bir kavim olduğunu iddia etmektedir. Kürtçe diye bağımsız bir dilin olmadığını, Kürtçenin Türkçenin bir şivesi olduğunu ileri sürmektedir. Kürtlerin ulusal varlığını inkâr etmek suretiyle, ulusal ve demokratik haklarını yok saymaya çalışmaktadır. Bu ırkçı bir politikadır ve dünyada böyle bir ırkçılığın bir eşi daha yoktur. İşte böyle bir ortamda, Aydınlar, kendilerini, resmi ideolojinin düşüncesine, tavır ve davranışına göre belirliyorlar. Türkiye gibi ülkelerde aydın, resmi ideolojiyi eleştirebilen, eleştirileri doğrultusunda tavır ve davranışlarda bulunabilen bir kişidir. Aydınlar kavramını belirleyen, onların şu veya bu düzeyde sahip oldukları bilgi birikimi değildir. Bilgi birikimi, ancak, aydınlar kategorisini belirleyen ikinci derecede bir boyut olarak ele alınabilir. Aydın kavramını belirleyen esas boyut, tavır ve davranış boyutudur. Devletin terörü, baskısı ve zulmü karşısında yılmayı, sinmemeyi, geri çekilmemeyi gerektirir. Terörün, baskının, zulmün, işkencenin elbette bir işlevi, bir anlamı vardır... Bunun işlevi, anlamı elbette kavranılacaktır. Fakat devlet terörüne, baskıya, işkenceye ve zulme karşı belirli bir tavır ve davranışı sürdürmek de gerekir.

Resmi ideolojinin resmi olma durumundan ortaya çıkan niteliği üzerinde iyice durmak gerekir. Eğer, devletin elinin altında bazı düşünceleri yasaklama, kısıtlama yetkisi varsa, bu yetki her zaman, her yerde ve her fırsatta kullanılabilir. Bu yasaklamalar, kısıtlamalar, aslında Kürtler için

düşünülmektedir. Kürt sorunu dikkate alınarak düşünülmekte ve uygulanmaktadır. Fakat, bir kere, böyle bir yetkiyi ele geçiren bir güç, hoşuna gitmeyen, kendisini rahatsız eden her toplumsal ve siyasal olay karşısında bu yetkisini kullanır. Her türlü toplumsal ve siyasal muhalefeti yok etmeye çalışabilir. Böylece Kürdistan için düşünülen kısıtlamalar, tüm Türkiye'yi etkiler hale gelmektedir. Bunun günümüzdeki en çarpıcı örneği, 413 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararname'dir. Yine bu kararnameye ilişkin olarak yayınlanan 421 ve bu iki kararname yerine yayınlanan 424, 425 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararnamelerdir. Bu kararnamelerle hükümete, Olağanüstü Hal Valisi'ne ve Kamu Yönetimine verilen yasaklama, sansür ve sürgün yetkileri sadece Kürdistan'ı değil bütün Türkiye'yi etkilemektedir.

Kürdistan Nasıl Yönetiliyor?

SERXWEBÜN— Kararnamelerle yönetim nasıl bir yöntem? Klasik sömürgelerin yönetimiyle, günümüzde Kürdistan'ın yönetimi arasında ne gibi farklar var? Resmi ideolojiyle bu yönetim biçimi arasında ilişki kurulabilir miyiz?

— Günümüzde artık, sömürge yönetmek kolay değildir. Kaldı ki, Kürdistan'ın yönetilmesiyle klasik sömürgelerin yönetilmesi arasında çok önemli farklar vardır. Klasik sömürgeler deniz aşırı topraklarda bulunduğu için, buralarda uygulanan yönetim biçimleri, yasaklar, buyruklar, sansürler ve sürgünler metropol ülke insanlarını etkilemiyordu. Bu idari ve askeri önlemlerin düşünülmesi ve uygulanması anayurttaki demokrasiyi fazla etkilemiyordu. Kürdistan ise Türkiye'nin bir uzantısıdır. Kürdistan ülkesi Türkiye topraklarının bitiminde başlamaktadır. Bu bakımdan Kürdistan'da uygulanan her türlü idari önlem, emir, yasak, sansür, sürgün Türk demokrasisini yakından etkilemektedir. Kürt halk yığınlarının ulusal bilinçe ulaşmaları, bu bilincin gün geçtikçe daha da gelişmesi Kürdistan sömürgesinin yönetimini her geçen gün daha da zorlaştıracaktır. Bu bilinç geliştikçe, Kürdistan'ın sömürge bile olmadığı anlayışı ete kemiğe bürünecektir.

1923'de ve daha sonraki yıllarda da bu böyleydi. O yıllarda da Tak-
rir-i Sükun Yasası hep, Kürtleri, Kürdistan'ı dikkate alarak yapıyordu.
Fakat hükümete verilen emir, yasak, sansür ve sürgün yetkileri bütün Tür-
kiye'yi etkiliyordu. Basın özgürlüğü kolayca yok edilebiliyordu. O halde,
şunlar gayet rahat bir şekilde söylenebilir: Kürt sorunu varlığını sürdürdü-
ğü sürece Türkiye'de demokrasiyi kurmanın, kökleştirmenin, yaygınlaştır-
manın hiçbir olanağı yoktur. Türkiye'de demokrasinin kurulması ve kök-
leşmesi ise Kürt sorununun çözümünü elbette kolaylaştıracaktır.

Türk Devleti, üniversite gibi kurumlara, siyasal partilere, kitle haber-
leşme araçlarına, çeşitli derneklere ve kuruluşlara, örneğin, işçi kuruluşla-
rına, dinsel kurumlara, eğitim kurumlarına vs. tek gerçeğin, ne olduğunu
söylemektedir. Söylediklerinin kesinlikle bilinmesini ve buna göre tavır
ve davranışlarda bulunulmasını istemektedir. Kendisinin ürettiği bu bilgi-
lerden kuşku duyulmamasını, bu bilgilerin tartışılmamasını istemektedir.
Herkesin ve bütün kurumların kendisi gibi düşünmesini buyurmaktadır...
Türk Devleti'nin bu politikasının başarısız olduğu söylenemez. Örneğin
Türk üniversitesi bu tür emirlere ve yasaklara riayet eden kurumlardan bi-
ridir. Türk üniversitesi devletin emirlerine ve yasaklarına en iyi riayet
eden kurumların başında yer almaktadır. Türk basını da böyledir. Türk si-
yasal partileri, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi dinsel kurumlar, işçi kuru-
luşları vs. böyledir. Türk yargı organlarını da bu çerçevede içinde değerlen-
dirmek gerekir. Bu kurumlar resmi ideolojinin kendilerine empoze ettiği
bilgileri tek gerçek olarak kabul etmektedirler. Bu bakımdan Ortaçağın
dinsel doğrularıyla, günümüzün resmi ideolojisi Kemalizm arasında çok
önemli farklar yoktur. Zaten ideolojilerde en önemli boyut inanç boyutu-
dur. Herhangi bir bilginin doğru olduğuna inanmak ve onu hayata geçir-
mek için her şeyi yapmak... Resmi ideoloji söz konusu olduğu zaman bu
süreç, devletin, ideolojik baskı araçlarıyla, devletin zorlayıcı baskı araçla-
rıyla sürdürülmektedir.

İşte bu koşullarda, aydın, resmi ideolojiyi eleştirebilen, bu eleştirileri
doğrultusunda tavır ve davranışlarda bulunabilen bir toplumsal kategori
olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu eleştiri elbette, olgulara dayanılarak ya-
pılacaktır. Resmi ideoloji, bilimin kavramlarıyla eleştirilecektir. Devletin
bu eleştirilere baskı ve zor uygulayacağı açıktır. Zaman zaman bu baskıyı

ve zoru doruk noktalarına kadar çıkarabilecektir. Aydın kategorisinin en
önemli boyutu olan tavırlar, davranışlar burada ortaya çıkmaktadır. Aydın
bu tür baskıları göğüslemeye çalışan, bunları aşmaya, etkisiz hale getir-
meye gayret eden bir kategoridir. Sinmeyen, geri çekilmeyen bilakis dev-
letin haksızlığını, iki yüzlülüğünü vurgulayan, deşifre eden bir kategori
olarak belirlemektedir.

Resmi ideoloji kuşkusuz, sadece, Türkiye'nin, Türklerin sorunu de-
ğildir. İran, Irak, Suriye, Suudi Arabistan, Libya gibi ülkelerin de resmi
ideolojileri vardır. Doğu Blok'u ülkelerinde de resmi ideoloji kurumu var-
dır. Faşizm dönemlerinde bazı Batı toplumlarında da resmi ideoloji kuru-
munun oluştuğunu görmekteyiz. Franko döneminde İspanya'da, Salazar
döneminde Portekiz'de, Albaylar Cuntası dönemlerinde Yunanistan'da
resmi ideoloji kurumu oluşmaya başlamıştır. Fakat Türk aydınlarının ken-
di cuntalarına bakışları ve buna karşı mücadeleleriyle, örneğin Yunanistan'da
Portekiz'de, İspanya'da aydınların, cuntalarını kavramaları ve onla-
ra karşı mücadele yürütmeleri çok farklı oldu. Bu, devletin ve aydınlar
kategorisinin nasıl kavrandığı ile ilgili bir olaydır. Bu konuyu bundan
sonraki sorulara cevap verirken de ele alacağız.

Türk Devlet Sisteminin Temel Ögesi: Militarizm

• **SERXWEBÜN—** Türkiye tarihinin özü nedir? Bu tarih hangi sınıfsal çıkarlar temelinde yazılmış, işlev görmüştür?

— Oğuz Türkleri 11. yüzyılın ortalarından itibaren çeşitli siyasal ve
doğal nedenlerin etkisiyle Batı'ya doğru hareket etmeye başladılar. Hora-
san'a, İran'a, Irak'a, Suriye'ye, Ermenistan'a, Anadolu'nun iç kesimlerine
kadar ulaştılar. O sıralarda Van Gölü çevresinde, Van Gölü ve Urmiye
Gölü arasında, Ermenistan'ın güneyinde, Zap, Fırat ve Dicle vadilerinde
Mezopotamya'nın kuzeyinde Kürtler yaşıyordu. Kürtlerin yaşadığı ülkeye
Kürdistan deniyordu. Anadolu'nun iç kesimlerinde de Rumlar yaşıyordu.
Türkler önceleri İran Devleti'nde, Abbasi İmparatorluğu içinde, Karahan-
lılar Devleti'nde askerlik, kumandanlık yapıyorlardı. Sonra da buldukları

yerlerde merkezi yapılar oluşturmaya başladılar. Büyük Selçuklu Devleti'nin ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurulmasıyla bu merkezleşme daha da gelişti.

Büyük Selçuklu Devleti'nin, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşu ve gelişimi sürecinde Müslüman Türklerin çevredeki halklara karşı değişik politikalar uyguladıklarını görüyoruz. Rumlar, Ermeniler gibi Hıristiyan olanlar, Müslümanların, Hıristiyanlara uyguladığı vergilerden kurtulmak için kısa zamanda ve büyük kitleler halinde Müslümanlaşmışlardır. Müslümanlaşan bu unsurlar Türkleşmişlerdir. Oğuz Türkleri Horasan'a, İran'a, Kürdistan'a, Irak'a, Suriye'ye elbette milyonlarca gelmediler. Fakat, Hıristiyan unsurların Müslümanlaşmasını sağladılar. Böylece, Türkleşenlerin sayısını arturdular. Türk Beyleri Müslüman olan halklara özellikle Kürtlere çok farklı politikalar uyguladılar. Onların iç özerkliklerini, mevcut aşiret yapılarını aynen tanıdılar, korudular. Sadece, belirli bir vergi almakla yetindiler. Ve askeri özelliklerinden yararlanmaya çalıştılar. Kürtlerin silahlı güçlerinden hasımlarıyla, örneğin Bizanslılarla yürüttükleri savaşlarda yararlanmanın yollarını aradılar.

Hıristiyan halkları, Rumları, Ermenileri asimile etmek, asimilasyon ortamı yaratmak, Selçuklu ve Osmanlı tarihinin önemli bir özelliğidir. Selçuklu ve Osmanlı tarihinin önemli bir boyutu da devlet kavramı ile ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Osmanlılarda, devlet kutsal bir kavramdır. İnsanlar devlet için yaratılmışlardır. Devlet halk içindir anlayışı Osmanlıya çok uzaktır. Bu bakımdan devlet nizamını eleştiren, bu nizama alternatif arayan bütün faaliyetler çok kanlı bir şekilde bastırılmıştır. Baba İshak ayaklanması, Şeyh Bedreddin ayaklanması vs. Merkezi yapının çok güçlü olmasında askeri özelliklerin, İslami devlet anlayışının da rolü vardır. Fakat, bu güçlü merkezi yapı, mahalli yönetimlerin, belediyelerin güçlenmesini engellemiştir. Mahalli yönetimler merkezin ağırlığını devamlı enselerinde hissetmişlerdir. Öte yandan kutsal devlet anlayışı, devletin gücü, toplumsal sınıfların rahat bir şekilde oluşup gelişmesini, kökleşmesini engellemiştir. Örneğin, müsadere kurumunun sık sık ve yaygın olarak işlenmesi, gerek yönetimin çeşitli kademelerinde yer alan çeşitli memurlara, gerekse halka, tüccarlara, bezirganlara karşı uygulanması sermaye birikimini engelleyen etkenlerin başında gelir. Bilindiği gibi Padişah, gayet ko-

şu bir şekilde bir emirle, bir fermanla herhangi bir bürokrata veya tüccarın veya benzeri bir kişinin malına, mülküne her zaman el koyuyor, onları hazineye katabiliyordu. İlgili kişiyi de idama mahkûm edebiliyordu. Böyle bir sonuçla karşılaşmak olasılığını düşünen bürokratlar veya tacirler, bezirganlar servet biriktirmekten özenle kaçınıyorlardı. Mal birikimi, servet veya sermaye birikiminin olmadığı yerlerde modern sınıfların yani kapitalist sınıfların ona bağlı olarak işçi sınıfının oluşamayacağı açıktır.

Devletin ağır ve şiddetli baskısı, halkta, girişim özgürlüğü duygusunun gelişmesini engellemiştir. Bu, aynı zamanda, yığınların tepkisizliğini de beraberinde getiren bir ortam hazırlamaktadır. Bazı olaylar karşısında yığınların gösterdiği tepkiler "Kutsal Osmanlı Düzeni"ne, "Ali Osman"a karşı bir saldırı olarak kabul edilmiş, çok şiddetli bir devlet gücüyle ezilmeye çalışılmıştır. Böyle olunca, yığınlar, devlet güçleri karşısında tepkisizliği benimsemişler, kendi kabuklarına çekilmeyi tercih etmişlerdir.

SERXWEBÜN— Bu yönetim biçimini, devletin toplum üzerindeki ağırlığını Cumhuriyet'ten sonra da görüyoruz.

— 1923'de Mustafa Kemal tarafından oluşturulan Cumhuriyet, kutsal devlet anlayışını Osmanlı'dan aynen almıştır. İnsanlar devlet içindir anlayışı Kemalizmin en önemli bir sloganıdır. Devletin insanlar için olduğu anlayışı Kemalizme de çok uzak bir anlayıştır. Bu anlayış bugün, devletin ülkesiyle ve milletiyle bölünmez bütünlüğü sloganıyla ifade edilmektedir. "Türk devleti ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür" denmektedir. Osmanlı'da da Osmanlıların son dönemlerinde devlete ege men olan İttihat ve Terakki yönetiminde de bu anlayış çok güçlüdür. Buna rağmen 1. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı ülkesi parçalanmıştır, millet parçalanmıştır. Osmanlı milletini oluşturan unsurlar, 19. yüzyıl başından itibaren birer birer Osmanlı İmparatorluğu'ndan ayrıldılar. Kendi bağımsız devletlerini kurdular. Bu sonuç kuşkusuz Osmanlı Devleti'ne karşı sürdürülen, bağımsızlık ve kurtuluş savaşları sürecinde gerçekleşti.

SERXWEBÛN— Burada, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelen süreç üzerinde durmak gerekli oluyor. Bu süreçte Ermenilerin ve Kürtlerin durumları üzerinde özel olarak durabilir miyiz?

— Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte Araplar da imparatorluktan ayrılp, kendi bağımsız devletlerini kurma sürecine girmişlerdir. Kürdistan ve Ermenistan üzerinde ise yoğun bir pazarlık başlamıştır. Ermeni nüfusu savaşın ilk yıllarında sürgünlerle, katliamlarla, soykırımlarla çürütülmüştür. Kürdistan, İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle, Arap ve Fars monarşileriyle işbirliği yapılarak bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmıştır. Mustafa Kemal'in 1919'da Erzurum Kongresi'nden sonra bazı Kürt Şeyhlerine, ve aşiret reislerine, bu arada Güney Kürdistan'daki şeyhlere gönderdiği mektuplar üzerinde, özellikle Şeyh Mahmut'a gönderdiği mektup üzerinde ciddiyetle durulmalıdır. Bu mektupta, "vatanımız", "yurdumuz", "milletimiz" gibi kavramlar sık sık kullanılmaktadır. Vatanın, milletin selameti için şeyhlerin, Şeyh Mahmut'un yardımları istenmektedir. Fakat, Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte gördüğümüz, 1925'de kesinleşen durum ise şudur: Mustafa Kemal'in 1919 yılında "vatanımız", "yurdumuz" dediği toprakları, "milletimiz" dediği milletin bir kısmı, İngiliz emperyalizmine ve Fransız emperyalizmine bağlı olarak kurulan manda (sömürge) devletlerin egemenlik alanlarına bırakılmıştır. Bu, Kürdistan'ın yeniden bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması olayından başka bir şey değildir.

SERXWEBÛN— Bu olay Kürdistan'ın yönetimiyle ilgili olarak ne tür ilişkiler ortaya çıkarıyor? Örneğin, Türkiye Büyük Millet Meclisi, hükümet, siyasal partiler gibi kurumların Kürdistan'ın yönetimindeki rolü nedir?

— Kürdistan'ın böylesine bölünmesine, parçalanmasına ve paylaşılmasına rağmen Türk Devleti, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği" sloganını sık sık kullanmaktadır. Türk Anayasası'ndaki bütün haklar ve özgürlükler, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmezliği"ni koruyabilmek

için kısıtlanabilmektedir veya ortadan kaldırılabilir. Askıya alınabilmektedir. Durum bu kadar açık olduğu halde Türk üniversitesi, Kürdistan konusunda gerçek durumu, sosyolojik durumu hiçbir zaman ifade edememiştir. Sosyolojik gerçeği kabul eden, onu inceleyen, araştıran bir faaliyet içine girememiştir. Türk basını Kürt gerçeğini hiçbir zaman yazmamıştır. Gerçeği ifade eden haberleri, her zaman, her fırsatta çarpıtmıştır. Bu, neden böyledir? Gerçek, neden inkâr edilmektedir, görmezden gelinmektedir, çarpıtılmaktadır? Bilimsel bilgi üretmekle görevli kurumlar neden gerçeği savunamamakta, yalanın propagandasını yapmaktadır? Bu ve benzeri konular üzerinde durmak, insanı resmi ideoloji kavramına götürmektedir. Resmi ideoloji kavramı ise insanları, Türk Devleti'nin illegal yönleriyle ilgili bazı düşüncelere sevk etmektedir.

Türkiye'de siyasal partiler, hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Yargı organları, basın... gibi kurumlar sanıldığından çok daha etkisiz, çok daha cılız kurumlardır. Ordunun, Türk siyasal hayatı üzerindeki etkisi ve baskısı sanıldığından çok daha büyüktür, geniştir, ağırdır. Milli Güvenlik Kurulu, Türk siyasal hayatında çok önemli bir kurumdur. Önerilerini ordunun ve Milli İstihbarat Teşkilatı'nın görüşleri doğrultusunda oluşturur. Milli Güvenlik Kurulu'nun önerilerine "Tavsiye kararı" denir. Fakat, hükümet, Milli Güvenlik Kurulu'nun önerilerine, yani, "tavsiye kararları"na kesin olarak uymakla yükümlüdür. Türk hükümetinin bu kararları tartışma yetkisi bile yoktur.

413 sayılı kararname, bu kararnamede değişiklik yapan 421 sayılı kararname ve ikisi yerine yürürlüğe konan 424 ve 425 sayılı kararnameler bunun çarpıcı bir örneğidir. 413 sayılı Kanun Kuvvetindeki Kararname hükümete, Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne çok büyük yetkiler vermektedir. Hükümet, Olağanüstü Hal Bölge Valisi bu kararnameye dayanarak cezalarda artırım bile yapabilmektedir. Örneğin TCK'nın 158., 159., 168., 169. maddelerinde belirtilen cezalar iki misline kadar yükseltilebilmektedir. Kararnameler, hükümete, Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne geniş bir sansür, yasaklama yetkisi vermektedir. Olağanüstü Hal Valisi kararname ile çok geniş yetkilerle donatılmıştır. Kürdistan buyrukları, yasaklarla, sürgünlerle, sansürlerle yönetilmektedir. Gazeteler toplatılabilmektedir. Kürtlerden, Kürt sorunundan söz eden dergilerin basılmasına yasak ko-

ılmaktadır. Bu yazıları içeren sol dergiler yayımlanamamaktadır. Yayınevleri kitaplarını yayımlayacak matbaa bulamamaktadır. Aksine davranan matbaaların kapatılacağı buyurulmaktadır. Milyonlarca lira para cezası söz konusu olmaktadır... Kararname Olağanüstü Hal Bölge Valisi'ne ayrıca sürgün yetkisi de vermektedir. Çok ağır hükümler taşımasına, çok etkili, çok kapsamlı sonuçlar ortaya çıkarmasına rağmen, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bu kararnamele görülmemiştir. Siyasi parti gruplarında bu önlemlerle ilgili herhangi bir görüşme yapılamamıştır. Bu kararnamele doğrudan doğruya Milli Güvenlik Kurulu tarafından yapılmaktadır. Hükümetin bu kararnamedeki önlemleri kayıtsız şartsız uygulaması gerekmektedir. Hükümetten istenen sadece odur. Hükümetin bu tür önlemleri tartışma yetkisi bile yoktur. Hatta bakanlar kararnamelerin içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip değildirdir. O halde, şu sorular kesinlikle sorulmalıdır: Türk demokrasisi ile çok yakından ilişkisi olan bu önlemler neden siyasal partiler tarafından konuşulamamaktadır, görülememektedir? Benzer önlemler neden hükümet tarafından hazırlanamamaktadır, düşünülemezdir? Daha da önemlisi Türk demokrasisi bakımından böylesine ağır sonuçlar doğurabilecek önlemler neden Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından tartışılmamaktadır? Bu önlemler, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin tartışmasından, denetiminden neden kaçırılmaktadır? Türkiye Büyük Millet Meclisi, milli iradeyi temsil eden en büyük, en etkili kurum değil mi? Anayasa gereğince, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden daha üstün bir otorite var mı? Siyasal partiler anayasa gereğince demokrasinin vazgeçilmez organları değil mi? Milli irade siyasal partiler aracılığıyla şekillenmiyor mu? Öyleyse Türkiye'nin kaderini çok yakından etkileyen bu önlemler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde neden ele alınamıyor? Bu durum, Milli Güvenlik Kurulu'nun hükümetten, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden daha üstün bir kurum olduğunu göstermiyor mu?

Bu durumda parlamento çok göstermelik bir kurum olarak kalmıyor mu? 413 sayılı kararname, 9 Nisan 1990'da Bakanlar Kurulu tarafından ilan edildi ve ertesi günü yürürlüğe girdi. Kararnamenin yürürlüğe girmesinden hemen sonra, Hürriyet gazetesi, 2000'e Doğru dergisini artık basmayacağını, bunun, sözü edilen kararname hükümlerinin ihlali olacağı an-

lamına geldiğini bildirdi. 2000'e Doğru dergisi yayını sürdürmek için bir müddet matbaa aradı. Dergi yayımlayacak matbaa bulamadı. Dergi, iki hafta kadar bir süre yayımlanamadı. İçişleri Bakanı, "Hürriyet gazetesi 2000'e Doğru dergisini iyi ki basmadı, yoksa matbaayı kapatırdık" dedi. Kuşkusuz pek çok sayıdaki öteki sol dergiler de yayımlanamadı. Matbaalar Kürtlerden söz eden dergileri, kitapları yayımlamıyorlardı. Bu konuda polis kendilerini tehdit ettiğini söylüyorlardı. Bunlar kanun kuvvetindeki kararnamenin ne kadar kararlı ve ısrarlı bir şekilde kullanıldığını, ne kadar etkili sonuçlar yarattığını göstermektedir.

Şimdi, şu olasılıklar üzerinde duralım: Hürriyet gazetesi kararnameyi protesto etseydi ve 2000'e Doğru dergisini basmayı ne olurdu? Veya, 6-7 büyük gazete basın özgürlüğünü savunmak ve basın özgürlüğünü kısıtladığı gerekçesiyle kararnameyi protesto etmek için iki üç gün yayın yapmasaydı ne olurdu? Kuşkusuz hükümet gerilerdi, kararnameyi geri alırdı veya benzer bir geri dönüş yapardı. Fakat ne Hürriyet gazetesi, ne de 6-7 büyük gazete böyle bir sürece giremezler. Vurgulamaya çalıştığım nokta da bu. Çünkü basın, Türkiye'de, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Varlığını, yaşamını sürdürmesini burada görmektedir. Hürriyet veya öteki gazeteler kararnameyi protesto edemezler, o gücü kendilerinde bulamazlar. Çünkü Milli İstihbarat Teşkilatı ayrı ayrı gazeteler içinde de örgütlüdür. Belki de, kararnameler, benzer mevzuat gazetelerdeki bu tür gazeteciler, bu tür yazarlar tarafından pişirilip kotalanmaktadır. Türk basını Milli İstihbarat Teşkilatı ne istiyorsa onu yazmaktadır. Ne gibi konuların yazılmaması isteniyorsa onları hiç yazmamaktadır. Bulgaristan'daki Türkler, Batı Trakya'daki Türkler, Kıbrıs Türkleri, Azerbaycan, Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetleri vs. elbette, yazılması teşvik edilen konulardır. Kürtler konusu ise yazılmamalıdır. Ve Türk basını aruk tecrübesiyle, nelerin yazılması, nelerin yazılmaması, nelerin nasıl yazılması gerektiğini çok iyi öğrenmiştir. Halbuki resmi ideoloji kurumunun olmadığı toplumlarda bu tür kısıtlamalar karşısında, çok daha farklı bir süreç yaşanmaktadır. Biraz sonra bu konuya da değinme fırsatı bulacağız.

413 sayılı olan ve Türk demokrasisi bakımından çok ağır sonuçlar doğuran bir kararname Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getirilememektedir. Düşünülen önlemler milletvekillerinin tartışmasına, bilgisine sunul-

mamaktadır. Fakat milletvekilleri de hükümete, yetkili olan öteki kurumlara anayasal yetkilerini, görevlerini hatırlatmamaktadır. Bununla beraber Batman ve Şırnak ilçelerinin il yapılmasıyla ilgili yasa tasarıları hemen Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getirilmektedir. Bu tasarımı milletvekillerinin konuşması, tartışması istenmektedir. Halbuki bu teknik bir yasa tasarısıdır. Demokrasi açısından çok önemli sonuçlar doğurmaktadır. Böylece, parlamentonun da bir işlevi olduğu, milletvekillerinin hiç de boş oturmadıkları izlenimi yaratılmaya çalışılmaktadır. Halbuki 413 sayılı karamame gibi konularda onların varlığına hiç gerek duyulmamaktadır. Önemli konularda onları küçümseyen, önemsiz konularda ise onların varlığını büyük gösteren anlayış ikiyüzlü bir anlayıştır. Aslında, Türk siyasal sisteminde parlamentonun göstermelik bir işlevi vardır. Önemli kararlar özgürlüklere ilişkin yasa teklifleri ordunun ve MİT'in istekleri doğrultusunda Milli Güvenlik Kurulu tarafından oluşturulmaktadır.

Atanmış Kurulların Halk Tarafından Seçilmiş Kurumlar Üzerindeki Tartışılmaz Egemenliği

SERXWEBÜN— Ordunun, parlamento gibi halkın seçtiği kurumlar karşısındaki ağırlığını Osmanlı yönetiminde de, özellikle İttihat ve Terakki yönetiminde de görüyoruz.

— İttihat ve Terakki, Jön Türkler ilk defa 1908'de gerçekleştirdikleri bir askeri darbeye, Osmanlı yönetiminde önemli bir etkiye sahip olduklarını göstermişlerdir. İttihat ve Terakki'nin gizli bir örgüt olduğunu biliyoruz. Fakat bu örgütün gizliliği 1908'den sonra da devam etmiştir. 1908'de padişahı değiştirmiştir. İsteddiği zaman sadrazamları da değiştirebilmektedir. Bakanları, valileri kuşkusuz çok kolay değiştirebilmektedir. İttihat ve Terakki yönetim üzerindeki bu etkinliğine rağmen kendi hükümetini kurmamıştır. Kurulan hükümetleri perde arkasından yönlendirmeye çalışmıştır. Gizliliğini de sürdürmüştür. İttihat ve Terakki, kendisine bağlı gizli örgütlerle muhaliflerine suikastlar düzenlemeye, onları yok etmeye

çalışmıştır. Fakat 1913 yılı başlarındaki bir hükümet darbesi sonucunda kendi hükümetini de kurmuş siyasal iktidarı tam anlamıyla ele geçirmiştir. Buna rağmen İttihat ve Terakki yine de gizliliğini korumayı sürdürmüştür. Kendisine bağlı gizli örgütler, gizli vurucu timler kurmuş, bunların faaliyetini teşvik etmiştir.

Kanımca, devletin illegal eylemleri, Türkiye Cumhuriyeti döneminde de aynen sürmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Kürdistan, emirlerle, yasaklarla, sansürlerle ve sürgün yöntemleriyle yönetilmektedir. Bu, resmi ideoloji kurumuyla çok yakından ilgisi olan bir süreçtir. Çünkü birinci soruyla ilgili cevapta belirtildiği gibi, Türk Devleti, Kürt ulusal varlığını inkâr etmektedir. Devlet, birinci olarak ideolojik baskı araçlarını bu yönde kullanmaktadır. İdeolojik baskı araçlarını kullanarak Kürtlerin Türk olduğunu, Kürtçe diye bağımsız bir dil olmadığını anlatmaya çalışıyordu. Eğitim kurumları, üniversiteler, kitle haberleşme araçları, siyasal partiler, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi dinsel kurumlar, sendikalar... vs. hep bu iş için seferber ediliyordu. Böyle bir süreç, propagandanın yoğunluğu ve yaygınlığı ne ölçüde olursa olsun Kürt aydınlarını ve Kürt halk kitlelerini ikna edici bir güce sahip değildi. İşte devlet, bundan sonra, önlemlerin ikinci aşamasına geçiyor. İkinci aşama önlemlerini hayata geçiriyor. Bunları, devletin zorlayıcı baskı araçları olarak isimlendirmek mümkündür. Polis, jandarma, karakol, tutukevi, mahkeme, cezaevi gibi zorlayıcı baskı araçlarını kapsamaktadır. Dikkat edilirse bunlar devletin legal olan zorlayıcı baskı araçları. Bunların sık sık kullanılması kuşkusuz kitleleri sindirmeye, yıldırmaya, korkutmaya yöneliktir. İkinci aşama önlemleri, siyasal ve toplumsal sürecin hızlandığı bir dönemde kullanılmaktadır. Fakat toplumsal ve siyasal mücadele bazen çok daha büyük ve yoğun bir hız kazanabilmektedir. Bu gelişmeyi durdurmaya devletin zorlayıcı baskı araçlarının sık sık kullanılması da engel olamamaktadır. Devlet aruk süreci durdurabilmek, toplumsal ve siyasal mücadelenin yaygınlaşmasını ve derinleşmesini engellemek için üçüncü bir aşamadaki önlemleri kullanmaya çalışmaktadır. Bunlar, devletin yine zora dayanan fakat illegal olan baskı araçlarıdır.

Devlet Terörünün Niteliği

SERXWEBÜN— Bu durumda devlet terörü, anayasaya, yasalarla hazırlanan ve garanti edilen bir olgu, bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

— Türkiye’de devletin Kürdistan sorunu ile ilgili tek bir politikası vardır. Bu, tam anlamıyla bir terör politikasıdır: Devlet terörü. Devlet baskıyı, zoru ve şiddeti öyle kullanacak ki, kimse, toplumsal ve siyasal sorunlar üzerinde, yani Kürt sorunu üzerinde düşünmeye, Kürtlerle ilgili istekler ileri sürmeye cesaret edemeyecek. Aksi halde baskının, zulmün, haddi hesabı olmayacağını bilecek, bu konularla uğraşmayacak... Örneğin, insanlara bok yedirilmektedir. Devletin legal güçleri halka karşı böyle bir muameleye kalkışamaz. Örneğin masum insanlar feci bir şekilde öldürülmekte cesetleri de dağlara derelere atılmakta, bazen de yakılıp ortadan kaldırılmaktadır. Devletin legal olan zorlayıcı baskı araçları bu tür baskıları pervasız bir şekilde gerçekleştiremez. Örneğin “Güneydoğunun Ölümsüz Korucuları” adıyla bildiriler yayınlanmakta, halka zulüm ve işkence yapılmaktadır. Bu gizli bir örgüttür ve devlet tarafından kurulmuştur. Bütün bunlar için özel yetiştirilmiş, özel olarak eğitilmiş örgütler gerekir. Sadece Kürdistan’da kullanılan Özel Tim’ler bu tür örgütlerdir. Bu tür örgütlerin temel amacı halkı korkutmak, sindirmektir. Korkuyu, paniği çoğaltmak, yaygınlaştırmak ve derinleştirmektir. Halkın onurunu kırmaktır. Bugün Kürdistan’da devletin zora, baskıya ve işkenceye dayanan, fakat illegal olan baskı araçları yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ve bunlar resmi ideoloji kurumuyla yakından ilgilidir. Resmi ideoloji Kürt halkının varlığını inkâr etmektedir. Devlet terörü, asimilasyonu gerçekleştirmek için kullanılmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti asimilasyon politikasını Osmanlılardan, İttihat ve Terakki’den, Jön Türkler’den devralmıştır. Cumhuriyet’ten sonra Türk Devleti’nin elinde asimile edilecek önemli bir grup olarak Kürtler kalmışlardır. Ve Kürtlerle, İngiliz emperyalizmi, Fransız emperyalizmi, Arap ve Fars monarşileri gibi güçler de uğraşmaktadırlar. Bunlar da şu veya bu oranda Kürt kişiliğini ve Kürdistan kişiliğini yok edici, asimilasyona hizmet edici politikalar uyguluyorlar. Bu ise asimilasyon politikasının uygu-

lanmasını kolaylaştırıyor. Türk Devleti’ne bu politikayı daha ciddi, daha kararlı ve daha ısrarlı bir şekilde uygulama fırsatı ve cesareti veriyor.

Fakat bu Kürt politikası Türk demokrasisini tehdit eden olguların başında geliyor. Milli Güvenlik Kurulu’nun yani ordunun ve MİT’in Türkiye’nin siyasal hayatı üzerindeki çok büyük ağırlığı, siyasal partiler, hükümet, Türkiye Büyük Millet Meclisi gibi anayasal kurumların fiili olarak çok cılız kalmaları, herhangi bir kıymeti harbiyelerinin olmamaları ise bu konuyla ilgilidir.

Türk tarihinin yazımında özellikle, Osmanlıların son dönemlerinin ve Türkiye Cumhuriyeti’nin tarihinin yazımında resmi ideolojinin kabulü birinci planda tutulmuştur. Kürt olgusunu görmezden gelmek, Kürt olgusunun insanların bilincine çarpmasını önlemek için her türlü önlemi almak... böyle bir tarih yazımının çok dikkat ettiği önemli konulardan biridir. Bu aynı zamanda devleti, orduyu yücelten, kutsallaştıran bir tarih yazımıdır. Böyle bir tarih yazımının emekçi sınıflar aleyhine olduğu açıktır. Elbette egemen sınıfların çıkarlarını gözetecektir. Bu bakımlardan dolayı resmi ideolojinin eleştirisi emekçi sınıfların lehine bir durum yaratmaktadır.

İlericilik-Gericilik

SERXWEBÜN— Türk hakim sınıflarının ilericilik, gericilik kavgasındaki yerleri nedir? Hangi ulusal ve kültürel değerleri geliştirmişlerdir?

— Oğuz Türkleri Ortadoğu’ya, İran’a, Kürdistan’a, Irak’a, Suriye’ye, Anadolu’ya 11. yüzyılın ortalarında gelmişlerdir. Türklerin yönü hep Batı’ya doğru olmuştur. Örneğin Osmanlı Devleti’nin kurulmasından yarım asır sonra Türkler Çanakkale Boğazı’nı geçerek Trakya’da ilerlemişlerdir, Türklerin yönü hep Avrupa’ya doğru olmuştur. Bu tarihlerden sonra Türkler hep Avrupa’da, Balkanlarda, giderek Avrupa içlerinde ilerlemeye gayret etmişlerdir. İstanbul’un fethinden sonra bu süreç daha da hızlanmıştır. Osmanlıların tekrar Anadolu’ya, Kürdistan’a, İran’a seferler düzenlemeleri 16. yüzyılın ilk çeyreğinde gerçekleşmiştir. 19. yüzyılda Tanzimat hare-

ketleriye birlikte Osmanlı Türklerinin Avrupa'ya, Batıya doğru yönelse-
meleri yeni bir boyut kazanmıştır. 18. yüzyılın sonlarından itibaren başla-
yan bu süreç Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte yani Mustafa Kemal Ata-
türk döneminde yeni boyutlar kazanarak sürüp gitmiştir. Buna kısaca
Batılılaşma diyoruz. Bugün de Türklerin, Türk egemen sınıflarının yönü
Avrupa ile bütünleşmeden yanadır. Avrupa topluluğuna katılma çabaları
bu anlama gelmektedir.

Sorunun çok önemli bir boyutunu da gözden uzak tutmamak gerekir.
Türklerin yönü hep Avrupa olmuştur, Batı'ya dönük olmuştur ama, Batı'yı
Batı yapan kurumlar, Batı'nın öz değerleri de, Türkler tarafından, Türk
Devleti'nin yöneticileri ve Türk egemen sınıfları tarafından hiç anlaşılma-
mıştır. Anlaşılammıştır. Bu bakımdan Avrupa'ya yönelme ile Batılılaşma
arasında esaslı bir ayırım yapmak lazımdır. Batı, kuşkusuz düşünce öz-
gürlüğüne dayanır. Batı'da, Batı'nın demokratik toplumlarında, devletin iç
politikası da devletin dış politikası da gayet rahat bir şekilde eleştirilebil-
mektedir. Batı'da devletin iç politikasını ve dış politikasını eleştirenler ce-
za tehdidi ile karşılaşmazlar. Batı'da resmi ideoloji kurumu yoktur. Batı
uygarlığının temelinde, Batı medeniyetinin temelinde bu kategoriler var-
dır. Uygarlık, devletin iç ve dış politikasını eleştirebilmek ve bu yüzden
dolayı cezai müeyyide ile karşılaşmamak demektir.

Örneğin Hindistan, Avustralya, Yeni Zelanda Türkiye'ye nazaran
çok daha Batılı devletlerdir. Çünkü bu devletlerde Türkiye'deki kadar ku-
rumlaşmış bir resmi ideoloji yoktur. Bu devletlerin iç politikaları da, dış
politikaları da, orduları da gayet rahat bir şekilde eleştirilebilmekte ve bu
eleştirileri yapanlar ceza müeyyide ile karşılaşmamaktadır. İsrail'i ele ala-
lum. 1982'de İsrail'in Lübnan saldırısı ve Beyrut kuşatması sırasında Tel-
Aviv ve Kudüs gibi büyük şehirlerde bu ülkenin saldırgan politikasını
eleştiren gösteriler, mitingler düzenlenmiştir. Bu gösterilere, mitinglere
yüzbinlerce Yahudi ve Filistinli katılmıştır. Hem de bu yürüyüşler ve mi-
tingler, ordunun politikasını eleştiren konuşmalar, savaş sürerken yapılı-
yordu. Fakat bunlar vatan hainliği suçlamalarıyla mahkemeye verilmedi-
ler.

Hindistan'da da federal hükümet zaman zaman basına kısıtlama geti-

ren kanunlar düşünebiliyor. Fakat bu düşüncelere, bu önlemlere henüz ta-
sarı halindeyken şiddetli bir tepki gösteriliyor. Örneğin, Hindistan'da ka-
muoyunu etkileyen büyük gazeteler üç gün hiç yayın yapmıyor. Böylece
hükümet düşündüğü tasarımı bile yayımlayamıyor. Sonunda hükümet tasa-
rını geri çekmek zorunda kalıyor. Sonunda tasarı kanunlaşmıyor. Çünkü
orada, Hindistan'da basın Hindistan gizli örgütünün bir bürosu gibi çalış-
mıyor... Orada kurumlaşmış bir resmi ideoloji yok. Demokratik toplum-
larda elbette böyle olması gerekiyor.

SERXWEBÜN— Bu açıklamalar bizi nasıl bir sonu- ca götürüyor?

— Bu kısa açıklamalardan şöyle bir sonuç çıkarılabilir. Türkiye 200
yıla yakın Batılılaşma çabalarına rağmen Batı'yı Batı yapan özü kavraya-
mamıştır. Bu özü kavramamakta da ısrar etmektedir. Doğu'lu özelliklerin-
den de pek taviz vermemekte, Doğu'lu özelliklerini de koruyarak Batı ile
bütünleşmeye çalışmaktadır. Örneğin Türkiye 1987 yılında tam üyelik
için Avrupa Topluluğu'na başvurmuştur. Avrupa Topluluğu'na katılabil-
mek için asgari bazı koşulların yerine getirilmesi gerekiyor. Burjuva de-
mokrasisine tam olarak uyulacak, insan haklarına saygı gösterilecek, ül-
kedeki etnik grupların haklarına saygı gösterilecek vs. Türkiye Avrupa
Topluluğu'na başvururken bunları elbette biliyor. Kendisinden bu tür şey-
lerin isteneceğini, asgari koşulların yerine getirilmesinin isteneceğini bili-
yor. Fakat insan haklarına riayet etmiyor. Karakollarda, jandarma ve polis
merkezlerinde, cezaevlerinde işkenceyi alabildiğine sürdürüyor. Kürt ulu-
suna baskıyı sürdürmek için her şeyi yapıyor. Kürt kimliğini ve Kürdistan
kimliğini yok edebilmek için her türlü çabayı gösteriyor. İnsan haklarını
çığnemekten de, Kürtlere her türlü baskıyı uygulamaktan da vazgeçmi-
yor, Avrupa'nın demokratik kurumları ile bütünleşmek istediğinden de vaz-
geçmiyor. Türkiye'ye şöyle dense: "Ya Batılı bir toplum olacaksın ki o
zaman işkence uygulamalarından, Kürtlere baskı uygulamalarından vaz-
geçeceksin, insan haklarına riayet edeceksin veya işkenceyi, Kürtlere bas-
kı uygulamayı sürdürürsün o zaman kesinlikle Avrupa dışında kalırsın...
Sana bir yıl süre düşün, taşın kararını ver. Bu ikisinden başka üçüncü bir

şık yok. Ya o, ya o.” İşte bir yıllık süre sonunda Türkiye yine şunu söyler: “Avrupa ile de bütünleşmek istiyorum, işkenceyi ve Kürtlere baskıyı da sürdürmek istiyorum. Beni de böyle kabul edin. Benim özelliklerim var. Benim demokrasim de böyle olsun.” Türkiye, Türk egemen sınıfları bu ikisinden de vazgeçmezler. Bu anlamda Türkler sağlıklı bir kimliğe sahip değildir. Doğu’da mı, Batı’da mı, Ortadoğu’da mı yer alacakları konusunda kesin bir karar sahibi değildirler. Avrupa ile bütünleşirken Doğu’lu özelliklerini de korumaya çalışmaktadırlar. Bu, Türk iç politikasının ve Türk dış politikasının içinde bulunduğu en önemli ikilemdir.

SERXWEBÜN— İlericilik ve gericilik önemli kavramlar olarak beliriyor.

— Türk egemen sınıflarının ilerencilik ve gericilik verdiğimiz anlamalar pek yüzeysel olmuştur. Örneğin Batı’nın birtakım şekli kurumlarını kılık kıyafet gibi siyasal parti, parlamento vs. gibi kurumlarını kabul etmenin Batıcılık olduğu, ilericilik olduğu kabul edilmiştir. Dinsel hayatı yaşayan, onunla ilgili istekler ileri süren halk yığınlarına da gerici gözüyle bakılmıştır. Bu, her ne kadar tek parti yönetiminin, Cumhuriyet Halk Partisi’nin bir geleneği ise de bugünkü toplumsal ve kültürel ilişkileri de belirlemektedir.

Batılı görünmek Türklerin, Türk yöneticilerinin, Kemalist ideolojinin hiç vazgeçemeyeceği bir etkinliktir. Örneğin Türkler, Dünya Güzellik Yarışması’nda Türk güzelinin Asya grubunda yarışmasını kendileri için büyük bir hakaret kabul ederler. Dünya Futbol Şampiyonası’nda Türk Milli Takımı’nın Asya grubunda yarışmasını kendileri için küçültücü bir olgu kabul ederler. Eurovision Şarkı Yarışması’nda Türkiye’nin yarışma dışı tutulmasını yine öyle... Çünkü Avrupalı olmak, Avrupalı görünmek Türkler için, Kemalist ideoloji için, Türk egemen sınıfları için asla vazgeçilmeyecek bir görüntüdür. Çünkü Batılı olmanın prestiji kavranmıştır. Batılı olmanın, o devlete sağladığı statünün farkına varılmıştır. Bundan vazgeçmek mümkün değildir. Batı’nın aydınlığı varken Asya’nın pisliliği içine dalmanın gereği yoktur. Hatta hatta, Türk Tarih Tezi anlayışına, Güneş-Dil Teorisi’ne rağmen bu böyledir. Hatırlanacağı gibi bir za-

manlar bütün dünya medeniyetlerinin Orta Asya’dan doğduğu Türkler tarafından Orta Asya’da oluşturulduğu ve Türkler tarafından dünyaya yayıldığı anlayışı vardı. Yani Orta Asya Türk tarihinde çok övülen, çok önem verilen bir yönü göstermektedir. Buna rağmen, Türklerin çeşitli yarışmalarda kendilerini Avrupa toplumları içinde değil de Asya toplumları içinde yarıştırmalarını kabul etmezler. Bunu hakaret kabul ederler. Fakat, Avrupa’ya dönük yön ne kadar belirgin olursa olsun birtakım Asyalı değerleri oraya taşımak da vazgeçilmez bir özelliktir. İnsan haklarına riayet etmemek, kutsal devleti savunmak, devlet için halkı ezmek, sindirmek, etnik grupları ezmek, dağıtmak... vs. Türkiye bir süre daha bu çelişik yapıyla yaşayacaktır.

Bu konuyu geçerken devletle hükümet farklılığına işaret etmek gerekir. Kanımca Türkiye’de Avrupa kurumlarıyla bütünleşmek isteyenler var, buna karşı çıkanlar var. ANAP hükümeti, Başbakan, Avrupa kurumlarıyla bütünleşmeyi samimi olarak istiyor. Gerekli düzenlemeleri yapmaya çalışıyordu. Üç yıl önceki bir durumu, 14 Nisan 1987’yi hatırlayalım... Fakat devlet, Milli Güvenlik Kurulu, Avrupa’nın isteklerini kabul edilemez bulunduğu için hükümetin bu istek ve eylemine karşı duruyordu. Kürtlere hakları tanınmalıdır, Kürtlerin hakları kabul edilmelidir, karakollarda, cezaevlerinde işkenceye son verilmelidir gibi istekler Türk Devleti’nin kabul edebileceği istekler değildir. Bu bakımdan devlet ile hükümet farklılaşmasını Avrupa ile Batı kurumları ile bütünleşme sürecinde de izlemek mümkündür.

Türk toplumunun tarihsel evrimini incelediğimiz zaman devlet geleneğinin çok önemli olduğunu görüyoruz. Kutsal Devlet anlayışı her zaman vardır. Devletin, ordunun siyasal hayat üzerindeki ağırlığı her zaman hissedilmektedir. Bu, resmi ideoloji kurumu ile ve aydınlar kategorisi ile de yakından ilgili bir konudur. Böyle bir devlet geleneği devletin her zaman kolay kolay eleştirilemez olması aydınları da etkilemektedir. Bundan dolayı Türk aydınları, cunta dönemlerinde, faşizm dönemlerinde bile Türk Devletini rahat bir şekilde eleştiremezler. Devletin baskı ve zulmü çoğaltma düşüncesine ve eylemine karşı çıkamazlar. Bu, sadece, devletin baskısına muhatap olmamak, yüreklilik gösterememek biçiminde değerlendirilemez. Aslında devletin bu tür baskı ve zulümlerine bir onay da

vardır. Çünkü devletin baskı ve zulüm yaptığı grupların örneğin Kürtlerin, komünistlerin kutsal devlet nizamını zedelemeye çalıştıkları düşünlür. Onların şuur altlarında, aslında, "Bu baskıya layık olmuşlardır" anlayışı vardır.

Halbuki Batı toplumlarında bu süreç çok farklı gelişmektedir. Örneğin Franko döneminde İspanya'da, Salazar döneminde Portekiz'de, Albaylar cuntası döneminde Yunanistan'da aydınlar kendi devletlerine, kendi cuntalarına karşı mücadele edebilmek için her şeyi, her vasıtayı kullanmışlardır. Gerek içte, gerek dışta bu mücadeleyi kararlı, ısrarlı ve devamlı olarak yürütmüşlerdir. Avrupa'nın ve Amerika'nın başkentlerinde, Avrupa'nın ve Amerika'nın demokratik kurumlarında, uluslararası kurumlarda kendi cuntaları ile etkili, kararlı, ısrarlı bir mücadeleye girmişlerdir. Böylesini, Türk aydınları hiçbir zaman yapamamışlardır. Örneğin Türk aydınları Batı'nın demokratik kurumlarında ve uluslararası kurumlarda bile kendi cuntalarını savunmuşlardır. Cuntanın eleştirilmesine, cunta döneminde Avrupa Konseyi gibi kurumlarda Türkiye'nin, cuntanın dışlanması engel olmuşlardır.

Şu konu da çok önemlidir. Örneğin, zaman zaman dinsel muhalefet akımları gelişmektedir. Bu akımların devleti güç durumlarda bıraktığı durumlar da olmaktadır. Bu durumlarda da, Türk aydınları devletin yanında yer alıp dinsel muhalefeti ezmeğe çalışmaktadırlar. Fakat dinsel muhalefette şu veya bu doğrultuda ittifak yapıp devlete karşı mücadele etmek olasılığı üzerinde hiç düşünmemektedirler.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşu

SERXWEBÜN— Cumhuriyetin kuruluşu hangi çarlar temelindedir, esas aldığı temel değerler nedir? Bunlar hangi sınıfların çıkarlarına hizmet eder?

— Cumhuriyetin temelinde Kürtlerin esareti vardır. Kürdistan emperyalist ve sömürgeci devletlerce ve onların Ortadoğu'daki işbirlikçileri Kemalislerce, Arap ve Fars monarşilerince bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmıştır. Kürt nüfusunun önemli bir kısmı, Kürdistan ülkesinin

önemli bir kısmı, yine Türkiye'nin egemenlik alanı içinde bırakılmıştır. Cumhuriyetin kuruluşunun temelinde Kürtlerin esaretinin olduğunu vurguluyoruz. Fakat aslında, Cumhuriyet Türkler için de bir özgürlük, kurtuluş falan değildir. Çünkü bir ulusu ezen, başka bir ulus da özgür olamaz. Enerjisinin büyük bir kısmını baskıya, zora ve zulme ayırır. Baskı altında tuttuğu ulusun başkaldırmasına, kendi öz kimliğine kavuşmasına engel olmak için çeşitli önlemler alır. Böylece ekonomik kaynaklarını daha çok bu işe seferber eder. Örneğin bugün, Türkiye'nin Kürdistan'da sürdürdüğü özel savaşın harcamaları enflasyonun en önemli nedenidir. Enflasyon elbette emekçi sınıfları boğan bir cenderedir. Türkiye'nin Ortadoğu'da böylesine büyük bir orduyu beslemesinin nedeni yine Kürdistan'a ilişkindir. Türk Ordusu, iç savaş ordusudur. Zaten Türk Ordusu yetmiş yıla yakın bir zamandır hep Kürdistan'da kullanılmıştır. 1974'te Kıbrıs'ta Rumlara karşı sürdürülen bir haftalık savaş hariç. Binbir türlü savaş aracı, roketatarlı Pümler, zehir saçan bombalar, vurduğu yeri darmadağın eden bombalar, savaş uçakları, tanklar, tüfekler, kimyasal silahlar, biyolojik silahlar... hep Kürtler içindir ve bu Cumhuriyet'in kuruluşundan beri böyledir.

Öte yandan Kürt hareketlerini bastırmak için getirilen baskı tedbirleri, Türkiye'de demokrasinin kurulup kökleşmesini engelleyen en önemli tehditlerden biridir. Gerek özel savaşın gerektirdiği harcamalar, gerekse demokrasiyi tehdit eden önlemler emekçi sınıfların aleyhinedir. Bunlar egemen sınıfların lehine olan politiklardır. Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı Devleti'nin bir devamıdır. Çok önemli bir bünye değişikliği falan olmamıştır. Örneğin İttihat ve Terakki ile Kuvva-i Milliye ve Mustafa Kemal yönetimi arasında çok önemli bir bünye değişikliği yoktur. 1919-1922 yılları arasında Doğu ve Güney'de Ermenilere, Batı'da Yunanlılara karşı sürdürülen savaş Osmanlı paşalarının önderliğinde bürokratların ve toprak ağaları ve şeyhler gibi feodal unsurların işbirliği ile kazanılmış bir savaştır. Savaşın sonra kurulan devletin ve hükümetlerin bu kesimin çıkarlarını koruması, emekçi sınıflara karşı bir politika sürdürmesi doğaldır.

Bu noktada Ermeni malları ile bu malların üzerinde de durmakta yarar vardır. Bilindiği gibi İttihat ve Terakki'nin Osmanlı ekonomisini millileştirme gibi önemli bir sorunu vardı. Ekonominin millileştirilmesinden,

ekonominin yönetimini Rum ve Ermeni azınlıkların elinden alıp Müslüman ve Türk olan eşrafın eline verilmesi olarak anlıyorum. Gerçekten, örneğin 1915 yılında Osmanlı sanayinin % 95 civarında olan çok büyük bir kısmı Rumların ve Ermenilerin denetimindeydi. İstanbul'da, Marmara ve Ege kıyılarında, Akdeniz kıyılarında Rum ve Ermeni sanayisi epeyce gelişmişti. Doğuda ve güneyde yine Ermeni sermayesi önemli bir birikim sağlamıştı. Sermaye birikimi daha çok azınlık gruplar tarafından gerçekleştiriliyordu. İşte itühat ve Terakki bu zenginlikleri Rumların ve Ermenilerin elinden alıp, Müslüman eşrafa vermeyi düşünüyordu. Bunun en iyi yolu da Rumların ve Ermenilerin mallarına el koymaktı, bu malları gasp etmektir.

Birinci Dünya Savaşı, İttihat ve Terakki'ye kolladığı bu fırsatı vermiştir. Savaş başlar başlamaz Ege'deki 700 bin civarındaki Rum Yunanistan'a ve Ege adalarına sürgün edilmiştir. Bu Rumlardan kalma zeytinlik, mandıra, kuyumculuk atölyeleri, un fabrikaları, salça fabrikaları, makarna fabrikaları, dericilik ve boya atölyeleri, tarlalar, evler, dükkânlar, taşınmaz mallar çevredeki Müslüman Türk eşrafın eline geçmiştir. Rumların sürgün edilmesiyle birlikte taşınmaz mallar pusuda bekleyen Müslüman Türk eşraf tarafından yağmalanmıştır. Rumlardan sonra Ermeniler de sürgün edilmiştir. Doğudaki, güneydeki Ermenilerin sürgünü daha kanlı, daha yıpratıcı olmuştur. Çünkü Rumlara sahip çıkabilecek Yunanistan Devleti vardır ama Ermenilere sahip çıkacak herhangi bir devlet yoktur. Üstelik Ermeni mallarını yağmalamaya hazırlanan Müslüman Türk eşrafın ayrı bir de Müslüman Kürt eşrafı vardır. Müslüman Kürt ve Türk eşraf Ermeni mallarını yağmalamak için fırsat kollamaktadır. 19. yüzyıl sonunda ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Osmanlıların temel politikası Kürtleri ve Ermenileri birbirine karşı kışkırtma politikasıdır. Kürtlerin ve Ermenilerin birbirlerini kırmaları için her türlü teşvik yapılmıştır. Böylece, Osmanlılar iki ulus üzerinde de efendiliğini sürdürmüşlerdir.

30 Ekim 1918'de Mondros Mütarekesi imzalanmıştır. Mondros Mütarekesi ile Osmanlı Devleti savaştan çekilmiş, yenilgiyi kabul etmiştir. Osmanlı Devleti'nin yenildiği anlaşılınca sürgün edilen ve malları yağmalanan Rumlar ve Ermeniler sürgün edildikleri yerlerden tekrar kendi yurtlarına dönmeye, mallarına mülklerine sahip çıkmaya başlamışlardır. Hal-

buki yukarıda ifade etmeye çalıştığımız gibi Rum ve Ermeni malları Müslüman Türk ve Kürt eşrafı tarafından yağma edilmiştir. İşte, 1919 yılının başlarından itibaren Kuvva-i Milliye oluşmaya başlamıştır. Kuvva-i Milliye'nin temel amacı, yağma edilen malları tekrar Ermenilere ve Rumlara kapırmamaktır. Bu bakımdan bunların gelişlerine ve kendi mallarına sahip çıkmalarına engel olunmaktadır. Biz, daha sonraki yıllarda da, savaşın bitiminden sonra da Ermenilerin ve Rumların yurtlarına dönüşlerine, mallarına mülklerine sahip çıkışlarına engel olduğunu görüyoruz. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ortada, pek çok Ermeni ve Rum malları vardır. Bunlar daha çok çevredeki Müslüman Türk eşrafı tarafından, kendi kişiliğini inkâr ettiği sürece de Kürt eşrafı tarafından yağmalanmıştır. Devlet yağmalanmaya hoş görüyle bakmıştır. Cumhuriyetin kuruluşunda eşrafın, sivil asker bürokratların, feodal unsurların çıkarlarını gözetmek için her şey yapılmıştır.

Kemalist Tip

SERXWEBÜN— Cumhuriyet tipi-Kemalist tip nasıl bir tiptir? Çağa, ülkeye ve sınıf gerçekliğine bakışı nasıldır? Demokrasi, insan hakları, sosyalizm, bağımsızlık ve enternasyonalizmle ilişkileri nedir?

— Kemalist tip, oportünist, çıkarıcı, pragmatik bir tiptir. Çıkarları neyi gerektirirse o şekilde düşünür ve hareket eder. Tek parti döneminde Kürt varlığı kabul edilmediği gibi, sosyal sınıfların varlığı da kabul edilmemiştir. "Sınıfsız, imtiyazsız, kaynaşmış bir kitleyiz" denmiştir. Tek parti döneminde Kemalizm tam anlamıyla faşist bir harekettir. Tek millet, tek şef, tek devlet esasına dayalı bir ideolojik ve siyasal hareket gelişmiştir. 1945'den sonra çok partiyeye geçiş sürecinde, faşist harekete bazı yumuşamalar gerçekleştirilmiştir.

Falih Rıfki Atay Çankaya isimli eserinde şöyle bir olay anlatıyor: 1939'da, Hitler'in 50. doğum yıldönümü kutlanıyor. Bu kutlamaya Türk Devleti 50 tane yüksek rütbeli subay, poliükacı, bürokrat göndererek katılıyor. Türkiye'den kutlamaya giden bu heyete karşı, o heyeti kabulü sıra-

sında bir konuşma yapıyor. Hitler bu konuşmada şöyle söylüyor: Mustafa Kemal'in iki büyük öğrencisi var. Birincisi Mussolini, ikincisi de ben. Fahri Rıfık Atay Çankaya isimli kitabında bunu, Atatürk'ün büyüklüğünü belirtmek ve vurgulamak için anlatıyor. Zaten 1940'lu yılların Türk basınına incelediğimiz zaman gerek İtalya'da gelişen faşizmin, gerek Almanya'da gelişen Nazizmin, Türkiye'de, coşku ile karşılandığını, alkışlandığını görüyoruz.

Kemalistler 1960'lı yıllara kadar ulusal kurtuluşun çok söz etmelerine rağmen, ulusal kurtuluş hareketlerine düşününce bir tavır takınmışlardır. Hep, Ulusal Kurtuluşçuları ezen emperyalistlerin ve sömürgecilerin yanında yer almışlardır. Örneğin, Fas ve Cezayir Ulusal Kurtuluş Hareketlerinde bunları açıkça görüyoruz. Türk Devleti 1970 yılına kadar da, Filistin Kurtuluş Hareketi'nin bir ulusal kurtuluş hareketi olduğu gerçeğini kabul etmemiştir. Ulusal kurtuluş hareketleri, insan hakları gibi akımlar Birleşmiş Milletler'ce dünyadaki, Avurapa'daki çeşitli demokratik kurumlarca ciddi ve kararlı bir şekilde savunulmaya başlanınca ve savunmaların ilgili devletlere statü verdiği anlaşılınca, Kemalistler de bu tür siyasal gelişmeleri desteklemeye başlamışlardır. Fakat bütün bu olaylarda, Kemalistlerin göz önünde tuttukları hep Kürdistan sorunu olmuştur. Bu konularda çeşitli devletleri eleştirirken veya çeşitli devletlere arka çıkarken bunların, kendi Kürt sorununa ilişkin düşüncelerine, tavır ve davranışlarına ne kadar yardımcı olabileceğini düşünmüştür. Demokrasi, insan hakları, sosyalizm gibi kavramlar hep Türk'e göre düşünülmüştür. Bu kavramlar hep, Kürdistan'da sürdürülen baskıyı meşru gösterebilecek şekilde yorumlanmıştır. Bağımsızlık, enternasyonalizm kavramları yine öyle... Kürtlerin de bu kavramlara dayanarak bir ulusal ve siyasal hareket geliştirmelerine şiddetle karşı çıkmıştır.

Kürdistan etkeni, dünyaya, dünyadaki siyasal gelişmelere bakışı çarpıtmaktadır, büzmektedir. Örneğin Kemalistler hiçbir zaman dünyada, insan hakları ile ilgili bir akıma öncülük edemezler. Dünyanın herhangi bir köşesindeki insan hakları ihlallerini güçlü bir şekilde eleştiremezler. Çünkü, karşı taraf, "senin ayıbın benimkinden daha büyük, sen önce kendi ayıbını temizle" diyebilir. Nitekim, Bulgaristan'daki Türklerin haklarının savunulmasında, Bulgaristan, hep, koltuğunun altında hazır bulundurduğu

Kürdistan dosyasını masaya bırakmıştır. Böyle bir durum karşısında, Türkiye'nin geri adım attığı bilinmektedir.

SERXWEBÛN— Türkiye halkının gündeminde çözümlenmesi gereken temel sorun nedir ve hangi çözümler geçerli olacaktır?

— Kanımca Türkiye'nin önemli ekonomik, toplumsal ve politik sorunları vardır. Bu sorunların en ağır olanı, kendini artık dayatmış olan Kürt sorunudur. Kürt sorununun Türkiye'nin gündemindeki en önemli sorun olmasının birkaç nedeni vardır. Bir kere bu, çözümü ertelenmiş, devamlı baskı altında tutulmuş bir sorun. Sorunu baskı altında tutabilmek için devlet terörü en yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Devletin uyguladığı, kullandığı terör politikası ise iflas etmiştir. Zira, devlet terörünün işlevsel caydırıcı bir fonksiyonu kalmamıştır. İnsanlar her türlü devlet terörüne rağmen, mağduriyetlere rağmen düşüncelerini kararlılıkla, ısrarlı bir biçimde açıklamaktadırlar. Mücadelelerini sürdürmektedirler.

Öte yandan, kıyıruk önlemlerle sorunun çözümlenemeyeceği, ufak tefek iyileştirmelerin soruna çözüm olamayacağı da günden güne iyi anlaşılmaktadır. Kürt dili üzerindeki, Kürt kültürü üzerindeki baskıların kaldırılması, kültürel özerklik, otonomi gibi çözümler kalıcı çözümler olamaz. Kürt sorunu, Ortadoğu'da, Türkiye'de elbette eşitlik temelinde çözümlenebilir. Eşitliği sağlayacak tek süreç ise bağımsızlığı hedef alan bir programla söz konusu olabilir. Düşünülen öteki çözümlerin eşitliği sağlaması olası değildir. Eşitlik ilkesi elbette, demokrasi ve insan hakları anlayışının en önemli kategorisidir. Fakat, şu da besbellidir ki, insan hakları ve demokrasi anlayışıyla ulusların kendi kaderlerini belirleme hakları arasında çok sıkı, ayrılmaz bir bağ vardır. Bir ulusun kendi kaderini sağlıklı bir şekilde belirleme hakkına sahip olmadan eşitlik ilkesinin, demokrasi ve insan hakları anlayışının hayata geçirilmesi olanaklı değildir. İşte, başlıca bu iki etken, Kürt sorununu Türkiye gündeminin en başına oturtmaktadır. Kürt sorunu Türkiye gündeminin en yakıcı sorunu olmaya devam etmektedir.

Kürt sorununa sağlıklı çözümler getirilemediği ve uygulanamadığı

sürece, Türkiye'de demokrasiyi kurmanın ve kökleştirmenin olanağı yoktur. Kürt sorununu baskı altında tutabilmek için getirilen önlemler, Türkiye'de demokrasiyi, insan haklarını her zaman tehlikeye sokacaktır. Düşünülen tedbirler sadece Doğu'da uygulanacak, düşünülen önlemler sadece Kürtler için uygulanacak denemez. Bu önlemlerin Türkiye'yi de, Türk insanlarını da etkilememesi mümkün değildir. 9 Nisan 1990'da yürürlüğe konan sadece Olağanüstü Hal Bölge Valiliği için düşünülen Kanun Hükümünde Karamame bunun en açık, en çarpıcı örneğidir. 413 sayılı karamame Türk demokrasisini tehdit etmektedir. 413 sayılı karamameyi düzenleyebilen, uygulayabilen önlemler arasında bunu da sayabilen bir zihniyet, demokrasinin, insan hakları anlayışının en büyük düşmanıdır.

Türkiye'nin, enflasyon olarak, hayat pahalılığı olarak adlandırılan sorunları da vardır. Fakat bu sorunlar da, Kürt sorunuyla organik olarak ilintilidir. Kürdistan'da sürdürülen özel savaşın gerektirdiği masraflar enflasyonun en önemli nedenlerinden biridir... Pumalar, Kobralar, casus uçaklar, dikenli teller, gözetleme kuleleri, mayın tarlaları, sayıları günden güne artan muhbirler, Özel Tim'ler, Korucular... Bunların aydan aya artan maaşları Olağanüstü Hal Valiliği'nin hiçbir denetime tabi olmayan harcamaları, bu bölgede görev yapan memurların durmadan artan maaşları... Silahlar, cephaneler, askerler, araba, benzin, ulaştırma masrafları... Kısaca Özel Savaş, özel harcamaları. Kürdistan'da yürütülen Özel Savaş'ın getirdiği özel harcamalar... Karakollar, polis merkezleri, cezaevleri, Özel Tip Cezaevleri, Özel Tim Merkezleri, askeri garnizonlar, uçaklar, helikopterler... Bu harcamalar nasıl yapılacak? Bu maaşlar nasıl ödenecek? Elbette taze paralar basılarak. Enflasyon için bundan daha önemli bir kaynak ne olabilir?

Türk basını enflasyonun nedenlerini tartışırken, Özel Savaş, Özel Savaş'ın gerektirdiği harcamaları özenle dikkatlerden uzak tutmaya çalışıyor. Bazıları da bunun farkında olduğu halde tartışmıyor... Bu tartışmanın yapılamıyor olması demokrasinin eksikliğindedir, cılızlığındandır.

Kürt sorununun, bu sorunu bastırmak için düşünülen önlemlerin demokrasi gibi enflasyon gibi temel sorunları etkilediği, yönlendirdiği kuşkusuzdur. Bu etki sanıldığından çok daha derindir. Bu etkileşimi, Türki-

ye'nin öteki sorunlarında da görmek, hissetmek kolaydır. Örneğin, eğitim sorunu, örneğin dış politika sorunları, örneğin sanayileşme sorunları vs. Kürt sorunu nedeniyle Türk dış politikasının çarpıldığı, büzüldüğü, dış politika alternatiflerinin yerli yerinde kullanılmadığı açıktır.

Türk Halkı Kürt Sorununa Nasıl Bakıyor?

SERXWEBÜN— Türkiye halkı Kürdistan'a ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş sorununa nasıl bakıyor? Nasıl bakmalıdır?

— Bu soruya yanıt verebilmek için gazete, radyo, televizyon, sinema gibi kitle haberleşme araçlarının toplum üzerindeki etkisinin irdelenmesi gerekir. Türkiye gibi ülkelerde radyo, televizyon, gazete, sinema gibi kitle haberleşme araçları üzerinde siyasal iktidarın etkili bir ideolojik ve siyasal bir denetimi vardır. Siyasal iktidar hangi haberlerin kamuoyuna duyurulması gerektiğine, hangi haberlerin duyurulmasının sakıncalı olduğuna bizzat kendisi karar vermektedir. Öte yandan bazı haberlerin kamuoyuna duyurulmasında sakınca görmüyorsa bile, bunu ancak kendi kavramlarıyla duyurmaktadır.

Örneğin, Kürdistan'daki gerilla mücadelesinin çok büyük bir kısmını kamuoyuna duyurmamaktadır. Güvenlik güçlerinin başarısızlığını ortaya koyan, gerillaların başarısını gösteren olayların kamuoyuna duyurulmasına çok büyük bir özen gösterilmektedir. Gerillalarla ilgili haberler, "yok oluyorlar", "bölünüyorlar, parçalanıyorlar", "kanı örgütün halk kitleleri arasında hiçbir desteği yok, halk devletten yana" gibi ifadelerle verilmektedir. Öte yandan devlet gerillalarla ilgili haberlerin verilmesi sırasında haberlerin nasıl yorumlanması gerektiği, hangi kavramların kullanılması gerektiği konusunda da yol gösterici olmaktadır, direktif vermektedir. Örneğin Kürt gerillaların bağımsızlık, özgürlük, demokrasi, sosyalizm mücadelelerini "eşkıyalık", "eli kanlı cinayet şebekesi", "vurgunculuk", "soygunculuk", "hainlik" gibi kavramlarla vermektedir. Haberlerde bu tür kavramları sık sık kullanılmaktadır. Böylece halk kitleleri nezdinde gerilla hareketini küçük göstermeye gayret etmektedir. Gerilla-

ların yüce davaları, asil amaçlar uğruna mücadele eden insanlar olmadıklarını, sadece katil olduklarını anlatmaya çalışmaktadır. Devletin ve siyasal iktidarın kitle haberleşme araçları üzerindeki ideolojik ve siyasal denetim sürecinin incelenmesi bu bakımdan çok önemlidir.

Türk halkının büyük çoğunluğu, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ne daha çok devletin kavramlarıyla, devletin kurmaya çalıştığı ilişkiler ağıyla yaklaşmaktadır. Çoğu zaman, çoğu yerde, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin kavramlarını kullanamamaktadır. Türk halkının büyük çoğunluğunun Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin istekleri, amaçları hakkında ciddi bilgileri yoktur. Gerillalar çoğu yerde "eşkiyalar", "soyuncular" vs. olarak değerlendirilmektedir. Kitle haberleşme araçları üzerindeki ideolojik ve siyasal denetimin amacı da zaten budur. Bu denetim, toplumda demokratik kurumların gelişmesine engel olmaktadır. Demokrasinin gelişip kökleşmesine engel olmaktadır. Devlet, Kürdistan'da normal askerlik yapan insanların bile Kürt halkının Ulusal Kurtuluş ve devrimci mücadelesi hakkında doğru bilgilere, gerçeğe yakın bilgilere ulaşmasına engel olmaya çalışmaktadır. O halde, Türkiye'de, devrimci kurumlar, demokrat örgütler, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi hakkında Türk halkına daha ciddi, daha gerçek bilgiler vermelidirler. Devletin, siyasal iktidarın, kitle haberleşme araçlarının gizlemeye çalıştığı süreçleri açıklığa kavuşturmalıdırlar. Kürdistan'da askerlik yapan Türk kökenli insanlara, Kürtlerin haklı mücadeleleri hakkında uyarıda bulunmalıdırlar. Askerlerin kimlere kurşun sıkıklarını, kimin için kurşun sıkıklarını, ne için işkencelere kauldiklarını, bütün bunların hangi toplum kesimlerinin çıkarlarına hizmet ettiğini anlamaya çalışmalıdırlar.

Türk halkı, elbette, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi yanında yer almalıdır. Fakat bunun başarılabilmesi için, devletin kitle haberleşme araçları üzerindeki ideolojik ve siyasal denetiminin aşılması gerekir.

Şiddete Başvurmanın İşlevi

SERXWEBÜN— Tarihten silinmeye çalışılan varlığı-yokluğu tartışılan bir halk, çağdaş insanlık arenasında yerini alabilmesi için temel mücadele biçimi olarak

zora başvurmaktadır. Diğer mücadele biçimlerini buna esas kılmaya çalışmaktadır. Sizce zora başvurmadan bu halk varlığını kabul ettirebilir mi ve bağımsızlık ve özgürlüğüne kavuşabilir mi?

— Sorunlar, elbette, konuşarak, görüşerek çözümlenmelidir. Bu esastır. Fakat Türk Devleti konuşmanın, görüşmenin hiçbir olanacağını bırakmamıştır. Türk Devleti'nin Kürdistan konusunda hiç vazgeçemeyeceği temel bir politikası vardır. Bu da her türlü toplumsal ve siyasal sorunları devlet terörü uygulayarak çözümlenektir. Bu, sorun yaratan, odak noktasını muhalefet güçlerini dağıtmak, onları etkisiz kılmak, o bölgelerde veya o toplum kesimlerinde resmi ideolojinin sürdürülmesini, kurumlaşmasını sağlamak anlamına gelmektedir.

Devlet terörünün içeriği şudur: Öyle bir yıpratma, öyle bir sindirme politikası uygulayayım ki, kimse, Kürt sözcüğünü ağzına alamaz, Kürtlerin de hakları olduğundan, Kürt dilinden, Kürt kültüründen söz edemezsin... Aydınlar üzerinde, yığınlar üzerinde öyle bir baskı, öyle bir şiddet uygulayayım ki, kimse, Kürtlerin de devlet kurma hakları olduğundan söz edemesin, bu konuları değil konuşmak, tartışmak aklına bile getiremezsin... Böyle konular onların zihinlerine bile çarpmasın... Devletin baskı, şiddet, sindirme ve yıpratması öylesine kararlı, öylesine ağır ve tavizsiz bir şekilde sürsün ki, kimse bu konular üzerinde düşünmeye, konuşmaya, tartışmaya, yazmaya cesaret edemesin. Cesaret ederse başına çok büyük felaketlerin geleceğini bilsin. Bunu hiç unutmasın, bunları düşünmekten, konuşmaktan, yazmaktan, tartışmaktan uzak dursun. Hatta, bu baskının, bu şiddetin, bunların ortaya çıkaracağı mağduriyetin sadece kendisiyle başlayıp, kendisiyle biteceğini sanmasın. Ailesini, akrabalarını, köyünü de içine alacağını bilsin... Bu mağduriyetin yaşamı boyunca süreceğini, şiddetin, baskının hiç eksik olmayacağını, bir daha derlenmesinin, toparlanmasının mümkün olmayacağını anlasın, bu tür konulardan hep uzak dursun. Devletin baskı, şiddet, yıldırma, sindirme politikası öyle sürmeli ki, ilgili insanlar olacakları, yani uğrayacakları mağduriyetleri devamlı olarak hissetmeli, bilmeli, bu faaliyetlerden uzak durmalıdır. Bu baskıya, bu şiddete rağmen bu konularla uğraşmaya yeltenenler adaletten, insani-

tan, insaniyetten söz edenler olursa, Kürtlerin de hakları vardır demeye cesaret edenler olursa onların da hayatı karartılmalıdır. Yaşam onlara zindan edilmelidir. Onların mağdur edilmelerini sağlamak için her şey yapılmalıdır. Örneğin, memur iseler görevden uzaklaştırılmalı bir daha da iş verilmemelidir, öğretmen iseler görevle ilişkisi kesilmelidir. Toprak sahipleri topraklarının ellerinden alınmasına çalışılmalıdır, esnaf iseler iş adamı iseler kredileri kesilmelidir. Topraksız köylü iseler onlara toprak verilmemelidir. Bunlar, kuşkusuz, karakol, zulüm, zindan, işkence üzerine uygulanacak ek tedbirlerdir. Ve bunlar halk kitlelerine gösterilmelidir. Örneklere bakarak insanlar kendilerinin de başına neler gelebileceğini anlamalı, bilmeli, hissetmeli, bu tür konuları düşünmeye, konuşmaya, tartışmaya cesaret edememelidir.

Devlet terörünün içeriğini ve amacını böyle özetlemek mümkündür. Bu söylenenleri, günümüzün koşullarını dikkate alarak değil, 65 yılı aşkın bir zamandır uygulanan politikalar olduğunu bilerek değerlendirmek gerekir. Halbuki klasik sömürgelerde durum hiç böyle değildir. Klasik sömürgeler daha çok anayasal görüşmeler sonucu bağımsızlıklarını elde etmişlerdir. Emperyalist ve sömürgeci güçler, sömürge halkı tarafından oluşturulan ve onları temsil eden organlarla oturup görüşmüşlerdir. Bu süreç, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra başlamış, 1960'lı yıllarda hızlanarak sürmüştür. Örneğin bugün, Afrika'da 50'nin üzerinde bağımsız devlet vardır. Bu devletlerden çok küçük bir kısmı, yani Fransız sömürgesi Cezayir, Portekiz sömürgeleri Gine Bissau, Angola ve Mozambik silahlı mücadele yaparak, ulusal kurtuluş savaşı vererek bağımsızlıklarını kazanmışlardır. Kürdistan'da süreç kuşkusuz böyle işlememektedir. Resmi ideolojinin Kürt ulusunun inkârına dayanan politikası, devlet terörü, böyle bir sürecin başlamasına hiç elverişli değildir. Uzun yıllardır süren, inkâra ve teröre dayanan devlet terörünün terk edileceği de sanılmamalıdır... Bu koşullarda haklarını alabilmek için şiddete başvurmaktan, silahlı mücadeleye girmekten başka bir yol yoktur. Bu, devletin ısrarla ve kararlılıkla uyguladığı şiddet politikasına, işkenceye, baskıya ancak şiddetle karşılık verilebilir anlamına gelmektedir. Veya devletin şiddet, baskı ve zulüm politikası ancak şiddet kullanılarak geriletebilir anlamına gelmektedir.

Şu da bir gerçektir: Türk Devleti'nin geleneğinde, adalet gereğidir diye, insanlık gereğidir, insaniyet gereğidir diye, insan hakları anlayışının gereğidir diye kimseye, hiçbir gruba hak verilmemiştir. Türk egemenliğindeki halklar, haklarını devletin şiddetine karşı şiddet kullanarak, devlet şiddetini gerileterek elde etmişlerdir. Günümüz ortamında barışın, insan haklarının en çok konuşulduğu bir ortamda silahlı mücadele önermek bazılarına ters gelebilmektedir. Ama, sizin için bütün yollar tıkanmışsa, haklarınızı elde etmeniz, onurlu yaşamanız için bundan başka bir yol kalmamışsa, devlet sizin için devamlı olarak ısrarlı ve kararlı bir şekilde terör uyguluyorsa, devletin, devlet teröründen başka bir politikası yoksa size de şiddet kullanmaktan başka bir yol kalmamaktadır.

Emperyalizmin Kürdistan Politikası

SERXWEBÛN— Emperyalizmin dayattığı otonom, özerklik politikası Kürdistan'da işlev görebilir mi? Ve sizce bu bir çözüm müdür?

— Kürt sorunu uluslararası bir sorundur. Bu en azından Kürdistan'ın devletlerarası bir sömürge olmasından kaynaklanmaktadır. Kürdistan'ın doğal zenginliklerinden, özellikle petrol zenginliklerinden dolayı emperyalist güçler de Kürt sorununa yakın ilgi duymaktadırlar. Kürt sorununun uluslararası niteliğine rağmen çözüm için getirilen öneriler her zaman ikili görüşmelerle ve gizli görüşmelerle oluşturulmaktadır. Türkiye-İrak, Türkiye-İran, Türkiye-Suriye, İran-İrak arasında yapılan ikili ve gizli görüşmelerde ise Kürtlerin başına yeni yeni çoraplar örülmektedir. Hatta, PKK'lı bazı devrimci ve yurtsever unsurların Federal Almanya'daki yargılanma süreci göstermiştir ki, NATO gibi bazı askeri ittifaklarla Türkiye arasında Türkiye'nin lehine fakat Kürtlerin kesinlikle aleyhine olan yine gizli anlaşmalar vardır. PKK'nın Almanya'daki yargılanması bu gibi anlaşmaları deşifre etmiştir.

Kürt sorunu ile ilgilenmek, öneriler geliştirmek, uygulamak iki anlayış çerçevesinde de mümkün olabilir. Birincisi sorun yaratan unsurları yok etmek, Kürtlerin devrimci demokratik ve ulusal isteklerini gerilet-

mek, bunları işlemez hale getirmek için gösterilen çabalar. Bunların Kürt halkının aleyhine olan çabalar olduğu açıktır. İkili ve gizli görüşmelerde ise ancak bu yönde çabalar gerçekleştirilir. Çabalar bu amaca hizmet eder. Kürt sorunu ile Kürtlerin çıkarlarına hizmet etmek için de ilgilenilebilir. Bu, aslında insan hakları anlayışına, barışa, demokrasiye hizmet etmektir. Kürtlerin gittikçe yükselen demokratik özelemlerine ve isteklerine çağdaş ölçüler içinde cevap aramaya çalışır. Bu ise ancak, Kürt sorunu ile ilgili açık görüşmelerde ve Kürtlerin de katılım görüşlerini açıklayabildiği toplantılarla gerçekleştirilebilir. Bu toplantılara Kürtler de katılabilir, Kürtlere gerçekten dost olan, Kürtlerin acılarını ızdırabını anlayan, Kürtlere çok büyük haksızlık yapıldığının bilincine varan güçler de... Bunlardan dolayı Kürt sorununun uluslararası kurumlara götürülmesinde çok büyük yarar vardır. O halde, Amerika Birleşik Devletleri'nde, İngiltere'de, Almanya'da, İsveç'te vs. insan hakları kurumlarının, dışişleri bakanlıklarına bağlı büroların, ulusal parlamentoların vs. Kürt sorunu ile ilgili raporlar hazırlamasını, incelemeler yapmasını çok derin kuşkuyla karşılamak gerekir. İnsan hakları kurumlarıyla, hükümetlerin, ulusal parlamentoların sorunu ele alma amacı, sorunun içeriği hakkında söyledikleri farklı olabilir. Bunlar değişik amaçlara hizmet edebilir. Fakat yine de bu tür girişimlerin emperyalizmin tezgâhı olduğu, emperyalizmin hizmetinde çabalar olarak değerlendirmemek gerekir, kanısındayım. Çünkü emperyalizm Kürtlere yapacağı en büyük kötülüğü yapmıştır. Kürdistan'ın bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını sağlamıştır. Bir ulusa, bir halka, bundan daha büyük bir kötülük yapılamaz. Bir ulus, tarihin belirli bir noktasında bundan daha büyük bir darbeye, bir yıkımla karşılaşamaz.

Günümüzde, Kürtlere karşı ilginin artmasını emperyalist etkilerden çok Kürtlerin Ortadoğu'da, gözlerden uzak tutulamaz bir siyasal ve askeri güç olarak ortaya çıkmalarında aramak gerekir. Fakat Sovyetler Birliği, Çin Halk Cumhuriyeti, Arnavutluk Halk Cumhuriyeti gibi devletlerin Kürtlerin lehine neden birkaç söz bile etmedikleri, bu sorunu görmezden geldikleri, Kürdistan'da devletlerarası sömürge sistemi uygulayan ırkçı ve sömürgeci devletleri ise neden büyük bir coşkuyla destekledikleri elbette araştırılmaya, irdelenmeye değer bir konudur. Bu bakımlardan, emperyalizme karşı mücadele ediyoruz anlayışıyla insan haklarına karşı çıkmak

gerekir. Neyin emperyalizm, neyin insan hakları olduğu kestirilebilir. Ayrıca komünizmi, sosyalizmi destekliyoruz diye faşist eğilimlere de arka çıkmamak gerekir. Hangi süreçlerin komünizm, hangi süreçlerin sosyalizm, hangi süreçlerin faşizm olduğunu kestirebilmek gerekir.

Özerklik, otonomi, içeriği ne olursa olsun Kürt sorununa çözüm olamaz. Bu çok açıktır. Fakat bazı Kürt devrimcileri, bazı devrimci Kürt siyasetleri otonomi istiyorlar diye, bu konularda bazı uluslararası çevrelerle görüşüyorlar diye, onları Kürt sorunu konusunda aydınlatmaya çalışıyorlar diye emperyalizmin ve sömürgeciliğin ajanları diye suçlamak doğru değildir. Özerkliğin Kürt sorununa çözüm olamayacağı açıktır. Fakat bugünden yarına Kürdistan'ın bağımsızlığının gerçekleşmeyeceği de açıktır. Böylesine bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış bir ülkenin, ulusun ulusal kurtuluş mücadelesinin epey zaman alacağı bilinmektedir. Bu bakımdan uluslararası forumları kullanmak çok önemlidir. Fakat burada şu konunun da altının çizilmesinde yarar vardır. Kürt örgütleri arasında merkezi bir yapının oluşturulması her türlü uluslararası toplantının, uluslararası görüşmenin silahlı mücadeleye bağlı olarak gerçekleştirilmesi gerekir.

Silahlı mücadeleyi, gerilla mücadelesini geriletmek, frenlemek, sınırlamak amacıyla gerçekleştirilmeye çalışılan özerklik görüşmelerinin, uluslararası görüşmelerin Kürt sorununun ilerletilmesine hiçbir yararı olamaz. Gerilla mücadelesinin etkinliğini azaltmak için yapılan bu tür görüşmelerin Kürtlerin çıkarlarına hizmet ettiği söylenemez. Bu bakımdan bu tür görüşmelerin, toplantıların, silahlı mücadelenin talepleri doğrultusunda ve ona bağlı olarak yapılması gerekmektedir.

SERXWEBÛN— Emperyalizmin ve sömürgeciliğin, başta özel savaş yöntemleri olmak üzere mücadelemize karşı aldığı tüm tedbirler, sizce, halkımızın diriliş mücadelesinin önünü alabilir mi?

— Özel savaş yöntemlerinin Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi açısından anlamı ne olabilir? Bu konuyla ilgili bazı şeyler söylemek istiyorum: Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin durdurulmasının hiç-

bir olanağı yoktur. Özel savaşın geliştirilmesinin, derinleştirilmesinin ve yaygınlaştırılmasının amacı ise bu mücadeleyi durdurmaktır. Fakat devletin bundan başarılı sonuçlar elde etmesi mümkün değildir. Çünkü ilk kurşun sıkılmıştır.

Frantz Fanon'un sömürge ülkelerde, ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesi ile ilgili bir görüşü var. O görüşü şöyle özetlemek mümkündür. Sömürge ülkelerde halk yığınlarını örgütlemek, onları siyasal mücadele içine, ulusal kurtuluş mücadelesi içine katmak, hele hele silahlı mücadele düzeyine getirmek son derece güç bir olaydır. Bu düşünüldüğü kadar kolay olmayan, kolayca hayata geçirilebilen bir olay değildir. Çünkü bu ülkelerde halk, insanlar korkutulmuştur, sindirilmiştir. Halk yığındır. Devamlı korku ve panik içindedir. İnsanlar kendilerine güvenemezler. Ailelerine, akrabalarına, aşiretlerine, köylülerine güvenemezler. Kendileri üzerinde devletin gözetiminin ve denetiminin sürekli olduğunu düşünürler. Halk yarımına güvenemez. Geleceğine güvenemez. Sağlam, tutarlı inançları yoktur. Beklentileri yoktur. İnançlarını tamamen kaybetmiştir. Bu insanlar, bu halk kendileri olağanüstü küçük görür, düşmanlarını ise olağanüstü derecede büyük görür. Düşmanı onun için, onlar için ulaşılmaz yüce bir yerdedir. En iyisi bu düzeni kabul edip yaşamı böyle sürdürmek gerekir.

Emperyalist devlet veya sömürgeci devlet halktan, insanlardan iki şey istemektedir: Sizi biz yönetiyoruz. Siz ilkel geri bir halksınız. Sizi yönettiğimiz için kendinizi şanslı saymalısınız demektedir. Bizden hiçbir şey istemeyin, sizler için ne gerekiyor, ne kadar gerekiyor biz biliriz ve yerine getiririz. İkinci olarak kendisinin, yüce, kutsal otoritesine kayıtsız şartsız itaat istemektedir.

Toplu köy aramaları, toplu köy dayakları, işkenceler, işkenceyle karşılaşma tehlikesi halkın gözünü korkutmuştur. Böyle bir ruhsal ve böyle bir toplumsal ortamda siyasal faaliyet yürütmek, insanları ulusal kurtuluşçu bir faaliyet içine sokmaya çalışmak çok güçtür. Fakat ulusal kurtuluşçu güçlerin bu zorlukları yenmeleri gerekir. Sabırla, kararlılıkla, ısrarla halk yığınlarına kendi çıkarlarının nerede durduğunun anlatılması gerekir. Neden bu kadar köleleştirildiler, ezildiler, neden bu köleliğe aşağılanmaya

razı oldular... Bunların anlatılması gerekir. Dünyanın başka yerlerindeki insanların, halkların yaşantılarından söz etmek gerekir. Frantz Fanon, sömürgecilik sömürge insanının ruhsal yapısını nasıl biçimlendirdiğini anlatmaya çalışmaktadır. Siyasal ve ideolojik çabaların sürdürülmesi gerektiğini de vurgulamaktadır. Şöyle demektedir: İşte böyle bir süreçte herhangi bir militanı örgüte kazandırdığınız zaman ve bu insan düşmana karşı ilk kurşunu sıkacağı zaman ilk önce kendisini öldürür. İlk kurşunla birlikte militanın köle kişiliği, ezik kişiliği ölür. İlk kurşun bunları öldürür. İnsan ilk kurşunla birlikte yeniden doğar. Yepyeni bir insan olarak doğar. Bu, artık, kendine, ailesine, akrabalarına, halkına güven duyan bir kişidir. Yarımına, geleceğine güvenir. Gelecekte beklenenleri vardır. Kendini, düşmanın karşısında olağanüstü derecede küçümsemez. Düşmanını olağanüstü derecede büyük görmez, her şeyi yerli yerinde görmeye çalışır. Dostunu düşmanını ayırt eder...

İlk kurşunla birlikte kendi ezik kişiliğini, kimliksizliğini, korkuyu ve paniği öldüren bu insanın bundan sonraki kurşunları artık emperyalistler içindir, sömürgeciler içindir ve artık böyle bir kişiyi, bu insanları durdurmak mümkün değildir. Bu insanların eylemleri derinleşerek, yaygınlaşarak sürer gider. Gerillanın eylemlerinin incelenmesi ayrıca önemlidir.

15 Ağustos Atılımı

SERXWEBÜN— Bu açıklamalar ışığında 15 Ağustos 1984 atılımını nasıl değerlendirebiliriz?

— 15 Ağustos 1984 atılımı böyle bir atılımdır. Bunu, ilk kurşun olarak değerlendirmek mümkündür. İlk kurşunu sıkılmış bir halkın geriletilmesi pek kolay değildir. Zira ilk kurşun çok büyük birikimlerin, çok büyük çalışmaların, çabaların sonucunda meydana gelmektedir. Ayrıca kendisi de çok büyük olanaklar, yeni yeni olanaklar hazırlamaktadır. Devrimci hareketi büyümektedir, genişletmektedir, derinleştirmektedir.

Gerillalar bu süreç içinde hem kendilerini hem de bağrında hareket ettikleri toplumu hızla değiştirmektedirler. Kadın, siyasal mücadeleye girmekte, silahlı mücadelede aktif olarak yer almaktadır. Kadının siyasal

mücadelede, gerilla mücadelesinde aktif olarak yer alması toplumun gelecekteki değerlerini hızla çözmekte daha modern, evrensel değerlerin oluşumuna hizmet etmektedir. Namus kavramının içeriği değişmektedir. Yurt için, ulus için, hakaret görmeden onurlu yaşamak için mücadele etmenin de namus gereği olduğu anlayışı yaygınlaşmaktadır. Düşünelim ki gelecekteki Kürt toplumunda namus sadece kadın, aile, aşiret gibi kavramlar etrafında oluşturulmaktadır. Kadına, aileye, aşirete dışardan yani başka ailelerden veya başka aşiretlerden bir saldırı olduğu zaman korunması gereken bir değer olarak ortaya çıkmaktadır ve çok büyük bir tepkiyle karşılanmaktadır. Fakat geleneksel Kürt toplumunda kadına, aileye, aşirete devletten örneğin askerden, jandarmadan, polisten, memurdan vs. hakaret söz konusu olduğu zaman buna karşı fazla bir tepki ortaya konulamamaktadır. İşte gerilla eylemleri bu değerleri hızla aşındırmaktadır. Düşünelim ki kadın gerillalar da karakola, polise düşmekte bin bir türlü işkenceyle, tehditle, tecavüz tehdidiyle karşılaşmaktadır. Bütün bu tehditler karşısında bile arkadaşlarının kimler olduğunu söylememesi, onların nerede olduğunu söylememesi, namus kavramında köklü değişiklik olduğu anlamına gelmektedir. Vatan için, yurt için, özgürlük için, bağımsızlık için her türlü melanete katlanılabilir. Bunlar herkes tarafından savunulması gereken çağdaş ve evrensel değerlerdir. Yine düşünelim ki, kadın gerillalar ailelerin, kardeşlerin, babaların bilgisi dahilinde gerillaya katılmışlardır. Öte yandan bazı gerilla birliklerinin komutanlarının kadınlar olduğu söylenmektedir. Bu süreçler de geleneksel değerlerin boyutlarını göstermesi bakımından önemlidir.

Gerilla şimdiye kadar Kürtlerde çok az görülen, eksik görülen milli duyguları, yurtseverlik duygularını da çoğaltmaktadır. Uğruna şehit olunan, kan dökülen toprakları, yurtseverlik duygularını milli duygularını daha da geliştirmektedir, yoğunlaşmaktadır. Gerillalar için, Kürdistan'ın coğrafyası için, dağları, nehirleri, köyleri, yaylaları için şiirler yazılmaya başlanmıştır. Eskiden de yazılıyordu. Fakat tek-tük... Günümüzde bu, ana akım olarak gelişmektedir. Genç kuşaklar, 15-20 yaş çağındaki gençler kesin olarak gerillaya yandaşlardır. Gerillaya katılmanın heyecanı içindedirler. Bu koşullarda özel savaş yöntemlerinin Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni ve devrimci mücadeleyi durdurmasının hatta sınırlandırmasının

hiçbir olanağı yoktur. Fakat devletin bu konudaki tek politikası da terördür ve devlet terörünü yoğunlaştırmaktır, bu ise mücadelenin kanlı geçeceği anlamına gelmektedir.

Türk sömürgeciliğine karşı ilk kurşun sıkılmıştır. Kürt ulusunun diri- liş mücadelesi elbette sürecektir. Derinleşerek, yaygınlaşarak...

Aşiret yapıları çözülmektedir. Toprak ağalığı sisteminde aşınmalar meydana gelmektedir. Bu tür geri ve gerici kurumlar ancak devletin, Kemalist ideolojinin desteği ve teşviki sayesinde ayakta tutulmaya çalışılmaktadır. Gerillaya yardımcı olan, gerillaya destek olan yurtsever toprak sahiplerinin yanında korucu olan ve bu ağa ile mücadele eden topraksız köylüler de vardır... Fakat korucu olan topraksız olan köylü, toprak sahibi ağaya karşı, toprak sahibi olduğu için mücadele yürütmemektedir. Yurtsever olduğu için, ulusal değerler taşıdığı için mücadele etmektedir. Ulusal değerler taşıdığı için gerillaya destek olan ağanın yaşantısına egemen olan yön, artık yurtsever olan yönlerdir. Ağa artık gerillaya yurtsever değerleriyle gelmektedir. Gerillayla bütünleşme süreci içinde feodal değerler aşınmaktadır.

Gerillanın köylüleri iyice sarıp sarmaladığı anlaşılmaktadır. Kürdistan'da bazı yörelerde şöyle konuşmaktadırlar: Bundan 15-20 yıl önce, 20-25 yıl önce devrimci gençler köylerimize gelirlerdi. Bize, "devrim yapalım" derlerdi. Bizi örgütlemeye çalışırlardı. Biz korkardık, çekinirdik, onlardan uzak durmaya çalışırdık. Fakat günümüzde biz bu mücadelenin içindeyiz. Varımızla, yoğumuzla bu kavganın tam orta yerindeyiz. Şimdi ise biz 15-20 yıl önce, 20-25 yıl önce köyümüze gelenleri yanımızda görmek istiyoruz. Fakat onlar yoklar. Onları yanımızda göremiyoruz... Bu anlatımlar bize ulusal ve devrimci mücadelenin epeyce yaygınlık kazandığını, halk yığınları arasında ete kemiğe bürünmeye başladığını göstermektedir. Bu gelişmede Kürt hareketlerinin önderliğinin sınıfsal yapısındaki dönüşümün de çok büyük bir rolü vardır. PKK ile birlikte Kürt hareketlerinin önderliğinin sınıfsal yapısında ve genel olarak Kürt hareketlerinin sınıfsal yapısında çok önemli bir değişiklik olmuştur. PKK işçilerin, yoksul köylülerin, devrimci değerlerle donanmış küçük burjuvaların, gençlerin, aydınların hareketidir. Bu özellikleriyle Kürdistan çapında önemli bir dönüşüme de işaret etmektedir.

Kürt Halkının Siyasal Birliği ve Mücadelesi

SERXWEBÜN— Günümüzde Kürdistan halkının siyasal birliği yaratılmaya çalışılmaktadır. Kürt halkı, topyekun, 7'den 70'e ve her türlü mücadele biçimi ile sömürgeciliğe ve yerli gericiliğe karşı savaşımaktadır. Sizce bu diriliş mücadelesi, Türkiye halkına nasıl bir mesaj vermektedir? Türkiye halkının bu mesaja cevabı nasıl olmalıdır?

— Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi hakkında Türk halkının çok sağlıklı bir bilgiye sahip olduğu kanısında değilim. Kürt halkının çok büyük güçlüklerle göğüs gererek sürdürdüğu bu mücadele Türk halkına doğru dürüst anlatılamamaktadır. Türk halkı, Kürt halkının istekleri konusunda doğru dürüst bilgilendirilmemektedir. Kürt halkının mücadelesi, istekleri çarpıtılarak, esas amaçlarından saptırılarak verilmektedir. TRT zaten devlet kurumudur, devletin denetimindedir. Türk basını özellikle günlük basın Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışmaktadır. Kamuoyunu oluşturan başlıca kurumlar da bunlardır.

Kürdistan'da askerlik yapan özellikle operasyonlara katılan Türklerin izlenimlerinin öğrenilmesi mücadeleyi çevrelerine nasıl anlattıklarının araştırılması elbette önemlidir. Bu koşullarda Türk devrimcilerine Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin Türk halkına doğru dürüst anlatılması yönünde çok büyük görev düşmektedir. Bütün bunlara rağmen Kürdistan'da sürdürülen baskıları ve zulümleri protesto etmek için İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük merkezlerde gösteri yürüyüşleri, mitingler düzenlenmemiş olması, paneller, toplantılar yapılamıyor olması çok büyük bir eksikliktir.

Bütün bunlara rağmen Türk halkı, Türk aydınları şu bilince ulaşmak zorundadırlar. Günümüzde artık sömürge yönetmek kolay değildir. Kürt halk yığınlarının kendi toplumsal ve siyasal statülerini sorgulamaya başlamaları, kendi durumlarını komşu ulusların, örneğin Türklerin, Arapların ve Farsların durumlarıyla karşılaştırmaya başlamaları Kürdistan'ın yönetimini gitükçe zorlaştıracaktır. Kaldı ki Kürdistan sömürge bile olmayan bir ülkedir. Kürt ulusu sömürge bile olmayan bir ulustur. Bugün Kürt ulu-

sunun özgürlüğünü, Kürdistan'ın bağımsızlığını sadece Kürtler düşünmektedirler, sadece Kürtler tartışmaktadırlar. Kanımca çok kısa bir zaman sonra bizzat Türk aydınları bu tür konuları tartışmaya, konuşmaya başlayacaklardır. Zira sömürge kamburunu taşıma çok zordur. Bunun ağırlığı her geçen gün biraz daha artacaktır. Giderek, sömürgeci kurtulma yolunu arayacaklardır. Bundan sonra artık Türk devlet görevlilerine, Türk basın mensuplarına, Türk üniversite mensuplarına, Türk yazarlarına, iş adamlarına, Türk siyaset adamlarına vs. Baunun bütün kurumlarında, uluslararası kurumlarda sorulacak en önemli sorulardan birisi Kürdistan'la ilgili, Kürt Ulusal Kurtuluş Mücadelesiyle ilgili olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak sorulan her soru Türkiye'nin ayıbını yüzüne vurma anlamına gelecektir. Türkiye'nin uzun süre böyle bir ayıpla yaşayamayacağı anlaşılacaktır. İnkâr ve asimilasyon politikasını, kendi çifte standardını gizlemek için başkalarını çifte standartlı olmakla suçlamanın hiç çıkar bir yol olmadığı görülecektir. Toplumların gelişimi bu yöndedir. Böyle bir gelişimi durdurmak ve sınırlamak sanıldığı kadar kolay değildir. Topu tüfeği çoğaltarak, zehir saçan bombaların, ortalığı darmadağınık eden bombaların, savaş uçaklarının, karakolların, özel timlerin, korucuların sayısını artırarak bu tür toplumsal ve siyasal sorunlar çözülemez. Kaldı ki toplar, tüfekler zehir saçan bombalar casus uçakları, pumalar, karakollar, özel timler, korucular... kısaca özel savaşın harcamaları ülkedeki enflasyonu artırıcı en önemli nedenlerin başında gelmektedir. Özel savaş, enflasyonunun hiçbir zaman azalmayacağı anlamına gelmektedir. Bu ise halk yığınlarının sürekli olarak huzursuzluk içinde kalacağına bir işareti olarak yorumlanır.

Bütün bunların ötesinde Kürdistan'da yürütülen savaş asker kaybını da beraberinde getirmektedir. Aileler, askerler elbette düşüneceklerdir. Kim için savaşıyoruz, ne için savaşıyoruz, Kürtlerin ülkesinde bizim ne işimiz var, Kürt çocuklarını neden öldürüyoruz? Kürt kadınlarına, Kürt çocuklarına neden işkence yapıyoruz? Hayatımızı neden Kürtlerin ülkesinde kaybediyoruz? Biz kimin için savaşıyoruz? Bu savaş kimlerin çıkarına hizmet etmektedir? Kürtlerin de özgür olma, kendi yurtlarında özgürce yaşama hakları yok mudur? Bu tür soruların artması, kuşukların büyümesi, özel savaşın çıkmaz yol olduğunu da gösterecektir. İşte Türk

aydınları, Türk halkı bu kaçınılmaz gelişmeleri şimdiden görmelidir. Düşüncelerini, tavır ve davranışlarını buna göre ayarlamalıdır.

1990 Yılı Serihildanları

SERXWEBÛN— Kürdistan'daki son serihildan olaylarını nasıl değerlendiriyorsunuz? T.C.'nin bundan sonraki politikası sizce nasıl olabilir?

— 1989'da, Hakkâri'de ve Silopi'de başlayan 1990 yılı Mart ayında Nusaybin ve Cizre'de süren daha sonra Kürdistan şehirlerine yayılan direniş sürecini Serihildane gel "intifada" diyoruz. Bu Serihildane gel süreci bize, Kürdistan'ın tarihi ve Kürt toplumunun yapısıyla ilgili yeni şeyler düşündürüyor. Kürdistan'daki toplumsal ve siyasal, zihinsel-ruhsal değişim sürecini kavramamızı... Bu düşünceleri kısaca ifade etmekte yarar var:

Kürdistan sorununun iki temel boyutu var: Bunlardan birincisi emperyalizm boyutudur. Kürt toplumuna karşı emperyalist ve sömürgeci politikaların uygulanması, böl yönet politikası elbette emperyalizmin politikasıdır. Fakat bölünen Kürdistan'dır. Parçalanmış ve paylaşılan Kürt ulusudur. Bugün İran'ın bir Kürdistan'ı var, Irak'ın, Suriye'nin ve Türkiye'nin birer Kürdistan'ı var. Fakat Kürtlerin Kürdistan'ı yok. Fakat bu arada Sovyetler Birliği'nde de Kürtlerin yaşadığını unutmamak gerekir.

Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması büyük bir dikkatle, zengin olgusal verilerle incelenmesi gerekir. Biz emperyalizmin ve sömürgeciliğin bu politikalarını yakından biliyoruz. Böl yönet politikasının neden Kürdistan'da ve Kürtlere karşı uygulandığını biliyoruz. Bu sürece bilimin kavramları ile açıklamalar getirebiliyoruz, düşüncelerimizi ifade edebiliyoruz. Fakat bilim insanın duygularını ifade edemiyor. Kürdistan'da Kürt ulusuna karşı uygulanan böl yönet politikasının çok büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Hak, haksızlığa uğramak, haksız politikalar geliştirmek gibi kavramlar bilimin kavramları değildir. Daha çok ahlakın, hukukun kavramlarıdır. Emperyalistler ve sömürgeciler elbette böl yönet politikası uygulayacaklardır. Bu, emperyalizmin ve sömürgeciliğin nesnel bir gereğidir. Bütün bunları bilmekle beraber Kürdis-

tan'da uygulanan böl yönet politikasının Kürt halkına karşı büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Kürdistan sorununun emperyalizmle ilgili boyutu hakkında, kısaca, bunları söylemek mümkündür.

Kürdistan sorununun ikinci boyutu Kürtlerle ilgilidir. Böl yönet politikasının emperyalist ve sömürgeci güçler tarafından büyük bir şevkle uygulandığını görüyorum. Bu uygulamaların birtakım sonuçlar ortaya çıkardığını izliyoruz. Örneğin Türkiye'de Kürtlerin adı yasaklanıyor. Kürtlerin yaşadığı ülkenin adı yasaklanıyor... Zira Kürdistan, Kürt adı ve Kürdistan adı yeryüzünden, dillerden ve tarihlerden silinmek üzere bölünüyor, parçalanıyor ve paylaşılıyor... Bu bakımdan böl ve yönet kavramı Kürdistan'daki süreci kavramakta yetersiz kalıyor. Böl yönet ve yok et bu süreci daha iyi açıklıyor. Kürtleri kendi kimliğinden vazgeçirmek için Kürt toplumu olma özelliklerine karşı yoğun bir aşağılama, horlama kampanyası açılıyor. Kürtlerin dili, kültürü, tarihi, edebiyatı her şeyi inkâr ediliyor. Kürt toplumu olma özelliklerini, Kürt dilini ve kültürünü savunanlara karşı veya böyle bir potansiyeli taşıyanlara karşı, bu tür gruplara ve örgütlenmelere karşı yoğun ve yaygın bir devlet terörü uygulanmaya başlanıyor. Kürt insanının onurunu kırma, onu aşağılama, küçümseme için her şey yapılıyor. Zira onuru kırılan aşağılanan, yürekte yaralanan insanların ulusal talepler ileri süremeyecekleri, ulusal haklar için mücadeleye başlamayacakları hesaplanıyor.

Sömürgecilik Kürt İnsanlarının Ruhsal Yapısını Nasıl Biçimlendiriyor?

SERXWEBÛN— Kanımca, sömürgeciliğin, Kürt insanların ruhsal yapısını nasıl biçimlendirdiği üzerinde duruyoruz. Bu biçimlenmeleri zengin olgusal dayanaklarla incelemek vazgeçilmez bir görev olarak ortaya çıkmaktadır. Bu, bizim de üzerinde ısrarla durduğumuz bir konudur.

— Evet, bu kuşkusuz böyle...

Kürt toplumu günden güne çok daha yoğun horlamalar ve aşağılama-

lar karşısında kalıyor. Fakat buna karşı bir tepki de oluşturamıyor. Bu hakaretleri sindirmeye büyütmemeye çalışıyor. 12 Marttan önce, 1970-1971 yıllarında uygulamaya konulan komando zulmü, Kürt toplumunun ne kadar aşağılandığını göstermesi bakımından dikkatle ve sabırla irdelenmesi gerekir. O zamanlar Türk güvenlik güçleri silah ve fîrari aramak amacıyla Kürt köylerine karşı sık sık baskınlar düzenliyorlardı. Bu baskınlar genel olarak şöyle oluyordu: Güvenlik güçleri köylüleri, çocuk, kadın erkek, genç ihtiyar hepsini bir meydana topluyorlar, kadınları bir tarafa erkekleri bir tarafa diziyorlar. Yetişkin erkekleri çınlıçplak yapıyorlar. Erkeklik organlarına ip bağlıyorlar. İpi karıların eline veriyorlar, köyde dolaşmalarını istiyorlar. Dipçik zoruyla köyde, öteki insanların önünde dolaştırılıyorlar... Bu, kuşkusuz bir toplum için çok büyük bir aşağılanmadır. Ve bu politika Kürdistan'ın çeşitli yerlerinde çeşitli zamanlarda ısrarlı ve kararlı bir şekilde uygulanmıştır. Besbelli ki bu uygulama köyün bütün erkeklerine ve aynı anda uygulanmıyor. Bu uygulamanın tek amacı insanların ve toplumun onurunu kırmak ve onların dinç, diri kalmalarını engellemek. Kişiler, aileler arasındaki ilişkileri derinleştirmek. Sana yapıldı bana yapılmadı vs.

Böyle bir zulüm ile karşılaşan insanlar ne yapabilirler? Tavrı ve davranışları iki türlü olabilir. Birinci olarak, bunu büyütmezler, içlerine sindirirler. Bu zulüm ile bu baskı ile yaşamaya başlarlar. Sık sık bu tür baskılara maruz kalırlar. İşkencenin, aşağılanmanın binbir türlüyle karşılaşılır. Bu, insanları ve toplumu yaralı kılan bir süreçtir. Çünkü yoğun ve yaygın bir baskıyı yaşadıkları halde bunlara karşı çıkamayan insanlar ve toplumlar yaralı bir hale gelirler. Yürekte yaralı hale gelirler. Bu bakımdan sömürge toplumları yaralı toplumlardır diyorum.

Benzeri bir hakaretle karşılaşan insanların ikinci bir tavır ve davranışı daha olabilir: Bireysel olarak bu hakarete karşı gelme... Örneğin, sakatından tutularak yere çarpılan ve üzerinde tepinilen bir dede... Veya saçlarından tutularak, sürüklenerek götürülen bir ana... Öyle bir manzara karşısında 18-20 yaşlarındaki genç insanlar bireysel olarak buna karşı çıkabilirler... Fakat bu insanlar da orada öldürülürler. Bunlar öldürülme bile beraber oldukları birkaç kişi muhakkak öldürülür, kan akar. Direnme bireysel olduğu için, aniden geliştiği için kolay ezilir, kolay dağıtılır.

Bu iki tavır ve davranış da çözüm değildir. Toplum hastadır, felç olmaktadır. Fakat bu hastalığı teşhis edecek ve tedavi edecek bir toplumsal süreç henüz başlamamıştır. Kaldı ki, bu hakaretlerin genel olarak kabul edildiğini, bunların büyütülmediğini görüyoruz. Bu hakaretlere karşı bilinçli, kararlı bir tepkinin oluşmadığını görüyoruz. Bu çeşit aşağılamalara karşı bile bir tepkinin oluşmaması toplumdaki köleleşmenin ne kadar büyük bir derinlik ve yaygınlık kazandığını göstermektedir. PKK, Serxwebûn, bu köleleşmeyi "insanın düşürülmesi" kavramıyla açıklamaya çalışmaktadır. Sömürgeciliğin, Kürt toplumunda insanların ruhsal yapısını nasıl biçimlendirdiğini anlatırken PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan da "Kürt insanının düşürülmesi" kavramını sık sık kullanmaktadır.

SERXWEBÛN— Bu ilişkileri yaşadığınız olaylarla, somut örneklerle anlatmak mümkün müdür? Bu konularla ilgili önemli anılarınız olduğunu sanıyorum...

— Yukarıda kısaca 1969-1970 yıllarında başlatılan komando harekâtında Kürt insanını aşağılamak için her türlü hakaretin gerçekleştirildiğinden söz etmiştik. Bir örnek daha vermekte yarar görüyorum:

1973 senesi bahar aylarında Diyarbakır Cezaevi'ndeydim. Sıkıyönetim mahkemesinde verilen ceza 8 Mart 1973'de Askeri Yargıtay tarafından onaylanmış, ceza kesinleşmişti. Bunun üzerine, benim gibi cezası kesinleşen Halil Çiftçi isimli bir Kürt yurtseveri ile birlikte Diyarbakır Cezaevi'ne sevk edilmişim. Cezaevinde kaldığım koğuşta başka bir Kürt daha vardı. Bu arkadaş Diyarbakır yöresindendi. Gelir kaynağı daha çok toprak rantıydı. Bu arkadaş devrimcilere karşı sempati duyuyordu. Tanıdığı devrimciler daha çok Türk devrimcileriydi. Bir yıl kadar önce Diyarbakır Cezaevi'nde 11 Türk devrimcisi kalmıştı. Bu devrimciler arasında Hüseyin İnan, Yusuf Aslan, Kadir Manga, Alpaslan Özdoğan, Sinan Kazım Özüdoğru gibi arkadaşlar vardı. Bunlar 1969 yılı içinde Filistin'e gitmişler, orada belirli bir süre kalmışlar, ondan sonra tekrar Türkiye'ye dönmeye karar vermişlerdi. 1970 yılı ortalarında Suriye sınırından giriş yapmışlar, Urfa üzerinden Ankara'ya geçerlerken Diyarbakır'da Türk Güvenlik Güçlerince yakalanmışlardı. Bir süre Diyarbakır Cezaevi'nde kal-

mışlardı. İşte sözünü ettiğim arkadaş bu Türk devrimcilerine Diyarbakır Cezaevi'nde kaldıkları süre içinde çok büyük ilgi göstermişti. Bu ilgi sempatiye de dönüşmüştü. 11 Türk devrimcisi 1970 yılı sonlarına doğru tahliye olmuşlardı. Onlarla arkadaşlığını sürdürüyordu. Bir kısmıyla mektupla haberleşiyordu.

11 Türk devrimcisiyle benim de arkadaşlığım vardı. Bir kısmını çok yakından tanıyordum. Örneğin Kadir Manga, Atatürk Üniversitesi'nde, Fen Edebiyat Fakültesi'nde okuyordu. Bir müddet, sosyoloji derslerine de devam etmişti. Bu 11 arkadaşı 1970 yılında Diyarbakır Cezaevi'nde de ziyaret etmiştim. Onlarla arkadaşlığımdan dolayı sözünü ettiğim kişi bana da ilgi gösterdi. Bir süre beraber kaldık...

23 Nisan 1973 günü idi. Radyo 23 Nisan Bayramı ile ilgili olarak, Cumhurbaşkanı'nın, Başbakan'ın, siyasal parti liderlerinin mesajlarını yayınlıyordu. Bu mesajlarda ortak bir düşünce vardı. "Türk milletini parça parça etmek, yutmak istiyorlardı, Türk milletini tarihten, yer yüzünden silmek istiyorlardı... Türk milletinin haklarını ön planda tutmaya çalışan Mustafa Kemal, Türk milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak, Türk milletinin bölünmesini, parçalanmasını ve yok olmasını önledi. Türk milletini bölmeye, parçalamaya ve yok etmeye çalışan güçleri yurttan kovdu..." Cumhurbaşkanı'nın, Başbakan'ın, siyasal parti liderlerinin mesajlarında, bu düşünceler şu veya bu biçimde tekrarlanıyordu...

Radyoda bu mesajları dinlerken, Diyarbakırlı Kürt arkadaşıma bu mesajların kendisinde ne gibi duygular ve düşünceler uyandırdığını sordum. Yarım yamalak bir şekilde radyodan duyduğu mesajları tekrarlamaya çalıştı. Bu mesajların kendisinde ne gibi düşünceler, duygular uyandırdığını tekrar sormaya çalıştım. Örneğin, "Türkleri bölmek, parçalamak, tarihten ve yeryüzünden silmek istiyorlarmış. Türk milliyetçiliği anlayışıyla hareket eden Mustafa Kemal, emperyalizmin, Türklere karşı düşündüğü böl yönet politikasına engel olmuş. Acaba, tarihte bölünen, parçalanan başka milletler yok mu?.. Örneğin, çevremizde yok edilmeye çalışılan başka halklar yok mu?.." gibi sorular sormaya çalıştım. Arkadaş bu soruları hiç anlamadı. Türklerin büyük bir millet olduğunu vs. söyledi.

Bu arkadaş aslında Kürtçe de biliyordu. Zaman zaman konuşuyordu.

Fakat ulusal varlığı konusunda, kimliği konusunda en ufak bir bilince sahip değildi. Kürtlerin, Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması, paylaşılması konusu onun bilincine hiç çarpmamıştı. Bu konuları sorduğumuz zaman da bu tür bir bilinci uyandırmak, en azından, ilk konuşmalarda mümkün olmuyordu. Ama giderek böyle bir körlük giderilebiliyordu, ilgili kişinin zihni açılabilirdi.

Birgün bu arkadaşta, Kürtçeyi nasıl unuttuğumu sormuştum. Hiç ilgisiz, karma karışık duygularını, düşüncelerini ifade eden bir cevap vermişti. "Ben Türküm, bazen böyle Kürtçe de konuşuruz. Kürdüm, ama Türküm. Biz Türküz. Hepimiz Türküz, insanız, müslümanız, önemli olan budur" demişti.

İnsanların kendi köklerine bu kadar yabancılaşmalarının sağlanması da, ulusun, halkın aşağılanması, horlanması olarak değerlendirilmelidir.

**SERXWEBÛN— Bu, insanı çarpan bir örnek...
PKK sömürgeciliğinin bu boyutları üzerinde çok duruyor...
Kişilik konusu üzerinde ısrarla duruyoruz...**

— Bu konuyla ilgili olarak, insanların kendi köklerini nasıl inkâr ettikleriyle ilgili olarak bir örnek daha verelim:

1985 yılı sonları, Erzurum. Palandöken Dağları'nın güneyi, Karayazı köyleri. Kürt gerillalarla güvenlik güçleri arasında çatışma çıkıyor. Çatışmada bir gerilla yaralı olarak ele geçiriliyor. Sorgulama sırasında istedikleri bilgileri elde edemeyen Türk güvenlik birimleri gerillayı öldürüyorlar. Gerilla şehit oluyor.

Gerillanın kimliği araştırılıyor. Kim olduğu, hangi yöreden, hangi köyden olduğu, kimlerden olduğu araştırılıyor. Köyü, ailesi saptanıyor... Gerilla işkenceyle öldürüldüğü, örneğin, kafası, iskeleti parçalandığı, etleri darmadağınık edildiği için, ceset karakolda gözetim altında tutuluyor. Aradan üç ay kadar bir zaman geçince, karakol kumandanı gerillanın köyünün muhtarına haber gönderiyor. Muhtar karakola korku içinde geliyor. Karakol komutanı falanca kişiyi tanıyıp tanımadığını, kendi köyünden olup olmadığını soruyor. Muhtar tanıdığını söylüyor. Falancanın oğludur

diyor. Karakol kumandanı, muhtara, onu alıp getirmesini söylüyor. Aynı gün muhtar şehit olan gerillanın babasını alıp karakola getiriyor.

Babanın olaylardan biraz haberi vardır. Derin bir korku ve panik içindedir. Oğlu uzun bir süreden beri eve uğramamaktadır. Oğlunun gerillaya katıldığı konusunda duyumları vardır. Karakol komutanı, babaya oğluyla ilgili bazı sorular sorar. “Ne zamandan beri görmüyorsunuz?” “En son ne zaman gördün?” vs. der. Köye gelip gelmediğini sorar, baba bunlar sorulur sorulmaz “devlet çok büyüktür, birkaç eşkıya Türk Devleti’ne karşı hiçbir şey yapamaz” der. “Oğlum eşkıya olmuş, haydut olmuş, devlete silah çeken insan benim oğlum olamaz” der. “Böyle bir evladı zaten reddetmişim” diye devam eder. “Allah, devlete millete zeval vermesin.” Bu sözler karakol komutanının çok hoşuna gider. Babanın iyi bir Türk vatanı olduğunu söyler. Bütün Türkler böyle olmalıdır der. Ondan sonra masanın üzerine bir torba kemik getirilir. Karakol komutanı bir torba kemiği göstererek onun oğlu olup olmadığını sorar. Aslında torbadaki cesetten çok kemik yığınıdır. Kafa parçalanmıştır. Ayak, bacak kemikleri eksiktir. Parmak kemikleri yoktur. Baba, karakolda sorulan bu tür sorular karşısında, “evet” demek gerektiğini bilmektedir. Bu soruya da evet der. Derin korkular içindedir. Endişe ve panik içindedir. Karakol komutanına herhangi bir soru sormak aklından bile geçmez... “Bu ceset neden uzun zamandan beri bekletilmiş, neden öldürülmesinden birkaç gün sonra teslim edilmemiş” “Neden kafası yarım, ayak, bacak parmakları neden eksik?” ... Bunların hiçbirini soramaz. Bir torba kemiği yüklenir. Karakoldan çıkar köyüne doğru yollanır.

Yolun ortalarına doğru zihni biraz açılır. Karakol kumandanı Başçavuşla birlikte oğlunu inkâr ettiğini düşünür. Aynı onlar gibi oğlunu suçladığını düşünür. Halbuki oğluyla hiçbir çatışması, çelişmesi olmamıştır, oğlu sadece evi terk etmiştir, gerillaya katılmıştır. 21-22 yaşlarındadır. Köyüne doğru, eve doğru yürüdükçe zihni açılmaya devam eder. Karakolda oğlu için ağlayamamıştır bile. Acısını, üzüntüsünü, yıkımını bile ifade edememiştir. Bu köleliğinden, korkaklığından utanç duymaya başlar. Neden eline ceset değil de bir torba kemik verilmiştir. Oğlunun çocukluğu gözünün önüne gelir. Şu zaman doğdu, şurada koyunları olatıyordu, arkadaşları şunlardı vs. İyi bir çocuktur. Herkese iyilik etmeye çalışırdı. Ses-

sizdi. İçine kapanıktı. Neden gerillaya katıldı? Neden evi terk etti? Bütün bunları karmakarışık duygular içinde düşünür. Oğlunu reddettiği için, karakol çavuşunun bütün suçlamalarına katıldığı için biraz daha utanır. Anasına, kardeşlerine neler anlatacağını düşünür. Köleliğinden biraz daha utanç duyar. Oğlunun mücadelesini biraz anlamaya çalışır. Fakat karakolda onun lehinde hiçbir şey söyleyememiştir. Biraz daha utanır. Bu duygu ve düşüncelerle eve kadar gelir. Evin giriş kapısının eşliğinde, sırtında bir torba kemikle yere yıkılır. Vücudunun yarısı felç olmuştur.

Kürt insanının ne kadar düşürülmüş olduğunu, kendi ulusal özlerinden, ulusal kaynaklarından ne kadar koparılmış olduğunu buradaki babaşehit oğul örneği bütün açıklığıyla, hiçbir kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ortaya koymaktadır. Halbuki, devletin güvenlik güçleri karşısında böylesine korkan, sinen, panikleyen Kürt insanların kendi aralarındaki kan davalarında ne kadar yiğit (!) ne kadar saldırgan ve gözükara oldukları bilinen gerçeklerdendir. Kürtler, örneğin, bir köpek için 3-5 kişiyi gayet rahat bir şekilde öldürebilirler. Sözde, barışma törenlerinde de yüzlerce koyun keserler. Sömürgeci basın, Kürtlerin bu gerici ve geleneksel değerlerini “Kürtler namuslarına pek düşkündür” sloganı ile ifade eder. Bu değerlerin sürmesini teşvik eder. Zira birbirleriyle kan davaları sürecinde uğraşan bir halkın, ulusal sorun üzerinde düşünmesi, ulusal istekler ileri sürmesi pek olası değildir.

Körleşme sürecinin zengin olgusal dayanaklarla anlatılması gerekir. Bu sürecin elbette iki yönü vardır. Emperyalistlerin ve sömürgecilerin Kürt insanların onurlarını kırmak bakımından bu tür politikalar uygulamaları normaldir. Bu uygulamaları devlet politikası haline getirmeleri normaldir. Normal olmayan Kürtlerin bu köleliği, bu düşürülmeyi kabul etmiş görünmeleridir. Bu aşağılamalara karşı bilinçli bir tepki oluşturmamalarıdır. Köleşme sürecinin kavranılması gereken esas yönü de burasıdır.

Böl Yönet Politikasının Anlamı

SERXWEBÜN— Emperyalistlerin ve sömürgecilerin uyguladığı böl yönet politikasının anlaşılması önemli

bir görev olarak beliriyor... Bu politikaların Kürdistan'da uygulanmasıyla ilgili olarak neler söyleyebiliriz?

— Bir toplum, tarihinin belirli bir döneminde böl yönet politikasının hedefi olmuşsa, o toplum çok büyük bir yıkıma uğramaktadır. Hele hele Kürdistan'da uygulandığı biçimiyle böl yönet ve yok et politikası toplumun beynini dağıtmaktadır. İskeletini parçalamaktadır. Toplum bir leş gibi, bir pelte gibi, hareketsiz, ruhsuz ortada kalmaktadır. Belleğini kaybetmektedir. Toplum artık, bir şey olarak algılanmaktadır. Onun siyasal bir özne olduğu, istek ve iradeleri olan bir güç olduğu kabul edilmemektedir. Topluma, yönetilmesi gereken bir sürü nazarıyla bakılmaktadır. Bu bakımdan böl yönet ve yok et politikasının hedefi olmak, bir ulusun, tarihinde karşılaşılabileceği en büyük darbelerden biridir. Bu tür felakete ve yıkıma uğrayan bir toplum bir daha kolay kolay kendini toparlayamamaktadır. Toplumun derlenip toparlanması son derece zor olmaktadır.

Kürdistan'ın bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması Kürt toplumunun düşmanlarının sayısını artırmakta, dostlarının sayısını azaltmaktadır. Dostlarını çok pasif bir konumda tutmakta, düşmanlarını olağanüstü derecede saldırganlaştırmaktadır. Bu durumda Kürtlerin derlenip toparlanmalarıyla ilgili bir süreç, Kürdistan'ı ortaklaşa denetleyen bu güçler tarafından işbirliği ve güçbirliği yapılarak yok edilmeye, dağılmaya, etkisiz duruma getirilmeye çalışılmaktadır.

Burada şu hususu da gözönünde tutmak gerekir. Ortadoğu'da Kürtlerin nüfusu 30 milyonu aşkındır. Kürtlerin ülkesi Kürdistan ise 600 bin kilometre kare civarındadır. Böylesine büyük bir nüfusa ve toprağa sahip bir halkın, ulusun neden en ufak bir siyasal statüsü yoktur. Düşünelim ki, Kürdistan sömürge bile olmayan bir ülkedir. Kürt ulusu sömürge bile olmayan bir ulustur. 30 milyonu aşkın nüfusa sahip olan bir ulus bu kadar sefil, bu kadar köle ve kişiliksiz yaşama biçimine nasıl razı olabilmıştır? Halbuki, dünyada 300 bin, 400 bin, 30 bin, 40 bin nüfuslu devletler vardır. Avustralya kıtasına yakın bir yerde yer alan, Tavulu, Vanuatu gibi devletlerin nüfusu 10 bin bile değildir. Fakat bunlar bağımsız devletlerdir, kişilik, kimlik sahibidirler. Birleşmiş Milletler'de bayrak dalgalandırmak-

tadırlar... Kürtler kendi kimliklerini, emperyalizmin ve sömürgecilerin kendilerine layık gördükleri bu kimliksizliği neden sorgulayamamışlardır? Kürtler kendilerinin Ortadoğu'daki, dünyadaki statüleri konusunda neden, herhangi bir siyasal bilince sahip olamamışlardır?

Türk, Arap ve Fars sömürge yönetimlerini emperyalist devletlerin, Kürtleri kendi köklerinden böylesine uzaklaştırabilmeleri, Kürtleri, kendi özyerine karşı böylesine yabancılaştırabilmeleri anlaşılır bir durum değildir. Yukarıda birkaç defa belirttik. Bu sürecin iki yönü var. Emperyalist ve sömürgeci güçler halklara karşı bu tür bölme parçalama ve paylaşma politikaları izleyebilirler. Bunu düşünebilirler. Uygulamaya koyabilirler. Bu normaldir. Kürt ulusunun bu politikayı uygulanamaz bir hale getirmeye çalışmaması, bunu kabul eder bir duruma girmesi ise normal değildir, yadırgatıcıdır. Örneğin, Kürt ulusunun aydınlarının güçlü bir siyasal bilinç oluşturmamaları, "Türkiye Kürdistan'ı", "İran Kürdistan'ı", "Irak Kürdistan'ı", "Suriye Kürdistan'ı"... diye konuşmaları anlaşılabilir bir durumdur. Biz, elbette, bu süreci, bilimin kavramlarıyla açıklayabiliyoruz. Bizce bu sürecin bir sır tarafı yoktur. Fakat, buna karşı güçlü bir protestonun ifade edilememesi yadırgatıcıdır. Böyle bir yaşam ulus için büyük bir utanç kaynağıdır. Bu, sadece o ulusun değil, insanlığın da utanç kaynağıdır. Uluslar onurlu yaşamayı sadece bir hak-hukuk kategorisi çerçevesinde algılayamazlar. Uluslar onurlu yaşamak durumundadırlar. Ulusların sefil bir biçimde yaşamak hakları olamaz. Bu bakımlardan, ulusların onurlu yaşamak, sefil yaşamdan kurtulmak mücadelelerine dünyanın devrimci ve demokratik kamuoyunun da yardım etme bu mücadeleyi arkalama görevleri vardır.

Kürt Halkının Uyanışı Nasıl Gerçekleşti?

SERXWEBÜN— Bütün bu olumsuz koşullara rağmen, artık, Kürt halkının ayağa kalktığını görüyoruz. Bu olumsuz koşulların değiştirilmesi, özgürleşme yolunda bir sürecin başlaması nasıl oldu?

— Bütün bunlara rağmen, Kürt halkının ulusal kimliğini kazanmaya

çalıştığını, ayağa kalkmaya başladığını görüyoruz. 1989 senesinde Hakkâri'de ve Silopi'de 1990 yılı Mart ayında Nusaybin'de, Cizre'de görülen ve kısa zamanda Kürdistan'a yayılan gösteri yapma, kepenk kapama gibi eylemler bu anlama gelmektedir. Bu eylemlere kadınlar ve çocuklar da katılmaktadır. "Yaşasın Kürdistan", "Yaşasın PKK", "Yaşasın Apo", "Kahrolsun Türkiye", "Kahrolsun Atatürk" gibi sloganlar aulmuştur. Bütün bunlar Kürdistan'da cereyan eden olaylarda, önemli bir nitelik değişmesi olduğu anlamına gelmektedir. Bu duruma nasıl gelinebilmiştir? Böyle bir sonuç nasıl elde edilebilmiştir?

Bu iki aşamayı bir kere daha karşılaştırmakta yarar var. Bölünmüş, parçalanmış, paylaşılmış bir toplum. Ulusal kimliği inkâr edilmiş, aşağılanmış, horlanmış, düşürülmüş bir toplum. Kendisine güvenemeyen, ailesine, köyüne, aşiretine güvenemeyen bir halk... Devamlı panik içinde yaşayan, korkuyu yaşayan bir halk. Düşmanını olağanüstü derecede büyük gören, kendini olağanüstü derecede küçük gören bir halk... Kendini, ailesini, akrabalarını küçümseyen düşmanı erişilmez yücelikte gören insanlar... Sindirilmiş, korkutulmuş, tam anlamıyla itaat altına alınmış, örgütsüz insanlar. Kendi aralarındaki kavgada olağanüstü derecede gözü kara olan, bir köpek için 3-5 kişiyi bile öldürebilen, devlet güçleri karşısında ise son derece korkak, sindirilmiş ve teslimiyetçi olan insanlar... Kimlik-sizliğe razı bir ulus... Kimliğini, yani Kürtlüğünü ifade ettiği zaman suç olduğuna, suç işlediğine inandırılmış bir ulus... Devlete, devlet güçlerine karşı en ufak bir istek ileri süremeyen, devlet güçleriyle karşı karşıya gelmekten korkan, çekinen bir halk...

Kürt halkı böyle bir durumdan, güçlü bir şekilde ayağa kalktığı, siyasal istekler ileri sürmeye başladığı bir aşamaya geldi. Bu durum, "Kürt halkı korku duvarlarını aşmaya başladı" biçiminde ifade ediliyor. Kürt halkı her türlü riski göze alarak ayağa kalkmaya, kimliğini ifade etmeye, savunmaya başladı... Bu, elbette çok büyük bir aşamadır. Bu aşamaya kolay kolay gelinmemiştir. Sabırlı, uzun soluklu çalışmalar vardır. Binlerce şehit vardır... Fakat Kürt halkı artık kendini olağanüstü derecede küçük gören, düşmanını yücelten bir halk değildir. Bütün güçleri, bütün kuvvetleri yerli yerine koymaya çalışan bir halktır. Kendine, ailesine, arkadaşına güvenen bir halktır. Örgütlü olan, örgütlenmeye çalışan bir halktır. Kürt

halkı artık, sinmiş, korkak, her zaman korkuyu yaşayan, panik içinde bir halk değildir. Kendi kimliğini gururla savunmaya çalışmaktadır. Herşeyden önemlisi Kürt halkı artık dünyada bir eşi daha bulunmaz köle durumunun bilincine varmıştır. Köle yapısından, köle ilişkilerinden dolayı utanç duymaktadır. Bu utancı silmenin gerektiğine inanmaktadır, bunun mücadelesini yapmaktadır. Herkese eşit, onurlu bir yaşama ulaşmanın kavgası içindedir.

Devletin Propagandasının Aşılması

SERXWEBÛN—Devletin, radyoyu, televizyonu, gazeteleri, kısaca kitle haberleşme araçlarını kullanarak geliştirdiği yoğun bir propaganda vardı. Bu propaganda nasıl aşıldı?

— Bu aşamaya gelirken devletin yoğun propagandasının nasıl etkisiz hale getirildiğinin, bu propagandanın nasıl aşıldığının belirtilmesinde büyük bir yarar vardır.

Diyarbakır'daki 1971 duruşmaları sırasında, Devrimci Doğu Kültür Ocakları'na mensup tutsaklar siyasal savunma yapmak istiyorlardı. Kürt kimliğini ve Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nı savunuyorlardı. Onların siyasal savunma yapma istemeleri, devlet güçlerini, sıkıyönetim mahkemelerini dolayısıyla sıkıyönetim tutukevini çok büyük bir endişeye sevk etmişti. Devrimci Doğu Kültür Ocakları'na mensup tutsakların siyasal savunma yapmalarını engellemek için her yol kullanılıyordu. Zira bu, Kürtlerin Türk mahkemeleri karşısında kendi kimliklerini kararlı ve ısrarlı bir şekilde savunacakları, resmi ideolojinin Kürtlerle ilgili görüşlerinin eleştirileceği ilk duruşma olacaktı. Böyle bir siyasal savunmanın dosyaya girmesi, resmîyet kazanması istenmiyordu. Tüm engellemelere rağmen arkadaşlar, büyük bir coşkuyla siyasal savunmayı hazırlamaya çalışıyorlardı. Bu siyasal savunmayı engellemek için, MİT son önlem olarak aileleri yani tutsakların ailelerini devreye soktu. Aileler arkadaşlara büyük bir baskı, özellikle manevi bir baskı uygulamaya başladılar. Her ziyaret günü geliyorlardı. Siyasal savunma yapılmasını istemiyorlardı. Bunun tehlikesini anlatmaya gayret ediyorlardı. Tutsak arkadaşlar da ailelerine siyasal sa-

vunma yapmanın gereği üzerinde duruyorlardı. Ailelerin engelleme gayreti bir müddet sürüp gitti. Engellemenin, baskının dozu gittikçe artıyordu. Kimse siyasal savunma yapılmasını, Kürtlerin ve Kürtçenin varlığından söz edilmesini istemiyordu. Hele hele kendi oğlunun siyasal savunmaya atılmasını, onu imzalamasını, mahkemede onu okumasını hiç istemiyordu. En sonra, son bir önlem olarak genç tutsaklara şunları söylediler: Eğer siyasal savunma yaparsanız Kürdistan'ı bombalayacaklar, Kürt köylerini bombalayacaklar... Siz Kürtler için, Kürt köylüleri için mücadele ettiğinizi söylüyorsunuz. Ama iyilik yapmaya çalıştığınız köylüleri bombalayacaklar, öldürecekler. Ve buna siz sebep olacaksınız. Siyasal savunma yapılmasını engellemek için bu propaganda o günlerde yaygın bir şekilde yapılıyordu. Bütün bu engellemelere rağmen, siyasal savunma yapıldı. Çok da etkili oldu. Kuşkusuz, bombardıman vs. olmadı. Bu propaganda devletin Kürdistan'daki siyasal değişmeyi, resmi ideolojinin eleştirilmesini, resmi ideolojiye inançsızlık gösterilmesini engellemek için her türlü önlemi alacağını, ahlaki olmayan yolları bile kullanabileceğini açık bir şekilde gösteriyordu.

Siyasal savunmanın yapılması, köylerin bombardıman edilmemesi, bazı aileler üzerinde, halk üzerinde çok olumlu etkiler yarattı.

Benzer bir propaganda 1980'li yılların sonlarına doğru, Kürdistan'da yine yaygın bir şekilde yapılmaya başlandı. 1988 yılının sonlarına doğru İsrail işgali altındaki Filistin topraklarında "İntifada" yani ayaklanma başladı. Bu başkaldırıyı Türk televizyonu bütün teferruatıyla görüntülü bir şekilde veriyordu. Çocukların İsrail güvenlik güçlerine taş atmaları, kadınların, kızların olaylara aktif bir şekilde katılmaları, esnafın, İsrail'in uyguladığı devlet terörünü protesto etmek için sık sık kepenk kapatması, Cuma namazları sonunda gerçekleştirilen büyük gösteriler, İsrail güvenlik güçleri tarafından öldürülen gençlerin cenaze namazlarının çok büyük bir kitlenin katılımıyla kılınması... Acaba bu olaylar, benzer olaylar Kürdistan'da da gerçekleşse sonuç ne olabilirdi? İşte Türk Devleti, Türk sömürge yönetimi muhtemel bu oluşumlara karşı çok yoğun ve yaygın bir propaganda başlattı. Türk güvenlik güçlerine karşı kitlesel bir gösterinin yapılması çok büyük katliamların meydana gelmesi sonucunu ortaya çıkarabilirdi. Türk güvenlik güçlerine karşı, devlete karşı, Türk sömürge yö-

netimine karşı kitlesel bir itaatsizliğin başlatılması bir iki kişinin ölümünü değil çok büyük kitlelerin kırılmasını getirebilirdi. Bunun için hiç kimsenin böyle bir şeye cesaret etmemesi gerekirdi. Böyle bir itaatsizliği gerçekleştirmek bir tarafa bunu düşünmek bile çok büyük bir tehlike yaratabilirdi. Kitleleri çok büyük tehlikelerle karşı karşıya bırakabilirdi. Bu propagandayı yapanlar orakla ekin biçer gibi insan biçmekten söz ediyorlardı. Elleriyile orakla ekin biçer gibi şekiller yapıyorlardı. Böylelikle insanları da bu şekilde biçeceklerini anlatmaya çalışıyorlardı. Bütün bunların amacı halkı korkutmak, sindirmek ve panik içinde yaşatmaktı. Yoğun bir devlet terörü kullanılarak halkın devlete, güvenlik güçlerine itaati sağlanıyordu. Bu propaganda sık sık yapılıyordu, tekrarlanıyordu. Kahvehane, camide, çarşıda, pazarda, yolda, değirmende, her yerde... neler olabileceği halka sık sık hatırlatılıyordu. Türkiye Filistin değildi. Türk güvenlik güçleri de İsrail güvenlik güçleri değildi. Türk sömürge güçleri kimsenin gözünün yaşına bakmazdı. Son derece acımasız ve sert olabilirdi... İsrail askerleri gibi taş atan çocuklara karşı plastik mermi falan kullanmazlardı.

Nusaybin ve Cizre'de başlayan, bütün Kürt şchirlerinde sürdürülen Serhildane gel "intifada" olayları bu propagandanın da aşıldığını göstermektedir. Kürt insanları bu olaylara katılırken elbette çok büyük tehlikelerle karşılaşacaklarını biliyorlardı. Adeta ölüme doğru gidiyorlardı... Orakla ekin biçer gibi insanların biçilemediğini gördüler. Daha büyük bir moral kazandılar. Bu gösterilere binlerce insan katılıyordu. Nusaybin'de, Cizre'de 8 bin, 10 bin civarında büyük bir güç coşkularını ve devlete karşı duygularını ifade ediyordu. Gösterilere kadınların ve çocukların katılması, aktif görevler alması çok önemli bir değişiklikti. Herhangi bir ulusal kurtuluş hareketine kadınların katılması, aktif görevler alması, silahlı eğitim görmesi, silahlı mücadele içinde yer alması ulusal kurtuluş mücadelesinin önemli bir aşamada olduğunu göstermektedir. Bu, ulusal kurtuluş hareketinin niteliği ile ilgili çok önemli bir göstergedir. Bu, dünyadaki öteki örneklerinde de genel olarak kabul görmüş bir anlayıştır. Gösterilere ve mitinglere kadınlarla birlikte çocukların da katılması, resmi eğitim dışındaki eğitimini, gayri resmi eğitimin yönünü ve gücünü ifade etmektedir. Bu bakımdan bunun da ulusal kurtuluş hareketinin hangi aşamada olduğunu gösteren önemli bir gösterge olduğu kabul edilmektedir.

SERXWEBÛN— Serihildanların başlaması kuşkusuz çok önemli bir olay... Bundan sonra neler gelişebilir? Gerillayla serihildanlar arasında ne gibi bir bağ olabilir?

— Bundan sonra yani, serihildane gel olaylarından sonra ne olabilir? Devlet ne gibi önlemler alabilir? Bir kere bu olayların devlet için, Türk güvenlik güçleri için, Türk sömürge yönetimi için çok büyük bir şok olduğunu belirtmek gerekir. Devlet, yoğun ve yaygın bir şekilde uyguladığı devlet terörüyle bu duyguları baskı altında tutabileceğini, bu duyguların ifade edilmesini engelleyebileceğini, hatta, Kürtlerin ulusal duygularını tamamen yok edebileceğini, halk yığınları üzerinde resmi ideolojiyi ege-men kılacağını düşünüyordu. Olaylara katılanların “bir avuç eşkıya”, “bir avuç hain” olduğunu ileri sürüyordu. “Halk eşkıyaya karşı”, “halk devletin yanında” diyordu. Durumun hiç de böyle olmadığı somut bir şekilde ortaya çıktı. Bir avuç denemeler çocuk, kadın, erkek, genç ihtiyar binlerce insan idi. Bazı sloganlar kararlı ve güçlü bir şekilde ifade ediliyordu. “Kahrolsun Türkiye”, “Yaşasın Kürdistan”, “Yaşasın Apo”, “Yaşasın PKK”, “Kahrolsun Atatürk” sloganları küdelerin düşüncesinin ve eyleminin içeriğini ve yönünü açık bir şekilde gösteriyordu. Bu bakımdan devlet, valiler, kaymakamlar, Türk güvenlik güçleri yani sömürge yöneticileri, polis, asker, jandarma, Özel Tim, korucu, muhbir vs. büyük bir şok yaşadılar. Milletvekilleri, bakanlar, Ankara’dan gönderilen siyasi parti temsilcileri de öyle...

Bütün bu gelişmelere rağmen, Türk sömürge yönetiminin Kürdistan konusundaki tek politikası devlet terörüdür. Türkiye’de, devletin, Kürdistan sorunu konusunda devlet teröründen başka bir politikası yoktur. Bu politika devlet terörünü daha çok çoğaltma, daha çok örgütlenme olarak belirlemektedir. Devleti, modern silahlarla daha fazla donatmak, haberleşme, ulaşırma gibi sektörlerde modern teknolojiyi daha iyi, daha etkili bir şekilde kullanmak olarak görünmektedir. Helikopterleri artıralım, daha çok Puma, daha çok Kobra satın alalım. Karakol sayısını artıralım. Karakollarda görev yapan askerlerin sayısını artıralım. Korucuların sayısını artıralım. Özel Tim mensuplarına daha çok maaş verelim. Yeni havaalanları

kuralım. İki filo savaş uçağı daha satın alalım. vs. Dikenli teller, mayın tarlaları, gözetleme kuleleri vs. Devlet, öyle bir politika uygulayayım ki, hiç kimse Kürtlükle ilgili duygular ifade edemesin. Öyle bir baskı, öyle bir yıldırma politikası uygulayayım ki, hiç kimse Kürt olmaktan, Kürtlerin ulusal haklarından söz edemesin... Buna teşebbüs ettiği zaman tepelelerinde devletin demir yumruğunu hissetsin. Korksun, sinsin, geri çekilsin... diye düşünmektedir. Devlet terörünün amacı kısaca budur. Fakat her türlü devlet terörüne rağmen, bunun ortaya çıkaracağı binbir türlü yoksunluklara, mağduriyetlere rağmen insanlar ulusal kimliklerini, Kürt kimliklerini büyük bir inançla ve kararlılıkla ileri sürüyorlar. Kendi kimliklerini sorguluyorlar. Türk sömürge yönetimini deşifre ediyorlar. Kürtlerin de özgür ve bağımsız yaşamaya, bütün uluslarla birlikte, eşit, onurlu bir şekilde yaşamaya haklarının olduğunu vurguluyorlar. Türk sömürge yönetiminin dayattığı köle yaşamını kesinlikle reddediyorlar. Bu yaşamdan utanç duygularını belirtiyorlar... Yığınlar devletin terörünü göğüslemeye ve bunu aşmaya çalışıyorlar. İşte bu, devletin Kürdistan politikasının yani devlet terörünün iflas ettiği anlamına gelmektedir. Yani, devletin bunca terörü artık bir işe yaramamaktadır.

Bu noktada devlet Kürtlerin en çürümüş kesimleriyle işbirliği içinde olarak Kürt dili konusunda ve Kürt kültürü konusunda bazı baskıların hafifletilmesini düşünebilir. Burada amaç, kuşkusuz Kürt toplumunun diri kesimlerini etkisiz hale getirmek, onların ideolojik ve politik faaliyetlerini sınırlamaktır.

PKK'nin, ERNK'nin, ARGK'nin Fonksiyonları

SERXWEBÛN— Günümüzde Kürdistan halkı, partisi PKK, Cephesi ERNK, Ordusu ARGK ile kölelikten ve esaretten kurtulmak için, büyük adımlarla ilerlemektedir. Yarattığı öncüsüyle, çağdaş insanlık arenasında yer almaya çalışılmaktadır. Bu süreçte sizin halkımıza ve mücadelemize ilişkin vermek ve iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

— PKK'nın düşüncesinin, ideolojik ve politik faaliyetlerinin, sadece Kuzey Kürdistan'ın tarihinde değil, genel olarak Kürdistan'ın tarihinde önemli bir süreci başlatmıştıdır. PKK, her türlü ulusal ve demokratik hakları elinden alınan, adı yasaklanan, olağanüstü derecede aşağılanan, düşürülmüş Kürt insanına ruh ve heyecan vermiştir. Leş gibi, pelte gibi ortada duran, tam anlamıyla köleleştirilen bir halka, kişisizleştirilen bir halka ruh vermiştir, heyecan vermiştir. Emperyalist ve sömürgeci uygulamalarla belleğini tamamen kaybetmiş bir ulus, PKK ile belleğini kazanma sürecine girmiştir. Kişilik ve kimlik kazanmıştır.

PKK, elbette bomboş, bakir bir alanda ortaya çıkmamıştır. Kürdistan'ın çeşitli yerlerinde, çeşitli zamanlarında ortaya çıkan başkaldırı hareketleri vardır. Güney Kürdistan'da, Doğu Kürdistan'da, Kuzey Kürdistan'da cereyan eden pek çok başkaldırı hareketleri vardır. Güney Kürdistan'da, Kürdistan Demokrat Partisi'nin, Molla Mustafa Barzani önderliğinde sürdürdüğü ve 1970'li yılların ortalarına kadar getirdiği bir mücadele vardır. İran'da Mahabat Kürt Cumhuriyeti olgusu yaşanmıştır. 1960'lı yıllardan itibaren Kuzey Kürdistan'ın toplumsal gelişiminde rol oynayan pek çok olay vardır. 49'lar olayı, 23'ler olayı, Türkiye İşçi Partisi'nin kurulması ve "Doğu"da örgütlenmesi, Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi'nin kurulması, Doğu mitingleri, Devrimci Kültür Ocakları, 1971 Doğu Duruşmaları vs. yine önemli olaylardır. Devrimci Doğu Kültür Ocakları kökenli Rizgari-Komal, Özgürlük Yolu, Kawa, Devrimci Demokrat gibi yayınlar, bu yayınlar etrafında oluşan örgütlenmeler, bugünü etkileyen önemli süreçlerdir. Bütün bunlar önemli olmakla beraber, bugünü belirleyen esas süreç, PKK'nın başlatmıştıdır. PKK sadece, Kuzey Kürdistan'da değil genel olarak Kürdistan'da da dikkate alınması gereken en temel güçlerden biridir. PKK ile birlikte Kürt devrimci ve demokrat hareketlerinin, Kürt ulusal hareketinin liderliğinin sınıfsal yapısı değişmiştir. PKK, Kürt halkının yoksul kesimlerinin; işçilerin, köylülerin, devrimci küçük burjuvazinin, aydınların, öğrencilerin hareketi olarak belirlemektedir. Artık Kürt hareketlerinin önderliğinde şeyhler, seyitler, aşiret reisleri, toprak sahipleri yer almamaktadır. Bu tür insanlar artık, Kürt hareketlerinde yurtsever oldukları ölçüde yer alabilmektedirler. Bunlar kuşkusuz çok önemli dönüşümlerdir. Nitelik değişiklikleridir.

Kürt Diline Yaklaşım, Gandhi'nin Mücadeleleri

Bütün bunları yakından bilmekle beraber, Kürt hareketlerinin dikkate alınması gereken bazı özellikler olduğunu düşünüyorum. Bunları kısaca şu şekilde belirtmek mümkündür:

Hint Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin önde gelen önderlerinden Gandhi'nin bir sözü var. Gandhi şöyle diyor: İngilizlere vergi vermeyelim. İngilizlere askerlik yapmayalım. İngilizlerin fabrikalarında dokunan kumaşları giymeyelim. İngilizlerin okullarına gitmeyelim, İngilizlerin dilini kullanmayalım... Gandhi'nin bu çerçevede gerçekleştirilen ve "Tuz Yürüyüşü" denen bir yürüyüşü vardır. Gandhi'nin Tuz yürüyüşü, Mao'nun Uzun Yürüyüşü kadar anlamlıdır. Bu yürüyüşte, Gandhi'nin Hindistan'ı Güneyden Kuzeye yürüyerek katettiğini, Hindistan halkını İngiliz tuzunu kullanmamaya çağırdığını görüyoruz. Molla Mustafa Barzani'nin 1947 yılı Nisan-Mayıs aylarında Irak-İran-Türkiye sınırları arasında İngiliz uçaklarının bombardımanı altında savaşarak Sovyetler Birliği'ne kadar yürüyerek varması, o ülkeye iltica etmesi yine önemli bir yürüyüşür.

Gandhi'nin özellikle dil konusundaki görüşlerinin dikkate değer olduğunu düşünüyorum. Kuzey Kürdistan'daki Kürt hareketlerinin, bu arada PKK'nın Kürtçeye yelci kadar önem vermemesi büyük bir eksikliklerdir. Bildiriler Türkçe yayınlanmaktadır. Dergiler, Türkçe yayınlanmaktadır. İki Kürtün birbirleriyle yaptıkları konuşmalar, tartışmalar Türkçe yapılmaktadır... Burada Gandhi'yi hatırlamamak mümkün değildir. Kürtler, Gandhi'nin konuşmalarının içeriğini kavramak durumundadırlar.

Kürtler, bu konuya dikkat çekilmesine, bu konudaki eleştirilere çok ilgi çekici cevaplar veriyorlar. "Biz Türk yönetimiyle, Türk sömürgeciliğiyle mücadele ediyoruz. Türkçeye, Türk halkının diline düşman değiliz." Bu sözler benim ifade etmeye çalışıklarımın cevabı değildir. Örneğin, İsrail işgali altındaki Filistin topraklarını düşünün. Orada, Filistinli Araplar, Arap dilini doğal olarak kullanıyorlar. Bunun için, Arapça konuştukları için Yahudilerden özür falan dilemiyorlar. Filistinli Araplar belki zaman zaman Yahudi dilini de kullanıyor olabilirler. Bu, ilişkilerin doğallığı içinde sürüyor. Fakat, kuşkusuz hiçbir Filistinli Arap bu ilişkiyi Yahudi diline düşman değiliz, Yahudi devletiyle mücadele ediyoruz biçiminde açıklamıyor.

SERXWEBÜN— Bunları, hareketimizin önündeki, çözümlenmesi son derece önemli olan sorunlar olarak görüyoruz. Bu konularla ilgili önemli düşüncelerimiz, projelerimiz de var...

— Aslında, durum ifade edilenlerden çok daha olumsuzdur. Olumsuzluk derinlerdedir. Kürtçenin kullanımı açısından, Türkiye'deki Kürt aydınlarını belli başlı dört kategori içinde ele almak mümkündür. Birinci kategoride olanlar Kürtçeyi unutmuşlardır. Bunlar Kürtçeyi konuşamamaktadırlar. Kuşkusuz bunlar, Kürtçe okumayı ve yazmayı da bilmemektedirler. Devlet bunlara, "asimile olmuş", "asimile ettim" nazarıyla bakmakta... Devletin bu anlayışının doğru olmadığı kanısındayım. Eğer, Kürtçeyi tam anlamıyla unutmuş bir Kürt, yaşantısının belirli bir döneminde Kürt olduğunun farkına varırsa, neden asimile edildiğinin bilincine varırsa, bu konuları sorgulamaya başlıyorsa, Kürt toplumu olma özelliklerini savunuyorsa, bunun için mücadele ediyorsa, mücadelenin gerekliliğine inanıyorsa asimilasyon durdurulmuş demektir. Kanımca, asimilasyon 1969-1970 yıllarında Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın kuruluşu ile durdurulmuştur. Bu ayrı bir konu, ayrıca ele alınmalıdır.

İkinci kategoride yer alan Kürtler, Kürtçe konuşabilen fakat Kürtçe okuyamayan ve yazamayan Kürtlerdir. Bu tür Kürtlerin sayısı epeyce yüksektir. Üçüncü kategoride yer alan Kürtler, Kürtçe konuşabilmenin yanında Kürtçe de okuyabilmektedirler. Bunların sayısının çok az olduğunu sanıyorum. Dördüncü kategoride yer alanlar ise Kürtçe konuşabilen, Kürtçe okuyabilen ve Kürtçe yazabilenlerdir. Bu Kürtlerin sayılarının çok çok az olduğu besbellidir. Belki de parmakla sayılacak kadar az... Kürtçe okumak ve hele Kürtçe yazmak, kolayca kendiliğinden kazanılveren bir beceri değildir. Sabırlı ve ciddi bir eğitim sonucu kazanılır.

Görüldüğü gibi Kürtlerin Kürtçe yazamamalarının, Kürtçe dergiler yayınlamayamamalarının nedeni, Türkçeye duyulan dostluktan değil, Kürtçe bilmemekten ileri geliyor... Bunu elbette, Kürtlerin büyük bir ayıbı olarak değerlendirmek gerekir. Fakat, Kürtler bu ayıplarını kolay kolay itiraf edemiyorlar. Enternasyonalizm, devrimcilik, sosyalizm falan diyerek bunu örtmeye çalışıyorlar.

PKK'nın ifade ettiği bir anlayış var. Bunu, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan, 1989 yılında, 2000'e Doğru dergisi Genel Yayın Yönetmeni Doğu Perinçek ile yaptığı söyleşide ifade etti. Kısaca şöyle deniyor: Biz Türkçeyi kullanmaya bir müddet daha devam edeceğiz. Kendi devletimizi kurduğumuz zaman Kürtçeye gerekli ağırlığı vereceğiz. Hatta devletimizi kurduktan sonra bile, işlerimizi bir müddet Türkçe ile sürdürebiliriz.

1960'lı ve 1970'li yıllarda, Türk devrimcileri, Kürtlere şöyle söylüyorlardı: "Omuz omuza mücadele edelim. Bölünmeyelim, parçalanmayalım. Böl yönet politikası emperyalizmin politikasıdır, emperyalizmin ekmeğine yağ sürmeyelim. Türkiye'de sosyalizmi birlikte kuralım, Türkiye'de sosyalizm kurulunca Kürtlerin hakları da kendiliğinden verilir." Bu sözler, Kürtlerin kurtuluşunu bilinmeyen bir tarihe erteliyordu. Bunun ötesinde, Kürtlerin kurtuluşu yolunda herhangi bir öneri de sunmuyordu. İşte, Kürtçenin kullanımını Kürt Devleti'nin kurulmasına erteleyen bu görüş de Türk sosyalistlerinin anlayışına benzer bir anlayışın eseridir.

Halbuki, Kürtçe ciddi bir şekilde ele alınmalıdır. Kürtçe konuşulması, yazılması ve okunması için gerekli her türlü önlem alınmalıdır. Kürt dili üzerinde çalışan uzmanlar, Kürt dilinin çok zengin bir dil olduğunu söylemektedirler. Halbuki dil, konuşulmadığı, yazılmadığı sürece yani işlenmediği sürece unutulmaktadır. Halbuki konuşulan, yazılan bir dil gelişebilir, serpilebilir. Kürt dili emperyalist ve sömürgeci etkilere en çok maruz kalan dillerden biridir. Türk, Arap ve Fars sömürgeciliğinin müdahaleleri karşısındadır. Türk, Arap ve Fars kültür emperyalizmi, Kürtçeyi yok edebilmek, bozabilmek için her önlemi düşünmekte ve uygulamaktadır. Bunun için her türlü fırsatı değerlendirmektedir. Kürt dilini bu emperyalist ve sömürgeci etkilerden kurtarmaya çalışmak çok büyük ve acil bir görev olarak durduğu halde, bunu küçümsemek, önemli bir konu olmadığını belirtmek sağlıklı bir davranış olarak değerlendirilemez. Bu, sömürge yönetimlerinin, kültür emperyalizmi uygulayan çevrelerin ekmeğine yağ süren bir davranış olur. Onlar, zaten Kürt dilinin ilkel bir dil olduğunu, bu dil ile hiçbir edebiyat ürünü yaratılmadığını söylüyorlar. İlkel bir dilin geliştirilmesinin devrimcilik ve demokrasi olmadığını vurguluyorlar. Yani, bir taraftan Kürtçenin konuşulması ve yazılması kar-

şısında en şiddetli baskı yöntemlerini uyguluyorlar. Bu çabalara karşı çok şiddetli cezalar veriyorlar, öte yanda da “bu zaten ilkel bir dildir, bu dil ile hangi edebiyat ürünü ortaya konabilmiştir, böyle ilkel bir dilin yaşatılması için sürdürülen çabaların ilericilikle bir ilgisi yoktur” diyorlar. O halde emperyalist, sömürgeci ve ırkçı propogandanın önünün kesilmesi gerekir.

SERXWEBÜN— Kürtlerin, Gandi'nin mücadelesini, Gandi'nin düşüncesinin, eyleminin içeriğini çok iyi incelemesi gerektiğini belirttiniz. Bu konu üzerinde biraz daha durabilir miyiz?

— Kürtlerin Gandi'yi çok iyi anlamaları gerekir. “Gandi pasif mücadele yapıyordu, silahlı mücadele yapmıyordu” diyerek Gandi'yi küçümsemek çok yamıltıcıdır. Bütün bunların ötesinde Kürt dilinin kullanılmasının ortak bir yazı dilinin geliştirilmesinin politik bir anlamı, politik bir işlevi daha vardır. O da şudur: Bilindiği gibi Kürdistan bölünmüş, parçalanmış, paylaşılmış bir ülkedir. Kürt ulusu da öyle... Böl yönet politikasının hiçbir zaman gözden uzak tutulmaması gereken bir özelliği var. Bu politika her zamanda ve her mekânda kendini yeniden üretebilir. Kürt toplumdaki bölünme, parçalanma ve paylaşılma çok daha derindir. Kürtler Türkiye'de ve Avrupa'da latin harflerini, Irak'ta, Suriye'de ve İran'da Arap harflerini, Sovyetler Birliği'nde kril harflerini kullanmaktadırlar. Farklı alfabe kullanan Kürtler Kürtçeyi çok iyi bilseler de birbirlerini anlayamamakta, birbirleriyle iletişim kuramamaktadırlar. Bu da aslında böl yönet politikasının çok farklı bir düzeyde yeniden üretilmesinden ve sürdürülmesinden başka bir şey değildir. O halde emperyalizmin ve sömürgeciliğin oluşturduğu böl yönet politikasını aşmanın, bunu hükümsüz kılmanın en önemli yollarından biri Kürtler arasında ortak bir yazı dili oluşturmaya çalışmaktır. Bunun için çok ciddi, sabırlı çabalara girişmektir. Bunun için devlet aşamasını beklemek çok büyük bir yanlışır. Bu tavır ve davranış bunu, bilinmeyen bir tarihe ertelemek olur. Halbuki dil ve kültür çalışmalarına ağırlık veren bir anlayış devlet aşamasını da yakınlaştırır, bu aşamaya gidişi hızlandırır. Zira diline, kültürüne sahip çıkan, tarihini, edebiyatını araştıran, öğrenen bir halk bağımsız ve özgür yaşamak için gerekli siyasal

bilince de ulaşır. Bu konuda Mustafa Kemal Atatürk'ün söylediklerini hiç unutmamak gerekir. Mustafa Kemal Atatürk 1930'lu yılların başlarında, Ankara'da Türk Tarih Kurumu tarafından düzenlenen bir kongrede üyelere şunları söylüyordu: “... biz Balkanları neden kaybettik, biliyor musunuz... bu konu üzerinde düşünülmesinde çok büyük yarar vardır. Balkan halkları Bulgarlar, Hırvatlar, Romenler... önce kendilerine alfabe yaptılar. Dillerini araştırdılar, edebiyatlarını araştırdılar. Dillerine, edebiyatlarına, kültürlerine sahip çıktılar, geliştirdiler. Hep kendi dilleriyle konuştular, yazdılar, Türk diline Osmanlı kültürüne hiç önem vermediler... Bu konularda epeyce geliştiklerine inandıktan sonra Osmanlıdan ayrılma kararı aldılar ve bunun için mücadeleye giriştiler...” Mustafa Kemal Atatürk'ün benzer sözleri üzerinde çok dikkatli bir şekilde durmak gereği vardır. Bu sözlerden iki şekilde yararlanılabilir. Veya bu sözler iki şekilde yorumlanabilir. Birinci olarak şöyle söylenebilir, şöyle düşünülebilir: Demek ki, sömürgeci politikaların etkisi altında kalan bir ulusun özgürlüğüne ve bağımsızlığına kavuşabilmesi için kendi dilini, edebiyatını gün ışığına çıkarması gerekir. Kendi kültürünü, folklorunu yaşaması gerekir. Kendi ulusal değerlerini koruması gerekir. Veya bağımsız olan bir ulusun özgürlüğünü, bağımsızlığını güçlendirmesi, köklendirebilmesi için ulusal değerlerine sahip çıkması, bunları kurumlaştırması gerekir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk ulusu için gösterdiği çabaları bu çerçevede ele almak gerekir. Türk Dil Kurumu'nun, Türk Tarih Kurumu'nun, Türkiyat Enstitülerinin Türk dilini, Türk edebiyatını, Türk tarihini, Türk folklorunu, Türk kültürünü inceleme enstitülerinin kuruluşu, bu kuruluşların maddi ve manevi olanaklarla donatılması bu anlayışın bir gereğidir.

Yukarıdaki sözleri ikinci bir yönde daha değerlendirmek mümkündür. Dil üzerinde, edebiyat üzerinde, kültür üzerinde yapılan çalışmalar madem ki özgür, bağımsız, herkesle eşit bir şekilde yaşamayı amaçlamaktadır, o ulusu özgürlükten ve bağımsızlıktan mahrum etmenin en önemli yolu, onu dilsiz bırakmaktır. Dil, kültür, tarih, edebiyat, folklor araştırmalarını engellemektir. O ulusu bağımlı tutmanın onun özgürce yaşamasını engellemenin en önemli yolu budur. Yine Mustafa Kemal Atatürk'ün Kürdistan politikasını, Kürt diline ve kültürüne karşı geliştirdiği baskı politikalarını da bu çerçevede içinde değerlendirmek gerekir. Amaç Kürt toplunu-

nu baskı altında tutmak, Kürt kimliğinin gelişmesini engellemek, Kürt ulusal hareketinin gelişme sürecini dağıtmak olduğuna göre böyle bir hedefe ulaşmanın en önemli yolu da Kürtleri dilsiz ve kültürsüz bırakmak olmalıdır.

Kürtler, Kürtçe Hakkında Ne Düşünüyor?

SERXWEBÛN— Kürtlerin Kürtçe konusundaki düşüncelerini, tavır ve davranışlarını süreç içinde değerlendirebilir miyiz? Örneğin geçmişte, 15-20 yıl önce, 25-30 yıl önce, dile nasıl bakılıyordu? O zamanlar Kürt aydınları Kürtçe'ye değer veriyorlar mıydı?

— 1971 döneminde de görülen, bugün de görülen bir olay üzerinde ciddi bir biçimde durmanın gerektiğini düşünüyorum. 1971'de sıkıyönetim tutukevinde eğer iki Kürt, Türkçe biliyorlarsa her türlü konuşmalarını Türkçe sürdürüyorlardı. Bunlar, aslında Kürtçe de biliyorlardı, fakat konuşmalarını Kürtçe sürdürmenin gereği üzerinde hiç durmuyorlardı. Neden Kürtçe konuşmadıkları sorulduğunda “alışkanlık”, “Kürtçeyle her düşüncemizi ifade edemiyoruz” vs. diyorlardı. Bunun için de, ciddi bir çabaları yoktu. “Biz devrimciyiz” gibi bu bağlamda hiçbir içeriği olmayan sözler de söyleniyordu. Bazen de “Türk arkadaşlara karşı ayıp olmasın, onlar Kürtçe bilmiyorlar” deniyordu. Bunların hiçbirinin Kürtçe konuşmamak için mazeret olmadığı açıktır. Türkçe konuşmanın da devrimcilik olmadığı, enternasyonalizm ile sosyalizm olmadığı besbellidir. Bunu, sömürgeci dayatmalara, sömürgeci asimilasyon politikalarına karşı bir teslimiyet olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü sömürgecilerin istediği tam da böyle Kürtlerdir. Türkçe konuşan, her türlü sorunlarını Türkçe anlatan, Kürtçeye hiç itibar etmeyen Kürtler. Türk sömürge yönetimi şu fırsatı her zaman aramaya ve bulmaya çalışmaktadır: “Kürtçe ilkel bir dildir, her düşüncüyü ifade etmeye yetmez. Bunun için unutulması, unutturulması ilerici bir yoldur, ilerici bir davranıştır.” Bunlar elbette emperyalist, ırkçı ve sömürgeci görüşlerdir. Fakat Kürtlerin tavır ve davranışlarının da bu görüşlere meydan verdiği besbellidir. Halbuki Kürtçenin bazı şeyleri ifade edememesi onun konuşulmaması, yazılmaması, okunmaması ile ilgilidir.

Bütün bunlara rağmen 1971 senesinde Kürtçe politik, ideolojik olarak ısrarlı ve kararlı bir şekilde savunuluyordu. Askeri savcının Kürtçe yoktur, herkes Türktür, Kürtçe diye bir dil yoktur diye iddialarına karşı şiddetli bir tepki gösteriliyordu. Yazılı savunmalarda Kürtlerin köken itibarıyla ayrı bir ulus olduğu Kürtçenin de bağımsız bir dil olduğu savunuluyordu. Birgün arkadaşlara, “mahkemeye Kürtçe vardır, ayrı bir dildir, Kürtler dil ve kültür itibarıyla ayrı bir ulustur, diyerek yazılı savunmalar vereceğinize, doğrudan doğruya Kürtçe konuşun, bu tavır ve davranışınızda ısrarlı olun, tercüman isteyin. Böyle bir tavır Kürtçenin varlığını mahkemeye daha çarpıcı bir şekilde duyurur” demiştim. Arkadaşlar bu öneriyi benimsemediler. Nedeni, grup içerisinde Kürtçe konuşamayanlar vardı. Kürtçe konuşanlar da bu tür düşünceleri Kürtçe ile ifade edebilecek kadar Kürt dilini bilmiyorlardı. Söylediğini yazabilecek, Kürtçe yazılı savunma hazırlayabilecekler ise hiç yoktu. Ayrıca mahkemenin, askeri savcılığın tepkisinden de çekiniliyordu.

Aynı dönemde, Kürdistan Demokrat Partisi davasında yargılanan birkaç tane ağa vardı. Kanımca onların tavır ve davranışları daha dirençli, daha protestocuydu. Bu ağalar, eğer herhangi bir Kürt genci, Kürtçe bildiği halde, kendisiyle Kürtçe konuşmuyorsa Türkçe konuşmaya kalkışıyorsa, onunla konuşmuyorlardı. Böylece onun teslimiyetçi tavrını, sömürgeciliğin dayatmalarına teslim olmasını ince ince eleştiriyorlardı.

Bugün de durum hiç değişmemiştir. Bugün de Kürtçe bilen iki Kürt Türkçe de biliyorlarsa konuşmalarını Türkçe yapıyorlar. Gerilla hareketinin bu durumda hiçbir değişiklik yapamamış olması beni yadırgatan konuların başında yer alır. Toplumsal ve siyasal bakımlardan çok yoğun, çok geniş bir değişiklik yaratan, Kürt toplumunun yapısını alt üst eden zihinleri ideolojik olarak allak bullak eden gerillanın Kürtçeye verilen değer konusunda bir değişiklik yapamaması, yapmaması anlaşılır şey değildir.

SERXWEBÛN— Kürtçe köy isimlerinin Türkçeleştirilmesini de bu çerçevede ele alabilir miyiz?

— Köy isimlerinin de bu çerçeve içinde değerlendirilmesi gerekir.

Bilindiği gibi Kürtçe köy isimleri, 27 Mayıs 1960'dan sonra Milli Birlik Komitesi yönetimi tarafından değiştirilmiştir. Kürtçe köy isimlerini yasaklamış, Türkçelerinin söylenmesini buyurmuştur. Kürtler, Kürt dili ile Kürt folkloru ile ilgili yasaklara pek kolay, pek rahat bir şekilde intibak ediyorlar. 1960'lı yılların sonlarında Kürt köylerinde komando zulmü başladığı zaman devrimci arkadaşlar köy isimlerinin hep Türkçelerini söylüyorlardı. Köy isimlerinin Kürtçelerini kullanmakta direnmek, parantez içinde Türkçelerini yazmak bilincinde değillerdi... Aynı tavır bugün de sürdürülüyor. Köy isimlerinin Türkçeleri söyleniyor. PKK'nın yayın organlarında da böyle. Halbuki Türk sömürgeciliğine direnmenin en önemli göstergelerinden birinin bu olması gerekir. Kürtler bu tür süreçleri çok küçümsüyorlar. Aslında ise bütün süreçleri, yasaklara kolaylıkla intibak etmenin, yasaklar doğrultusunda hareket etmenin bir göstergesi olarak değerlendirmek gerekir.

Kürtçeye önem verilmeyince, Kürt folkloruna da gerekli önem hiç verilmiyor... Benim izlenimim şu: Kürtler, Kürtçe olarak doğru dürüst türkü söyleyemezler, şarkı söyleyemezler, koro, saz çalışması yapamazlar, marş söyleyemezler, hele hele govend tutmasını hiç bilmezler. Bunlar benim cezaevlerinde tanıdığım tiplerdir. Okur yazar Kürtlerdir. Kürt köylülerinin bu işleri çok ciddiye aldıklarını yakından biliyorum.

Bu konuda 1971 ile 1990 arasında en ufak bir fark yoktur, her şey aynıdır. Çünkü Kürtler folklor gibi, dil gibi şeylere pek önem vermezler, bunları küçümserler. Önem verdikleri nedir? Önem verdikleri hiçbir şey değildir... Önem verdikleri bir değer falan yoktur... Bu alanda sömürgeciliğin dayatmaları, politikaları başarıya ulaşmıştır. Ulusal değerleri yok edilen, parçalanan genç insanlar... Tabii bu koşullar içinde Türkler için önemli olan bütün değerler Kürtler için de önemli oluyor. Kürtler, ancak Türklerin önem verdiği değerlerin arkasından giderek kendilerini kanıtlamaya çalışıyorlar... Türkçe şiir yazıyorlar, Türkçe saz çalışıyorlar vs.

Bütün bunların ötesinde dil ile düşünce arasında, dil ile düşüncenin içeriği arasında çok önemli bir bağ vardır. Organik bir bağ vardır. Eğer Türkçe konuşuyorsanız Türkçe düşünürsünüz, Türk gibi düşünürsünüz. Kürt sorununu da, Türkçe düşünmeye çalışırsınız. Kürtçe konuşuyorsa-

nız, Kürtçe düşünürsünüz, Kürt gibi düşünürsünüz. Kürt sorunu konusunda Türk gibi düşünmek veya Kürt gibi düşünmek elbette önemlidir. Türkçe konuşan bir kişinin şuurunun altına Türk resmi ideolojisi zamanla yerleşir, en azından tortularını bırakır.

O halde, Kürt dili ile ilgilenmek acil bir görev olarak ortaya çıkmaktadır. Kürtlerin ertelenemez, vazgeçilemez olan pek çok görevleri vardır... Kürtçe konuşmak, Kürtçe yazmak da bu görevler arasında yer almalıdır.

Kürtlerin, Geçmişlerine İlgisi Artıyor

SERXWEBÛN— Kürtler artık, kendi geçmişleriyle ilgili ciddi incelemeler yapmak gereğini duyuyorlar. Türklerin, Arapların ve Farstarın bu konularla ilgili bilgilerinin çok eksik, çok yanlış ve çok çarpıtılmış olduğunu fark ettiler...

— Bu bölümde vurgulamak istediğim önemli bir konu daha var. Bu da Kürdistan konusunda bilimsel incelemeler yapma gerekliliği olarak ortaya çıkmaktadır. Kürdistan konusunda araştırma ve inceleme yapan kişiler ve kurumlar son derece özgür bir zihniyetle hareket etmelidirler. Bu kişilerin ve kurumların düşünceleri ve kafa yapıları çok özgür olmalıdır. Bütün tehlikelere rağmen Kürdistan sorunu,* Kürtlerin tarihleriyle, toplum yapılarıyla, dilleriyle ve kültürleriyle ilgili sorunlar ele alınabilmelidir. Çünkü, bizim Kürdistan hakkındaki bilgilerimiz çok eksiktir. Var olan bilgiler de yanlıştır. Çünkü, Kürdistan'ı ortak sömürge olarak kullanan devletler, Kürtler bilgilensinler, kendi tarihlerini, kültürlerini inceleyemesinler diye her türlü önlemi almışlardır. Kürtlerin tarihlerine ışık tutacak belgeleri yok etmişlerdir. Bir taraftan Kürtlerin varlığını inkâr etmişler, bir taraftan da Kürtlere ilişkin her türlü yazılı belgeyi yakmışlar, yok etmişlerdir. Kürtlere ait arkeolojik eserleri, anıtları yok etmek, ortadan kaldırmak için her türlü önlemi almışlardır. Kürtlerin ve Kürdistan'ın tarihini karartmak ve karanlıkta bırakmak için her yolu kullanmışlardır. Ve bunları birbirleriyle ortaklaşa olarak, işbirliği ve güçbirliği yaparak gerçekleştirmişlerdir. Bu koşullarda Kürtlere düşen görev, elbette Kürdis-

tan'a ilişkin araştırmaları ısrarlı ve kararlı bir şekilde yapmaktır. Bilimin kime ihtiyaçı varsa o üretir. Kürtlerin bilime ihtiyaçı çok büyük... Öyleyse, Kürdistan'a has bilgileri Kürtler üretecektir.

Ortadoğu'nun tarihi elbette yeniden yazılmalıdır. Türkiye'nin, İran'ın, Irak'ın, Suriye'nin, Lübnan'ın, Filistin'in tarihi yeniden yazılmalıdır. Bunu ancak Kürtler yazabilir. Çünkü, hemen mevcut olan yazımlardan Kürtler çok büyük zararlar görüyorlar. Yeniden yazım, kuşkusuz, Kürtlerin toplumsal ve siyasal varlığını dikkate alacaktır. Kürtlerin çıkarlarını da gözetecektir. O halde Kürtler şimdiden bu konudaki kurumlaşmaları da yaratmaya çalışmalıdırlar. Araştırmacı kişilere ve kurumlara yardımcı olmalıdırlar. Onların araştırmalarını, özgür bir kafa yapısıyla yapmalarını teşvik etmelidirler. Özgür düşünce yapısı konusunda ısrar etmek Kürtler için çok önemlidir. Çünkü, Kürtler, artık, Ortadoğu'da varlığı inkâr edilemez önemli bir askeri ve siyasal güçtür. Bu gücü de günden güne artırmaktadır. Bu koşullarda Kürtlerin, bazı grupları, bazı devletler tarafından desteklenebilmektedir. Özgür kafa yapısı, bu tür ilişkilere eleştirel yaklaşımı gerekli kılar. Yardımlarından dolayı, o devlet de eleştirinin dışında tutalmaz.

Bilimsel çalışmalara duyulan ihtiyaç, genel olarak toplumsal ve siyasal konularda önemli bir bilincin gelişmesi sonucunda ortaya çıkar. Fakat incelemelerin kendisi de bu bilinci hızla geliştirir. Kürdistan'daki politik merkezler, kendilerine dost olan, politik merkezin denetiminde olmayan, araştırma ve inceleme kurumlarının oluşması için özen göstermelidirler. Mümkün olduğu kadar, özerk kurumlar oluşturulması çabası içinde olmalıdırlar.

Tarihe, topluma, dünyaya, Kürtlerin bir bakışı olmalıdır. Kürtler, tarihe, topluma ve dünyaya farklı bir biçimde bakmanın bilincine ulaşmak durumundadırlar. Kürtler, tarihi ve toplumu Türkler gibi, Araplar gibi, Farslar gibi algılayamazlar. Toplumsal ve siyasal süreçlere bu kategoriler gibi bakamazlar. Örneğin Lozan Anlaşması, Kürtler için tam anlamıyla bir esarettir. Lozan, Kürdistan'ın bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını onaylayan, Kürtleri devletlerarası bir sistemin esareti altına sokan bir anlaşmadır. Bu anlaşmayla, Kürtlere, dünyada bir eşi daha bulunma-

yan bir kölelik dayatılmıştır. Halbuki, Lozan'ın, örneğin Türkler için ifade ettiği anlam böyle değildir. Lozan, Türkler için bir kurtuluştur, yeniden kuruluştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkıntıları altında yeni ve dinç bir devletin ortaya çıkmasıdır. İşgalcilerin Anadolu'dan kovulması ve Türklerin özgürlük ve bağımsızlık kazanmasıdır. Bunlar herhangi bir Türkün değerlendirmesi değildir. Lozan'ı devrimci Türkler, Marksist olan Türkler de aşağı yukarı böyle değerlendirmektedirler. Bu koşullarda Kürtlerin kendilerine özgü bir bakış oluşturmaya çalışmaları kuşkusuz çok önemlidir. Bunun gibi, örneğin Ermeni soykırımı konusunda Ermenilerin ve Türklerin ileri sürdükleri tezler birbirinden çok farklıdır. İran-Irak savaşıyla ilgili Arap ve Fars görüşleri de öyle...

SERXWEBÛN— Bu görüşlere bazı eleştiriler de getiriliyor.

— Bu görüşler şu şekilde eleştirilmeye çalışılıyor. Deniyor ki, şimdiye kadar Kürtlerin varlığı inkâr ediliyordu. Tarih, Kürt olgusu dikkate alınmadan, Kürtler yokmuş gibi yazılıyordu. Şimdi de bunun tam tersi yapılmak isteniyor... Bu, şüphesiz çok yanlış bir algılamaya, çok yanlış bir kavrayışa... Çünkü, Kürtler, başkalarının, örneğin Türklerin, Arapların, Farsların ulusal varlığını inkâr etmiyor ki! Kürtler onları görmezden gelmiyor, onları yok saymıyor ki! Sadece tarihte yerini almaya çalışıyor. Ortadoğu'da 30 milyonu aşkın bir nüfusa sahip olan Kürtlerin görmezden gelinmesinin, yok sayılmasının bilimsel ciddiyetle bağdaşmadığını vurgulamaya çalışıyor. Bu bakımdan Kürtlerin kendilerine, kendi tarihlerine, kendi toplum yapılarına Türklerden, Araplardan, Farslardan farklı bir yaklaşım geliştirmeye çalışmaları sakınca yaratacak bir durum değildir. Kaldı ki, Kürtlerin tarihi, Kürt insanının, Kürt toplumunun nasıl köle düzeyine düşürüldüğünün, köleleşmenin yoğunluk kazanarak gelişmesinin tarihidir. Çağdaş Kürtler, ancak bu tür köle ilişkilerini reddederek, bu utançtan sıyrılmanın gerektiğinin bilincine ulaşarak, tarihine ve toplumuna yaklaşmaya çalışıyor. Bütün bunların ötesinde, en önemli kategori düşünce özgürlüğüdür. Herkes kendi düşüncesini son derece özgür bir şekilde ortaya koyabilmelidir. Başkalarının yazdıklarını eleştirebilmelidir. Kürt unsuruna önemli bir vurgulamaya yapılmasının bir sakınca yaratacağı

kanısında değilim. Fakat böyle bir sakınca olsa bile düşünce özgürlüğü bu sakıncayı ortadan kaldıracak en önemli kurum olarak ortaya çıkmaktadır. Halbuki, Türk üniversitesi, Türk profesörleri, Türk basını, Türk araştırmacılar Türk unsuruna vurgulama yaparken, örneğin “Ne Mutlu Türküm diyene!” derken, Kürt unsurunu inkâr ediyorlar. Ayrıca düşünce özgürlüğünü de savunmuyorlardı. Kendilerini eleştiren düşüncenin cezalandırılmasına karşı çıkmıyorlardı. Böyle bir vurgulama kuşkusuz çok büyük bir sakıncadır.

Türk Komünist Önderlerin Kürt Sorunu Hakkındaki Düşünceleri

Kürt devrimcilerinin, Kürt tarihine, Kürt toplum yapısına Kürt olarak bakmaları büyük bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gereksinim kendini günden güne daha fazla duyurmaktadır. Türk komünist önderlerinden İbrahim Kaypakkaya, Kürdistan'ın, Lozan'da dörde bölünmesinin haksızlık olduğunu belirttikten sonra şöyle diyor: “... bu tarihi haksızlık artık günün meselesi olma niteliğini çoktan yitirmiştir. Sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini doğrudan doğruya kösteklemek gibi bir mahiyet taşımaktadır. Bu nedenle komünistlerin onun düzeltilmesini istemek akılsızlığını ve basiretsizliğini gösteremezler... Türkiye’de komünist hareket Türkiye sınırları içerisinde milli meseleyi en iyi, en doğru çözüme bağlamakla yükümlüdür. Irak ve İran’daki komünist partileri de milli meseleyi kendi ülkeleri açısından en doğru çözüme kavuştururlarsa söz konusu haksızlığın hiçbir değeri ve önemi kalmayacaktır.” (Bütün Yazılar, s. 215-217)

Kürtler böyle düşünemezler. “En doğru” denen çözümlerin Kürtler için çözüm olmadığını bilincine varmak durumundadırlar. Kürdistan'ın bölünmesinde, parçalanmasında ve paylaşılmasında emperyalizmin ve sömürgeciliğin çıkarlarını, bunların isteklerini ve eylemlerini hiçbir zaman gözden uzak tutmamak gerekir. Kürdistan, İngiliz ve Fransız emperyalizminin, Kemalistlerle, Arap ve Fars monarşileriyle yaptığı işbirliği ve güçbirliği sonucu bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmıştır. Kürt devrimcileri hem bu süreci kavramak, hem de bu süreci onaylamamak durumundadır.

Türk devrimcileri ise bu süreci kavrayamıyorlar. Kavrayamadıkları için de onaylıyorlar.

Bu konuda İbrahim Kaypakkaya yalnız değildir. Mihri Belli, Mahir Çayan, Mehmet Ali Aybar, Deniz Gezmiş, Hikmet Kıvılcımlı, Doğan Avcıoğlu, Behice Boran gibi Türk solunun önde gelen önderlerinin düşünceleri de aşağı yukarı bu doğrultudadır. Burada Kemalist ideolojinin Türk solu üzerindeki etkisi tartışılmaz derecede açıktır. Ve bu etkiden kurtulmak sanıldığı kadar kolay değildir. Örneğin, İbrahim Kaypakkaya bu görüşlerini Mihri Belli'nin milli meseleyle ilgili yazısını eleştirirken dile getirmektedir. Mihri Belli'yi Kemalist olmakla suçlayan İbrahim Kaypakkaya'nın kendisi de Kemalizmin oluşturduğu çelik çerçeveyi parçalayamamaktadır, düşüncesini özgürleştirememektedir. Öyleyse, Kürt devrimcileri de, olaylara Kürt olarak yaklaşmanın yolunu, yordamını öğrenmek bu konudaki yeteneklerini geliştirmek durumundadırlar.

Şu da söylenebilir. Türk devrimcilerinin olaylara bakışında, bilimsel bir bakış açısı yoktur. Kürt devrimcileri ise olaylara bilimsel bir yöntemle bakmak durumundadırlar. Çünkü, bilimin kime ihtiyacı varsa o üretir. Kürtlerin bilime ihtiyacı çok büyüktür. Çünkü, mevcut anlatılardan en çok zarar gören Kürtlerdir. Türk devrimcileri ise Kemalizmin etkilerinden kolay kolay kurtulamıyorlar. Mevcut tarih yazımı, mevcut anlatımlar, Türk devrimcilerini çok fazla rahatsız etmemektedir. Bu bakımdan tarihin yeniden yazımını Türklerden beklemek safdillik olur. Devrimci Türk önderlerinin Kemalizmin kurduğu çerçeveye çok köklü bir eleştiri getirmeleri, bu çerçeveyi tartışmasız bir biçimde kabullenmeleri bu anlamda gelmektedir. (*)

SERXWEBÜN— O zaman, 23 Nisan, 19 Mayıs, 24 Temmuz, 29 Ekim gibi tarihler Kürtler için neyi ifade ediyor?

— Bu anlamda, Kürtlerin bu olgu üzerinde düşünceleri, onu da deşifre etmeleri gerekiyor. 23 Nisan, 19 Mayıs, 24 Temmuz, 30 Ağustos, 29

(*) İbrahim Kaypakkaya'ya ilişkin görüşler, Yeni Demokrasi dergisinde

Ekim vs. Kürtlerin bayramı falan değildir. Bu ırkçı ve sömürgeci devletin ulusal bayramlarıdır. Kanunlarla, emirlerle, yasaklamalarla Kürtlerin de bu bayramları kutlamaları istenmektedir. Kürtlerin bu yıl, bu bilince de ulaşmaya başladıklarını, ırkçı ve sömürgeci devletin milli bayramına katılmamaya özen gösterdiklerini görüyoruz. Zira, bunlar, Kürtler için bay-

İbrahim Çelik tarafından eleştirilmiştir. (Bk. Sayı 37, Ekim 1991, s. 33-39)

"Beşikçi'nin Kaypakkaya Hakkındaki Görüşleri Üzerine" başlıklı bu yazıda belirtilen temel düşüncelerin önemli bir kısmı haklıdır, doğrudur. "Milli Mesele", "Kürt Meselesi" konusunda, İbrahim Kaypakkaya'nın röportajda adları belirtilen öteki komünist önderlerle bir tutulmaması gerekirdi. 1960'lı yılların sonlarını, 1970'li yılların başlarını düşündüğümüz zaman, Kürt sorunuyla ilgili olarak, İbrahim Kaypakkaya'nın zihninin, çok daha aydınlık, çok daha berrak olduğu görülebiliyor. "Bütün Yazılar" incelendiği zaman bu anlaşılabilir.

Kendim için söylüyorum: O dönem, zihnimizdeki karakolları yıkmak şöyle dursun, bu karakolların, sağlıklı bir şekilde bilincine bile varmadığımız bir dönemdi. 1971 Doğu Duruşmaları, zihnimizdeki karakolların bilincine varmamızda çok büyük bir rol oynadı. Şunu da vurgulamalıyım: "Ben komünistim" demek, "Ben Marksist-Lenistim" demek, o karakolların bilincine varmak anlamına gelmiyor... Türk soluna mensup örgütler, pek çok devrimci, siyasal yaşamlarını o karakollarıyla sürdürüp gelmişlerdir. İşte, İbrahim Kaypakkaya'nın, bunun bilincine varan, kendi karakollarını yıkmaya çalışan ilk önderlerden biri olduğu söylenebilir. Bütün bunlara rağmen, Kürt sorununun, Misak-ı Milli çerçevesinde düşünülmesinin eksik ve yanlış olduğu yine de vurgulanmalıdır.

Bu özeleştirici çerçevesinde, Yeni Demokrasi'ye önemli bir konuyu da hatırlatmak gerekir. Bir kişinin önemli bir konudaki düşüncesi eleştirilecekse, onun ilk yazılarına, ilk kitaplarına değil, son yazılarına bakmak gerekir. Eğer ille de ilk yazılara, ilk kitaplara bakılıyorsa, o zaman da o konularla ilgili olarak, kişinin düşüncesinin değiştiği de belirtilmelidir. Doğu Anadolu'nun Düzeni, Sosyo-Ekonomik ve Etnik Temeller (E Yayınları, İstanbul 1969, 2. bs. 1970) isimli kitaptaki düşüncelerin değiştiği, ta, 1976'da yayınlanan bir kitabın önsözünde ifade edilmişti. BI-

ram değildir. Kürtlere dayatılan esareti, Kürtlere dayatılan devletlerarası sömürge sistemini biraz daha perçinleyen tarihsel dönüm noktalarıdır.

Kürtlerin milli bayramı 21 Mart'tır. Onu da Kürtler ancak binbir türlü cezaya, işkenceye, baskıya göğüs gererek kutlayabilmektedir.

Bir de Kürdistan'da, Mardin'in kurtuluşu, Hakkâri'nin düşmandan kurtuluşu, Bitlis'in düşmandan kurtuluşu, Van'ın düşmandan kurtuluşu gibi, kurtuluş günleri vardır. Bunlar da tarihin en büyük ironilerinden biridir. Bu günlerde Kürdistan, düşmandan falan kurtulmamıştır. Yeni bir düşmanın, Türklerin işgali altına girmiştir. Kaldı ki bu işgal çok daha gerici, çok daha barbardır. Tarihte böyle bir gericiliğin, barbarlığın bir örneğini daha görmek mümkün değildir. Çünkü, Kürdistan ve Kürt ulusu bütün maddi ve manevi değerleri gasp edilmek üzere işgal altına alınmıştır. Kürt adını ve Kürdistan adını tarihten ve yeryüzünden silmek üzere işgal altına alınmıştır. İşgal, ilhak, sömürgeleştirme birlikte yürüten süreçlerdir. Kürdistan işgal edilmiş, ilhak edilmiş sonra işgal tekrar perçinleştirilmiştir. Kürdistan siyasal ve askeri yönden zaten sömürgeci. İşgalin, ilhakın perçinleştirilmesinden sonra ekonomik anlamda sömürgeleştirme de gerçekleştirilmiştir.

Düşmanın işgalinden kurtardık deniyor... Şurası çok açık. Kürdistan eğer, gerçekten başka bir düşmanın, örneğin İngiltere'nin işgali altına girseydi şimdiye kadar çoktan kurtulurdu. Hiçbir emperyalist güç muhakkak ki Türk yönetiminin, Türk sömürgeciliğinin Kürdistan'da yaptığı yıkımları gerçekleştiremezdi. Zira, Türk sömürgeciliği Kürt insanların en yüce değerlerine saldırmıştır. Onları aşağılamıştır, onlara hakaret etmiştir. Kürt insanlarını düşürmüştür. Böylesini hiçbir emperyalist ve sömürge güç hiçbir yerde yapmadı. Buna rağmen bayramlarla, "kurtuluş günleri"yle iki yüzlü devlet politikası, sömürgeciliği gizlemeye çalışmaktadır. Kürt ulusunun zihni açıldıkça, bu süreç gayet açık bir şekilde bütün ayrıntularıyla öğrenilecektir. Türk sömürgeciliğinin çirkinliği geniş olgusal zenginlikle ortaya konacaktır.

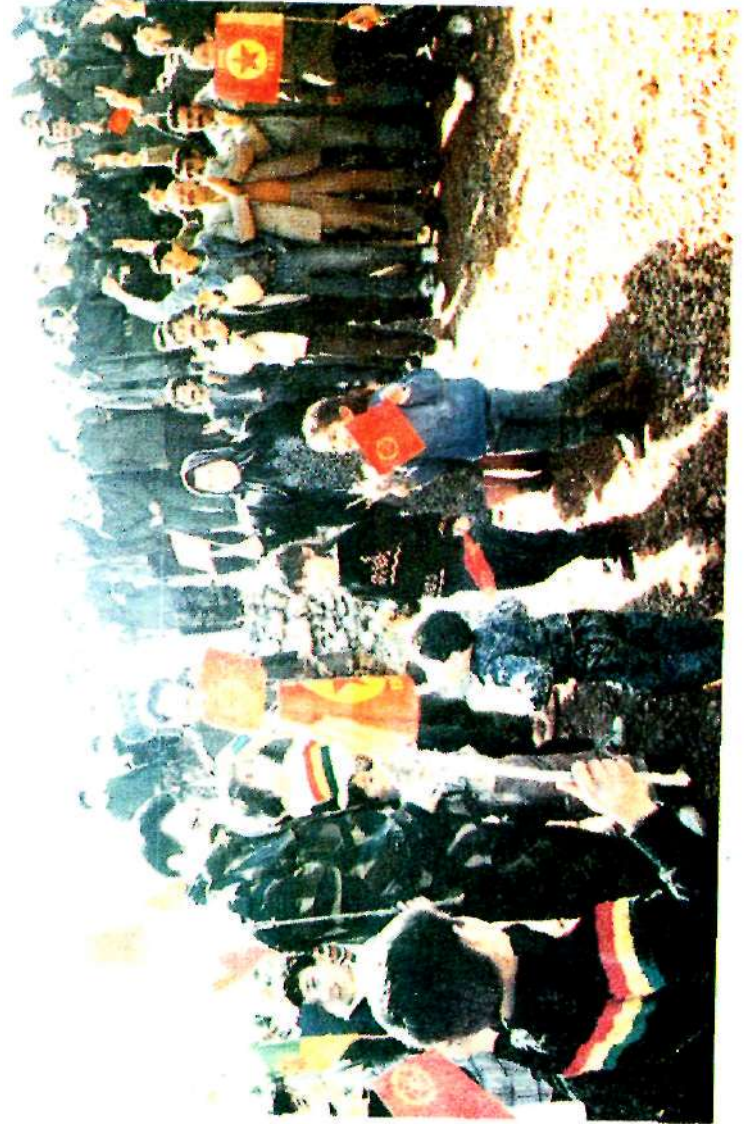
İlim Yöntemi (Komal Yayınevi, İstanbul 1976). Ondan sonraki yazılarda ve kitaplarda da tekrarlanmıştır. Örneğin bk. Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, cilt 7, s. 2124-2125 "Doğu Anadolu'nun Düzeni'nin Başına Gelenler" başlıklı yazı.

“Bölücüler”, “Vatan Hainleri” Kavramları

SERXWEBÛN— Bu çerçevede, “bölücüler”, “vatan hainleri” gibi kavramları nasıl değerlendirmemiz gerekir?

— “Bölücüler” deniyor. “Vatan hainleri” deniyor. Ne kadar yanlış algılamalar... Kürtler için kullanılan bölücü sözü, son derece yanlıştır. Çünkü, Kürtler Türklere ülkesini Türkiye'yi bölmüyorlar ki! Kendi ülkelerine Kürdistan'a sahip çıkıyorlar. Bölünmüş parçalanmış, paylaşılmış devletlerarası sömürge sistemi altına sokulmuş ülkelerini kurtarmaya çalışıyorlar. Bu süreç de gösteriyor ki, burada esas bölücüler, İngiliz emperyalizmi, Fransız emperyalizmi, Kemalistler, Arap monarşileri ve Fars monarşisidir. Esas bölücüler bunlardır. Bunlar birbirleriyle işbirliği ve güçbirliği yaparak Kürdistan'ı ve Kürt ulusunu bölmüşler, parçalamışlar ve paylaşmışlardır. Türk sömürge yönetimi, kendi bölücülüğünü, emperyalizmle yaptığı işbirliğini gizlemek için, hep, Kürtleri bölücü olarak suçlamaya çalışmaktadır. Böylece, esas tarihsel gerçek, can alıcı gerçek konusunda herhangi bir bilincin oluşmasına engel olmaya gayret etmektedir. Artık, bu ikiyüzlü devlet politikasını sürdürmek günden güne daha da zorlaşmaktadır.

“Vatan hainliği” kavramını yine bu çerçevede içinde değerlendirmek gerekir. Kürtler kendi vatanlarını, Kürdistan'ı savunuyorlar. Kürdistan'ı sömürgeci boyunduruktan kurtarmak için çaba harcıyorlar. Bu bakımdan onlar elbette yurtseverdir. Fakat Kürdistan'da da vatan hainleri vardır. Onlar kendi ülkesine, kendi ulusuna karşı Türk sömürge yönetimiyle işbirliği yapanlardır. Türk sömürgeciliği, Türk basını, Türk siyasal partileri, Türk üniversitesi vs. Bu kavramların içeriğini çarpıtabilmek için çok büyük bir çaba gösteriyor. Fakat günümüzde, artık, her şey daha sağlıklı bir şekilde algılanmaya ve kavranılmaya başlanıyor. Düşman güçlerin ve bu düşmana karşı mücadele eden yurtsever güçlerin “vatan haini” kavramına yükledikleri içerik elbette farklı olacaktır.

Kürt Sorununun Uluslararası Niteliği

SERXWEBÜN— Biraz önce Kürt sorunu uluslararası bir sorundur dediniz. Kürt sorununun uluslararası niteliği üzerinde biraz daha konuşabilir miyiz?

— Burada, üzerinde durulması gereken önemli bir konu da Kürt sorununun niteliğiyle ilgilidir. Kürt sorunu uluslararası bir sorundur. Bu, en azından, Kürdistan'ın bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış yapısının ortaya çıkardığı bir durumdur. Bunun ötesinde ABD, SB, İngiltere, Fransa, F. Almanya... gibi devletler Kürt sorunuyla yakından ilgilenmektedirler. Kürt sorunu uluslararası bir sorundur. Fakat şimdiye kadar Kürt sorununun çözümü için yapılan görüşmeler, hep ikili görüşmeler olmuştur ve gizli görüşmeler olmuştur. Türkiye ile Irak, Türkiye ile İran, Türkiye ile Suriye, İran ile Irak arasında yapılan, ikili ve gizli görüşmeler olmuştur. Böyle toplantılarda Kürtlerin temsil edilemeyeceği çok açıktır. Kürtlerin temsil edilmesi şöyle dursun, başlarına yeni yeni çoraplar örüldüğü de açıktır. O halde, sorunu, mümkün olduğu kadar uluslararasılaştırmakta, uluslararası kurumlara götürmekte yarar vardır. Bu, Kürt sorununu ideolojik ve politik bakımdan hızla geliştirecektir. Bu tür kurumlarda, Kürtlerin temsilcileri de yer alacak ve görüşlerini açıklayacaklardır. En azından Kürtlerin dostları yer alacaktır.

Bir konunun altının çizilmesinde yarar görüyorum. Avrupa Parlamentosu, Avrupa Konseyi, Helsinki Nihai Senedi, Uluslararası Af Örgütü gibi kurumlar Kürt sorununu çeşitli düzeylerde konuşmaktadırlar. Zaman zaman sorun ulusal parlamentolarda da konuşulmaktadır. Amerikan Kongresi'ne, Fransız Meclisi'ne, İngiliz Parlamentosu'na benzer konularla ilgili karar tasarıları sunulduğu zaman bu konuyla ilgili görüşmeler yapıldığı zaman, "emperyalizm Kürdistan'la ilgili olarak yine ne hiyanetler düşünüyor?" gibi endişeler ifade edilmektedir. Bu devletlerin Kürt sorununu boşuna kurcalamadıkları, kendi çıkarlarına, fakat Kürtlerin kesinlikle aleyhine birtakım çabalar içine girdikleri belirtilmektedir. Bu konunun biraz irdelenmesi gerektiği kanısındayım.

Kürdistan konusunda emperyalizm etkeni elbette vardır. Fakat, bu, kendini 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, 1915-1925 yılları arasında göster-

mektedir. Kürdistan ve Kürt ulusu, bu yıllarda, İngiliz ve Fransız emperyalizminin, Kemalistlerle, Arap ve Fars monarşileriyle yaptığı işbirliği sonucu bölünmüş parçalanmış ve paylaşılmıştır. Bu, tarihin gördüğü en büyük en etkili böl yönet politikasıdır. Dünyada, ortaya çıkardığı sonuçlar bakımından bunun kadar ağır olan bir böl yönet politikası daha yoktur. Ve bu politika Kürtlerin dostlarını azaltmış, hatta hiçe indirmiş fakat düşmanlarını çoğaltmıştır. Düşmanlarını saldırgan, dostlarını pasif yapmıştır. İşte, Kürdistan konusunda emperyalizm etkeni bu tarih kesitinde durur. Kürdistan'ın parçalanması, bölünmesi ve paylaşılması süreci tüm teferruatıyla, zengin olgusal dayanaklarla incelenmelidir.

Günümüzde, ulusal parlamentoların Kürdistan sorununu ele alıp incelemelerinin, bu konularda karar tasarıları hazırlamalarının Kürtlerin çıkarlarına zıt bir süreç olduğunu düşünmüyorum. Böyle bir süreç, bilakis, Kürdistan'ı ortaklaşa bir şekilde denetim altında tutan, Kürdistan'ı devletlerarası sömürge haline getiren devletleri rahatsız ediyor. Deniyor ki, "ABD, Fransa, İngiltere, Almanya gibi devletler Kürdistan sorununa burunlarını sokarak Kürdistan pastasından daha önemli bir pay almanın mücadelesini yapıyorlar." Bu ifade insanı şöyle düşündürüyor: Kürdistan pastasını Kürtlerin elinden kapıp kendi aralarında paylaşacaklar... Halbuki durum hiç de böyle değildir. Kürdistan pastasından Kürtler kırıntı olarak bile yararlanamamaktadırlar. Bu pasta, zaten, Türkiye, İran, Irak gibi sömürgeci devletlerin denetimi altında. Örneğin Saddam Hüseyin bu pastanın çok küçük kısmından kimyasal silahlar üretip MİG'ler, Suslovlar satın alıp Kürdistan'a göndermektedir. Türkiye, Dicle-Fırat sularının nasıl kullanılacağı konusunda Kürtlere danışmak ihtiyacını hiç duymamaktadır. Kısaca, Kürdistan pastası zaten Kürtlerin denetiminde değildir. Fakat sorunun uluslararası kurumlara götürülmesinin, oralarda tartışılmasının Kürtlerin lehine bir gelişme yaratacağını düşünüyorum. Bu tür çabaların güdük bir özerklik planının hayata geçirilmesine hizmet edeceği, sağlıklı ve güçlü, bağımsızlık ve özgürlük mücadelesine darbe vuracağı ve onu gerileteceği anlayışı var. Benzer çabaların, uluslararası girişimlerin, elbette silahlı mücadeleyle, özgürlük ve bağımsızlık mücadelesiyle koordineli bir şekilde yürütülmesi gerekir.

Kürdistan'ın bölünmesinin, parçalanmasının ve paylaşılmasının orta-

ya çıkardığı bir durum vardır. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin, devrimci mücadelesinin son derece bağımsız bir çizgide gelişebilmesi pek olanaklı değildir. Çünkü Kürdistan'ın her tarafı işgal ve istila altındadır, ilhak edilmiştir. Kürdistan'ın etrafı düşman güçlerle çevrilmiştir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni yürüten örgütler bölünmenin, parçalanmanın, paylaşılmanın bilincine, toplum bilincine ve tarih bilincine ulaşıkları ölçüde bağımsız bir çizgi tuturabilme ve bu çizgiyi sürdürebilme yeteneğine sahip olabilirler. Uluslararası ilişkilerde çıkar esasına dikkat etmek önemli bir özelliktir. Çıkar, uluslararası ilişkilerin en temel boyutudur. Hiçbir örgüt veya devlet sırf iyilik olsun diye, adalet gereğidir diye ulusal kurtuluşçu güçlere yardım etmiyor. Burada muhakkak kendi çıkarını da gözetiyor. Ulusal kurtuluşçu güçlere yardımlar sunarken, yardımları verirken muhakkak onlardan, kendi çıkarlarını gözetken bir şeyler de istiyor. İşte, ulusal kurtuluşçu devrimci örgütlerin ne alacakları, ne verecekleri bir hesap kitap sorunudur. Bu hesap kitap sonucunda eğer bir denge varsa, ilişkiye girmekten hiç kaçınılmamalıdır.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni Avrupa merkezlerinden yürütmek olası değildir. Ulusal kurtuluşçu örgütler için Avrupa merkezlerinde olmak, oralarda bürolar kurmak kuşkusuz çok önemlidir... Fakat bu örgütlerin Kürdistan'da da bir tabanları varsa Avrupa'da olmak pek daha işlevsel bir hale gelmektedir. Önemli olan ise Kürdistan'da olmak. Veya Kürdistan'a mümkün olduğu kadar en yakın yerde olmaktır. Bu da yukarıda kısaca belirtmeye çalışıldığı gibi bir hesap-kitap yapmayı gerekli kılar. İlişkilerde belirli bir denge durumu varsa bu ilişkiyi sürdürmekte herhangi bir sakınca yoktur.

"Bilimsel Faaliyet", "Politik Faaliyet"

SERXWEBÛN— **"Bilimsel faaliyet içinde olmak", "politik faaliyet sürdürmek" gibi kavramların temel niteliği hakkında bazı şeyler söyleyebilir miyiz?**

— Bilimsel faaliyet sürdürmek ve politik faaliyet sürdürmek farklı farklı süreçlerdir. Politik bir faaliyeti sürdürmede taviz olabilir. Bazen,

hasımlarınıza karşı taviz verirsiniz, bazen taviz koparırsınız. Politik faaliyetlerinizi bu şekilde geliştirmeye çalışırsınız. Bilimde ise taviz olmaz. Bilimde kavramlar yerli yerinde kullanılır. Olguların arasındaki ilişkiler sağlam bir şekilde kurulmaya çalışılır. Olguları görmezden gelmek, yok saymak, mümkün değildir. İnceleme ve araştırma yapan insanlar zihinsel bakımdan kendi kavrayışları çerçevesinde, son derece özgür bir kafa yapısıyla olanları incelemeye çalışırlar. Bu konularda en ufak bir taviz söz konusu olamaz. Bu bakımlardan bilimsel bir çaba içinde olan kişi ve kurumlarla politikayı sürdüren kişi ve kurumlar arasında önemli bir farklılık olmalıdır. Hele hele, politik faaliyetleri sürdüren kişi ve kurumlar, bilimsel çaba içerisinde olanları yönlendirmeye çalışmaktan özenle uzak durmalıdır. Bilimsel çaba içinde olanlar özgürlüklerini bütün politik kurumlara karşı korumaya çalışmalıdırlar. Bu tavır ve davranışın, Kürtlere, herkesten daha çok gerekli olduğu kanısındayım.

Kürt Milliyetçiliği Kavramı

SERXWEBÛN— Son zamanlarda, Kürt milliyetçiliği kavramı üzerinde çok duruluyor. Daha çok da bu kavrama olumsuz anlamlar yükleniyor. Milliyetçilik horlanıyor, kötüleniyor... Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

— “Kürt milliyetçiliği” kavramı üzerinde de ciddi bir şekilde durmanın gereği vardır. Türk milliyetçiliği, Arap milliyetçiliği, Fars milliyetçiliği gibi kategorilerle Kürt milliyetçiliği arasında çok büyük farklar vardır. Bu farklar birbirleriyle uzlaşmaz derecede büyük olan farklılıklardır. Bugün Avrupa’da, Batı dünyasında milliyetçilik eskimiş bir akım olarak kabul edilmektedir. Milliyetçiliğin çağdaş bir akım olmadığı belirtilmektedir. Milliyetçilik, Ortadoğu’da, Asya’da, Afrika’da ve benzer yerlerde ise çok güçlü bir akımdır. Örneğin Türklerde, Araplarda, Farslarda çok güçlü milli duygu ve milliyetçi hareketler vardır. Bu hareketlerin, bu ideolojilerin içeriğiyle Kürtlerdeki milliyetçi hareketin içeriği arasında çok büyük bir fark vardır.

Kürtlerin milli duygularını açıklamaları yasaklanmıştır, baskı altındadır. Kürtlerdeki milli hareketin içeriği tam anlamıyla demokratiktir. Çünkü, Türk, Arap ve Fars sömürgeciliğinin baskılarına karşı direnişi içerir. Bu baskıya karşı direnmeden demokrat olunamaz, devrimci olunamaz. Bu bakımdan Kürtlerde, milli duygulara sahip olmak, milli özellikleri savunmak, devrimci ve demokrat olmak için vazgeçilmez bir koşuldur. Kürt milliyetçiliğinin saldırgan hiçbir yönü ve özü olamaz. Fakat, Türk, Arap ve Fars milliyetçilikleri saldırgandır. Türklerdeki, Araplardaki ve Farslardaki milliyetçilik hareketleri emperyalist ve sömürgeci bir içeriğe sahiptir. Halbuki Kürtlerin milli hareketi sömürgecilikten kurtulma, Türklerle, Araplarla ve Farslarla eşit yaşama amacını taşımaktadır. Kürt toplumuna karşı yürütülen saldırganlığı, özgürleşmeyi amaçlamaktadır.

Kürt devrimcilerinde yanlış bir anlayış var. Milliyetçilik deyince, milli duygu deyince feodal sınıfların, aşiretlerin, şeyhlerin, toprak ağalarının değerlerini anlıyorlar. Bu değerlerin gözetilmeye çalışıldığını düşünüyorlar. Bu çok yanlış bir kavrayıştır. Çok büyük bir baskı ve zulüm altında tutulan bir halkın milliyetçiliği, her zaman emekçi sınıfların gözetir. Bu milliyetçilik her zaman emekçi sınıfların çıkarları doğrultusunda gelişir. Çünkü, Kürdistan’da feodal sınıflar burjuvalaşmamıştır. Burjuvalaşmadan, burjuvalaşmadan ajanlaştırılmıştır. Böylece, ulusallık iddia edebilecek, ulusal istekler ileri sürebilecek sınıf çürütülmüştür. Böyle olunca bu ulusal özelliklerin de elbette devrimciler ve demokrat unsurlar tarafından geliştirilmesi ve savunulması gereği ortaya çıkmaktadır.

Kürt devrimcilerinin milliyetçilik kavramını, milli duygu kavramını yanlış ve eksik kavramalarında, Türk solunun etkisi çok büyüktür. Türk solu Kürt hareketini hep milliyetçi olarak eleştirmiştir. Yani, Kürt hareketini milliyetçilikle suçlamıştır. Bu eleştiriler aslında hep resmi ideoloji doğrultusunda yapılmıştır. Örneğin, 1925 Şeyh Said hareketi “milli değildir, dinsel bir ayaklanmadır” diye eleştirilmiştir. Bundan milli bir ayaklanma olsaydı kabul edilebilir anlamı çıkmaktadır. Halbuki eleştirip yıpratmak söz konusudur. Zira, Kemalizm Kürt hareketlerinin hiçbir çeşidini istememektedir. Hangi doğrultuda olursa olsun. Türk solu 1960’lı ve 1970’li yıllardaki Kürt hareketlerini de milliyetçi olmakla, devrimci ve enternasyonalist olmamakla suçlamıştır. Aslında milliyetçi sloganlarla hare-

ket eden Türk solunun bizzat kendisidir. 1960'lı, 1970'li yılları düşünelim. En devrimci slogan, mitinglerde, gösteri yürüyüşlerinde haykırılan en önemli slogan "Bağımsız Türkiye" sloganı idi. "Bağımsız Türkiye" nasıl oluşmuştur? Kürdistan ve Kürt ulusu İngiliz emperyalizminin, Fransız emperyalizminin Kemalistlerle, Arap ve Fars monarşileri ile yaptığı işbirliği ve güçbirliği sonucu bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmıştır. Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun çok önemli bir kesimi de yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırlar içinde bırakılmıştır. Temelinde emperyalizmin ve sömürgeciliğin bölme ve yönetme politikası olan, emperyalizmle bu yönde işbirliğine ve güçbirliğine girişmiş bir Türkiye nasıl bağımsız olabilir? Türk solunun bu sloganı dilinden düşürmemesi, buna rağmen, Kürtlerin her türlü isteğini, hareketini milliyetçilikle suçlaması bir ironidir. 1960'lı, 1970'li yıllarda Kürtler bu durumu deşifre edememişlerdir. Kürtlerin bu durumu deşifre edememeleri toplum bilincinin ve tarih bilincinin gelişmemiş olmasıyla ilgilidir. "Emperyalizmle işbirliği ve güçbirliği yaparak Kürdistan'ı bölüp parçalayan önemli bir parçasını da denetim altına alan sizsiniz... Bu bakımdan sizin de bir Kürdistan'ınız var" denememiştir. Bilindiği gibi Kemalizm Türk solu üzerinde çok etkili olan bir ideolojik akımdır.

Öte yandan Türk solu, o yıllarda Vietnam'dan Filistin'e, Nikaragua'dan Angola'ya kadar her halkın, her ulusun bağımsız devlet kurma hakkını savunuyordu. Kürtlerin ise bağımsız devlet kurma hakkı şöyle dursun, Kürtçeden söz etmeleri, Kürtçe konuşmaları bile yadırganıyordu. Kürt devrimcileri de Türk solundan gelebilecek suçlamalara muhatap olmamak için, Kürt dili, Kürt edebiyatı gibi konularla hiç ilgilenmiyorlar, enternasyonalist olduklarını Marksist-Leninist olduklarını söylüyorlardı.

Kuzey Kürdistan'da yaşadığımız şu aşamada, Kur'an'ın Kürtçe okunması bile, Mevlit'in Kürtçe okunması bile devrimciliktir. Çünkü, sömürgeci ve ırkçı olan devlet Kürt olan her şeye saldırmaktadır. Kürt olan her şeyi yok etmeye çalışmaktadır. Kürt dilini, Kürt folklorunu, Kürt müziğini yok etmek için her türlü önlemleri düşünmekte ve yürürlüğe koymaktadır. "Biz devrimciyiz, enternasyonalistiz" deyip bunları önemsiz saymak, önemsiz sayılan bu kategoriler üzerinde ısrar etmemek ırkçı ve sömürgeci Türk yönetiminin ekmeğine yağ sürmektedir. Kürtçeye, Kürt olan her şe-

ye sahip çıkmak, Türk ırkçılığına ve sömürgeciliğine karşı çıkmak anlamına gelir.

Kürtler milliyetçiliği Türkler gibi, Araplar gibi, Farslar gibi düşünmezler. Onlar gibi algılayamazlar. Türk milliyetçiliği, Arap milliyetçiliği, Fars milliyetçiliği saldırgandır. Emperyalist ve sömürgeci özlere sahiptir. Kürt milliyetçiliği ise bu saldırgan milliyetçiliklere karşı, ırkçı ve sömürgeci uygulamalara karşı Kürt ulusunu savunma, onu öteki halklarla eşit kılma amacını taşımaktadır. Zulme karşı emperyalist sömürgeci ve ırkçı uygulamalara karşı durduğu için son derece demokratik bir içeriğe sahiptir. Avrupa'daki gelişmelere, özellikle Avrupa Ortak Pazarı ile ilgili gelişmelere baktığımız zaman, oralarda da milliyetçilik hareketlerinin artık, çok gerilerde kaldığını görüyoruz. Bütünleşen bir Avrupa'da bu doğal bir süreçtir. Bu süreç Kürdistan'da bu şekilde kavranılamaz. Çünkü, Kürdistan'da çok ağır baskı ve zulüm vardır. O halde Kürtler milliyetçilik kavramını yeniden değerlendirmek durumundadırlar. Burada ölçüt Türk solu olmamalıdır. Türk solunun kendileri hakkında neler düşündüğü olmamalıdır. Kürtlerin kendine özgü düşüncesi, kendine özgü kavrayışı olmalıdır...

Kürtlerde eksik olanın, Marksist-Leninist düşünce, tavır ve davranış olmadığını bir kere daha belirtmekte yarar vardır. Kürtlerde eksik olan milli duygudur. Milli duygu eksikliğini bir örnekle açıklamakta yarar görüyorum. Bir arkadaşımın dinlediğim olay şöyle: Bir Fransız arkeolog Kara Afrika'da incelemeler yapıyormuş. Yerlilerin ürettiği kap-kacağa, ağaçlara çizdikleri resimlere çok ilgi duymuş. Çevrede bazı yerlerde kazılar yapmak istemiş. Fakat yerliler Arkeologun düşüncelerine, eylemlerine şiddetle karşı çıkmışlar. Buradan tek taş parçası, bir avuç toprak bile, bir küçük ağaç dalı bile götüremezsin demişler. Buralar bizimdir. Atalarımızdan kalmadır, demişler. Fransız Arkeologu kendi bölgelerinden taşlarla, sopalarla, oklarla, bağırarak öfkelenerek kovmuşlar. Aynı Fransız Arkeolog bir süre sonra, Dicle ve Fırat vadilerinde de incelemeler yapmaya başlamış. Bu sırada çevredeki Kürtler kendisine olağanüstü derecede yardım etmişler. Kucak kucak taş, toprak, çömlek parçaları getirmişler... Al bunu da götür, al bunu da götür, demişler. Üstelik hizmetleri karşılığında çok az ücret almışlar. Taş, toprak, çömlek parçalarından ise hiçbir ücret

almamışlar. Fransız Arkeolog Kara Afrika'daki incelemelerini de dikkate alarak şöyle söylüyor: Kürtlerde milli duygu, vatana bağlılık duygusu çok az, çok cılız. Neleri var, neleri yok hepsini bana vermeye çalışıyorlar. Bunların yurtlarından çıkarılmasından hiç endişe duymuyorlar. Halbuki, bu parçalar onların, tarihleriyle, geçmişleriyle ilgili önemli belgelerdir.

Milli duygu deyince, Yahudileri ve Ermenileri haurlamamak mümkün değildir. Bu uluslar da, tarihte çok büyük zulümlerle, haksızlıklarla, soykırımlarla karşılaşular, yurtlarından kovuldular. Fakat, bu halklar geçmişlerini, kendilerine yapılan haksızlıkları, soykırımları unutmadılar. Nesilden nesile aktardılar. Milli duyguları onların yok olmalarını önledi. Kürtlerin ise kendilerine yapılan haksızlıkları, zulümleri, soykırımları kolayca unuttuğunu görüyoruz. Milli duygu eksikliği burada da kendini göstermektedir.

Sömürge Tezi

SERXWEBÛN— Çok konuşulan konulardan biri de sömürge tezi. Türk solu bu teze karşı çıkıyor. Kürtlerse bunu uzun yıllardan beri savunuyor. Siz yazılarımızda bu konulara epey açıklık getirdiniz. Burada, bu konuyu bir kere daha, kısaca, ele alabilir miyiz?

— Bir konu üzerinde daha durmanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de devrimciler hâlâ Kürdistan'ın sömürge olup olmadığını, ayrı örgütlenmenin gerekli olup olmadığını tartışmaktadırlar. Hâlâ bu tartışmalar, bu konuşmalar... Bu konuşmalar karşısında insanın yüreği burkuluyor... Fakat bunları da ciddiye alıp bazı açıklamalar yapma gereğini duyuyorum.

Kürdistan'ın sömürge olup olmadığı konuşuluyor. Halbuki, Kürdistan sömürge bile değil. Kürt toplumu namusu gasp edilmiş bir toplumdur. Buradaki namus sözcüğü bilimin bir kavramı değildir. Ahlakın bir kavramıdır. Fakat Kürt toplumunun bu perişan halini bilimin kavramlarıyla açıklamak çok zordur. Bilimin kavramları bu süreci kavramakta, açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Fakat son yıllarda bu süreci açıklayıcı kav-

ramlar üretildiğini de görüyoruz. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın, Serxwebûn'un sık sık vurguladığı "düşürülme" kavramı bunlardan biridir.

Kürdistan elbette Türkiye'nin sömürgesidir. Deniyor ki, Türkiye'nin kendisi zaten emperyalizmin yansömürgesidir. Yarısömürge'nin sömürgesi olamaz. Peki, Türkiye'nin sömürgecilik yapması için neyi eksik? Ordu, polis, jandarma, karakol, mahkeme, gizli servis vs. gibi zorlayıcı baskı araçları mı yoktur? Kamu yönetimine, memur kadrosuna mı sahip değildir. Gazete, radyo, televizyon, sinema gibi kitle haberleşme araçları mı eksiktir? Türk yönetiminde, Türk burjuvazisinde, Kürdistan'da sömürgecilik yapacak kadar ticaret ve sanayi bilinci mi gelişmemiştir? Kapitalist birikim mi eksiktir?

Türkiye'nin 800 bin kişinin üzerinde ordusu var. NATO içinde ABD ordusundan sonra en kalabalık ikinci ordu. Ayrıca, polisi, jandarması, Özel Timi, gizli servisi, korucusu, muhbiri var. Bine yakın cezaevi var. Polis karakolları, jandarma karakolları var. Özel Tim merkezleri, gizli servis merkezleri var. Hem de çeşit çeşit... Bunlar emperyalist bir güçten, ABD'den veya benzerlerinden icazet alınarak kurulmuyor, yönetilmiyor. Türk Devleti'nin bu kurumları kurma ve yönetme kabiliyeti var. Türk Devleti'ni, 20-30 yıllık, 50-60 yıllık 100 yıllık mazileri olan Afrika ülkeleriyle, Orta Amerika ve Güney Amerika ülkeleriyle karıştırmamak gerekir. Türkiye Osmanlı İmparatorluğu'nun devamıdır. Sadece Anadolu'da, Ortadoğu'da bin yıllık devlet geleneği vardır. Machivelli'nin Hükümdar isimli eserinde neler yazdıklarını biliyoruz. Fakat benzer şeyler daha 11. yüzyılda Selçuklu veziri Nizamül Mülk tarafından yazılmıştır: Siyasetname... Türkiye'nin sömürgecilik yapmak için ABD'den veya İngiltere'den icazet alması gerekmiyor, bilgi alması da... Türkiye'de cezaevleri siyasi mahkûmlarla doludur. Siyasal tutsaklara nasıl muamele edileceğini Türk yönetimi zaten biliyor. Bunun için İngiltere'den, Amerika'dan bazı şeyleri öğrenmesi gerekli değildir... Bütün bunlar Türkiye tarafından bilinmektedir. Türkiye bu konularda hem yoğun bir bilgi birikimine, tecrübeye sahiptir, hem de bunları etkin bir şekilde kullanmaktadır. Kamu yönetiminin direktifleri doğrultusunda hizmet veren bir üniversiteye dünyanın pek az yerinde rastlanır.

Sömürge'nin sömürgeci olamaz, yarı sömürge'nin sömürgeci olamaz mantığı elbette anlamsızdır. Yarı sömürge Türkiye'nin neleri olduğunu yukarıda kısaca ifade etmeye çalıştık. Ordu, polis, cezaevleri, mahkemeler, kütle haberleşme araçları, üniversiteler, eğitim kurumları, gizli servisler vs. Peki, Kürtlerin nesi var? Türkiye'nin bütün bunlara sahip olmasına rağmen, yarı sömürge oluyorsa bunların hiçbirine sahip olamayan Kürtlere ne demek gerekir? Kürdistan'daki önemli ekonomik işletmelerin devlet işletmeleri olduğunu da unutmamak gerekir.

Kürdistan elbette Türkiye'nin sömürgeci'dir. Düşünelim ki, Kürdistan'da en yoğun, en kapsamlı zulümler, işkenceler, sömürgeci uygulamalar, soykırımlar Mustafa Kemal Atatürk döneminde, yani, Türkiye'nin emperyalizme karşı en çok bağımsız olduğu bir dönemde gerçekleştirilmiştir.

Sömürge tezi Kürtlerin örgütlenmesiyle, devrimci ve ulusal kurtuluşçu mücadelenin yönetilmesi konularıyla çok yakından ilişkilidir. Sömürge tezi Türk soluna mensup siyasetlerle Kürt soluna mensup siyasetler arasında esash bir ayırımın meydana gelmesine neden olmuştur. Kürt soluna mensup siyasetlerin hemen hepsi de sömürge tezini kabul etmektedir. Türk soluna mensup siyasetlerin çok büyük bir kısmı ise sömürge tezini reddetmektedir. Gerilla mücadelesinin yükselerek gelişmesi gerillanın görüşlerinin de gelişmesine, benimsenmesine olanak hazırlamaktadır. Sömürge tezi günümüzde daha geniş gruplar tarafından benimsenmiş durumdadır.

Kanımcı, sömürge tezi toplumsal yapıyı, tarihsel gelişmeyi açıklamakta çok yararlı olan bir kavramdır. Fakat Türk solu bu kavramı kullanmaktan kendini mahrum etmiştir. Çünkü sömürge tezini örgütlenmenin şu veya bu doğrultuda olması konusu ile yakından ilgili olarak düşünmektedir. Sömürge tezini savunanların bağımsız örgütlenmeyi kabul ettikleri belirtilmektedir. Örgütlenme sorunu Türk solunun Kürtlere dayattığı konuların başında yer almaktadır. Türk solunun bu konudaki düşüncesi tavır ve davranışı bir dayatmadır. Ve bu sadece Kürdistan'da görülen bir ilişki biçimidir. Daha doğrusu egemen ulusun solu ile ezilen ulusun solu arasında görülen bir ilişkidir. Dünyanın başka yerlerinde böyle bir ilişkiye raslanmamaktadır.

Filistin Kurtuluş Örgütü ile İsrail ilişkilerini ele alalım. Hiçbir İsrail devrimcisi, hiçbir Yahudi komünisti, Filistin'lilere ortak örgütlenme önermemektedir. Filistinlilerin İsrail Komünist Partisi'nde örgütlenmesi istenmemektedir. Türk solu da Filistinli devrimcilere hiçbir zaman İsrail'li komünistlerle birlikte örgütlenmeleri gerektiğini bildirmemiştir. İsrail işgali altındaki Arap topraklarında da Filistin'lilerin ayrı örgütlenmesini çok doğal karşılamıştır. Doğal olan da zaten budur. Kaldı ki, İsrail Komünist Partisi Türkiye'deki benzerlerinden çok daha inanılır, güvenilir bir partidir. İsrail Komünist Partisi Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin hakkını kabul etmektedir. İsrail Komünistleri İsrail'in Filistinlilere karşı sürdürdüğü savaşın en sıcak anında bile Filistin Kurtuluş Örgütü'nün yetkilileri ile konuşabilmektedir, görüşebilmektedir. Ve bunlar, kamuoyuna, basına açık görüşmelerdir. Bunlara rağmen Filistinlilerin ayrı örgütlenmesi elbette daha doğrudur. Kürtlerin ayrı örgütlenmesi güney Kürdistan'da veya Doğu Kürdistan'da herhangi bir sorun yaratmamaktadır, bütün bunlar çok doğal karşılanmaktadır. Fakat Türk solu, Kürtlere devamlı ortak örgütlenmeyi dayatmaktadır. Enternasyonalizm ve devrimciliğin gereği budur demektedir.

Halbuki Türk solu enternasyonalizmi, devrimciliği, 1969-1970 yıllarında Filistin'e karşı göstermiştir. O yıllarda Dev-Genç üyeleri Filistin'e gidiyorlardı. Filistin Kurtuluş Örgütlerinin İsrail'e karşı yürüttüğü mücadeleye katkıda bulunmaya çalışıyorlardı. Orada isteyen istediği kadar kalıyordu. Bazıları orada sadece eğitim görüyordu. Bazıları ise aktif mücadeleye de katılıyordu. Fakat Filistin Kurtuluş Örgütü'ne program dayatma, şu şu koşullarda sizinle birlikte oluruz gibi şeyler söylemek kuşkusuz söz konusu değildi. Bugün, Türk solunun Kürdistan'daki devrimci ve demokratik mücadeleye ulusal kurtuluş mücadelesine böyle bir yaklaşımı yoktur. Türk solunun örgütsel olarak Kürdistan'daki bu mücadeleye yapacakları önemli katkılar da yoktur. Fakat üyelerini serbest bırakarak bu mücadeleye önemli destek sağlayabilirler.

Sömürge, ortak örgütlenme vs. derken Kürdistan'ın sömürge bile olmayan bir ülke olduğunu unutmamak gerekir. Kürdistan'ın bölünmüş parçalanmış ve paylaşılmış bir ülke olduğunu Kürdistan'da devletlerarası sömürge sisteminin uygulandığını unutmamak gerekir. Türkiye'deki Kürtler

Türk devrimcileri ile bütünleşsin, İran'daki Kürtler İran devrimcileri ile bütünleşsin, Irak'taki Kürtler Irak devrimcileri ile bütünleşsin... şeklindeki öneriler devrimci öneriler falan değildir. Emperyalizmin ve sömürgeciliğin bu konudaki dayatmalarını benimsemiş önerilerdir. Kürdistan sorununun odak noktasında şu konu vardır: Kürt sorunu azınlık sorunu falan değildir. Kürt sorunu, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun, İngiliz ve Fransız emperyalizmi ile bölgedeki işbirlikçileri Kemalistlerin Arap ve Fars monarşilerinin işbirliği ve güç birliği sayesinde bölünmesi, parçalanması ve paylaşılması Kürt ulusunun bağımsız devlet kurma hakkının gasp edilmesi ile ilgili bir olaydır. Kürt sorununun odak noktası budur. Bu, Birinci Dünya Savaşı sürecinde ve ondan sonrası, 1919-1922 yılları arasında Türk Yunan ve Türk Ermeni savaşları sürecinde pişirilmiş ve kotarılmış bir olaydır. Bu süreçte Türkler, Ermeniler, Araplar, Çarlık Rusya'sı, Bolşevik Devrimi, İngiliz emperyalizmi, Fransız emperyalizmi, Alman emperyalizmi, hilafet, padişah, Enver Paşa, Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki, Kuvva-i Milliye gibi pek çok kategorilerin varlığı dikkati çekmektedir. Bütün bu kategorilerin birbirleriyle ilişkilerini incelemenin ve Kürt sorununun böyle bir ilişkiler ağı içinde nerede durduğunun saptanmasında büyük yarar vardır.

Uluslararası Demokratik Kamuoyuna Mesaj

SERXWEBÛN— Türkiye ve dünya demokratik kamuoyuna bir mesajınız var mı?

— Yukarıda ifade etmeye çalıştım. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Kürdistan'da uygulanan bölme, parçalama ve paylaşma politikası Kürt ulusuna çok büyük bir darbe indirmiştir. Bu politika ulusa çok büyük bir yıkım getirmiştir. Biz bu politikanın nasıl düşünüldüğünü, nasıl uygulandığını, ne tür sonuçlar ortaya çıkardığını, bu politikanın neden Kürdistan'da ve Kürtlere karşı uygulandığını yakından biliyoruz. Kürt toplumunun bünyesinde taşıdığı zaafı da biliyoruz. Burada bu politikanın haksız bir politika olduğunu ifade etmeye çalışıyoruz. Emperyalizmin ve sömürgeciliğin ürettiği ve uyguladığı politikalar elbette haksız politiklardır. Kürdistan'da bu politikaların çok daha haksız şekilde uygulandığını düşünüyö-

rum. Bu politikanın Kürdistan'da böl yönet ve yok et biçiminde uygulan-
dığını bunun da Kürt toplumunu büyük bir yıkıma uğrattığını anlatmay-
çalışıyorum. Dünyada ve Türkiye'de demokratik kamuoyu Kürtlere uygu-
lanan bu politikayı daha yakından kavramaya, Kürdistan'da uygulanan
devletlerarası sömürge sistemini protesto etmeye başlamıştır.

Gerek dünyada gerek Türkiye'de devrimci demokratik kamuoyu
Kürdistan'ın nasıl yönetildiği konusunda daha sağlıklı ve daha geçerli bil-
gilerin sahibi olmaktadır. Bugün, Kürt toplumu çok büyük tehlikelerle
karşı karşıyadır. Türkler, Araplar ve Farslar Kürtleri iyi yönetmemekte-
dirler. Kürdistan'da sürgünler vazgeçilmez bir devlet poliükasıdır. Türk-
ler, Araplar ve Farslar Kürtleri kimyasal silahlar kullanarak yönetmekte-
dirler. Kürtler bok yedirilerek yönetilmektedir. İnsanlara bok yedirilerek
devlete itaatları ve sadakatları sağlanmaktadır. Masum insanlar sorgusu-
sualsiz öldürülmekte sonra da suç delillerini ortadan kaldırmak amacıyla
cesetler yakılmaktadır. Kürdistan böyle baskı ve zulüm yöntemleriyle yö-
netilmektedir. Bu koşullar altında insan ister istemez Kürt halkının kend-
kaderini belirlemesi gerektiğini düşünmektedir. Kürtleri neden ille Türk-
ler yönetecek, ille de Araplar yönetecek, ille de Farslar yönetecek? Kür-
halkı kendi kendini yönetmeye hildir. Buna layıktır. Kürt halkının kend-
kendini en kötü yönetimi bu sömürgeci ırkçı ve faşist güçlerin en iyi yö-
netiminden daha iyidir.

Kürdistan'da insan haklarının kınıtısı bile yoktur. Kürdistan kararna-
melerle, emirlerle, yasaklarla, sansürlerle, sürgünlerle yönetilmektedir.
Türk sömürge yönetiminin Kürdistan'daki organları, Kürt halkını katı su-
rette temsil etmemektedir. Türk Devleti Kürdistan'da sömürgeci bir dev-
lettir, hatta Kürdistan sömürge bile olmayan bir ülkedir. Kürt ulusu sö-
mürge muamelesi bile görmemektedir. Türk Devleti Kürdistan'daki
zulmünü, baskısını emperyalist güçlerle işbirliği yaparak sürdürmektedir.
Emperyalist güçler Türkiye'yi en modern silahlarla donatmakta o silahlar
da hep mazlum ve mağdur Kürt halkına karşı kullanılmaktadır. Fakat dün-
ya sadece devletlerden ibaret değildir. Demokratik kamuoyu Kürt halkı-
nın gelişen devrimci ve demokratik özlmlerini, özgürlük ve bağımsızlık
mücadelesini daha iyi anlamaktadır. Bu konuda daha duyarlı olmaktadır.
Çeşitli biçimlerde Kürtlere destek vermeye çalışmaktadır. Bu ilgi, bu yar-

dım elbette Kürtlerin devrimci ve demokratik mücadelesini, ulusal mücadelesini daha önemli aşamalara ulaştırmaktadır.

Günümüzde artık insan hakları sorunu, ezilen uluslar, baskı altında olan uluslar, sömürge olan uluslar sorunu insanlığın bir sorunu olarak kabul edilmektedir. Eğer insanlara, devlete sadakat göstermelerinin sağlanması için bok yediriliyorsa bu insanlığın bir sorunudur. Kimyasal silahlar, benzeri uygulamalar yine çağdaş insanlığın sorunudur. Bunlar bir devletin iç işi olarak kabul edilemez.

Bugün, Kürtler, Kürdistan'da uygulanan eşi bulunmaz sömürge sistemine karşı canla başla bir mücadele yürütmektedirler. Kürtler çağdaş dünyada bütün halklarla ve uluslarla eşit ve onurlu bir şekilde yer almak istemektedirler. Bu mücadele elbette çağdaştır, çağdışı baskı ve zulüm politikalarına karşıdır. O halde gerek dünyada, gerek Türkiye'de devrimci ve demokratik kamuoyu Kürtlerin canla başla, çok büyük yoksunluklara, çok büyük zorluklara rağmen yürüttükleri çağdaşlık mücadelesine, insanlık mücadelesine yardımcı olmak durumundadırlar.

Öte yandan Türkiye, Balkanlarda ve Ortadoğu'da bir ulusun varlığını yok sayarak onun ulusal ve demokratik haklarını inkâr eden yegane devlettir. Eğer Bulgaristan, ülkesindeki Türklerin kimliğini inkâr ediyorsa bu uygulamanın hocası Türkiye'dir. Bulgaristan bu uygulamayı Türkiye'den öğrenmiştir. Yunanistan Batı Trakya Türklerinin Türk toplumu olma haklarına kısıtlamalar getirebiliyorsa bunu yine Türkiye'den öğrenmiştir. Bu çeşit bir ırkçılığın hocası Türkiye'dir. Dünyada Türkiye'nin sahip olduğu bu ırkçılığa benzer bir ırkçılık daha yoktur. Böyle bir ırkçılık Güney Afrika'daki ırkçılıktan çok daha gericedir, barbardır, yıkıcıdır. Uzun yıllardan beri sürdüğü için iyice kurumlaşmıştır. Bulgaristan'da, Batı Trakya'da, Güney Afrika'da bu konularda rahat bir şekilde iyice doğru değişiklikler yapılabilir. Türkiye'de ise böyle değişiklikler, iyileştirmeler yapmak güçtür. Türk usulü ırkçılık böyle oluyor... Kürtlerin ulusal varlığını inkâr etmek, Kürt dilini, Kürt kültürünü küçümsemek, horlamak, aşağılamak, Kürtlere Türk dilini ve Türk kültürünü dayatmak... Ancak Türkleşirsen yaşayabilirsin, demek...

Dünyada bu kötü örneğin ortadan kaldırılabilmesi bakımından da Kürt ulusunun özgürlük mücadelesine katkıda bulunmak gerekir.

Türk Solunda Yeralan Kürtler

SERXWEBÜN— Kürdistan kökenli bireylerin Türkiye devrimci demokratik hareketi tarafında yer alanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Örneğin, kimileri, bunu enternasyonalistlik olarak değerlendiriyor. Ama, kendi ulusal ve toplumsal gerçekliğini kavramış değil. Böyle bir tavır ve davranışın gerçekçilikle ne ilgisi vardır?

— Kürt kökenli olan devrimci insanların Türk soluna mensup çeşitli siyasetlerde yer almaları, bu siyasetler içinde faaliyet göstermeleri 1960'lı ve 1970'li yıllarda yaygın bir hareketti. Günümüzde böyle bir sürece daha az rastlanıyor. Kürtlerin Türk soluna mensup çeşitli siyasetler içinde yer almalarını biraz yadırgadığımı belirtmeliyim. Bu yadırgama daha çok enternasyonalizm kavramıyla ilgili olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, bu tür kişiler kendilerini enternasyonalistim diye sunmaktadırlar. Bu tür insanlara örneğin, "Kürt dili üzerinde çok büyük baskı yapılıyor. Bu baskıları giderilemek için bir şeyler yapmak gerekir. Ne yapmak gerekir? Senin bu konuda bir düşüncen, bir önerin var mı?" gibi şeyler söylendiği zaman "Ben devrimciyim, ben enternasyonalistim, benim için önemli olan devrimci olmaktır, Marksist-Leninist olmaktır. Kürt, Türk, Arap olmak benim için önemli değildir. Ben enternasyonalistim!" Bu sözler yukarıdaki ifadelerin bir cevabı bile değildir. Kaldı ki, enternasyonalist olduklarını söyleyen bu insanlar, hep Türkçe konuşurlar, Türk müziği dinlerler, Türk sazı çalarlar. Türk şiiri, Türk edebiyatı okurlar. Türk kültürünü yaşarlar. Ortalama bir Türk gibi yaşarlar, çocuklarına Türk adları koyarlar, Cengiz, Alpaslan vs. gibi. Hiç Kürtçe konuşmazlar, çoğu zaman da hiç Kürtçe bilmezler. Kürt tarihi konusunda ciddi bilgilere sahip değildirler. Kürt tarihini öğrenme konusunda herhangi bir heyecanları da yoktur... Asimile olmuşlardır. Zulüm, baskı, soykırımdan söz etmeleri gerektiğinde başka halkların tarihine başvururlar. Halbuki, Kürdistan'ın yakın tarihinde çeşitli yerlerde, çeşitli zamanlarda zulüm, katliam, soykırım yaşanmıştır. Zilan Deresi (1930), Qutu Deresi, Laç Deresi (1937-1938), Tileber Deresi, Sefo Deresi (1943) soykırımların yaşandığı önemli yerlerdir. Enternasyonalist (!) olmuş bu

Kürtler bunların hiçbirini bilmezler. Dedelerinin neden soykırıma uğratıldıklarını merak etmezler. Bu konuda heyecanları da yoktur.

Bu konuda şunları düşünüyorum: Bu Kürtler, Kürt olduklarını vurgulamadıkları, Kürt olmanın büyük bir bedeli olduğunu bildikleri için "Enternasyonalistiz" demektedirler. Çünkü, enternasyonalistiz diyenlere polisler, savcılar fatura uzatmamaktadırlar. Bu insanlar, hem herkesten daha çok devrimci olmakta, hem de hiçbir faturayla karşılaşmamaktadırlar. Kürdüm diyenlere, Kürt ulusal ve demokratik haklarını savunanlara ne kadar büyük baskılar yapıldığı, şiddet uygulandığı bilinen bir gerçektir. Öte yandan Türkçe konuşmak, Türk müziği dinlemek, Türk sazı çalmak, Türk kültürünü yaşamak, Türk gibi yaşamak yeni doğan bebeklere Türk isimleri koymak insanları enternasyonalist yapar mı? O zaman bütün Türklerin enternasyonalist olmaları gerekir. 1971'de Diyarbakır'da Sıkıyönetim'de bir Kürt arkadaşım vardı. Avukatlık yapıyordu. "Ben enternasyonalistim, çocuklarıma Cengiz, Alpaslan isimleri vereceğim" diyordu. Halbuki, Türk sömürge yönetimi ona zaten böyle davranmasını emrediyordu. Kürtçe isimlerin verilmesi yönetmeliklerle yasaklanmıştı.

Kendi kimliğini, halkının, ulusunun aşağılanmış, horlanmış, düşürülmüş, onuru kırılmış durumunu sorgulayamamış Kürtlerin enternasyonalist olmaları şöyle dursun, doğru dürüst demokrat, devrimci olmaları bile olası değildir. Çünkü, bir kişi halkının temel çelişkileri ve bu çelişkileri çözümlenmede kendi durumunu sorgulama sürecinde devrimci olur. Halkının sorunlarına yabancılaşarak devrimci olmak, sağlıklı bir devrimcilik değildir. Kendi halkının temel çelişkilerini kavrayamayan, o ilişkileri çözüme ulaştırarak kuvvetleri ortaya çıkaramayan, bu süreçte kendi fonksiyonlarını kavrayamayan bir kişinin sağlıklı bir devrimci olması pek olası değildir. Kendi halkı için devrimci olamayanların, başka halkların devrimci ve demokratik mücadelesine, ulusal kurtuluş mücadelesine katkısı da sanıldığı kadar büyük değildir.

Enternasyonalizm, ancak ulusların eşitliği temelinde kurulabilir. Sosyalist bir ülkenin, bu ülkenin vatandaşlarının, sosyalistlerin, ezilen halklarla, sömürge halklarla enternasyonalist bir dayanışmaya girmeleri gerekir. Ve bu anlaşılır bir şeydir. Çünkü bu ülkenin, bu ülkenin

vatandaşlarının pek çok sorunları çözülmüştür. Ezilen halklara, sorunları olan halklara yardım etmeleri onlarla dayanışmaya girmeleri bir görev olarak ortaya çıkmaktadır. Ama, ezilen halkların, sömürge halkların, köle düzeyindeki halkların gelişmiş ülkelerin işçi sınıfıyla vs. dayanışmaya girmelerinin, o işçi sınıflarının sorunlarının çözümlenmesine katkıda bulunmalarının bir anlamı olur mu? Kendi ağır, acil sorunlarını bırakıp gelişmiş ülkelerdeki işçi sınıflarının sorunlarıyla uğraşmaya kalkışmak, kendi sorunlarından kaçış değil midir? Böyle bir enternasyonalist dayanışma olabilir mi? Bugünkü koşullarda, Kürtlerin, örneğin Sovyetler Birliği'ndeki, Almanya'daki, İngiltere'deki, Hindistan'daki, Mısır'daki işçi sınıflarının sınıfsal mücadelelerine bir katkısı olamaz... Çünkü Kürtler ezilmiş bütün maddi ve manevi değerleri gasp edilmiş bir ulustur. Fakat bu ülkelerin, bu ülkelerin işçi sınıflarının Kürtlerin ulusal ve demokratik mücadelesine yardımları olabilir, olmalıdır. Enternasyonalizm kavramını bu ilişkiler çerçevesinde değerlendirmek gerekir.

Kürtlerin Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ne ve devrimci mücadelesine karşı böyle bir enternasyonalist dayanışmanın gösterilmediğini düşünüyorum. Bu durumun da ayrıca sorgulanması gerekir. Kürtlere zaman zaman enternasyonalist olmadıkları hatırlatılıyor. Enternasyonalist olmak sadece Kürtlerin görevi midir? Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nin, Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nin, Bulgaristan, Çekoslovakya gibi devletlerin, Türkiye işçi sınıfının, Fransız ve Japon işçi sınıflarının vs. enternasyonalist görevleri yok mudur? Bütün bu kategoriler şimdiye kadar neden Kürt sorununu, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni hep görmezden gelmişlerdir. Kürtlerin bu konuları da incelemeleri, tartışmaları gerekir. Enternasyonalist olduklarını vurgulayan Kürtlerin, çeşitli sosyalist devletlerin, çeşitli ülkelerdeki işçi sınıflarına Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni neden görmediklerini, görmezden geldiklerini fakat, neden hep Kürtleri ezen sömürgeci, ırkçı, faşist devletlerin yanında yer aldıklarını da sorgulamaları gerekir... Bütün bunlara rağmen, ezilen halkların elbette birbirleriyle dayanışma içinde olmaları gerekir. Bu konuda da örneğin, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün, Kürtlerle neden herhangi bir dayanışmaya girmediği hep, Kürtleri ezen devletlerin yanında yer aldığı sorgulanmalıdır.

Başkan Apo

SERXWEBÛN— Söyleşimizi bitirirken, bu söyleşi için teşekkür eder, mücadelenizde başarılar dilerken, halkımızın size sıcak dostluk mesajını iletmek istiyorum...

— Ben de Kürt ulusunun özgürlüğü ve bağımsızlığı için savaşan bütün Kürtlere, Parti'ye, Cephe'ye ve Ordu'ya selamlarımı, başarı dileklerimi yolluyorum. Sağlık diliyorum. Kürdistan'daki toplumsal ve siyasal dönüşümde, PKK'nın, ERNK'nin ve ARGK'nin çok büyük rolü olduğu açıktır. Bu hızlı dönüşümü sağlayanlara, bu süreçte yer alanlara, Kürt ulusunu, insanlık ailesi içindeki yerini aldirmaya çalışan bu onurlu mücadeleyi yaratanlara ve sürdürenlere, bütün gerillalara, Başkan Apo'ya selamlarımı, sevgilerimi, saygılarımı gönderiyorum. Başarılar diliyorum. Sağlık diliyorum. Bu uğurda şehit düşmüş, Kürdistan'ın bir vatan, bir yurt, bir ülke olarak algılanmasını sağlamış binlerce Kürt devrimciyi derin saygılarla anıyorum.

Bu açıklamaları yapma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Son olarak bazı dileklerimi iletmek istiyorum.

Son yıllarda, şu süreçleri de izliyoruz. Artık Kürtlerin dostları da çoğalıyor. Dünyadaki devrimci ve demokrat kamuoyunun nezdinde, Kürtlerin özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine arka çıkanlar da günden güne artıyor. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin haklılığı her gün daha iyi anlaşılıyor. Kürtlerin düşmanları da elbette boş durmuyorlar, Yeni yeni teknolojilerle donanıyorlar. PKK'yı dağıtmak, etkisiz hale getirmek için, her türlü entrikayı mübah sayıyorlar. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ı öldürmek için binbir türlü planlar yapıyorlar. Mahsum Korkmaz Akademisi'ne casuslar gönderiyorlar.

Bu koşullar altında PKK'ya, gerillalara, Cephe'ye, Ordu'ya çok önemli görevler düşmektedir. PKK'nın bu görevin bilincinde olduğu da açık bir gerçektir. PKK'da hiçbir makam "yeri doldurulamaz" kişiler tarafından temsil edilmemelidir. Bu, özellikle Genel Sekreterlik makamı için, Başkan Apo için böyledir. Türk güvenlik güçlerinde, sömürgeci basında,

Türk kamuoyunda yerleşik bir anlayış var: Eğer Abdullah Öcalan öldürülürse PKK biter, dağılır. Abdullah Öcalan'sız bir PKK'nın kabul edilebileceği bile ifade ediliyor. Önceleri, "Kürt sorununa evet, PKK'ya hayır" biçiminde formüle edilen bu süreci, daha sonraları, "PKK'ya evet Apo'ya hayır" biçiminde ifade etmeye başlamışlardır.

Durum kuşkusuz Türk sömürge yönetiminin, sömürgeci Türk basınının düşündüğü gibi değildir. PKK örgütlenmesi düşünüldüğünden çok daha derindir, yaygındır. PKK, Kürt hareketlerinin önderliğini ve Kürt hareketinin sınıfsal yapısını değiştirmiştir. PKK artık, tek adamla yürüten, bir adam tarafından çekilip çevrilen bir örgüt değildir. Hepsinden önemlisi PKK ve Başkan Apo bunun bilincindedir. Gerekli önlemlerin alındığı anlaşılmaktadır. Bütün bunlara rağmen Apo'ları çoğaltmak gerekir. Onlarca, yüzlerce Apo olmalıdır. PKK'da "yeri doldurulamayan" insanlar olmamalıdır.

Şurası da bir gerçektir: Apo'ları çoğaltmak sanıldığı kadar kolay değildir. Toplumlar sık sık Apo'lar yetiştiremiyorlar. Ama, toplumlarda zaman zaman bu tür önderler de ortaya çıkıyor. Üstelik Apo'lar okullarda da yetişmiyor, bir resmi eğitimin sonucunda ortaya çıkmıyor. Toplumların ne zamanlar ve hangi koşullar altında Apo'lar yetiştirdikleri, Apo'lar ortaya çıkardıkları, aslında, irdelenmesi gereken çok önemli bir konudur ve bu tarih felsefesinin bir konusudur. Bütün bunları bilmemize rağmen şunu ifade etmeye çalışıyorum. Apo'ları çoğaltmak gerekir. Çaba bu yönde olmalıdır. Onlarca, yüzlerce Apo olmalıdır. Herkes Apo olmaya çalışmalıdır.

BBC'nin, 19 Mayıs 1990 tarihinde 23.00 haberlerinde "20 Mayıs 1990 tarihli Türkiye gazetelerinden özetler" bölümünde söyledikleri bu bakımdan önemlidir. BBC 20 Mayıs 1990 tarihli Milliyet Gazetesi'nin ilk sayfasında manşette "PKK'da İç Savaş" başlıklı bir haber olduğunu söylemiştir. "Örgütün Bekaa'daki kampında silahlı çatışma" biçiminde devam eden haberde "Apo vuruldu mu?", "Kampta karışıklık", "İdamlar sürüyor", "Türkiye izliyor" gibi ara başlıklar var. Böyle bir haberin, sadece Kürt gerillalarda değil, milyonlarca Kürt insanında endişeler, kaygılar, üzüntüler, sıkıntılar yaratması doğaldır. Nitekim, BBC 20 Mayıs tarihinde

yine aynı saatte yaptığı yayınında, sözü edilen haberi yalanlamış ve dinleyicilerden özür dilemiştir. Aynı haberi Milliyet'e atfen İstanbul baskısının bazı kısımlarında kullanan Cumhuriyet de 21 Mayıs 1990'da haberini yalanlamak zorunda kalmıştır. Okuyucularından özür dilemiştir. 22 Mayıs 1990 tarihli Hürriyet ise BBC'yi, sözü edilen haberi kısa zamanda yalanladığı için eleştirmiştir. "BBC günah çıkardı" demiştir.

Ashında, haberin kaynağı aylık Serxwebûn dergisinin Mart 1990 tarihli 99. sayısı idi, fakat sömürgeci basın haberleri bilinçli olarak çarpıtıyordu. Olayları abartmak, ilişkilerin yönünü değiştirmek düşman basınının en önemli amacıdır. Kürt halk yığınlarında bu yolla panik yaratılacağı umulmaktadır.

26 Mayıs 1990 tarihli Güneş gazetesi Milliyet gazetesinin sözü edilen haberi nasıl yayınladığını anlatmaktadır. "Manşete Çıkan Şaka" başlıklı haberde sözü edilen haberin bir şaka sonucu verildiği söylenmektedir. Bu şaka ise tam anlamıyla uydurma haberi içermektedir. Fakat, Türk sömürge yönetiminin, devletin has gazetesi Milliyet böyle bir şakayı bile ciddi bularak, doğru olup olmadığını hiç sorgulamayarak yeni yeni mizansenlerle süsleyerek manşetten verebilmektedir. Buna rağmen, yine 26 Mayıs 1990 tarihli Tercüman gazetesinde aynı yalan haberin yayımlandığını görmekteyiz. "Militanlar Apo'ya başkaldırdı: 20 Ölü" biçimindeki haber manşetten verilmektedir. Sömürgeci basın gerçekleri değil, olmasını arzu ettüklerini yazmaktadır. Yine 26 Mayıs tarihli Hürriyet gazetesinde ise PKK adının Türk yönetiminde ne derin ve yaygın korkuların oluşmasına neden olduğunu gösteren bir haber var. "PKK Alarmı" başlıklı haber kısaca şöyle, Edirne'de bir sokak bekçisi sokakta Hürriyet gazetesinin bir haber bültenini buluyor. Bültekte PKK ile ilgili haberler var. Bekçi, bunun PKK bildirisi olduğunu sanıyor ve karakola götürüyor. Birinci şube polis güçlerini alarma geçiriyor. Yoğun bir faaliyet başlatıyor. PKK'nın Edirne'de bildiri yayınlaması polis güçlerini dehşete düşürüyor. Fakat inceleme sonunda bu yazıların bir PKK bildirisi olmadığı Hürriyet gazetesinin bülteni olduğu anlaşılıyor. Polis rahatlıyor, "herkes derin bir nefes alıyor."

Bütün bunlar, düşmanın PKK'ya, Başkan Apo'ya karşı niyetlerini, ar-

zularını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Öyleyse her türlü olasılığı dikkate almak gerekir. Düşman güçlerin PKK'ya karşı, Başkan Apo'ya karşı yapamayacakları hiçbir şey yoktur. Bu konuda devletin bir yıllık bütçesi bile, daha fazlası bile ortaya konabilir. Böyle düşmanca bir sürece karşı verilebilecek en güzel cevap ise herkesin Apo olmaya çalışmasıdır.

Bütün Apo'lara selamlar olsun!..

28 Mayıs 1990

II. BÖLÜM

MEKTUPLAR

PKK MENFAATLARI İSTEDİĞİ İÇİN İSMAİL BEŞİKÇİ'YE SARILDI

Uppsala, 11.8.1990

Değerli İsmail Ağabey,

24.7.1990 tarihli mektubun bir dönem önce elimize geçti. Mektubun elimize geçtiği zaman, çok sevindik. Her zamanki gibi, gönderdiğimiz mektubun eline geçip-geçmediği konusunda endişe duyuyorduk. Bütün gönderdiğim mektuplar eline geçtiğine göre, hangi sebebe ve hangi güdü ile olursa olsun, "bir şeyler değişiyor" mu? diye bir soruyu akla getiriyor. Neyse, Türkiye'de resmi ve resmi olmayan planda, gündeme gelen değer değişimi olayı, başlı başına önemli bir olay ve derinlemesine incelemeye değer bir olay. Ama bu görev, bizden çok, ilk başta Türk aydınlarının görevi olduğu düşüncesiyle, kalbimize su serpiyoruz...

...

İsmail ağabey, bu genel açıklamalarımın sonra, bazı özgün sorunlar üzerinde durmayı, bir dostun olarak yararlı görüyorum. Söyleyeceklerimi kesinlikle yanlış anlamayacağını umut ediyorum. Gerçekten de, dostların doğru bildikleri ile ilgili olarak, birbirilerini bilgilendirmeleri ve eleştirmeleri gerekiyor.

Bugüne dek, size ilişkin olarak, bir kampanya dolayısıyla uzunca denebilecek bir yazıyı, Avusturya'da bizim çevremizde olan arkadaşların çıkardığı Rızgariya Welat dergisinde; bir yazı da buradaki tüm Kürtlerin ortak demokratik yığın örgütünün yayın organı olan Berbang dergisinde

yazdım. Bu yazılarımda sizin bazı özelliklerinizi anlatmaya çalıştım, bazı özelliklerinize de eleştiriler yönelttim. Önümüzdeki günlerde bu yazıların birer nüshasını size iletmeye çalışacağım. Bunun dışında, bazı ortak yazınlarda, size ilişkin imzasız yazılar da yazma olanağım oldu. Bunlar genellikle, sizi tanıtıcı, çalışmalarınızı gösterici nitelikte yazılar.

Son üç kitabımızı da inceleme fırsatı buldum. Bu kitaplardaki bazı düşüncelerle ilgili olarak, bir değerlendirme yazısı yazmak istiyorum. Eğer bir engel çıkmazsa, başka işlerim beni boğacak boyutlara varmazsa, bunu becereceğim. Bunun biraz zaman alacağını düşünerek, bazı genel soyutlamalarda bulunmayı ve size iletmeyi yararlı gördüm.

Sizin son üç kitaptaki görüşleriniz, daha önceki dönemlerde yazılan kitaplardaki görüşleriniz gibi, resmi ideolojiye büyük bir darbe vurmakta. Resmi ideolojinin açmazlarını, belirli boyutlarıyla açığa çıkarmaktadır. Bu görüşleriniz, zaman geçmeden, Kürtler içinde yansı bulmuş, belirli tartışmalara, eleştirilere ve kabullere yol açmıştır. Son kitaplardaki düşüncelerinizi gözönüne aldığım zaman, çok temel ve önemli saptamalar olmasına rağmen, bunun yanında derinleştirilmemiş yüzeysel bir karakter göze çarpıyor. Bu tespitlerin derinleşmemiş halleri, kabul eden Kürt kesimlerinde, belirli sorunların şiarlar halinde kavranmasını ve tartışılmaz görüşler haline getirilmesinin tehlikelerini içinde taşımaktadır. Yazdıklarınızda bu yön, dikkate alınması gereken önemli bir yöndür.

Bütün kitaplarında, yazılarında ve son kitaplarında da, Kemalizmin belli özellikleri vurgulu bir biçimde teşhir olmuştur. Bu düşüncenin, Kürtlerle ilgili tezlerinin ipliği pazara çıkmış durumda. Ama Kemalizm, sadece halklar ve Kürt sorunundaki anti-demokratikliği ile bir yapılanma ve resmi ideolojik bir özellik değildir. Bu düşüncenin, siyasette darlık, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün olmaması, monolitiklik, tek partililik, tek ideoloji, tek sistem, tek şef gibi özelliklerinin de irdelenmesi ve açığa çıkmasını; yeni bir toplumsal yapı inşasını dünden önüne koyan ülkemiz yurtseverleri açısından önemi büyüktür.

Kemalizm'de, Atatürk'ün düşünceleri, davranış biçimi ve uygulamaları bel kemiği niteliğindedir. Ama Kemalizmi asıl şekillendiren, güçlü hale getiren ve realize eden aydınlar olmuştur. Bu düşünce, tek partililik-

te somutlaşmış, şeffiği üretmiş, devletin ideolojisi olarak kapsamlı bir yapı kazanarak; çoğulculuğun karşısına dikilmiştir. Özcesi sizin de sık sık ifade ettiğiniz gibi; Kemalizm, halklara düşmanlığa dayanır. Başka ulusların haklarının gaspını öngörür. Bunun için de, Kürtlerin başına getirilenler ortada. Çoğulculuğa karşıdır: Bunun için de tek şefi tanır. Toplumun başka yönetici önderlerinin olamayacağını pratikçe ortaya koyar. Resmi ideolojinin hükmettiği tek bir partinin varlığını kabul eder. Bunun yanında, tek resmi kültür, tarih geçerlidir. Yani toplumsal tüm öğelerin tekliğini, resmiliğini, medaklılığını ve tartışılmazlığını yaratmaya çalışır. Düşünce özgürlüğünü kabul etmez. Bunun için de, çok partililiğe şiddetle karşıdır.

Atatürk'ün ölümünden sonra, çok partililiğe geçilmesi, resmi ideolojinin gerçekten çok partililiği istemiş olmasından değildi: Değişen dünya koşulları ve Türkiye'deki sosyal, siyasal ve sınıfsal farklılaşma, böyle bir süreci zorlamıştı. Bunun için de, çok partili sistemde o günden bugüne hiçbir zaman gerçek rayına oturmamıştır. Gidererek egemen güçlerin ve egemen ulusun iradesinin temsil edildiği parti çoğulculuğu ile sınırlandırılmıştır. Türk işçi sınıfı, emekçilerinin ve sosyalistlerinin çok partili sistemde özgürce yerini almasına şiddetle karşı çıkmış. Oluşturulan tüm sol, sosyalist partiler en kısa bir süre sonra kapatılmıştır. "Komünist" ismiyle parti kurulması, zaten kesinlikle yasaktı. Son birkaç yılda, yine dünyadaki gelişmelerin ve özellikle de AET'nin Türkiye'yi kendi normlarına, burjuva demokratik normlarına zorlamış olmasından dolayı, binbir dalavere sonucunda, geleceği de belli olmayan, "komünist" isimli bir parti kurulmuştur. Diğer yandan, Kürt halkının, Kürt yurtseverlerinin özgürce partileşmeleri, değişik toplumsal, kültürel örgütlenmelerini gerçekleştirmelerinin serbest bırakılması bir yana; Kürtlerin varlığı reddedilmiştir. "Kürtlerin Türk olduğu" tezi utanılmaz bir biçimde savunulmuştur. Savunmaya devam ediyor...

Baasizm'e, Peronizm'e, Francoizm'e ve hatta faşist diktatörlüklere baktığı zaman da aynı özelliklere rastlanır. Ama bu akımların ve rejimlerin şekillendiği toplumların ulusal, sosyal, kültürel özellikleri de yani "toprakları", farklı farklı çeşniler katmıştır. Ama bu rejimlerin hepsinin ortak özelliği: Lider putlaştırması, tek partililik, çoğulculuğun ve fikir öz-

gürlüğünün olmaması, ayrı ayrı düşüncelerin-felsefelerin kendilerini özgürce örgütleme olanaklarının olmaması, anti-demokratik olmaları, insani hak ve özgürlüklere karşı olmaları, zenginliğin bir avuç ne idüğü belirsiz, genel özellikleriyle lümpen kesimlerin elinde toplandığı rejimler ve sistemlerdir.

Bütün bunları söylememin nedeni şu: Kürdistan toplumunun bu gelişmelerden ve bu tür rejimlerden etkileneceğidir. Yıllardır bu tür rejimlerin ve akımların boy vermemesi, engellenmesi için, çağdaşlaşma sürecinde olan sosyalist, demokrat Kürt aydınları çaba gösterdiler: Fakat verili durum ve son 10-15 yıldaki gelişmeler bunu beceremediklerini gösterdi. Bizim ülkemizin de sınıfsal, sosyal, kültürel konumu, ismi geçen akımların ve rejimler için yeterli ölçüde verimli görünmektedir. Buna artı ek olarak, 12 Eylül'den sonra, Kürt hareketinin Ortadoğu'ya açılması önemli bir etken oldu. Kürt okumuşlarının bir kesiminin ülkede iken Kürtleştirdiği Kemalizme, aynı zamanda Baas rengini de kattılar. Bütün bu özelliklerin, savundukları, partileri ile PKK'de somutlaştığını görmek için, çok şey bilmeye gerek yok. Zaten bilimsel olarak sorunlara yaklaşanların, siyaset bilimiyle şu veya bu ölçüde ilgilenenlerin ve sosyal-siyasal sistemlerin tarihleri ile birazcık haberdar olanların bunu tespit etmemeleri mümkün değildir.

Sizin kitaplarınızda saptamalarınızda, PKK'nin devlete karşı olan yanını önce çıkarmayı yeterli görmüşsünüz. Bu oldukça eksik bir yaklaşım ve aynı zamanda, ciddi tarihsel yanlışları içinde taşımaktadır.

Bu tıpkı, Kemalistlerin, M. Kemal'in, İngilizlere ve diğer Batı sömürgeci ülkelere karşı olan tutumunu öne çıkarmaları gibi bir şeyi çağırıyor. Tabii bu ulusal gelişim sürecinde bir şey ifade ediyor, ulusal şekillenmenin devletleşmesi, iktidar olarak somutlaşması ayrı özellikleri taşır. Ahlaksal anlamda da böyle olduğunu saptayabiliyorum. Gerçi M. Kemal'in, Batı sömürgecilerine karşı çıktığı zaman bile, onlarla ilişkili olduğu, bir fark olarak ileri sürülebilir. Mevcut verili durum, onun da bir fark olmadığını gösteriyor. PKK, TC devletine karşı eylemler içindeyken (ki, çoğu eylemleriyle onların ekmeğine yağ sürdüğü de çoktandır açığa çıkmış) Kürdistanı hegemonyası altında tutan Suriye ve İran devletleriyle

çok açık, Irak devletiyle de açık olmayan, ama kokusu çıkmaya başlayan ilişkiler içinde olduğu, üzerinden atlanılamayacak olan bir gerçek ve oldukça da tehlikeli bir gerçek...

Bütün bunlara rağmen, PKK'nin TC. devletine karşı olan yanı görülmesi, görmelisiniz. Bunun yanında, PKK'nin, ne olduğu belirsiz tutum ve davranışlarının da, ulusal şekillenme sürecinde olan Kürt toplumunun, ulusal bilinci üzerinde belirli ölçülerde olumlu etkilerinin olduğu da görülebilmeli. Ama bu yeterli değil. Başka yönleri de görülmeli, eğer o yönleri görülmese, daha önceki mektuplarımdan birinde işaret ettiğim gibi "karanlık bir geleceği hazırlamak", o sürece omuz vermekle suç ortağı durumuna düşmek günahından kurtulamayız.

PKK'nin görülmesi gereken diğer yönleri ne? Ona bakalım.

PKK, şefini putaştırıyor. Bu gündən, Apo'nun mutlak liderliği topluma dayatılmaya çalışılıyor. Olur olmaz yerlerde, "biji Apo, biji serok Apo, biji ulusal lider" sloganları atılıyor. Apo'nun Saddamvari, Hafızvari, M. Kemalvari, Enver Paşavari, Hitlervari çeşitli türden resimlerinden geçilmiyor.

PKK, kendisini Kürt milletinin tek partisi sayıyor. Bunun için de, sosyal, siyasal niteliği ne olursa olsun Kürt partilerinin kurulamayacağını, kurulurlarsa düşman görececeklerini ve hayat hakkı tanımayacaklarını çok açık bir biçimde ileri sürüyorlar. PKK ideolojisi, politikası, tartışılmaz ideoloji ve politikalar olarak tanınıyor. Düşünce özgürlüğü tanınmıyor. Bunun için de, dışarda ve içerde kendisini eleştiren hiçbir kimseye, kuruma yaşama hakkı tanımamaya çalışılıyor. Sıralayabileceğimiz birçok diğer olumsuz özelliğiyle, PKK'cılığın ve Apoculuğun Kemalizm, Baasizm, Peronizm ve hatta faşizmle farkı nerededir?...

Büyük farkının olmadığı açık. Ama, Kürdistan'ın parçalı konumundan dolayı da, onlar gibi, başarıya ulaşması şansı yoktur. Ancak ve ancak başka güçlerin elinde oyuncak olmaya, kullanılmaya layık olma şansına sahip olurlar. Parçalı Kürdistan'da, ulusal uzlaşmayı gerçekleştiremeyen, bu konuda demokratik içselleşmeyi sağlamayan ve kitlesel olmayan hiçbir yapılanma ve gelişme başarma şansına sahip değildir...

Ayrıca, Apo'nun bazı dergi ve gazetelerdeki açıklamalarını, sıradan

bir insan değil de, bir araştırmacı, bir politikacı ve toplum bilimci olarak incelersek; adamın aynı zamanda bir piskopat olduğu rahatlıkla görülebilir. O gazete ve dergilerde çıkan resimlerin bile analize tabi tutulması halinde, birçok psikolojik olumsuz sonuçlara varmak zor değildir. Hele ki, Perinçek'in azizliği sonucunda, "Mustafa Kemal Kocatepe'de"yi andıran resmini gözden kaçırmak mümkün mü?

Kemalizm'i, Baasizm'i, Peronizm'i ve benzeri rejimleri, akımları incelediğimiz zaman: Bunların yaratılmasında aydınların rolünün ve günahının büyük olduğu görülür. Kemalizmin yaratılmasında "Kadro" ekibinin "özverileri" unutulabilir ve gözden kaçırılabilir mi? Kürt dostu, yandaşı aydınların ve Kürt aydınlarının bu açılardan kendilerini gözden geçirmeleri ve ona göre tutum ve belirlemelerde bulunmaları; her yönüyle alabildiğince nesnel olmaları ve "çift standartlı" olmamaları gerekir.

Berxwedan gazetesinde yayımlanan röportajını da okudum. Doğrusu açıklamalarda bu duyarlılığın gösterilmediğini, Apoculuğun yukarıda açıklamaya çalıştığım özelliklerine koltuk çıktığını ve farkına varılmadan, onların yanlışlarına gerekçeler hazırlandığını üzülerken saptadım. Düşünün ki, İsmail Beşikçi hayatının büyük bir kesimini hapiste geçirdi. Hiçbir gün, PKK, bununla ilgilenme, bu konuda devlete karşı politika yürütmeye gereğini görmedi. Ama ne zaman ki, İsmail Beşikçi PKK'den bahsetmeye, tabii överek bahsetmeye başladı, İsmail Beşikçi'nin propaganda yapılmaya başlandı. Açığa çıkan durum şu ki, menfaatleri istediği için, İsmail Beşikçi'ye sarıldılar. Bu noktada, Kemalizm'le ilgili yaptığım "pragmatizm" saptamasının ne kadar yerinde olduğunu, daha iyi anlıyorum. PKK de, tahmin edilemeyecek kadar pragmatik ve makyavelisttir. Her şeyden yararlanmaya ve hatta posasını çıkarıncaya kadar yararlanmaya çalışır. Ama işine gelmediği zaman, rahatlıkla yok eder, onu ayaklarının altında paspas eder.

İleriki günlerde Beşikçi'nin bir bilim adamı olarak, PKK'yi eleştirdiği zaman, tutumlarının ne olacağını rahatlıkla tespit ediyorum. Bunu tespit edemeyen arkadaşların, bekleyip görmeleri gerekir.

Apo'nun kendi en yakın arkadaşlarını öldürmesi ve hayat arkadaşı hakkında ölüm kararı çıkarması nasıl izah edilebilir? Makyavelisttirler.

Çünkü, kişisel, şefsel ve partisel amaca (bu Kürt halkının ve ulusunun amacı değildir) varmak için, her türlü araç ve gereci kullanacağı gibi; her türlü ilişkiye girmeye hazırdır. Suriye, İran ve Irak devletleriyle ilişkiler kurması bunun içindir. PKK ve onun şefi için, İran, Irak ve Suriye devletlerinin Kürt halkının haklarını gasp etmesi, katletmesi, onların ülkelerinden sürmesinin hiçbir önemi yoktur.

Mektubum oldukça uzadı. Önümüzdeki günlerde de, bu tartışmaların devam edeceği kanaatindeyim. Onun için burda kesiyorum.

İBRAHİM GÜÇLÜ

PKK ile İLİŞKİLERİMİZ...

Değerli Kardeşim,

11 Ağustos 1990 tarihli mektubunu aldığımı, uzunca bir cevap yazmayı düşündüğümü, bunun biraz zaman alacağını daha önce belirtmiştim. Şimdi bu cevabı yazmaya çalışıyorum.

DDKO ile İlişkilerimiz

1. İnsanların düşüncelerindeki doğal gelişmelerden rahatsız olmak gerekir. Benim 1960'lı yılların sonlarında Devrimci Doğu Kültür Ocakları'yla ilişkilerim nasıl geliştirse, bugün PKK ile ilişkilerim de öyle gelişmektedir. Bu, doğal bir gelişmedir. Aynı şekilde düşünen, aynı şeyleri hisseden, olaylar karşısındaki tavır ve davranışları birbirine benzeyen insanların zaman içinde, belirli mekânlarda karşılaşmamaları mümkün değildir. Bu karşılaşma her zaman maddi olarak gerçekleşmeyebilir. Bir derginin, bir gazetenin sayfalarında da insanlar karşılaşabilir ve aynı şeyleri düşündüklerini hissedebilirler.

Devrimci Doğu Kültür Ocakları'yla ilişkilerimin zaman içerisinde, çok doğal bir ortamda geliştiğini sizler çok iyi biliyorsunuz. Birgün, (1970 yılı başları olmalı) Ankara'da, Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın Ziya Gökalp Caddesi'ndeki bürosuna gitmiştim. 1974'den sonra "Dinleme Kiraathanesi" yapılan büroya. Kapıyı, 1963-1964 yıllarında, Bitlis'te as-

kerlik yaparken tanıdığım bir arkadaş açtı. Bu karşılaşma beni çok mutlu etmişti. Kendisi o zaman öğrenciydi, ağabeyi benimle beraber aynı birlikte askerdi. Ondan sonra DDKO'ya daha rahat gelmeye başladım.

Sizlerin de hatırlayabileceğiniz bir olay anlatayım. Yıl 1972, Diyarbakır'da Doğu Duruşmaları sürüyor. 9-10 Mart günlerinde yapılan duruşmalarda, benimle ilgili davada, Muhbir-Tanık Prof. Dr. Kemal Bıyıkoğlu, Muhbir-Tanık Prof. Dr. Orhan Türkdöğen, Muhbir-Tanık Prof. Dr. Şaban Karataş, Muhbir-Tanık Asistan Dr. Erol Kozak, Muhbir-Tanık Prof. Dr. Mithat Torunoğlu, mahkeme huzurunda dinlendiler. Bu muhbir tanıklardan Asistan Dr. Erol İbrahim Kozak, daha sonra bana, Erzurum'dan bir mektup göndermişti. 25 Mart 1972 tarihini taşıyan bir mektup. Bu mektup Komal tarafından yayınlanan, "Bilimsel Yöntem, Üniversite Özerkliği ve Demokratik Toplum İlkeleri Açısından İsmail Beşikçi Davası I" (Ankara 1975) isimli kitapta yayımlandı. (s. 194-198)

Bu mektubu, koğuştta, hep birlikte okumuştuk. Bazen gülerek, bazen burkularak, bazen öfkelenerek. Bu mektubunda Muhbir-Tanık Dr. Asistan İbrahim Erol Kozak kısaca şunları söylüyor: İsmail Beşikçi malum etnik grup seni kandırıyor. Seni posanı çıkarıncaya kadar kullanacaklar, ondan sonra da seni çöp tenekesine atacaklar. Duruşmalardan sonra ben senin avukatlarından birinin konuşmalarına şahit oldum. Sen onların umurlarında bile değilsin. Onlar kendi keyfinde. Senden elbette yararlanacaklar, seni elbette kullanacaklar. Seni ciddi bir şekilde savunmaları bile söz konusu değil. Senin zayıf bir kişiliğin var. Bu bakımdan çok kolay ve çabuk bir şekilde etki altında kalıyorsun. Fakat nefis muhasebesi yapmak suretiyle düştüğün gafletten ve çukurdan kurtulabilirsin... vs.

Bu, aslında uzun bir mektup. Yukarıda sözünü ettiğim kitapta tamamı yayımlandı. Burada çok küçük bir özeti verilmeye çalışıldı. Şunu vurgulamaya çalışıyorum: 1960'lı yılların sonlarında ve 1970'li yılların başlarında, birtakım Türkler, Kürtlerin beni kandırdıklarını, benden faydalandıklarını, kullandıklarını, kullandıktan, işleri bittikten sonra da bir köşeye atacaklarını söylüyorlardı. 1980'li yılların sonlarında ve 1990'lı yılların başlarında ise bir kısım Kürtler, Kürt arkadaşlar, PKK'nın beni kandırdığını, etki altına aldığını, kullandığını, posanı çıkarıncaya kadar kullandıktan sonra, kağıt mendil gibi çöp tenekesine atacağını söylüyor.

Sevgili İbrahim, bunları sadece sen söylemiyorsun, pek çok arkadaş gerek sözlü açıklamalarında, gerek yazılı açıklamalarında, mektuplarında benzer düşüncelerini ve duygularını ifade ettiler. 1960'lı yılların ortalarından itibaren bu tür açıklamalar yapan Türkler, Kürdistan'da yeşeren, yeni yeni filizlenmeye başlayan Kürt ulusal hareketine karşıydılar. Burada sağcı Türkler Solcu Türkler diye bir ayırım yapmayı da gereksiz görüyorum. Her iki kategorinin düşünceleri ve duyguları aşağı yukarı aynıydı. Bugün ise bu tür düşünceleri ve duyguları, beni çok yakından tanıması gereken bir kısım Kürt arkadaşlar ifade ediyor. Bu arkadaşların PKK'nın düşüncesine ve eylemine karşı olduklarını yakından biliyorum. Fakat bana karşı 1960'lı yıllarda, özellikle bu yılların sonlarında ve bugün yapılan değerlendirmelerin ve suçlamaların aynı olduğunu, içeriğinin değişmediğini belirtmek durumundayım. 1980'li yılların sonlarında ve 1990'lı yılların başlarında, bir kısım Kürt arkadaşların değerlendirmelerinin ve suçlamalarının, 20-25 yıl önce yapılan, bazı Türklerin değerlendirmelerine ve suçlamalarına benzemesi, Kürdistan için, hepimiz için bir talihsizliktir.

Yukarıda, Muhbir-Tanık Asistan Dr. (Şimdi profesör) İbrahim Erol Kozak'ın mektubundan söz etmiştim. Sana bu cevabı yazarken o mektubu bir kere daha inceledim. Bu tür yazıların bizler için genellikle iki boyutu oluyor. Kürt sorununu nasıl kavriyor? Bilim yöntemini nasıl kavriyor? O kişiye mahkemede, muhbir tanık olarak dinlenirken bir soru sormuşum: Soru şöyle: "Muhbir-Tanık Asistan Dr. İbrahim Erol Kozak'la uzun süre aynı odada oturduk. Bu odaya başka asistan arkadaşlar ve öğrenciler de gelirdi. Çeşitli konuşmalar olurdu. Muhbir-Tanık bu konuşmalara, tartışmalara hiç kaulmazdı. Halbuki sıkıyönetim komutanlıklarına uzun uzun ihbar dilekçeleri yazmış. Şimdi de mahkemede konuşuyor. Halbuki bu tür konuların konuşulması, tartışılması gereken yerler üniversite kürsüleridir, sıkıyönetim mahkemeleri değil... Muhbir-Tanık Dr. Asistan Erol Kozak bu konuları o zaman neden konuşmamış, tartışmamış, düşüncelerini neden açıklamamış, biz uzun süre aynı odada, birlikte oturduk..." Bu soruya Muhbir-Tanık cevap vermemiş, fakat mektubunda cevap veriyor. Şunu söylüyor: "... Bu Türk milletinin, Türk Devleti'nin bütünlüğü ile ilgili bir konudur. Bu konuda tartışma açılmaz. Bilim bu konuya alet edilemez. Bu sorunlar fikri tartışmayla değil, kurşun kurşuna halledilir."

Muhbir-Tamık mektubunda bunları etraflı bir şekilde anlatmış. Mektup bu yönlerden çok ilgi çekici. Hem Kürt sorununun hem de bilim yönteminin kavranışı açısından ilgi çekici. Türk üniversitesinde yükselmenin yollarını da gösteriyor. Yeri gelmişken şunu da söyleyeyim. Komal'ın yayınladığı İsmail Beşikçi Davası I'nı ikincisini de yayınlamayı düşünüyoruz. İkinci kitapta sadece Sıkıyönetim Mahkemesi'nin gerekçeli kararı yer alacak. Gerekçeli karar 129 sayfa.

Bu konuda kısaca şunu ifade etmek istiyorum. Siyasal hareketlerin, ulusal kurtuluş güçlerinin, bazı insanları, araştırmacıları kullanması... biçiminde yapılan saptama doğru değildir, yanıltıcıdır. Benzer düşüncede olanlar, benzer duyguları ve benzer heyecanları taşıyanlar, olaylar karşısındaki tavır ve davranışları birbirine benzeyenler... zaman içerisinde birbirleriyle karşılaşıyorlar. Bir dostluk ve arkadaşlık geliyor, ilerliyor. Böyle değerlendirmek daha doğrudur, gerçeğe uygundur.

PKK ile İlgili Uyarılar!

2. Bana yapılan uyarılardan biri de şöyle: Sen uzun seneler hapiste kaldın. Bu süreler içinde, PKK seninle hiç ilgilenmedi. Seni küçük gördü. Kitaplarının dağıtımını engelledi. Fakat sen PKK'dan söz etmeye başlayınca sana sahip çıkmaya başladı... vs. Bu uyarıda da bazı anlayış ve kavrayış hataları var. Bir kere, "Apocular"ın, PKK'nın, Kürdistan'la ilgili incelemeler yapan, Kürt toplumunu izlemeye ve gözlemeye çalışan herhangi bir kişinin, bir araştırmacının dikkatini ve ilgisini çekmemesi mümkün değildir. Bu bakımdan Kürt toplumunun, özellikle Kuzey Kürdistan'ın tarihsel gelişimi içinde PKK'yı değerlendirmek, yerli yerine koymak önemli bir görev olarak ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, Kürt toplumu, Kürdistan'ı devletlerarası sömürge düzeyinde tutan ırkçı ve sömürgeci devletler tarafından bilinçli bir şekilde, hesaplı kitaplı politikalarla bilgisiz bırakılmış bir toplumdur. Kürtlerin bilime, bilgiye ihtiyaçları çok büyüktür. Bu durumda, bütün Kürtlerin, bütün Kürt siyasal hareketlerinin, Kürdistan'la ilgili incelemelerin gelişmesini teşvik etmeleri, bunun için uygun bir ortamın hazırlanmasına katkıda bulunmaları gerekir. Bu incelemeleri ve araştırmaları yapanlar kim olursa

olsun, hangi kuruma mensup olursa olsun Kürtler bu özeni ve dikkati göstermelidirler. Bütün bunlara rağmen, herhangi bir araştırmacıya ilgi duymuyordu diye, onu küçümseyordu vs. diye PKK'yı eleştirmek, o araştırmacıyı uyarmak doğru değildir. Ayrıca bunların bana anlatılması da doğru değildir.

Söz buraya gelmişken bir anımı anlatmayı gerekli görüyorum. Sen de kolayca hatırlayacaksın. Yıl 1971, Diyarbakir. Seyrantep'e'den Dicle kıyısındaki gözalı koşullarına getirilmişiz. 12 Aralık'tan, yani Devrimci Doğu Kültür Ocakları duruşmalarının başlamasından çok kısa bir zaman önce.... Avukatlar, Şerafettin Ağabey, Gülfer, mahkemedeki dosyalardan fotokopiler getiriyorlar. Gülfer, maydanoz, marul, soğan, domates yığınları arasında bu tür fotokopileri de getiriyor.

Birgün Şer. fetün Ağabey yine bir tomar fotokopi getirdi. Fotokopiler Devrimci Doğu Kültür Ocakları davası ile ilgiliydi. DDKO'nun gerek kuruluş çalışmaları, gerek faaliyetleri MİT tarafından banda alınmış. Fotokopiler, kuruluş çalışmalarına ilişkin tartışmaların çözümlerini içeriyordu. Avukatlar o günden önce de bu tür fotokopiler getirmişlerdi. Ben bunları ilgiyle, dikkatle okuyordum. Şerafettin Ağabey'in o gün getirdiklerini de okumaya başladım. Yemekhane'nin en dip tarafında, bizim masada okuyordum. Okumayı sürdürürken, belirli bir yerde gözüm faltaşı gibi açıldı. Tüylerim ürperdi, sarsıldım. Zira benden söz ediliyordu. Birkaç kişi, benimle ilgili tartışma, daha doğrusu dedikodu yapıyorlardı. Bu tür konuşmalar farklı zamanlarda ve farklı mekânlarda birkaç kere yapılmış. 1969 yılının sonları, 1970 yılının başları. Konuşmaların yapıldığı mekânların bir kısmı ev, bir kısmı üniversite binaları. Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın kuruluşu için hazırlık çalışmaları yapılıyor.

Benimle ilgili konuşmaları kısaca anlatmaya çalışayım. Bir arkadaş şöyle söylüyor: "... Erzurum'da, Atatürk Üniversitesi'nde bir kişi var. Kürtlerle ilgili çalışmalar yapıyor. Bu yüzden üniversite ona baskı uyguluyor, çalışmalarını engellemeye çalışıyor. Biz bu arkadaşını yalnız bırakmayalım, O'nun yanında olduğumuzu, çalışmalarını desteklediğimizi açıklayalım..." Bu öneriye karşı başka bir arkadaş, biraz da öfkeli bir şekilde karşılık veriyor: "... İsmail Beşikçi kimmiş? Muhakkak eşşeğin biri-

dir. Biz böyle bir kişiyi tanımıyoruz. Türklerden adam çıkmaz. Çalışmaları da bizi ilgilendirmez. Destek de olmayız. Devrimci Doğu Kültür Ocakları, küçük burjuvaların sorunlarını çözümlemek için kurulmuyor.”

İlk öneriyi ileri süren arkadaş Erzurum'lu, beni yakından tanıyor. Zaman zaman üniversitedeki odaya ziyarete geliyordu. Önerisinde ısrar ediyor. “... Bu arkadaş Türk, Çorumlu. Üniversite baskısını durmadan artırıyor. Bu arkadaşı yalnız bırakmamak gerekir. Çalışmalarına sahiplenmemiz gerekir...” Bu arada başka bir arkadaş da, “... bu olayı ciddi bir şekilde inceleyelim” diyor. Fakat, bu öneriye karşı çıkan arkadaş da epey katı. “Türklerden adam çıkmaz, Çorum'dan adam çıkmaz, Kürtlerle ilgili incelemeler falan olmaz. O kitapları yazan olsa olsa eşşeğin tekidir, biz kördü işimize bakalım...” konuşmalar böyle sürüp gidiyor.

Bu olayı hatırladığımı sanıyorum. Bu fotokopileri okuduktan sonra, arkadaşlara sitem etmişim. “Tanımadığımız, kitaplarını okumadığımız, bilmediğiniz bir kişiye neden eşşeğin teki diyorsunuz” diyerek. Kaldı ki benim o zamana kadar, Kürt toplumuyla ilgili olarak yayınlanmış epey çalışmalarım vardı. Bu konuşmaların 1969 yılının sonlarında, 1970 yılının başlarında yapıldığını yukarıda belirtmişim. Sözünü ettiğim çalışmalar ise 1960'lı yıllar dikkate alındığında önemli sayılabilecek çalışmalardı. Göçebe Alikan Aşireti isimli çalışma 1965 yılından beri sürüyordu. 1967'de “Doğu Anadolu'daki Göçebe Kürt Aşiretlerinde Toplumsal Değişme” isimli yazılar yayınlandı. Bu yazılar Forum dergisinde yayımlanmıştı. Doğu Mitingleri çalışması yine bu yılın sonlarında yayınlandı. 1968'de “Doğu'da Değişim ve Yapısal Sorunlar Göçebe Alikan Aşireti” isimli çalışma yayınlandı. 1969'da Doğu Anadolu'nun Düzeni Sosyo-Ekonomik ve Etnik Temeller isimli kitap yayınlandı. Ayrıca yine bu yıllar içinde Forum dergisinde, Ant dergisinde, Akşam gazetesinde “Doğu”ya ilişkin çeşitli yazılar yayınlanmıştı.

Fakat bunları, yani hakkımda söylenenleri büyütmenin de hiç gereği yoktur. Nitekim benim, Devrimci Doğu Kültür Ocakları'yla, arkadaşlarla ne kadar sıkı bir dost olduğumu sen yakından biliyorsun. Çünkü insanlar benzer şeyleri düşündükleri zaman, olaylar sırasında aynı tavırları ve davranışları gösterdikleri zaman bir araya geliyorlar, birbirleriyle ilişki kuru-

yorlar. Bu ilişki daha sağlıklı, daha kalıcı oluyor. PKK'yı falanca yazara zamanında neden ilgi göstermedi, sahip çıkmadı... diye eleştirmek doğru değildir. Fakat PKK'dan, Kürdistan'la ilgili olarak yapılan incelemeleri izlemesi, incelemesi, eleştirmesi istenmelidir. Kürdistan'la ilgili olarak yapılan araştırma ve inceleme ortamının hazırlanmasına katkıda bulunması istenmelidir. “Sahip çıkmak” sözü de, niyetleri, düşünceleri ve duyguları açıklayıcı bir deyim değildir. Örneğin, Kürt halkı kendine sahip çıktığı zaman o araştırmacılara zaten “sahip çıkmış” demektir. Kürtlerin kendi kendilerine sahip çıkmaları, kendi özyeterimlerine dönmeleri sürecinde PKK'nın çok büyük bir rolü olduğu inkâr edilemez.

İlgi konusunda bir olayı daha hatırlatmamda yarar vardır. Sen de kolayca hatırlayacaksın. 1974 yılının sonları. Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin karşısında Devrimci Halk Kültür Derneği vardı. Bu derneğe mensup Kürt arkadaşlar birgün bana geldiler. O zaman Yenimahalle'de oturuyorduk. Kürt toplumunun bugünkü yapısına ilişkin araştırmalar yapmayı düşündüklerini söylediler. Örneğin kapitalist ilişkiler “Doğu”da nasıl geliyordu? vs. Bu araştırma için yardımcı olmamı istediler. Yardımcı olup olamayacağımı sordular. “Bu konuyla ilgili yazılı projeniz varsa onu okuyabilirim, eleştirebilirim” dedim. Örneğin bu araştırma neden yapılıyor, temel varsayımları nedir, bu konuda yapılan başka araştırmalar var mı? Onlar ihtiyacı neden karşılayamıyor? vs. Daha sonra arkadaşlar bir projeye geldiler. Proje üzerinde uzun çalışmalarımız, tartışmalarımız oldu. Projeyi geliştirdik.

Geniş bir soru kağıdı hazırladık. Soru kağıdı Komal'da hazırlandı, çoğaltıldı. 500'e yakın idi. Bu soru kağıtlarını bazı arkadaşlar aracılığıyla Kürdistan'a gönderdik. Artık 1975 yılının yaz ayları idi. Her ile belirli bir soru kağıdı gönderdik. Bir, birbuçuk ay içerisinde cevaplar gelir diye düşünüyordum. Soru kağıtları ilk olarak Urfa'dan geri döndü. 55 civarındaki soru kağıdının tamamı geri gönderilmiş, hiçbir işlem yapılmamış. Paket açılmamış bile. Soru kağıtları köylülere vs. dağıtılmamış, gönderildiği gibi geri gelmiş. Yalnız paket üzerine bir not iliştilmiş. Not, yırtık, kötü bir kağıda yazılmış. Şöyle yazıyor: Biz devrimciyiz. Biz düşmanın topunu, tankını, uçaklarını sayarız. Köylülerin kağnısını, karasabanını, öküzünü, kimin toprağa sahip olduğunu, kimin olmadığını, Beşikçi gelsin kendi

saysın, devrimcilerin bunlara vakti yok... vs. Bu şaşkıncı, iç burkultucu bir cevaptı. Arkadaşlara bu paketi kimin getirdiğini sordum. Getireni bilmiyorlar. "Bir solukta bırakıp gitti" diyorlar. Not üzerinde de isim, imza hiçbir şey yok. Bu, aslında, benim araştırmam değildi. Benim başka planlarım, projelerim vardı, onlarla ilgili olarak çalışıyordum. Arkadaşların ricaları üzerine, onlara yardım için bu teşebbüse katılmışım.

Birkaç gün sonra, Mardin'den, Siirt'ten, Van'dan başka yerlerden de soru kağıtları döndü. Onlar da aynen gönderildiği gibi döndüler. Paketler açılmamış bile. Benzer notlar onlarda da var. "Biz devrimciyiz, düşmanın tankını, topunu, uçağını sayarız, öküzü, karasabanı, toprağı Beşikçi, gel-sin, kendi saysın." Bazı yerlerden de soru kağıtları hiç gelmedi. Araştırma sabote edilmişti.

Arkadaşlara araştırmamın neden sabote edildiğini, bunları kimlerin yaptığını soruyordum. Bilemiyoruz, diyorlardı. Bir müddet sonra da bu araştırmayı "Apocular engelledi" demeye başladılar. "Bu arkadaşlarla konuşalım" vs. diyordum. Fakat böyle bir olanağa sahip olamadım. Çeşitli cezaevlerinde özellikle Kürt arkadaşlarla bu konuyu konuşuyordum. Bu araştırmadan söz ediyordum. Bu araştırmamın engellenmesi konusunda bilgisinin olup olmadığını soruyordum. Pek sağlıklı bir cevap alamıyordum. Bu konuyu, 1985'de Gaziantep Özel Tip Cezaevi'nde PKK'lı arkadaşlarla da konuştum. Arkadaşlardan biri bu araştırmamın engellenmesinden haberi olduğunu söyledi. Kendi bölgesinde Urfa'da bu engellemenin nasıl yapıldığını açıkladı. Şimdi ben de biliyorum. Bu engellemeyi PKK yapmadı, hiçbir ilgisi yok. Başka bir grup yapı. Bunu da büyütmek gerekir, önemli değil. Bugün, o grubun militanlarının çok büyük bir kısmının PKK'da olduğunu da biliyoruz.

PKK ile İlgili İlk Bilgilenmeler (Apocular)

3. Yukarıda düşünce yapısındaki doğal gelişmelerden söz ettim. Burada, PKK ile ilgili ilk bilgilere nasıl sahip olduğumu belirtmeye çalışacağım.

a) 1976-1977 yıllarında Apocular'dan, Apocu hareketten söz edili-

yordu. Kürt arkadaşlardan bu sözcükleri sık sık duyardım. Türk basınında, bir kısım sosyalist basında, bu grup ile ilgili bazı suçlayıcı haberler görürdüm. Arkadaşlara sık sık, "Bu grup kendini nasıl ifade ediyor, bildirileri, broşürleri yok mu?" diye soruyordum. Çoğaltılmış bazı yazıların olduğunu, fakat bunların ancak kendi üyeleri ve sempatanları arasında dolaşırıldığını söylüyorlardı. Bu grubun Kürdistan'ı sömürge kabul ettiği vurgulanıyordu.

1977 yılı yaz aylarıydı. Komal bürosunda bir arkadaş, "Ağabey sana bir olay anlatayım" diyerek, Ağrı'da bir kahvehanede geçen bir tartışmayı nakletti. Olayı anlatan Rızgari'ye mensup bir arkadaştı. Naklettiği olay da, Özgürlük Yolu'na ve Apocular'a mensup arkadaşların tartışmalarıyla ilgiliydi. Kahvehane kalabalık. İnsanlar gençlerin tartışmalarını dinliyorlar. Özgürlük Yolu'na mensup arkadaşlar kısaca şöyle söylüyorlar: "... Kürdistan bir sömürgeci. Bu durumu halkımıza anlatmalıyız, kavratmalıyız. Bu konuyla ilgili olarak basın-yayın faaliyetlerini, ideolojik ve politik propagandayı, örgütlenmeyi gerçekleştirmeliyiz..." Buna karşı Apocular şöyle söylüyorlar: "... Kürdistan elbette bir sömürgeci. Bunu herkes biliyor. Kürdistan bir sömürgeci. Fakat bunu bilmek yetmez. Bunun gereklerini yerine getirmek gerekir. Biz bunun gereklerini yerine getiriyoruz. Sömürgeci devletle savaşıyoruz. Siz nerelerdesiniz?" Olayı bana anlatan arkadaşın naklettiğine göre, tartışma bu ana eksen etrafında gelişiyor.

Benim için, PKK'nın düşüncesine ve eylemine ilişkin ilk sağlıklı bilginin bu olduğunu sanıyorum. Bu, benim için çarpıcı bir bilgiydi. Bu bilgi beni o zamanlar hep etkiledi ve düşündürdü. Böyle bir sözü ilk defa duyu-yordum. Böyle bir tavır ve davranıştan ilk defa haberdar oluyordum. Gerçi bazı Kürt siyasal partileri, Kürt siyasal akımları buna benzer saptamalar yapmışlardı. Örneğin, Rızgari dergisi birinci sayısında böyle bir program açıklamıştı. Fakat, somut olarak, o günlerde sürdürülen bir tavır ve davranışın varlığını ilk defa öğreniyordum. Bu tartışmayı bana nakleden arkadaş da, bu tavırı takdir ederek biraz da gıpta ederek anlatıyordu. "... Apocular, böyle böyle söylediler, herkes parmağını ısırды" diyordu. "Kürdistan elbette sömürgeci, bunu bilmek yetmez, bunun gereklerini de yerine getirmek gerekir. Sömürgeci devletle savaşmak gerekir. Biz sava-

şıyoruz. Siz nerelerdesiniz?” sözlerinde savaşa, cepheye çağrı anlamı da vardır.

b) Apocular hakkında bölük pörçük bilgilere daha sonraki yıllarda da sahip oldum. Fakat, bütün çabalarıma rağmen Apocuların görüşlerini içeren herhangi bir birtürü, bildiriye veya herhangi bir yayını görmedim, göremedim. Arkadaşlar, arıyoruz, bulduk, getireceğiz vs. diyorlardı, fakat bir türlü getiremiyorlardı. 1977-1978 yıllarında Türk solunun bazı gruplarıyla Apocular arasında, Kürt solunun bazı gruplarıyla Apocular arasında önemli çatışmalar oldu. Dersim’de ve Kürdistan’ın öteki merkezlerinde. Hilvan’da, Siverek’te, Viranşehir’de, Süleymanlar ve Bucaklar’la Apocular arasında önemli çatışmalar oldu. Basında, Ceylanpınar’da yerel yönetimin Apocuların eline geçtiğine dair haberler yer alıyordu. Başbakan Süleyman Demirel’in, Apoculardan şikayetçi olan beyanları sık sık yayınlanıyordu. Süleyman Demirel Apocuları Cumhurbaşkanı’na, Genelkurmay Başkanı’na ve Millî Güvenlik Kurulu’na şikayet ediyordu. Bu arada, Batman’da, Edip Solmaz, bağımsız belediye başkanı olarak seçilmişti. Edip Solmaz’ın belediye başkanı seçilmesinde, Apocuların çok büyük rolü olduğu, hatta, Edip Solmaz’ın Apocuların adayı olduğu söyleniyordu. Apocular özellikle Urfa’da faşistlerle çok yoğun çatışmalara girdiler. Urfa’yı faşistlerden temizlediler.

1979 yılının ortalarından itibaren Apoculara ilişkin geniş tutuklamalar oldu. 1979 yılı sonlarında tutuklamalar yaygınlaştı. Örneğin, Siverek’te, Viranşehir’de, Hilvan’da vs. 250 kişi, 80 kişi, 60 kişi gözaltına alınıyordu. Apocularda devlet baskısı 1980 yılında artarak sürdü. Bütün bu operasyonlar ve bu operasyonlara ilişkin haberler Apocu hareket hakkında bölük pörçük bilgiler veriyordu. Örneğin, Apoculara kitlesel katılım, katılanların sınıfsal yapıları düşündürücüydü. Bütün bunlara rağmen, Apocuların kendilerini nasıl ifade ettiklerini henüz bilemiyordum. Bildirilerini, broşürlerini, herhangi bir yazılarını görme olanağım olmadı. 12 Eylül geldi.

c) 1981 yılında, 23 Şubat-12 Nisan tarihleri arasında, Kaynarca Cezaevi’nde kaldım. Kaynarca, Sakarya iline bağlı küçük bir ilçe 12 Eylül rejimi, yaptırımlarını bilinçli ve kararlı bir şekilde sürdürüyor. Gazeteler,

radio, televizyon tam anlamıyla 12 Eylül rejiminin denetiminde. Devrimcileri, Kürtleri kötüleyen, küçük düşüren programlar arka arkaya yayınlanmıyor.

Kaynarca Cezaevi çok küçük bir cezaeviydi. 4 koğuşu vardı. Normal olarak 24 kişilik kapasitesi vardı. Koğuşların ikisi dörder, ikisi sekizer kişilik idi. 24 kişilik bu cezaevinde 70’e yakın insan kalıyordu. Ben dört kişilik koğuştaydım. 12 kişi kalıyorduk. Cezaevinde tek siyasal mahkûm benim. Koğuşta, değil yatacak, yatağımı serecek, oturacak yer bile yok. Bu kalabalığın dışında, gardiyanlar da sık sık bizim koğuşa geliyorlar, uzun süre, saatler boyunca bizim koğuşta kalıyorlar. Koğuşta teyp var, fakat radyo ve televizyon yok. Radyo ve televizyon başka koğuşlarda var. Birgün gardiyanlardan biri heyecanla koğuşa gelerek televizyonda izlediği bir programı anlatı. PKK ile ilgili bir program. PKK’yı olağanüstü derecede kötüleyen, olayları bilinçli bir şekilde mübalağa eden, çarpıtan bir program. “... Anarşistler yakaladıkları insanları sorguya çekiyorlarmış, mahkeme kurmuşlar, insanların kulaklarını kesiyorlarmış. Bazı insanların gözlerini çıkarmışlar, bazılarının burunlarını koparmışlar... İnsanlara çok büyük eziyet ve işkence yapıyorlarmış... Allaha ordu iktidara geldi de bu vahşeti önledi. Bunlar işi öyle azıtmışlar ki analarına, babalarına, yakınlarına eziyet edenler bile varmış... Biz bu uğurda yakınlarımızı bile feda ederiz diyorlarmış... vs.” PKK’dan şikayetçi olan insanların konuştuklarını, çeşitli görüntülerini de uzun uzun ekrana getirildiğini söylüyordu. Suçlamalar böyle sürüp gidiyor, tekrar tekrar anlatılıyor.

Burada dikkati çeken bir durum var. “... Bu uğurda yakınlarımızı bile feda ediyorlarmış.” Türk televizyonunun olayları mübalağa ettiği, çarpıttığı büyük bir gerçek. Gardiyanın anlatımları kuşkusuz bunları daha da çarpıtıyor. Fakat, “... bu uğurda yakınlarımızı bile feda ederiz” ifadesini de kurcalamak gerekiyor. Kanımca, bu, aslında Kürtler için yeni bir değerdir. Aileden, aşiretten, akrabalardan daha önemli değerler vardır. Ulus, vatan böyle değerlerdir. Ulusun ve vatanın özgür olmadığı durumlarda aile kurumunun özgür olması, akrabalık ilişkilerinin bir değer ifade etmesi de olası değerlerdir.

Gerek televizyonun sözü edilen programı, gerek onu nakletmeye ça-

lısan gardiyan kuşkusuz böyle şeyler söylemiyor. Fakat anlatmadıklarından, satır aralarından bunları çıkarmak da mümkündür. İşte bu anlatımlar ben de, PKK'nın düşünceleri ve eylemiyle ilgili olarak bazı bilgilerin oluşmasına neden oldu. PKK'nın düşüncesi ve eylemiyle ilgili olarak elde edebildiğim somut bilgilerden birisinin de bunlar olduğunu söyleyebilirim.

1982'yi, 1983'e bağlayan yılbaşında Çanakkale Cezaevi'ndeydim. D-8 koğuşunda kalıyordum. İdareyle siyasi mahkûmların arası iyi değildi. Gergindi. Buna rağmen yılbaşı gecesi, başka koğuşlardan bizim koğuşa ziyaret yapılmasına idare izin vermişti. Bizim koğuşta televizyon vardı, o koğuşlardaysa yoktu. Misafir arkadaşlar arasında, PKK'lı olduğunu öğrendiğim bir arkadaşla tanıştım. O çok kalabalık ve gürültülü gecede, ancak bir iki satır konuşabilmiştik. Ona yukarıda kısaca anlattığım televizyon programından söz ettim. "Sen de o tür propagandalara inanıyor musun?" demişti. Bu arkadaşı daha sonra, ne Çanakkale Cezaevi'nde ne de başka cezaevlerinde göremedim.

d) 15 Ağustos 1984'e kadar, PKK ile ilgili, yine bölük pörçük bazı bilgiler sahibi oldum sayılır. Bunlar daha çok Türk Devleti'nin ve Hükümeti'nin suçlamalarından oluşuyordu. Bu suçlamaların satır aralarını, önünü ve arkasını düşündüğünüz zaman PKK ile ilgili bazı sonuçlar çıkarabiliyordunuz. PKK ile ilgili sağlıklı bilgilere ulaşmak benim için önü alınamaz bir istek haline gelmişti. PKK'nın Kürdistan'da yaygın bir örgüt olduğu hemen anlaşılıyordu. Örneğin PKK, Kar'stan Gaziantep'e, Hakkari'den Diyarbakir'e, Van'dan Tunceli'ye kadar her yerde var. Kürdistan'ın hemen hemen her alanında var. Nicelik olarak da kalabalık. Bunları Sıkıyönetim Komutanlıkları'nın hazırladığı iddianamelerden çıkarıyorum. Örneğin Mardin Grubu hakkında bin kişiyi içeren bir iddianame hazırlanıyor. Urfa Grubu, Siirt Grubu, vs. bin kişilik, 600-700 kişilik iddianameler hazırlanıyor. Yine iddianamelerin basına ve televizyona yansıyan kısımlarından öğrendiğimize göre, PKK, Kürt toplumunun çeşitli sınıf ve tabakaları arasında da örgütlü, öğrenciler yanında işçiler var, köylüler var, çeşitli serbest meslek sahipleri var. Kadınlar var. Bütün bunların dışında, PKK'da Türk kökenli devrimciler var. Bu durumda insan ister istemez dü-

şünüyor. PKK Kürdistan alanında bu kadar geniş ve yaygın bir örgütlenmeyi nasıl başarabildi? PKK Kürt toplumunun çeşitli sınıf ve katmanları arasında, derinliğine bir örgütlenmeyi nasıl geliştirebildi? Kadınlar örgüte nasıl kaulabildiler? Öteki Kürt örgütleri, gerek mekânda, gerek toplumsal sınıflar arasında böyle bir yaygınlaşmayı ve derinleşmeyi neden başaramadılar? PKK bunu nasıl başardı? Ben bu sorunları kendi kendimle sürekli tartışıyordum. Bu bakımdan PKK'nın kendini nasıl ifade ettiğini öğrenmek benim için çok önemli oluyordu. Bu arada, Türk basınından, PKK'nın Serxwebûn ve Berxwedan isimli dergiler yayınladığını öğrenebilmişim.

15 Ağustos 1984 atılımının, PKK'nın kendi kendini ifade etmesinin en güzel yolu olarak değerlendirmek mümkündür. 15 Ağustos atılımının bizzat kendisi, PKK'nın düşünce ve eylemini en açık ve en sağlıklı bir şekilde gösteren bir olaydır. Ben, o zaman Çanakkale Cezaevi'ndeydim. D-9 koğuşunda kalıyordum. Burası 72 kişilik büyük bir koğuştu. O zaman Türk televizyonu, Türk gazeteleri, "... kuşatıldılar, kısırıldılar, kaçıyorlar, yakalanacaklar, yakalanmaları an meselesi..." gibi haberler yayınlıyorlardı. Biz bunun vur-kaç eylemi olmadığını, kalıcı bir eylem olduğunu, Kürtlerin mücadelesinde yeni bir dönem olduğunu sezmekte, fark etmekte gecikmedik. Ekim ayı sonlarında, koğuşta üç gün arka arkaya süren bir toplantı düzenlemiştik. Kürdistan sorununu ve bu bağlamda 15 Ağustos atılımını tartışıyorduk. "İlk Kurşun Teorisi" ilk kez bu toplantılarda konuşuldu. PKK ile ilgili olarak.

e) Bundan sonra, PKK hakkındaki bilgilerim yine Türk televizyonunun ve Türk gazetelerinin verdiği bilgilerdi. O bilgilerin satır aralarını değerlendirerek, o bilgilerin öncesini ve arkasını kurmaya çalışarak PKK'yı anlamaya gayret ediyordum.

1986 yılı Ekim ayında Milliyet gazetesi Haftaya Bakış isimli bir ilave vermeye başladı. Bu ilavenin Genel Yayın Müdürü Mehmet Ali Kışlalı idi. Bu ilavenin 30 Kasım-6 Aralık 1986 tarihli 7. sayısında, itirafçılardan Şahin Dönmez ile yapılmış bir röportaj vardı. Röportajı Serdar Can yapmıştı. İtirafçı Şahin Dönmez, PKK'yı, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ı karalamak ve kötülemek için elinden gelen her şeyi yapıyordu.

Fakat Şahin Dönmez'in söyledikleri benim çok ilgimi ve dikkatimi çekti. Bu anlatımlarda PKK'nın düşüncesine ve eylemine ilişkin çok önemli bilgiler gizliydi. İtirafçı Şahin Dönmez, "Kürtlerin devlet kurma hakkına dayalı bu harekete bölge halkının tepkisi ne oldu?" sorusuna şu karşılığı veriyor: "Benim yakalandığım 1979 Mayıs'ına kadar, böyle bir hareketi geliştirme, bu yönde mücadele verme, destek sağlama eğilimi yoktu. Hatta PKK'nın yayın organı Serxwebûn bile bunu itiraf etmiş, 'bugün kendine ihanet etmemiş hemen tek fert kalmamıştır' diye yazmıştır. Yani PKK'ya göre, Doğu ve Güneydoğu Kürdistan, orada yaşayanlar, Kürt halkı, servet sahibi olanlar hain, halk teslimiyetçi, gençlik Türk sömürgeci eğitiminin cenderesinde asimile olmuş, uşaklaşmış, yani herkes ihanet etmiş, teslim olmuş. Oysa dünyanın başka hiçbir yerinde ulusal kurtuluş mücadelesi veren hareketin ve önder kadroların böyle bir tespiti yoktur. Örneğin Mustafa Kemal, halkın gücüne güvenip, bu temelde ulusal kurtuluş savaşı gerçekleştirmiştir." (s. 21)

İtirafçı Şahin Dönmez bunları, PKK'yı ve PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ı suçlamak, karalamak, aşağılamak için söylüyor. Fakat bu bilgilerden PKK'nın görüşleri, değerlendirmeleri hakkında çok önemli bilgiler çıkarmak mümkün. Bu değerlendirmeler benim çok dikkatimi çekti. Zira benim de benzer düşüncelerim vardı. Kürtlerin kendi aralarındaki kavgalardaki tavır ve davranışlarıyla, devlet güçleri karşısındaki tavır ve davranışlarını incelediğimiz zaman bu sonuçları çıkarmak mümkündü.

Şöyle ki: bir kere, Kürtler, Ortadoğu'da 30 milyonu aşkın bir nüfusa sahip. Kürdistan ve Kürt ulusu bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış, fakat hiçbir parçada, Kürtlerin en ufak bir siyasal statüleri yok. Halbuki dünyada, nüfusu onbini bulmayan devletler bile var. Böyle büyük bir nüfusun ve toprağın sahibi olmasına rağmen, Kürtler neden, devlet olamamışlar, Kürtler neden, Türkler, Araplar ve Farslar karşısında ciddi bir varlık gösterememişler? Neden onlar tarafından yönetiliyorlar? Bu sorgulama Kürtler arasında neden yapılmamış?

1970 yılında, yaz aylarında, Bismil, Silvan, Viranşehir, Malazgirt... köylerinde, Kürtlere yapılan bir işkence ve hakaret yöntemi vardı. Türk güvenlik güçleri, komandolar köylere giriyor, erkekleri, kadınları, çocuk-

ları, ihüyarları köy meydanında topluyordu. Sonra yetişkin erkekleri ayırıyordu. Bu erkekleri çınlıçplak yapıyor, erkeklik organlarına ip bağlıyordu. Bu ipi kadınların eline veriyordu. Onları bu vaziyette dipçik zoruyla köy meydanında dolaştırıyorlardı. Dünyanın hiçbir yerinde insanlar, toplumlar, bu tür hakaretlerle karşı karşıya kalmamalıdır. Fakat, toplumlar, insanlar, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, bu tür hakaretlerle karşı karşıya kalıyorlarsa, o zaman da bu hakareti yapan güce karşı başkaldırmalıdır. Bu hakaretle birlikte, bu hakareti içlerine sindirerek yaşamamalıdır. Fakat, Kürtler bu hakareti yaşıyorlardı, içlerine sindiriyorlardı.

O zamanlar, bu hakaretlerle, bu işkencelerle karşılaşan Kürt köylüleri şöyle düşünüyorlardı. "... Bu hakaretleri, bu zulümleri yapanlar Türk olamazlar. Çünkü Türkler müslümandırlar. Müslümanlar böyle işleri yapamazlar." Özellikle yaşlı kadınlara, bu hakaretleri yapanların Türk güvenlik güçleri olduğunu anlatmak son derece zor oluyordu. Kürt halkı günümüzde aruk, Türk güvenlik güçlerinin gerçek niteliğini iyice anladı, iyice biliyor...

Kürtlerin tavır ve davranışlarıyla ilgili bu saptamaları yaparken bu sorunun iki boyutunu daha dikkatlerden uzak tutmamak gerekir. Bunlardan birisi Kürtlerin kendi aralarındaki kavgalarda, ne kadar gözü kara ne kadar yiğit (!) ve cesur (!) olduklarıdır. "Kan davası" diye bilinen davalarda bunun böyle olduğunu yakından biliyoruz. Kendi aralarındaki kavgalarda bu kadar gözükara olan insanlar, bir onbaşı karşısında neden bu kadar korkakurlar, siniktirler, onursuzdurlar? Sorunun ikinci boyutuysa, Kürtler arasında gelişkin olan erkeklik kültürüyle ilgilidir. Kürtler erkeklikleriyle pek övünürler. "Çocukların sayılarını bile bilmiyoruz, adlarını bile bilmiyoruz... Çocukları birbirleriyle karıştırıyoruz" derler. "Her yıl bir çocuk, her yıl bir çocuk" diye övünüp dururlar. Yukarıda özünü ve biçimini anlatmaya çalıştığım hakaret böyle bir toplumda uygulanıyor. Erkeklikleriyle böylesine övünen adamlar, bu hakareti yapanlara karşı en ufak bir tepki gösteremiyorlar... İçlerine sindiriyorlar. Bu hakaret ve işkence yönteminin, Kürtler için özel olarak seçildiği de söylenebilir. Örneğin falaka insanların canını acıtabilir, fakat onurlarını bu derece kırmaz, yüreklerini yaralamaz. Böyle bir hakaret ve bu hakareti sindirmek ise insanların yüreklerini yaralar.

Bunlar Türk sömürge yönetiminin, Kürt insanların ruhsal yapılarını etkilemesiyle ilgili bir olaydır. PKK'nın saptamaları son derece doğru, yerinde saptamalardır. Bütün bunlardan dolayı, itirafçı Şahin Dönmez'in açıklamaları, beni PKK'ya daha çok yaklaştırdı. Kürt toplumunun toplumsal ve ruhsal yapısı, toplumsal ilişkiler konusunda PKK ile benzer düşünceler içinde olduğumu fark ettim.

f) 1984 yılının Kasım ayı sonlarında, Çanakkale Cezaevi'nden Gaziantep Özel Tıp Cezaevi'ne sevk edildik. Bu sevkten çok, sürgüne benzeyen bir operasyondur. Bizden bir hafta kadar önce de Bartın Cezaevi'nden bir sevk yapılmış. Buysa tam anlamıyla sürgün özelliklerini taşıyordu. 1985 yılının başından itibaren, Malatya Cezaevi'nden, daha sonra da çeşitli cezaevlerinden arkadaşlar buraya getirildiler. 1985 yılı ortalarında Diyarbakır Cezaevi'nden de bir sevk oldu. Bu süreçte ilk defa PKK'lı arkadaşlarla karşılaştım. O zamanlar cezaevinin koşulları çok kötü idi. Koğuşlar daha doğrusu hücreler birbirlerine kapalıydı. Havalandırmaya, aynı koğuşta veya aynı hücrede bulunan bir veya üç kişi birlikte çıkabiliyordu. Buna rağmen mazgaldan kısa süreli de olsa, görüşmeler yapılabiliyordu. Bazen tesadüfen, hastaneye veya mahkemeye giderken karşılaşılabiliyorduk. PKK'lı arkadaşlar önce iki kişiydiler, sonra üç oldular. Üçü birlikte kalıyordu. 1980'li yıllarda Diyarbakır Cezaevi'nde kalmışlardı. Vahşet Dönemi'ni yaşamışlardı. O dönemi etraflıca anlatıyorlardı. Diyarbakır gerçeğini ilk defa onlardan duymuştum. Bu arada PKK'nın düşüncesine ve eylemine ilişkin bazı olaylar da anlatmışlardı. Bu arkadaşlarla, epeyce uzun uzun konuşma olanağı buldum. Fakat, PKK'ya ait bir bildiri veya broşürü yine göremedim. Bu durum 1986 yılı sonlarında biraz değiştiyse de 1987 yılının Mayıs ayının sonlarına kadar yani tahliye olduğum ana kadar böylece sürüp gitti.

PKK Dışındaki Yapılar, PKK'yi Nasıl Değerlendiriyor?

4. Tahliye olmadan önceki bazı düşüncelerimi ve duygularımı da anlatmak istiyorum. Tahliye oluncaya kadar, PKK'nın başlattığı silahlı mücadelenin bütün Kürt grupları tarafından yoğun bir biçimde desteklendiğini, Kürtlerin silahlı mücadele içinde yer aldıklarını düşünüyordum.

Benim kaldığım cezaevlerinde, içeriye kitap ve dergi alınmıyordu. Bu bakımdan siyasal hareketler hakkında sağlıklı bilgiler elde edemiyorduk. Bunları ancak ziyaretçiler ve avukatlar aracılığıyla öğrenebiliyorduk. Fakat onlar da düzenli bir şekilde gelemiyorlardı.

1985 yılı başlarında Milliyet gazetesinden Kürdistan Press'in yayına başlayacağını öğrenmiştim. Kürdistan Press'in silahlı mücadeleyi destekleyeceğini düşünüyordum. Veya beklentim buydu. Bunun çok doğal bir süreç olacağını düşünüyordum. Sömürge saptamasını yapan bütün Kürt siyasal hareketlerinin, bu arada özellikle Rızgari'nin silahlı mücadeleyi aktif bir şekilde destekleyeceğini düşünüyordum, hissediyordum. Arkadaşlarla bu konularda konuşuyorduk. Onlar, Rızgari, Ala Rızgari, Özgürlük Yolu, Kawa gibi siyasetlerin, KBP'nin silahlı mücadeleyi desteklediğini, karşı çıktıklarını söylüyorlardı. Ben buna pek akıl erdiremiyordum. Onlar da sağlıklı bilgiler alamıyorlar diye düşünüyordum.

PKK Hakkında Bilgilerimiz Artıyor, PKK'nın Düşüncesi ve Eylemi

5. 25 Mayıs 1987'de tahliye oldum. Ağustos ayında bir kitapçıda genç bir arkadaşla tanıştım. Kürdistan konusunda konuşmalarımız oldu. Ona Serxwebûn ve Berxwedan gibi dergileri görmek ve okumak istediğimi, bu konuda yardım edip edemeyeceğini sordum. Birkaç gün sonra bana bir Serxwebûn dergisi getirdi. İkiye, dördü, sekize katlanmış bir dergi idi. Katlanmış yerleri iyice aşınmış erimişti. Serxwebûn dergisinin 64. sayısı idi. İlk defa Serxwebûn dergisi görüyordum. O günden sonra bu arkadaş bana Serxwebûn dergisinin başka sayılarını da getirdi. Okuyup tekrar veriyordum. Elden ele dolaştırılıyordu. O zaman dergiyi okuyanlar, dolaştıranlar çok temkinli davranıyorlardı. Şimdi daha rahat okunuyor. Serxwebûn şimdi daha çok dolaşılıyor, daha kolay dolaşılıyor. Bu süreçte Berxwedan dergilerini de gördüm. Bu dergileri ilgiyle, dikkatle okuyordum. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın Kürdistan'la ilgili analizleri çok dikkatimi çekiyordu. Bu arada başka arkadaşlar bana, PKK'nın yayınladığı kitaplardan da verdiler. Bunları da dikkatle okuyordum... Bu

okuma ve incelemelerden sonra vardığım sonuç şu oldu: PKK'nın üç önemli saptaması ve ilkesi var.

a) Birincisini şu şekilde ifade etmek mümkündür: Kürt halkı onursuz bir şekilde yaşamaktadır. Kürt halkı kendi kendine ihaneti sağlanmış bir halktır. Kürt halkı düşürülmüştür. Rezil rüsva yaşamaktadır.

b) PKK ikinci olarak şunu söylemektedir: Halkımızın bu yaşantısından, çağdışı yaşam koşullarını normal yaşamamış gibi telakki etmesinden, halkımızın köleliğinden, keyfi, onur kırıcı dayatmalara boyun eğmesinden utanç duyuyoruz.

c) Üçüncü olarak da şu söyleniyor: Bu durumu muhakkak değiştireceğiz. Kürt halkı da dünyada öteki uluslar gibi, eşit, onurlu bir şekilde yaşamalı, yaşayacak...

Bu saptamaların ve ilkelerin, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi sürecinde çok önemli saptamalar ve ilkeler olduğunu düşünüyorum. Bunlardan birincisi; Kürt toplumunun bilimsel bir analizin sonucu ulaşılmış bir bilgidir. Sömürge koşullarının Kürt insanının ruhsal yapısını nasıl şekillendirdiği konusuyla ilgilidir. Ruhsal yapı, kişilik gibi sorunlara çok önemli vurgulamalar yapılmıştır. "Düşürülmüş bir halk" kavramı PKK'nındır. PKK'nın çeşitli yazılarında, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın çeşitli değerlendirmelerinde bu kavram sık sık kullanılmaktadır. İkincisi, "Halkımızın rezil-rüsva yaşamasından utanç duyuyoruz" açıklaması, milli duyguların bir ifadesidir, milli duygu açıklamasıdır. Üçüncüsü de ulusal bir hareket için devrimci ve demokratik bir hareket için eylem klavuzudur. Zaten Kürt toplumu konusunda oluşan bilinç, gittikçe yaygınlaşarak ve derinleşerek gelişen bilinç, milli duyguyla karşılaştığı zaman, ulusal, devrimci ve demokratik bir hareket kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

6. Üçüncü ilke konusunda, eylem klavuzu denebilecek bilgi üzerinde etraflı bir şekilde durmak gerekir. "... Bu durumu muhakkak değiştireceğiz. Dünyanın öteki ulusları gibi Kürt ulusunun da eşit ve onurlu bir şekilde yaşaması için her türlü fedakârlığı yapacağız..." Bu ilke doğrultusunda çok ciddi çabalar sarf edilmiş. Bunlar, 1970'li yılların ortalarından itibaren

başlamış. 1970'li yılların ortalarında, Ankara'da çok ciddi çalışmalar yapılmış, 1977'de Kürdistan'a açılım var. Çalışmalar, çabalar, 1970'li yılların sonlarında aktif bir şekilde sürüyor. Daha sonra tekrar geriye dönmek üzere yurt dışına çıkış var. Çalışmalar Avrupa'da ve Ortadoğu'da da sürüyor. 15 Ağustos 1984 Eruh ve Şemdinli baskınıyla silahlı mücadele başlıyor. Bu noktada bazı şeyler söylemek gerekiyor:

a) 15 Ağustos 1984'den sonra, PKK'nın öteki Kürt örgütleriyle, yani Avrupa'daki Kürt örgütleriyle ilişkilerini yakından biliyorum. Kürdistan Press, Rızgari, Riya Azadi, Komkar, Yekita Sosyalist gibi yayın organları, bu yayın organları etrafında gelişen örgütlenmeler silahlı mücadeleye şiddetle karşı çıktılar. PKK ile bu yayın organları ve örgütler arasında çok uzun süren şiddetli tartışmalar ve suçlamalar oldu. Çok kırıcı tartışmalar oldu. Bunları sözü edilen yayın organlarından etraflı bir şekilde izlemek mümkündür.

Değerli Kardeşim, silahlı mücadeleye karşı çıkmayı anlayabilmiş değilim. Bunun haklı gerekçelerini göremiyorum. Yukarıda 4 numaralı ana paragrafta, 1987'de tahliye oluncaya kadar, bütün Kürt örgütlerinin silahlı mücadeleyi desteklediklerini düşündüğümü belirtmiştim. Böyle olmadığını tahliyeden sonra anladım. Bu konunun PKK ile öteki Kürt örgütleri arasındaki çelişmede ve çatışmada çok önemli bir neden, hatta en önemli neden olduğunu düşünüyorum. Şöyle ki:

b) Yukarıda, 3 numaralı ana paragrafın (c) bölümünde, Kütlere özellikle uygulanan bir hakaret ve düşürme ve işkence yönteminden söz ettim. Bu hakaret, aşağılama, düşürme ve işkence yöntemiyle ilgili olarak şunu düşünüyorum: Bir toplum, o topluma mensup insanlar bu çeşit bir hakaret ve düşürülmeye karşı karşıya kalıyorlarsa, buna hiç tepki göstermiyorlarsa, içlerine sindiriyorlarsa, o toplum, o insanlar hasta demektürler. Toplum felç olmuştur, felç olduğu için tepkisizdir. Bu hastalık tedavi edilmemeli midir? Bu hastalık nasıl tedavi edilecektir?

İnsanlar karınları ağrıdığı zaman, mideleri, gözleri, kulakları vs. ağrıdığı zaman hastaneye gidiyorlar, doktora başvuruyorlar, ilaç alıyorlar, tedavi oluyorlar. Yukarıda kısaca, felç olarak tanımlanan hastalığın da tedavi edilmesi gerekir. Bu tedavinin tek yolu da özgürlükler için, eşitlik

için, onur için yapılan kavgadır. Böyle bir kavgayı başlatmadan felç durumunu tedavi etmek, insanları ve toplumu sağlıklı bir hale getirmek olası değildir.

PKK bunu kavramış. Bu mücadelenin gereğine inanmış. Bu doğrultuda bir mücadele başlatmış. Bu mücadele sırasında onlarca, giderek yüzlerce şehit olmuş. Şehitlerin sayıları daha sonraları binlerce rakamıyla ifade edilmeye başlanmış. Yoğun bir fedakârlık ve vefakârlık var. Sonsuz bir özveri var. Kürdistan'da "Kürt ulusu için mücadele", "Kürt vatanı için mücadele" gibi yeni değerler oluşmaya başlamış. Buna rağmen öteki Kürt örgütleri, PKK düşüncesine ve eylemine, tavrı ve davranışlarına şiddetle karşı çıkıyorlar. İşte PKK ile öteki Kürt örgütleri arasındaki kopuşmanın temelini burada görüyorum.

c) Yukarıda 5 numaralı ana paragrafta, PKK'nın önemli saptamalar yaptığını ifade etmişim. Bu saptamalar Kürt toplumunun toplumsal ve ruhsal yapısıyla ilgiliydi. Bunların çok önemli ve dikkate değer olduğunu belirtmişim. Bu noktada bu konuya açıklık getirecek bir anımı anlatmak istiyorum: 1963 yılının yaz aylarında, Şemdinli'de askerlik yapıyordum. Yedeksubay, teğmen. Aslında görevim, Bitlis'te 34. Piyade Alayı'ndaydı. 1963 yılında, Güney Kürdistan'da, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi önemli bir gelişme içine girmişti. Kürdistan Demokrat Partisi, Molla Mustafa Barzani önderliğinde bir mücadele yürütüyordu. Kürtlerin (o zaman eşkıya tabir ediliyordu) hükümet kuvvetleri karşısında sıkışıkları, Hakkâri'ye girişi yapabilecekleri söyleniyordu. 1947'de Kürdistan Demokrat Partisi lideri Molla Mustafa Barzani ve 500'ü aşkın peşmerge, Gevar'daki Misiş bataklıklarından geçerek İran'a ulaşmış, oradan da Sovyetler Birliği'ne kadar varmışlardı. Sovyetler Birliği'nden siyasal ilüca hakkı istemişlerdi. İşte, Türk Ordusu'nun görevi, tekrar bu tür oluşumların yaşanmasını önlemek, eşkıyaların (Kürtlerin) Hakkâri'ye geçişlerini önlemek veya onları sınırda yakalamaktı.

Bitlis, Muş ve Erciş'te bulunan piyade alaylarından birer tabur Kürtlerin muhtemel hareketlerini engellemek için, Hakkâri bölgesine gönderilmişti. Ben de o zaman Bitlis'teki piyade alayından bölgeye gönderilmiştim. Birlik önce, Başkale'de konakladı. Bir süre sonra Yüksekova'ya

geçti. Oradan Şemdinli tarafına intikal etti. Şemdinli'den de sınıra kadar gidildi.

Ağustos ayının sonlarıydı. Şemdinli'den sınırdaki Rubaruk köyüne intikal ediyorduk. Bir sabah vaktiydi. Zerin köyünden Bedav'a doğru gidiyorduk. Yol diye bir şey yok. Keçi yoluna benzer birtakım izler var. Vahşi bir doğada ilerliyoruz. Keçi yolunun alt tarafı bir uçurum. Epeyce derin, suların çağlıtısu duyuluyor. Vadimin her iki tarafı meşe ormanlarıyla kaplı. Meşelerin gövdeleri çok kalın. Arada bir meyve ve sebze bahçelerinden, üzüm bağlarından geçiyoruz. Daha önceki günlerden biliyorum. Askerler üzüm bağlarını talan ediyorlar. Meyve ve sebze bahçelerini talan ediyorlar. Bu konuda hiçbir uyarı, ihtar yok.

Askerler, keçi yolu üzerinde birerli kol düzeninde ilerliyorlardı. Ben de biraz açıktan takımın ilerlemesini denetliyordum. Karşıdan bir kadının geldiğini gördüm. 60 yaşlarında bir kadın. Kucağında küçük bir bebek var. Torunu olmalı. Bir çocuğun da elinden tutuyor. Çocuğu çekiştire çekiştire geliyor. Çocuk kadının elinden kurtulmak euraftaki otlarla çalılarla, çarpırlarla, böceklerle oyalanmak istiyor. Kadının öteki elinde de bir sopa var. Önündeki öküzü sürüyor. Kadın askerlere yol verecek diye düşündüm. Hiç oralı olmadı. Bu durum ilgimi çekti. Baktım, kadın dimdik yoluna devam ediyor. Kucağındaki çocuk ve yürüyen çocuk, askerlerin güneş altında parıldayan süngülerine, tüfeklerinin namlularına ilgi duyuyorlar. Kadın, çocukların onlarla oyalanmasına, oynamasına fırsat vermiyor. Uzaktan daha dikkatli bir şekilde kadının yürümesini, tavrı ve davranışlarını, ilerlemesini izlemeye çalıştım. Kadının gözlerinde müthiş bir öfke ve kin okunuyordu. Kadın hiçbir şeye hiç kimseye bakmıyor, çocuğu çekiştiriyor, öküzünü sürüyordu. Dudaklarının kıpırtılarından birşeyler konuştuğu belli oluyordu, fakat bunları duymuyordum. Kadın gözleriyle, ellerinin hareketleriyle, yürümesiyle, adımlarıyla, yoldan birer birer ilerleyen askerlere hiç bakmamasıyla, askere yol vermeden ilerlemesiyle, çevreye karşı öfkesini ve kinini ifade ediyordu. Kadının bu tavrı karşısında askerler, yolun yukarısına yukarısına çıkmaya çalışıyorlar, kadına yol veriyorlardı.

O günden bugüne kadının yüzündeki ve gözlerindeki, dudaklarında-

ki kini ve öfkeyi hiç unutamadım. Hayatım boyunca beni en çok etkileyen portrelerden biri bu oldu. Kadının bu tavrı ve davranışı karşısında düşüncelerim ve duygularım alt üst oldu. Asker yol vermediği için kadını küstahlıkla suçluyordu. Fakat dimdik, alnı açık bir şekilde yürümesi, çevreye kin ve öfke dolu bakışları insanda bir saygı da uyandırıyor. Öküzünü sürüyor, torununu çekiştirerek götüren, emekçi bir kadın. Giyiminden kuşamından belli, yoksul bir kadın. Ayakkabıları kötü, ayaklarının yarısı yere basıyor. Bu portre kafama ve yüreğime yerleşti. Bu portreyi çizmekte büyük bir güçlük çekiyorum. Bunu anlatabilmek için büyük bir ressam olmak gerekir, büyük bir müzisyen olmak gerekir. Ehmedê Hani gibi, Cigerxwin gibi şair olmak gerekir. Bu tavrın ve davranışın, bu öfkenin nedenleri üzerinde uzun uzun düşündüm.

15 Ağustos 1984 atılımından sonra, bu atılımın Kürt halkının çok yaygın bir desteğini kazanmasından sonra, bu tavrın ve davranışın nedenlerini çözümlene olanağına kavuştum, diyebilirim. Kanımca PKK bu ruhsal yapıyı çok yakından izledi ve tahlil etti. Kürt halkının ruhunun derinliklerindeki özü yakaladı. Silahlı mücadeleyi başlattı ve Kürt halkının yoğun desteğini yanında buldu.

Yukarıda 5 numaralı ana paragrafta, Kürt toplumunun yapısı konusunda, PKK'nın bilimsel açıklamalar getirdiğini yazmışım. Kürt hareketlerinin, geçmişteki Kürt başkaldırılarının neden başarısızlığa uğradığı konusunda geliştirilen açıklamaları yine bu çerçevede değerlendirmek gerekir. PKK'nın, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın bilim adamı yönünü de hiç gözden uzak tutmamak gerekir. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın Kürdistan'a ilişkin analizlerini çok ilgi çekici ve dikkate değer buluyorum.

d) 5 numaralı ana paragrafta ifade edilen üçüncü ilke konusunda biraz daha durmakta yarar vardır. "... Bu ilişkileri değiştireceğiz..." Senin bildiğin gibi, ben, Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nı oldukça yakından tanıyorum. Rızgari, Özgürlük Yolu, Ala Rızgari, Kawa, Şıvancılar gibi Devrimci Doğu Kültür Ocakları kökenli örgütleri de yakından tanıyorum. Bu arada, Türkiye-Kürdistan Demokrat Partisi'ni, ve benzer örgütleri de yakından tanıyorum. Bu örgütlere mensup arkadaşlarımız vardı. Ve onlar

bizlere bu örgütler hakkında bu örgütlerin düşünceleri ve eylemleri hakkında çok geniş bilgiler verdiler.

Bu noktada şöyle düşünüyorum. Kürdistan'da silahlı mücadele büyük bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü, Türk Devleti'nin, Kürdistan'ı, devletlerarası sömürge düzeyinde tutmaya çalışan öteki devletlerin Kürdistan'a ilişkin tek bir politikaları vardır, o da devlet terörüdür. Böyle bir gereksinime rağmen, yukarıda sözünü etmeye çalıştığım örgütlerin, o örgütlerin liderlerinin, ileri gelen kadrolarının, Kürdistan'da silahlı mücadele kararı verebileceklerini sanmıyorum. Yani geçmişi dikkate aldığımız zaman, liderler, böyle bir kararı veremezlerdi, demek istiyorum. Örneğin benim yakından tanıdığım arkadaşlar böyle bir kararı veremezlerdi. Bunda elbette bir kavrayış ve duyuş eksikliği var. Örgütlerde, örgütlerin ileri gelen yöneticilerinde bazı şeyler eksik. PKK bu kararı verdi, silahlı mücadeleyi başlattı. Kadınları gerillaya kattı. Bunlar çok önemli kararlardır. Şunu vurgulamaya çalışıyorum. Bu önemli kararları ancak PKK verebildi. Kararlarını uygulayabildi. Bu kararları uygulayabilmek için sarstılmaz bir inanç gösterdi. Bu konuda yoğun ve yaygın bir bilincin oluşmasını sağladı. Bu düşüncelerimde acaba yanılıyor muyum?

Bizim yukarıda sözünü etmeye çalıştığımız arkadaşlarımız olsaydı, şöyle düşünürlerdi sanıyorum. "... Silahlı mücadele gerek ama şimdi zamanı değil", "Biraz daha örgütlenelim, halkımızı aydınlatalım, bilinçlendirelim, belirli bir güç olduktan sonra silahlı mücadeleye başlayalım...", "... Örgütlenmeden, belirli bir güç olmadan silahlı mücadeleye başlamak intihardır", "... Falanca yere bir gezi daha düzenleyelim, halkın nabzını yoklayalım", "Falanca konuyu araşturalım, bir komite daha kuralım..." vs. Görüldüğü gibi silahlı mücadeleye karşı çıkılmıyor. Veya örgütlerin önemli bir kısmı silahlı mücadeleye karşı çıkmıyor. Fakat, "şu aşamada" silahlı mücadelenin olanaklı olmadığı belirtiliyor. İşte olanaklı görülmeyen bu şeyi PKK gerçekleştirdi. Bu kararın alınması ve alınan kararların hayata geçirilmesi, aslında, düşünüldüğünden çok daha önemli bir olaydır. Kuzey Kürdistan'ın tarihsel gelişmesini ele aldığımız zaman, bunu ifade etmek, görmek gayet kolaydır. Acaba yanılıyor muyum?

7. Avrupa'daki Kürt örgütlerinin silahlı mücadeleye karşı çıktığını,

yukarıda, 6 numaralı ana paragrafta, (a) bendinde belirtmişim. Bu konu ile ilgili olarak, 15 Ağustos 1984'den sonraki gelişmeleri yakından biliyoruz. 1990 yılı Mart ayında ve sonrasında da, 15 Ağustos 1984'den önceki aşamaları öğrenme fırsatı buldum. Kaldığım koştta pek çok PKK'lı arkadaş vardı. Daha doğrusu, PKK'lıların kaldığı koşttaydım. Gerillalarla tanışma olanağı buldum. 1984'den önce, Avrupa'daki ve Ortadoğu'daki gelişmeleri çok yakından izleyen hatta, bu sürecin içinde olan bazı arkadaşlarla tanışma olanağı buldum. Bu dönemi, ilişkileri, ilişkilerin gelişim sürecini etraflı bir şekilde anlattılar. Öte yandan bu konulara ilişkin pek çok yazı vardı. PKK bunları anlatmış, yazmış, konuşmuş... Bunlarda belirli bir tarafgirlik, belirli bir mübalağa olsa bile, bir süre için böyle kabul edilse bile, geriye kalanlar, gelişmelerin yönünü, içeriğini belirliyor. Kaldı ki bana bunları anlatanlar çok saygın kişilerdi. Bilinçli bir şekilde ve yanılmak için bilgi verdiklerini de hiç sanmıyorum. PKK öteki örgütlere silahlı mücadele gereğini açıklayınca, örgütlerin büyük bir tepkisini çekiyor. "... Siz bizim halkımızı intihara sürüklüyorsunuz..." , "Kürt halkı silahlı mücadeleye hazır değildir" vs. Örgütler, liderler, kadrolar, PKK'nın bu düşüncelerine ve eylemine karşı şiddetli bir tepki gösteriyorlar. Bu sürecin PKK ile öteki Kürt örgütleri arasında, büyük bir kopuşmanın meydana gelmesine neden olduğunu yukarıda ifade etmişim.

PKK'nin Uluslararası İlişkileri

8. Deniyor ki, PKK Suriye'ye dayanarak eylem yapıyor, halbuki, Suriye de sömürgeci bir devlettir.

Kürtlerin kendilerini sömürgeleştiren devletlerle ilişkilerinin irdelenmesi Kürt tarihinin en acılı, en dramatik yönüdür. Bu konuda şöyle düşünüyorum. Kürtlerin, bu arada PKK'nın Ortadoğu'da, çok bağımsız, son derece bağımsız politikalar oluşturması ve bu politikaları uygulamaları pek olanaklı değildir. Bu, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bölünmesinin, parçalanmasının ve paylaşılmasının ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Bu tarihsel gelişmenin, bunun Kürtler bakımından anlamının bilincine varan bir örgüt ise mümkün olduğu kadar bağımsız ve özgür politikalar oluşturabilir ve bu politikaları hayata geçirebilir. Bu sorunu biraz daha yakından irdelemekte yarar vardır. Şöyle ki:

a) Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni yürüten bir örgüt mümkün olduğu kadar, Kürdistan'da veya Kürdistan'a yakın bir yerde olmalıdır. Kürt örgütlerinin, Almanya'da, Fransa'da, İsveç'te, Londra'da, Roma'da, yani Avrupa'da olmaları çok önemlidir. Fakat bu örgütlerin Kürdistan'da, eğer kökleri, dayanakları yoksa, Avrupa'da olmak çok anlamlı değildir. Esas olan Kürdistan'da olmaktır. Kürdistan'da kökleri, dayanakları olan bir örgüt, Avrupa'da da varsa, işte önemli olan budur.

b) Bu açılardan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni yürüten örgütlerin Kürdistan'da veya Kürdistan'a çok yakın bir alanda olması gerekiyor. Şu da önemlidir. Uluslararası ilişkilerde, çıkar esası önemlidir. Hiç kimse, kimseye, adalet olsun diye, insan haklarının gereğidir diye, insanlık gereğidir diye yardım etmiyor. Herhangi bir devlet, Kürtlerden çıkar umuyor olabilir. Bu durumda Kürtler de hesap kitap yaparlar. Kendilerinden ne isteniyor, kendilerinin kazanacağı nedir? İşte kendilerinden istenenlerle, kendilerinin kazançları arasında bir denge varsa, Kürtlerin benzer ilişkileri sürdürmesinde büyük bir sakınca yoktur. Bu da sürekli bir sorgulamayı gerekli kılar. Alınanların ve verilenlerin dengede olup olmadığı her zaman denetlenir. Ben PKK'nın Suriye ile ilişkilerini bu çerçevede değerlendiriyorum. Suriye de elbette Kürdistan'ı devletlerarası sömürge düzeyinde tutan devletlerden biridir. Bu açıktır. Fakat Kürtler için, yukarıdaki muhasebeyi yapmanın zorunluluğu da vardır.

e) PKK için "Hafız Esat'ın maşası", "Hafız Esat'ın askerleri" gibi sıfatları kullanmak büyük bir demagojidir. Çirkin bir suçlamadır. PKK gerillaları Kürt ulusu için çarpışıyor. Kürdistan için ölüyor. Bugüne kadar binlerce şehit var. Hepsi Kürdistan için, Kürt ulusu için. Kürtler arasında "ulus için mücadele", "vatan için mücadele" gibi çok yeni, yepyeni değerler oluşmaktadır. Bu yeni değerlerin oluşumunun kökeninde, Kürt gerillaların büyük bir özveriyle, bilgiyle ve bilinçle, fedakârca sürdürdükleri mücadele vardır. O halde Kürt gerillalara karşı, PKK'ya karşı bu suçlamalar nasıl yapılabilir? Ben bunu, Kürdistan topraklarından, Kürt halk yığınlarından kopukluğa bağlıyorum. Kürdistan'da, Kürt halk yığınlarından uzak kalmak, maddi dayanağı olmayan bu suçlamaları da ortaya çıkarabiliyor.

d) Ortadoğu'da Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni yürüten önderlerin, Kürdistan, Ortadoğu, dünya hakkında bilgi birikimi elbette gerekir. Fakat bilgi birikimi yetmez. Tavrı ve davranışları da önemlidir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'ni yürüten kadroların cin gibi olmaları gerekir. Cinlik, örneğin İran Kürdistan Demokrat Partisi Lideri Abdurrahman Gassemlu'da yoktu. Abdurrahman Gassemlu Baulı değerlerle politika yapmaya çalışıyordu. Halbuki politika yapıldığı alan Ortadoğu'dur. Ortadoğu'da ise devlet terörü egemendir. "Cin gibi olmak" Mela Mustafa Barzani'de de görülebiliyordu. Fakat Mela Mustafa Barzani geleneksel bir Kürt önderiydi. Irak Kürdistan Demokrat Partisi Lideri Mesut Barzani'de, Kürdistan Yurtsever Birliği Lideri Celal Talabani'de bu niteliklerin çok fazla geliştiği kanısında değilim. PKK'da, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'da, Başkan Apo'da bu nitelik kolayca görülebiliyor.

Çirkin İddialar

9. Çirkin suçlamalardan biri de çoluk çocuk öldürmek biçiminde ortaya auluyor. Türkiye'de, Ortadoğu'da terör devlet tarafından yapılmaktadır. Türk Devleti'nin Kürtlere karşı temel politikası devlet terörüdür. Bu devlet terörünün bir boyutu da Kürt halkının bölünerek ve parçalanarak yönetilmesini gerekli kılmaktadır. Korucular olayının tezgâhlanması bu gerek içindir. Böl yönet politikasının en önemli özelliği bu politikanın her zaman, her yerde, her koşul altında kendini ürctiyor olmasıdır. Bölünme ve parçalanma toplumun en küçük hücrelerinde bile etkili olmaktadır. Bu ise "hainlik" ve "ihanet" için elverişli bir ortam hazırlamaktadır. Bu bakımdan Kürt toplumu haini bol bir toplumdur. Koruculuk sürecinde korunç derecede düşürülmüş korucular görülmektedir. Bunlar Kürt gerillalara karşı cinayet makinası gibi çalışmaktadırlar. Kulak, burun, dudak kesmektedirler, göz çıkarmaktadırlar. Gerillaların kafalarını kesip dolaştırmaya yeltenmektedirler. Özgürlük, eşitlik, onur diyenleri öldürmeye çalışmaktadırlar. Bunlar elbette uyarılmaya çalışılmalıdır, Kürt ulusuna yaptıkları ihanet hatırlatılmalıdır. Sömürgeci devletin hizmetinde bir alet olarak çalışanlara, devlet terörünün vazgeçilmez bir halkası olanlara ise ancak etkili bir terör, devrimci bir terör uygulanır. Kürt halkının kendi hainlerini cezalandırma hakkı da vardır. Bu hak da tartışılmazdır.

Baskı ve zulüm altında olan bütün halkların bu hakları vardır. Bu şiddetin amacı kuşkusuz çocuklar, kadınlar, ihtiyarlar değildir. Sömürgeci devletin propagandalarına, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışan Türk basınına, sömürgeci basına itibar etmemek gerekir.

"PKK Liderini Putlaştırıyor" mu?

10. PKK'nın liderini putlaştırdığı, liderin antidemokratik olduğu, çoğulculuğu kesinlikle engellediği sık sık vurgulanmaktadır. "Olur olmaz yerlerde Biji Apo diye bağırıyolar", "Apo'nun çeşitli pozlardaki fotoğraflarını asıyolar, dağıtıyolar..." vs. Bu sloganların, bu fotoğrafların fazla büyütülmemesi gerektiği kanısındayım. Kaldı ki Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi henüz muhalefet hareketidir. Öte yandan bu bir siyasi hareketidir. Kitlelere hitap etmektedir. Bu süreçte "Başkan Apo", "Önder Apo", "Biji Apo" gibi deyimlerin, sloganların kullanılması bana ters gelmemektedir.

Kendimden bir örnek vereyim. 1990 yılı Mart ayında Sağmalcılar Cezaevi'ne konulduktan sonra, benim için de kampanyalar açıldı. İmzalar toplandı, afişler basıldı. Aslında bu benim tavrım değil. Bunları senin de çok yakından tanıyacağın arkadaşlar yaptılar. Bu sürece karşı çıkmayı düşündüm. Karşı çıktım da. Fakat, mekân olarak o kadar değişik yerlerde yapıyordu ki, hangi birine karşı çıkacaksın? Fakat, bu tür süreçlerin şöyle bir boyutu da var. Toplumsal ve siyasi muhalefetin gelişmesine, muhalefetin derlenip toparlanmasına, kısaca, hareketin gelişmesine katkısı da olabiliyor. Bu bakımdan sorun, çoğu zaman sizi aşılıyor, karşı çıkamıyorsunuz. Kaldı ki, benim konumumla, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın konumu çok çok farklı. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan politik ve askeri yönleri ağır basan bir önder. Bu bakımdan Kürt halk kitlelerinin, "Başkan Apo", "Biji Apo", gibi hitaplarda bulunmaları, sloganlar atmaları yerinde bir harekettir.

"Başkan", "Önder" gibi kavramların demokratik kavramlar olmadığını biliyorum. Fakat henüz muhalefette olan Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin bu kavramları kullanmasında büyük bir sakınca görmüyorum. Bunlar lideri putlaştırmak değildir. Kürtler günümüze kadar hep yö-

netildiler. Hep başkaları tarafından yönetildiler. Şimdi, bir Kürt örgütü ciddi bir şekilde, “Kürdistan’ı biz yöneteceğiz” diyor. Düşündüklerini, planlarını, projelerini hayata geçirmeye çalışıyor. Bu süreci geliştirmek gerekir. Bu sürecin gelişmesine katkıda bulunmak gerekir.

Yıl 1984, Ekim ayının başları, Kürt gerillalara karşı “Güneş Harekati” başlatılıyor. Türk Cumhurbaşkanı Kenan Evren, büyük bir gazeteci kalabalığı eşliğinde Hakkâri bölgesini dolaşiyor. Şemdinli’de Kürt halkının gözünün içine baka baka herkesin Türk olduğunu, Türklüğü kabul etmeyenlerin “kansız”, “hain” olduklarını söylüyor. Kürdistan’ı hep bu tür Türk sömürgecilerinin yönettiğini hiç unutmamak gerekir. Kürtler için esas utanç budur. Böyle bir utanç karşısında, PKK’nın düşüncesi ve eylemi karanlıkları yırtan bir aydınlıktır. Kokuşmuş bataklıkta bahar yeli gibidir. Bataklığı kurutmaya ve iyileştirmeye çalışan, çağıl çağıl akan sular gibidir. PKK bu sular için kanallar açmaktadır.

Kürt halkı demokrasiyi hiç yaşamadı. Kürdistan’ı devletlerarası sömürge sistemi içinde tutan devletler, Kürt ulusunun, ulusal, devrimci ve demokratik mücadelesini engelleyebilmek için, Kürt toplumunun en çürümüş kesimleriyle işbirliği yaptılar. O çürümüş sınıfları ve tabakaları ayakta tutabilmek için büyük bir çaba harcadılar. Bunlarsa, demokrasiye, Kürt halkının uyanmasına düşman olan sınıf ve tabakalardır. Eğer bir şeyh müridlerinden belirli bir çıkar elde ediyorsa, onların uyanmasını elbette istemez. Toprak sahipleri de öyle. Fakat bu gerici sınıfları ayakta tutan sömürgeci devletin bizzat kendisidir. Kürt toplumunda demokrasiyi kurmak ve geliştirmek elbette esas olmalıdır. Çoğulculuğa önem vermek elbette esas olmalıdır. “En doğrusu biziz, bizden başka doğru yok” diyerek ötekileri boğmaya, yok etmeye çalışmak çok yanlış bir tavır ve davranıştır. PKK’dan da bu hayati ilkelere dikkat etmesi elbette istenmelidir. PKK’nın buradaki görevi, öteki Kürt örgütlerine nazaran daha büyüktür. PKK’nın sorumluluğu daha büyüktür.

PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile ilgili olarak da birkaç şey söylemek istiyorum. Abdullah Öcalan, 1970’li yılların sonlarında Apocu önderlerden biriydi. 15 Ağustos 1984 atılımına kadar ise PKK’nın önemli bir lideriydi. 15 Ağustos atılımından sonra durum tamamen değişmiştir.

PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan artık, Kürt halkının bir lideridir, önderidir. Bunu, köylülerin, işçilerin, öğrencilerin, kadınların tavır ve davranışlarından, konuşmalarından anlamak mümkündür. Abdullah Öcalan, artık, Kürt halkının bir umududur. Omuzlarında, milyonlarca Kürdün sorumluluğunu taşımaktadır. Abdullah Öcalan’ı artık, PKK’nın önderi, PKK’nın Genel Sekreteri olarak değerlendirmemek gerekir.

Değerli Kardeşim, çok önemli konularda ortak düşüncelerimiz olduğunu biliyorum. Bugün de bu böyle. Yekita Sosyalist’i ilgiyle izliyorum. Fakat, PKK ve Başkan Apo hakkında neden bu kadar ters düştüğümüz, doğrusu bana büyük bir hüzün veriyor. Üstelik bu sadece senin düşüncen, tavır ve davranışın değil, Devrimci Doğu Kültür Ocakları kökenliler genel olarak böyle düşünüyorlar. Başkan Apo’yu küçümsemeye çalışıyorlar. Gerek PKK’yı gerek Başkan Apo’yu çok çirkin kavramlarla suçlamaya çalışıyorlar. Bunları kabul edilemez buluyorum. Büyük bir yanlış var. Fakat son yıllar içinde bu düşüncelerde, tavır ve davranışlarda çok önemli değişiklikler olduğunu izlemek de mümkündür. Burada şunu da belirtmeliyim. Devrimci Doğu Kültür Ocakları mensubu, Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi mensubu arkadaşlarımızın çocukları, 20’li yaş çağlarını yaşayanlar, daha küçük olanlar, genel olarak hep PKK’da yer almaktadırlar. Bizleri 20-25 yıl kadar önceleri hep Kürt öğrenciler ararlardı. Şimdi, köylü, işçi, esnaf serbest meslek sahipleri, ev kadını olan pek çok kişiyle tanışıyoruz. Herkeste büyük bir heyecan var. Herkes Kürt sorununu konuşuyor, tartışıyor, Kürdistan’ı istiyor. Kürdistan artık, eski Kürdistan değil. Bugünkü aşamaya nasıl gelindi acaba? Binlerce şehit var. Arkadaşlarımızın çocukları olan pek çok gerilla var. Bazı arkadaşlarımızın torunları gerillada. Hepsi Kürt ulusu için, Kürdistan için savaşıyor. Bugün Kürdistan’da her ailede gerilla var, her ailede şehit var. Bu heyecan nasıl oluştu.

Peki, ben sana bir soru sorayım. Şimdiye kadar kaç gerilla donattınız?

Türk İçişleri Bakanları’ndan biri şöyle demişti: “Doğu’da dağları koruyan jandarma değil, jandarmanın korkusudur. Bu korkunun etkili bir şekilde sürdürülmesi için her türlü önlem alınmalıdır.” Bugün Kürdistan’da bu korku kırılmıştır. Bu korkunun kırılmasında PKK’nın düşünce ve eyle-

minin çok büyük rolü olduğu tartışılmazdır. Korku kırıldıkça Kürt halk yığınlarının ruhsal yapısı dirileşmektedir. Dirençli, direnen bir kişilik gelişmektedir. Gerillanın bu süreçteki rolü açıktır. Tekrar sorayım: Şimdiye kadar kaç gerilla donatınız?

Kürt Gerillaların Fedakârlığı

11. Kürt gerillaların, büyük bir fedakârlık, özveri ve vefakârlık örneği gösterdiğini çeşitli vesilelerle ifade etmişim. Bu sürecin beni çok duygulandırdığını, bana gurur verdiğini de belirtmeliyim.

Sağmalcılar'da, koğuştta, Dengê Kürdistan isimli bir dergi vardı. Bu, PKK'nın cezaevi alanındaki örgütünün aylık olarak çıkardığı bir dergiydi. Daktilo ile çoğaltılıyordu. Bu dergide orijinal yazılardan çok, Serxwebûn, Berxwedan gibi dergilerde yayınlanmış bazı yazılar yer alıyordu... Bir gün bu dergide yer alan bir hikâye okuyordum. 3-4 gerillanın bir kış gününde, görev alanlarından kamplarına gidişini anlatıyordu. Kafamı çoktandır kurcalayan birtakım soruların cevabını alabileceğimi düşünüyordum. Gerilla kış vakti soğuğa karşı nasıl önlemler alıyor? Açlığa, uykusuzluğa nasıl dayanıyor? vs. Olay, Botan'da, Zağros Dağları civarında geçiyor. Şiddetli bir kış hüküm sürüyor. Dondurucu bir soğuk var. Bu soğukta yola çıkmak doğru mu? Gerillalar kamp için şimdi mi yola çıkalım yarını mı bekleyelim, tartışmasını yapıyorlar. Kar yağmaya başlıyor. Hava biraz yumuşuyor. Yola çıkıyorlar. Dağlara urmanıyorlar, ondan sonra vadiye doğru iniş var. Sonra tekrar başka bir dağa turmanmaları gerekiyor. Kar duruyor, tipi başlıyor... Sis var. İki metre ötesi görülmez oluyor. Silahları, cephaneleri, öteki yükleri var. Durmadan yokuş çıkıyorlar, yokuş iniyorlar. Daha turmanıyorlar, dağdan aşağı iniyorlar. Kamplarına varacaklar. Soğuk durmadan artıyor. Akşam oluyor, ortalık kararıyor. Çiğ tehlikesi var. Gerillalardan biri soğuktan yürüyemez bir hale geliyor. Ayakları donmuştur. Yoldaşları onunla ilgileniyorlar.

Hikâye böyle sürüp gidiyor. Heyecanla okuyorum. Koğuştayım. Birden bire soğuktan irkildim. Üşüdüğümü hissettim. Halbuki, koğuşun kapısı, pencereleri var, normal, kapalı, ayrıca koğuştta 60'a yakın insan var. Kendimi gerillaların yerine koyduğumu hissettim. Şöyle düşünüyordum:

Açlığa, susuzluğa dayanmak mümkün, uykusuzluğa dayanmak mümkün. Yol yürüyebilirim, yokuş çıkabilirim, dağa turmanabilirim, yük taşıyabilirim, fakat soğuğa karşı ayaklarımı nasıl koruyabilirim, soğuğa karşı nasıl dayanabilirim?.. Hikâyeyi okurken hep bunları düşündüğümü hissettim. Gerillaların soğukla, açlıkla, susuzlukla, uykusuzlukla nasıl başedebildiklerini, bunların üstesinden nasıl gelebildiklerini öğrenebilmek için okumayı büyük bir heyecanla sürdürdüm. Kürt gerillalara zaten çok sıcak bir sevgim vardı, daha da arttı.

Kürdistan'a ilişkin düşünceleri, duyguları, beklentileri olmayan insanlar, sarsılmaz bir inanca sahip olmayan insanlar bu tür fedakârlıklara katlanmazlar. Özveri ve vefa göstermezler. Bu cefaların, çilelerin hepsi de Kürdistan içindir, Kürt ulusu içindir. "Haftız Esat'ın maşası" suçlamalarını ve aşağılamaları çok çirkin buluyorum. Gayrı ahlaki buluyorum. Bu mücadelenin, 1984'de, gerillaların donanımı bakımından çok olumsuz koşullarda başladığı da yine büyük bir gerçek. Gerillaların, haritaya, pusulaya, dürbüne, ayakkabıya, uyku tulumuna, vitamin haplarına sahip olmadığını biliyoruz. Veya bunlar çok azdı. Yeteri kadar silah yoktu. Bunları yakından biliyoruz. Arkadaşlara, "soğuğa karşı nasıl korunuyordunuz, ayaklarınızı nasıl koruyordunuz?.." sorularını sık sık soruyordum. "Yün çoraplarımız vardı..." gibi cevaplar veriyorlardı. Halbuki, gerillaların ayakkabısından başlığına, gözlüğüne kadar mükemmel bir donanımı olmalıdır. Özellikle 1985 yılında bu koşulların çok çok olumsuz olduğunu biliyoruz. Halbuki, örneğin Filistinli gerillalar için durum böyle mi? Bir gerilla haplarla, vitamin haplarıyla günlerce idare edebiliyor. Ve bunları sağlamak Filistinli gerillalar için son derece kolay.

Bugün Kürt gerillalarının donanımı, 1984'e nazaran çok çok ileri. Harita, pusula, dürbün, uyku tulumu gibi araç ve gereçler 1984'e, 1985'e nazaran çok daha mükemmel...

PKK'nin Kürt Halk Yığınlarıyla Kurduğu Organik Bağ

12. Yukarıda, 10 numaralı ana paragrafta, 20-25 yıl kadar önce, bizleri sadece öğrencilerin ziyaret ettiğini, günümüzde, köylülerin, işçilerin, çeşitli mesleklerden Kürtlerin, çiftçilerin, ev kadınlarının vs. ziyaret etti-

ğini belirtmişim. Köylüler, özellikle onlar, şunları anlatıyorlar: 1960'lı yılların ortalarından itibaren öğrenciler bizim köye gelirlerdi. Bizlere devrim yapalım, derlerdi. Onların bu teklifleri bizleri çok korkuturdu, türkütürdü. Şimdi, günümüzde, artık biz mücadele içindeyiz. Siz bu mücadelenin nasıl başladığını, nasıl sürdüğünü biliyorsunuz. Biz artık, dişimizle, tırnağımızla bu kavga içindeyiz. Bu kavga sırasında yanımızda o öğrencileri arıyoruz. Onlar yanımızda yoklar, onlara çok ihtiyaç duyduğumuz anlarda onlar yanımızda yoklar...

PKK'yi Eleştirinin Koşulları

13. Ben PKK'yı eleştiriyorum. Fakat, daha çok sizlere benzeyen yönlerini eleştiriyorum. Hatırlayacağın gibi Kürtçe'yi de çok iyi bildiğiniz halde, hep Türkçe konuşurdunuz. Sömürgecinin diline daha bir öncelik verirdiniz. Gerilla bu konuda çok önemli bir değişiklik yapmadı, hatta hiç değişiklik yapmadı. Gerilla savaşı konusunda binbir türlü yaratıcılık gösteren, bu yaratıcılığını günden güne artıran gerillanın Kürtçe'ye verilen önem konusunda hiçbir değişiklik yapmaması anlaşılır bir şey değil. Nedenini sorduğunuz zaman aynen sizler gibi cevap veriyorlar. "Dostluk" diyorlar, "Türkçe'ye dostluk." Halbuki, Kürt halkı şimdiye kadar, Türkçeyle, Türk diliyle, yasaktan, emirden, hakareten başka hiçbir şey duymadı. Kürt halkının Türk diliyle duyduğu sözcükler hep emir içeriyordu, hakaret içeriyordu, yasak içeriyordu. "Hepinizi geberteceğim", "Hepinizi yok edeceğim, öldüreceğim", "Bugün evden dışarı çıkmak yasak!", "Bugün evden dışarı çıkan olursa evi içindekilerle birlikte yakartız", "Bugün tarlaya gidilmeyecek!", "Bugün hayvan olatmak yok!", "Arama var herkes evinden dışarı, evde kalanlar olursa evinizi yakartız, öldürürüz", "Aşağılık Kürtler, Türk Devleti'nin ne kadar büyük olduğunu sizlere kabul ettireceğiz", "Hayvanoğlu hayvanlar", "Aşağılık mahluklar", "Koş!", "Yat!", "Sürün!", "Güzel kadınlarımızı ayırdık, onlarla ayrıca işimiz olacak!"

Kanımcı Kürtler, Türkiye'de, Türk diliyle, Türkçe'yle, emirden, yasaktan, hakareten başka hiçbir sözcük, hiçbir güzel sözcük duymadılar. Her gün her gün bunları, benzerlerini duydular. "Kürtler yoktur, herkes Türktür", "Kürtçe diye bir dil yoktur, 20-30 kelimesi bile olmayan ilkel,

mahalli bir ağızdır", "Sanıklar, Kürtlerden söz ederek Türklerin milli duygularını zedeliyorlar, Türklüğe hakaret ediyorlar." Yeni yeni Kürt sözcüğünü telaffuz etmeye başlayanlar bile, Kürt Devleti düşüncesi, Kürtlerin aleyhinedir, diyorlar. Ortadoğu'da 2 milyon civarındaki ve İsrail işgali altındaki Filistinlilerin bağımsız devlet kurma haklarını savunuyorlar. 23. Arap Devleti'nin gereğini savunuyorlar. Kürt sözcüğünü kullanmaya başlamışlarsa da, Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bölünmesini, parçalanmasını ve paylaşılmasını görmezden geliyorlar. Ortadoğu'da 30 milyonu aşkın bir nüfusa sahip olan Kürtlerin bölünmüş, parçalanmış ve paylaşılmış halini tartışmaktan uzak duruyorlar. Aynı Amerika Birleşik Devletleri gibi ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği gibi Ortadoğu'da statükonun devamını istiyorlar. Statüko Filistinliler için çatlasın, Kürtler için aynen sürsün, diyorlar. Kürtlerin çıkarı statükonun devamındadır diyorlar.

Kürtlerin kendi ana dilleriyle dost olmaları, Kürtçe konuşma ve Kürtçe yazma yeteneğini kazanmaları gerekmektedir. Bu çok doğal hakların kullanımı için mazeret aramak yanlıştır.

Dil ile düşünce arasında, çok önemli bir bağ vardır. Kürtçe konuşursanız Kürt gibi düşünürsünüz, Türkçe konuşursanız Türk gibi düşünürsünüz. Kürtler için Kürt gibi düşünmek veya Türk gibi düşünmek elbette önemlidir. Kürtçe'ye yeteri kadar değer vermemek, Kürtlerin beyinlerini sömürgeleştirici bir etken olarak ortaya çıkarmaktadır. Bir toplumda en ağır tahribat beyinsel sömürgecilik sürecinde ortaya çıkmaktadır. Türk Devleti, Kürt insanların beyinlerini sömürgeleştirebilmek için her türlü önlemi almaktadırlar.

Türk mahkemeleri, duruşmalarda ısrarla Kürtçe konuşan Mehdi Zana'ya şöyle bir haber ulaştırıyorlar. Bunu şüphesiz, gayri resmi olarak yapıyorlar. "... Mehdi Zana Türkçe konuşsun, iki gün konuşsun, biz onu dinleyeceğiz, istediği gibi konuşsun biz onu dinleyeceğiz, fakat Kürtçe konuşmasın, Türkçe konuşsun..." Kürtçe'ye şiddetle karşı çıktık, Türkçe'yi dayatma, Türkçe'deki ısrar elbette irdelenmelidir. Türk sömürge mahkemeleri, Kürtçe'yi de, "... Sanık anlaşılmaz, acaip bir dille konuştu..." diye zapta geçiriyor. Mehdi Zana'nın duruşmalarını bu bakımdan ilgiyle izlemek gerekir. Diyarbakır Eski Belediye Başkanı Mehdi Zana duruşmalar-

da ısrarla Kürtçe konuşmaktadır. Tercüman istemektedir. Mehdi Zana'nın 12 Eylül cuntası tarafından görevinden alındığını ve cezaevine konulduğunu yakından biliyoruz.

Kürtçe'ye yeteri kadar önem vermemeleri konusunda bütün Kürtlerin, bu arada PKK'nın da eleştirilmesi gerekir. Kürt örgütlerinin ve PKK'nın çeşitli konularda eleştirilmeleri, bu eleştirilerin her zaman haklı olduğu anlamına gelmez. Yani eleştiriyi yapanların çok mükemmel bir düzeyde olduklarını göstermez. Örneğin belki PKK'nın günahı bizim günahlarımızdan çok daha azdır. Fakat toplumsal ve siyasal eleştiri bilgilerimizi zenginleştirmek ve sağlıklı kılmak için vazgeçilmez bir kurumdur. Öte yandan her şeye karşı çıkılarak, her şeyi inkâr ederek Kürt tarihinin fakirleşmesine de yol açmamak gerekir.

14. Değerli Kardeşim, seninle PKK arasında yoğun tartışmaların olduğunu, senin ajanlıkla suçlandığını da biliyorum. Bu suçlamada "ajan" kavramına farklı bir anlam yüklediği kanısındayım. Biz, ajan deyince daha çok, Milli İstihbarat Teşkilatı adına ve gizli çalışan ve kuşkusuz Kürtlerin aleyhine, devrimcilerin, solcuların aleyhine çalışan bir kişiyi anlıyoruz. Bu anlamda Kemal Burkay, İbrahim Güçlü gibi kişilerin ajan olmayacaklarını arkadaşlara uzun uzun anlatmaya çalışmışım. Bu tür işler, bu tür kişiler için en son yapacakları işler değil, hiç yapamayacakları bir iştir. Fakat "ajan" kavramına farklı anlamlar yüklenince herkes herkesi uluorta bir şekilde suçlayabilir.

PKK'den Ayrılanların Niteliği...

15. Önemli bir konuyu daha belirtmek istiyorum.

a) 1 Ekim 1988 tarihli ve PKK-DB (Partiyi Korumak ve Direnişi Yükseltmek İçin Devrimci Birlik) imzalı bir bildiri var. Bu bildiri yayımlandı. Bu bildiri 10 sayfalıydı. Bildiri, "Tüm PKK'lilere, Yurtsever Kürdistan Halkına ve Bütün İlerici Devrimci Güçlere!" biçiminde bir hitapla başlıyordu. 10 sayfalık bu bildiride, PKK ve gerillalar övülüyor, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ağır bir şekilde suçlanıyordu.

derlik" suçlanıyor. "Yeniden Çıkarken" başlıklı bölüm "Şoreşe Kürdistan'da Yeniden Elele, Kürdistan'da Yükselen Bağımsız, Özgür ve Sosyalist Geleceğe" sloganlarıyla sona eriyor. (s. 3-5)

Daha sonra, (s. 6-8) arasında şöyle bir yazı var: "İsyan ve özgürlük ateşini bir kez daha yaktık/ Direnişin içinden bir kez daha doğduk... Selam Olsun Çağdaş Newroz Meşalemiz Mazlum Doğan Yoldaş'a/ Selam olsun bağımsızlığı ve özgürlüğü için çarpışan yiğit Kürdistan halkına/ Selam olsun önderimiz PKK, ARGK ve ERNK'ye" Yazıda Mazlum Doğan'ın düşüncesi ve eylemi övülüyor. Yazı, "Her şey, Bağımsız, Birleşik Demokratik Kürdistan İçin! Her şey Ulusal Kurtuluş Cephemiz ERNK'nin yeniden örgütlendirilip geliştirilmesi için!" sloganlarıyla sona eriyor.

Şoreşe Kürdistan'ın 9-27 sayfaları arasında, "Tasfiyeci Hain Önderlik ve Dayanaklarına Karşı, Devrimci Çizgiden Sapmadan PKK Bayrağını Yükseltelim" başlıklı bir yazı var. Bu yazının temel amacı, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ı aşağılamak ve suçlamak, PKK'yı gerillaları över gözükme...

28-31 sayfaları arasında PKK-DB imzalı bir yazı var. Bu yazı, "Yurtsever Kürdistan Halkı! Devrimciler, Demokratlar" hitabıyla başlıyor. "Kahrolsun Emperyalizm, Sömürgecilik ve Yerel Gericilik!", "Kahrolsun Tasfiyeci İhanet!", "Yaşasın Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi!", "Yaşasın UKH'mizin Şanlı Önderi PKK ve O'nun Devrimci Çizgisi!" sloganlarıyla sona eriyor. Bu yazının temel amacı da PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ı suçlamak, O'nun etkinliğini kırmak oluyor.

32-36 sayfaları arasında, Av. Hüseyin Yıldırım tarafından yazılmış bir yazı var. Yazının başlığı şöyle: "PKK Kadrolarına, Yurtsever Kürdistan Halkına ve Tüm Devrimci ve Demokratik Kamuoyuna." Bu yazıda PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan bizzat Av. Hüseyin Yıldırım tarafından suçlanmaktadır. Bu yazılarda sık sık Mehmet Ali Birand'ın adı geçmektedir.

Şoreşe Kürdistan'ın 37 ve 38. sayfalarında, "Kucağa Oturup Sakal Yolarak Kahramanlık Taslayanlara, PKK Kadroları Gereken Cevabı Veriyor" başlıklı bir yazı var. Hedef yine PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan.

c) Yukarıda a, b, c ve d paragraflarında bazı yayınlardan söz ettim. Bu yazılarda PKK övülerek veya övülür gözükülerek PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan suçlanmaktadır, aşağılanmaktadır. Bu yazılarla ilgili olarak iki şey söylemek istiyorum. İki hususu vurgulamak gerekiyor. Birincisi şu: PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ile ilgili olarak yapılmış hiçbir düşünceye, hiçbir suçlamaya katılmıyorum. Bunlar Türk Devleti'nin suçlamaları, MİT'in suçlamaları... Milli İstihbarat Teşkilatı'nın bir şubesi gibi çalışan Türk basınının suçlamaları. Türk sömürge yönetiminin, Türk siyasi partilerinin suçlamaları vs. Bu suçlamaların, bu aşağılamaların hiçbir ağırlığı yoktur. PKK ve PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan et ve unak gibi birbirleriyle bütünleşmişlerdir. Bu organik birliği bölmeye, parçalamaya çalışmak için yoğun bir çaba harcandığı açıkça görülmektedir. Kamıca bu boş bir çabadır. Ciddiye alınmaz. Yukarıda 3 numaralı ana paragrafın (c) bölümünde itirafçı Şahin Dönmez'in bir açıklamasına değinmiştim. Burada aynı kişinin bir açıklamasına daha değinmek gerekiyor. İtirafçı Şahin Dönmez, Apo'yu yok etmeden PKK'yı yok edemezsiniz, diyor. PKK'nın tamamını yok etseniz, geriye bir tek Abdullah Öcalan kalsa, o yine bir PKK yaratır, diyor. Bu, Abdullah Öcalan ile PKK arasında güçlü bir organik bağın olduğunu gösteriyor. Yüzyıl dergisinin 21 Ekim 1990 tarihli 12. sayısındaki açıklamalarda da benzer özelliklerin vurgulandığını görmek mümkündür. (MİT'te Kürtlere Özerklik Brifingi) kapaklı sayı.

Vurgulamaya çalıştığım ikinci husus da şu: Senin yazılarında da benzer suçlamalar, benzer düşünceler var. Gerek mektupta, gerek Yekine Sosyalist'de bunları izlemek mümkündür. Senin düşüncelerinin ve suçlamalarının da yukarıdakilere benzemesini bir talihsizlik olarak değerlendiriyorum.

f) Son olarak bir bildiriden daha söz etmek istiyorum. PKK-DB (Partiyi Korumak ve Direnişi Yükseltmek İçin Devrimci Birlik Adına Dersimliler/Grubu) imzalı 2 sayfalık bir bildiri, 1990 yılı başlarında yayınlanmış.

Bu bildiri, "Yurtsever Kürdistan Halkına ve Bütün İlerici Devrimci Güçlere! Devrimci Kisve Altında Mücadelemizi Tasfiye Etmek İçin Hüseyin Yıldırım Yoldaş'ı Öldürtmek İsteyen Apo'nun Provakasyonuna Gel-

meyelim!” diye başlıyor. Mehmet Ali Birand'dan söz ediliyor. PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan suçlanıyor, Av. Hüseyin Yıldırım övülüyor. Bildiri, “Yaşasın Ulusal Kurtuluş Mücadelemize İnanmış İlerici ve Devrimci Güçler! Kahrolsun Tasfiyecilik, Teslimiyetçilik, İhanet ve Mücadelemizi Engelleyici Her Türlü Girişim!” gibi sloganlarla sona eriyor.

Bu bildirin Kürdistan'da dağıtılmasına devletin göz yumduğunu, yakından biliyoruz. Hatta inanılır ve güvenilir bazı arkadaşlar bu bildirin devlet tarafından çoğaltularak ajanlar aracılığıyla dağıtıldığını ifade ediyorlar. Senin suçlamalarımı da bu bildirilerde yer alan suçlamalara benzemesi karşısında rahatsızlık duyduğumu, hüznü duyduğumu belirtmeliyim.

Sen mektubunda, yazılarında, PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan için “hasta bir adam” portresi çiziyorsun. Biz, arkadaşımızın hasta olmadığını, sağlıklı bir ruhsal ve bedensel yapıya sahip olduğunu biliyoruz. Kaldı ki, kanımca Abdullah Öcalan, PKK Genel Sekreteri olarak görülmemelidir. Abdullah Öcalan artık, bütün Kürt halkının umududur. Omuzlarında milyonlarca Kürt halkının sorumluluğunu taşımaktadır. Yukarıda 10 numaralı ana paragrafta bunu ifade etmeye çalışmışım. Bu bakımdan PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan'ın sağlığı bütün Kürtleri ilgilendirmelidir.

Bilim Özgür Bir Ortamda Üretilir

16. Kürdistan'a ilişkin bilgi üretmeye çalışan kişilerin son derece özgür bir ortamda çalışmalarını gerektiğini, kafalarının özgür olması gerektiğini biz ifade ediyoruz. Bunun çok önemli bir prensip olduğunu belirtiyoruz. Bilimin kime ihtiyacı varsa o üretir, Kürtlerin bilime ihtiyacı çok büyüktür, diyoruz. Benim çabalarım kuşkusuz bu doğrultudadır. Eğer bu prensipleri iyi uygulayamıyorsam, bunu benim eksikliğimde aramak gerekir. Olayları, olgular arasındaki ilişkileri kavrayışındaki eksikliğimde aramak gerekir. Başka arkadaşların bu prensipler doğrultusunda çok daha değerli çalışmalar yapacağından hiç kuşku duymuyorum.

Eleştiri elbette temeldir. Ve ben bu eleştirilerden çok memnunum. Çünkü her eleştiri, eleştirilen insanda yeni yeni ufuklar açar. Onun düşün-

celerini, tavır ve davranışlarını etkiler. Bu ifade edilsin veya edilmesin böyledir. Fakat şu da önemlidir: İnsanlar kendi yanlışlarına zaman içinde bizzat kendileri varıyorlarsa, bu çok daha değerlidir. Örneğin 1960'lı yılların sonlarında yazılan, iki kere basılan, Doğu Anadolu'nun Düzeni Sosyo-Ekonomik ve Etnik Temeller, isimli kitaptaki yanlışların farkına bizzat kendim vardım. 1971 Doğu Duruşmaları bu yanlışların bilincine varmamızda çok büyük rol oynadı. Ve bu kitap 1974'den sonra yeniden basılmadı. Daha doğrusu basılmasına izin vermedik, çok istenmesine rağmen...

PKK'nın beni harcayacağı endişesi var. Senin gibi düşünen arkadaşlarda bu endişe yaygın. Bu endişe haklı değil. PKK'nın düşüncesinin ve eyleminin bizlere heyecan verdiğini yukarıda etraflı bir şekilde ifade etmeye çalıştım. PKK Devrimci Doğu Kültür Ocakları kökenli arkadaşların aksine, 60'lı, 70'li ve 80'li yaş çağlarını yaşayan Kürtlere de çok büyük bir heyecan veriyor. Ben bunun örneklerini yakından gördüm. 15 Ağustos 1984 atılımından sonra canlanan, dipdiri olan, konuşmaya başlayan pek çok insan tanıyorum. Bunların önemli bir kesimi de KDP'li. Halil Ağa, 15 Ağustos atılımının ceryan ettiği günlerde hastaydı, yataktaydı. 15 Ağustos atılımını Erüh'da hasta yatağında izledi. Yeğenleri, torunları ona her şeyi anlattılar. 3-4 gün sonra öldü. Ötürken çok mutluydu. “Allah bana bugünleri de gösterdi” diyerek öldü.

PKK ile PKK'lı arkadaşlarla dostluğu geliştirmek bizim elbette önemli bir amacımız. Bizim PKK ile ilişkilerimiz gönül birliğine, ruh birliğine, yürek birliğine, beyin birliğine dayanıyor. “Harcamak”, “harcanmak” çok yanlış kavrayışlar. Bütün bunlara rağmen, yanlış tavır ve davranışlar gelişirse ve bunlar bilinçli olarak gelişirse, araya biraz mesafe koymak yeterli olacaktır. İlişkilerimiz örgütsel değil, ifade etmeye çalıştım, ilişkilerimiz yürek birliğine, gönül birliğine, beyin birliğine dayanıyor. Doğrusu da budur. Bu bakımdan “harcamak”, “harcanmak” gibi endişelere kapılmamak gerekiyor. [1] numaralı ana paragrafta bu konuyla ilgili farklı bir endişeyi irdelemiştım.

17. Değerli Kardeşim, sana uzunca bir mektup yazdığımı farkındayım. Eğer, “eli kanlı örgüt”, “cinayet şebekesi PKK” gibi suçlamalar yap-

saydın, sana bu uzun mektubu yazmazdım. Sadece, cevap yazmayacağımı belirten çok kısa bir mektup yazardım.

Dikkat edersen hep PKK'yı konuşuyoruz. Sen bana o uzun mektubunu PKK dolayısıyla yazdın. Ben de sana cevap veriyorum. PKK'dan söz ediyorum. Öyleyse, PKK kendisiyle ilgili olarak yazılan her şeyden haberdar olmalıdır. Özellikle kendisi hakkındaki suçlamaları PKK bilmelidir. Bu bakımdan mektubunun bir suretini ve bu cevabı PKK'lı arkadaşlara da verdim. Bunu bir görev bildim.

Sana, Gülfer'e, Mustafa'ya, Mustafa'nın çocuklarına, hepimize selam ve sevgilerimi yolluyorum. Sağlık, mutluluk ve başarılar diliyorum.

Sağlık, mutluluk ve başarı haberlerinizi beklerim.

22 Kasım 1990

İsmail Beşikçi
Ankara

SADECE İŞKENCEDEN, ZULÜMDEN YAKINMAKLA YETİNER BİR ZİHNİYET DEMOKRAT OLAMAZ...

Gazetemizin Mart 1991 tarihli 111. sayısında, Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi ile İbrahim Güçlü'nün birbirlerine yazdığı iki mektup Beşikçi'nin de onayı üzerine uygun görülerek yayımlanmıştı. İsmail Beşikçi'den 21 Mayıs 1991 tarihli yeni bir mektup aldık. Mektubunda, İ. Güçlü ile yazışmalarının sadece yayımlanan iki mektup olmadığını, bu tür mektupların çok sayıda olduğunu belirtiyor ve yayımlanması isteğiyle İ. Güçlü'den aldığı 65 sayfalık bir mektubu ve buna cevap olarak kendisinin yazdığı bir sayfalık kısa mektubu gönderiyor. İ. Güçlü'nün "İsmail Ağabey" hitabıyla başlayan mektubu "Uppsala, Aralık 1990" tarihli, İ. Beşikçi'nin cevap niteliğindeki kısa notu ise "Ankara, 3 Mart 1991" tarihli. Mektupların içeriklerinden açıkça görülüyor ki, Beşikçi ile İ. Güçlü'nün aralarındaki görüş ayrılıklarını mektuplarla dile getirmeleri veya gidermeleri olanaksız hale gelmiş bulunuyor. Tartışmalarını açık platformlarda sürdürmeleri hem gerekli hem de daha yararlı görünüyor. Bunu İ. Beşikçi de kendi mektubunda zaten belirtiyor.

İ. Güçlü'nün mektubu, Beşikçi'nin gazetemizde de yayımlanan mektubuna cevap oluyor. Ancak mektup, Beşikçi'nin mektubu gazetemizde yayımlanmadan önce yazılmış. İ. Güçlü, Beşikçi'ye yazdığı mektupların PKK'ya de verildiğini duymuş, kendi ifadesine göre önce buna inanmamış, ancak bunu doğrulayıcı bilgiler edinince mektubunda işlemiş. Mektup

İbunun içeriği, bu konuda Beşikçi'nin tutumunun eleştirisi ile yine Beşikçi'nin PKK'ye ve PKK'yle bağlantılı olarak Kürdistan'daki gelişmelere ilişkin görüşlerinin kendine göre değerlendirilmesinden oluşuyor. İ. Güçlü, Beşikçi'nin mektupların birer nüshasını PKK'ye vermesine, “bunu bir örev bildim” demesine öfkeleniyor; bunun “özlük haklarının ihlali” kişisel hak ve özgürlüklere aykırı olduğunu, demokratik bir tutum olmadığını elirtiyor. Hatta daha da ileri giderek, bu tutumuyla Beşikçi'nin, “can güvenliğini tehlikeye soktuğunu” ve neredeyse başına bir şey gelirse bundan Beşikçi'nin sorumlu olacağını söylüyor.

İ. Güçlü, 65 sayfalık mektubunda İ. Beşikçi'nin görüşlerini eleştiriyor. Tabii eleştiri konusu PKK olduğu için, baştan sona kadar PKK'yi işliyor. Bol bol “insan hak ve özgürlükleri”nden, “özlük hakları”ndan, “demokrasi”den söz ediyor. Beşikçi'nin “PKK ile ilişkilerimiz gönül, ruh, ürek ve beyin birliğine dayanıyor” sözüne çok içerlemiş görünüyor. Beşikçi'nin PKK'ye ve PKK ile bağlantılı olarak Kürdistan'da yaşanan gelişmelere ilişkin görüşlerini, “çifte standartlık”, “duygusallık”, “bilim dışılık” ve “hırçınlık” deyimleriyle tanımlıyor. Beşikçi'nin Kemalizme yönelik eleştirilerini aynı biçimde PKK'ye de yönelmesini bu deyimlerle ifade ediyor. Beşikçi'nin PKK ile ilişkilerini çeşitli kategorilerle inliyor; bunun “işçi-kapitalist”, “toprak sahibi- köylü” ve “özgür aydın” ilişkisi olamayacağı, geleneksel Kürt toplum yapısındaki “feodal-serf ilişkisine”, “şeyh-mürid ilişkisine” benzediği sonucuna varıyor. Değerlendirmelerinde ve sözlerinde mektup ilerledikçe açılıyor; “cürüm işlemekten” söz ediyor, “gelişmelerde birilerinden yana taraf olursanız tarihsel bir suç ortaklığı ile karşı karşıya kalabilirsiniz” diyor, açıkça söylemese de üstü kapalı ve imalı bir tarzda “bir Türk olarak ne karşılıyorsunuz” demeye geçiyor. 65 sayfalık kendi mektubunu yayınlamayı Beşikçi'ye adeta bir görev olarak veriyor ve “siz yayınlamazsanız ben yayınlayacağım” diyerek Beşikçi'yi buna zorlamak istiyor. Mektubun 62. sayfasında, “metropole dönüşmüş birçok insan, savaşan halk çocuklarının üzerine teori yapıyorlar” diyor. Beşikçi'nin kendisine yönelttiği “şimdiye kadar kaç gerilla'ya donattınız?” sorusuna karşı, aynı sayfada şu sorularla cevap veriyor: “Peki o zaman, niye kendiniz gerilla olmuyorsunuz? Gerilla komutanlığı yerine, bir ayının yazarlığını kendinize seçenek olarak seçiyorsunuz?”

3. Biz PKK'yi eleştiriyoruz. Sözlü olarak, yazılı olarak bu eleştirileri sürdürüyoruz. Onlar da bizleri eleştiriyorlar. Fakat, PKK düşmanla savaş halinde, sıcak savaş içinde olan bir harekettir. Bu süreçte O'nun etkinliğinin artmasını ve yaygınlaşmasını, PKK'nin büyümesini de istiyoruz. Bu bakımdan PKK'yi gelişigüzel eleştiremeyiz. PKK'nin hangi zeminlerde ve nasıl eleştirileceği bizimle ilgili bir sorundur.

4. Mektubunun yayınlanması konusundaki isteğine gelince: Böyle bir görevim ve sorumluluğum kuşkusuz söz konusu olamaz. Fakat mektubunu istediğin zaman, istediğin şekilde yayınlatabilirsin. Mektupta yazılar çok soluk olduğu için fotokopi yapamadım.

Mektubunda çok önemli yanılgılar var. Bunlardan biri de, benim, basın-yayın alanında çok büyük olanaklara sahip olduğum şeklindeki görüş. Böyle olanaklara sahip değilim. Daha önemlisi bu tür olanaklar arayışı içinde de değilim.

Hepinize selamlar ve sevgiler yolluyorum.”

Saygın bilim adamı İsmail Beşikçi'nin ısrarlı ricalarına rağmen, İ. Güçlü'nün mektubunu yayınlamayı gerekli ve yararlı görmüyoruz. Bir kere, mektup sahibini okuyucularımız yakından tanıyorlar. İkincisi, bu mektup 65 sayfa olmasına rağmen, daha önce yayınlamış olduğumuz mektuptan öteye öзде yeni bir şey ifade etmiyor. Yani okuyucuya vereceği yeni bir şey yok. Üçüncüsü, İsmail Beşikçi de 65 sayfalık mektuba gereken cevabı yazmamış, cevap yazmaya gerek görmemiş. Yani aslında mektup cevapsız ve tek durumda. Dördüncüsü, mektup sahibiyle bizim bu tarzda tartışmak gibi bir politikamız yok. Yani mektubun içeriğine cevap vermemi biz de değer bulmuyoruz. Bu durumda, başkasına ait bir mektubu bizim yayınlamamızın bir anlamının olmayacağı açıktır. Kendisinin cevap yazmaya değer bulmamış olduğu bir mektubu bizim de yayınlamaya değer bulmayışımızı İsmail Beşikçi'nin anlayışla karşılayacağını umuyoruz.

İ. Güçlü, mektubunu İsmail Beşikçi'nin yayınlamasını ısrarla istiyor ve Beşikçi yayınlamazsa kendisinin yayınlayacağını belirtiyor. Öyle anlaşıyor ki, kendisi yayınladığında okuyucu bulamayacağını iyi bildiği için, mektubunu İsmail Beşikçi adıyla yayınlamak ve bu biçimde daha geniş

bir okuyucuya ulaşmak istiyor. Buna İ. Beşikçi'nin cevabı kendi notunda var. Bu durumda, umarız mektup sahibi mektubunu kendisi yayınlarsa böylece merak edenler görme olanağına kavuşur. Eğer yayınlama imkânı bulamazsa, kendisine Cumhuriyet gazetesine göndermesini tavsiye ederiz. Bu biçimde hem yayınlama imkânı bulup daha geniş bir okuyucu çevresine ulaşabilir, hem de bir miktar “telif ücreti” alabilir. Böylece Cumhuriyet gazetesinin yazarları da, PKK ve Beşikçi aleyhine yazacakları yeni yazılara alıntılar yapabilmek için kapsamlı bir kaynağa sahip olmuş olurlar.

Serxwebûn

(Sayı 117, Eylül 1991)

Sayın İsmail BEŞİKÇİ,

“Devletlerarası Sömürge Kürdistan” adlı kitabınızı okuduktan sonra, size yazmayı düşündüm. Ancak, ardından iki kitabınızın daha çıktığını öğrenince, onları da okuduktan sonra yazmanın daha yararlı olacağına karar verdiğim için mektubumu geciktirdim.

Avukatlarınız ya da yakın dostlarınız aracılığı ile bu mektubun size ‘elden’ ulaşmasının daha yararlı olacağına karar verdim.. Posta ile gönderdiğim zaman elinize geçmeyeceğini sanıyorum... İçinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle mektup elinize geç ulaşırsa, kusura bakmayın.

Ben, 1974 sonrası Kürt Hareketleri’nden etkilenmiş gençlerden biriyim. KOMAL Yayınevi’nin yayınlamış olduğu kitaplarla Kürt Toplumunu, Tarihini ve Sorununu kavradım. 1976-1980 dönemi Rızgari dergisinin görüşlerini benimsedim ve savundum. Ki, Rızgari giderek siyasi bir hareket oldu.

Size nasıl bir kişinin yazdığını bilmeniz açısından kendimi tanıtmaya gereğini duydum...

Sayın Beşikçi,

“Doğu Anadolu’nun Düzeni” adlı kitabınızı ilk okuduğumda, yazılanları henüz değerlendirebilecek bir kapasitede değildim. Ancak, daha sonra “Bilim Yöntemi” dizisi ile başlayan kitaplarınızı okuduğumda ise yazılanları tartışıp, değerlendirebilecek bir düzeye gelmişim.

“Bilim Yöntemi”nde ve ondan sonraki eserlerinizde sık sık ve sürekli olarak, “Bilim olgulardan hareket eder. Bilim olguları inceler, olgular

arasındaki bağlantıları ve ara bağlantıları ele alır” vurgulamasını yapıyorsunuz. Gerçekten, Kürt Sorunu’na hiçbir Türk aydınının, hatta bir-iki Kürt aydını ve devrimcisi dışında kimsenin cesaret edip, tartışmadığı bir ortamda siz tartışmaya açınız...

Türk Devleti’nin resmi ideolojisi’ni, denilebilir ki, Komal ve Rızgari’den sonra, bilimsel bir temelde eleştiren, teşhir ve deşifre eden aydın siz oldunuz. O dönem aktif siyasi mücadele içinde olduğum için, Rızgari’nin ve sizin Kemalizm konusundaki tezlerinizi birçok siyasi görüşlerden insanlarla, demokratlarla tartışıyorduk. Çok acıdır ki, o dönemler gerek Rızgari’nin ve gerekse sizin görüşleriniz sadece Türk “Sol” tarafından değil; bütün Kürt grupları tarafından da afaret edilmişti. Hoş şimdi, muhtevada pek bir şey değişmiş değil... Bugün bile, Kemal BURKAY, Murat CIVAN, Abdullah ÖCALAN, İbrahim GÜÇLÜ vd... birçokları, Türk Kurtuluş Savaşı’ndan bahsetmekten, Kemalizme utangaç “eleştiri”ler getirmekten pek ileri gidebilmiş değiller... Kısacası, sizin “Bilim Yöntemi” dizisi altında yayımlanan kitaplarınızda yer alan inceleme, araştırma ve tespitlerinizi kitle içinde yayarken karşılaştığımız zorlukları çok iyi hatırlıyorum. Bunun yanında, M. ÇAYAN’ın eklektik görüşleri ile sizin de savunduğunuz tezlere korkak bir biçimde karşı tez (!) oluşturmaya çalışan A. ÖCALAN ve diğer PKK yayınları da unutulmuş değil. Unutulamaz, çünkü, bugün bile o sakat görüşler, şurasından burasından kırılıp-rak savunulmaktadır.

Sayın Beşikçi, esas konumuza sizin yönteminizle yalın bir biçimde girmek gerekiyor.

“Devletlerarası Sömürge Kürdistan” bir çalışmadır. Ama, benim bildiğim, kavradığım İ. Beşikçi çalışması değil. Neden değil? Çünkü, İ. Beşikçi’nin bu kitapta neyi tartıştığı, neyi incelediği; her biri başlıbaşına ciddi birer inceleme konusu olan tespitlere nasıl vardığı; bu çalışma ile nereye varmak istediği belli değil.

Bilimsel değil, çünkü, sizin yönteminizle “olgulardan hareket etmiyor. Olgular arasındaki ilişkileri açıklamıyor.” Nasıl varıldığı belli olmayan tespitleri sıralıyor.

Araştırma, inceleme değil. Çünkü, hiçbir konuyu incelemiyor. İ. Be-

şikâcinin birçok eserinde dile getirilmiş görüşlerin tekrarı, tekrarı ve yine tekrardır.

Objektif değil. Evet her şeyden önemlisi objektif değil. Objektif olmadığı "İlk Kurşun" tespiti ile PKK'ya bakışta çok açık görülüyor. Eğer Kuzey Kürdistan'da "İlk Kurşun" Eruh ve Şemdinli'de sıkılmışsa, sizin son kitabınızda eleştirdiğiniz "tarihi bilmeyen belleksiz Kürtler"den biri olmayarak, TC döneminde Türk işgal güçlerine Piran'da, Ağrı'da, Dersim'de sıkılan kurşunların ne olduğunu sormak isterim. Eğer "İlk Kurşun" 1984'de PKK tarafından sıkıldıysa, sizin Sokak dergisindeki gibi, "Doğu'da Savaşa Son" dememeniz gerekir. Yok eğer, "Doğu'da Savaşa Son" kampanyasına katılıyorsanız, diğeri "İlk Kurşun" olmaz. Yok buna rağmen de "İlk Kurşun"sa, o zaman her düzeyde kurşunların atılmasından yana olmanız gerekmez mi? Hâlâ da "İlk Kurşun" diyorsanız, başını A. Nesin ve ondan daha kaşarlanmış Kemalistler'in çektiği "Demokrasiyi Gözleme" ya da "İzleme Komitesi"nin "Kürt Uzmanı" olmamanız gerekirdi. Eğer "demokrasi'yi gözleyecekseniz", "İlk Kurşun"u unutmanız gerekir.

Kitabınızın adını "Devletlerarası Sömürge Kürdistan" olarak belirlemiştiniz. Bu tespit bizim de kaulduğumuz ve doğru bir tespit'tir. Fakat tespit'in açılımını doğru yapmamışsınız. Neden? Çünkü, Kürdistan'da gelişen mücadelenin hedef ve bağlantılarının çok tüz değerlendirilmesi gerekmektedir. Kanımca, KUKM, eylemin muhtevasına uygun olarak dört sömürgeci devleti (Türkiye, İran, Irak ve Suriye) hedef almak zorundadır. Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerin işgal ordularının Kürdistan'dan kovulmaları eylemi, sizin de bildiğiniz gibi, Ortadoğunun haritasının değişmesi anlamına gelir. Kürtler böylesi zor ve çetin bir görevin altından ancak sömürgeciliğe karşı güçlerini birleştirerek kalkabilirler. Bunun teorik ifadesi ise ulusal ve toplumsal güçlerin ortak siyasi ve askeri bir taarruz cephesi'nde örgütlendirilmesi doğru önermesinden geçer. Bir bilim adamı olarak yapmanız gereken budur.

Yoksa elini Kürt, Türk ve Arap devrimcilerinin kanyla yıkayan PKK'nın cinayetlerini meşrulaştırmak anlamına gelen vahim tespitleriniz, aynı zamanda ortak taarruz cephesi eylemini de infilak ettirmektedir.

Çünkü, PKK liderliği bilinen yapısıyla, tüm kendi dışındaki güçleri ve kadroları hain ilan etmiş durumdadır. Nasıl ki, geçmişten 1990'lara kadar size de kuşku ile bakmışsa, yarın sizi de ajan ilan etmemesi için hiçbir değer yargısına sahip değildir...

PKK konusunda objektif değilsiniz. Mantık kıyaslaması açısından bir örnek: Yanılmıyorsam, siz de diğer birçok aydın ve sosyalist gibi Stalin'i yaptığı katliamlar ve komplolarından dolayı eleştiriye aldınız. Birçok aydın ve sosyalist bu eleştiri sahiplerine, "burjuvaziye ve emperyalizme yarıyor" gerekçesi ile karşı çıkıyordu. Karşı çıkmakla kalmayarak, Stalin'in kirli işlerini sosyalizm adına savunup, objektif olarak Stalin'e suç ortağı oluyorlardı. M. Kemal ve diğerlerine suç ortağı olanların da gerekçesi aynıydı... Siz kendiniz Türk "Solu"nu eleştirirken, M. Kemal'in katliamcı, anti-Kürt yanını görmediklerini vurguluyordunuz.

Siz, "Devletlerarası Sömürge Kürdistan" kitabınızda, farklı eğilimlerden Türk aydın, politikacı, gazeteci ve benzeri kişi ve kurumların anti-Kürt tavırlarını eleştirirken, düşman TC'ye karşı "ayıp olmasın" mantığı ile PKK gibi Kürt ulusal kurtuluş hareketi içinde en dezavantaj ögcyi savunmalarınızın başına oturtuyorsunuz. Siz, Kürt Ulusu ve Kürtlerin mücadelesini ırkçı, şöven, sosyal-şöven Türk aydın ve politikacılarına karşı savunurken, neden kendinizi PKK gibi birçok yanı tartışma götüren bir yapıyı savunmak ve lanse etmek zorunda hissediyorsunuz? Ya da Kürtlerin haklı ve meşru mücadelelerini savunurken, onlardan yana tavır alırken, PKK ya da başka bir örgütü savunma zorunluluğu mu var? Elbette burada sözkonusu olan PKK'nın siyaseti, pratiği ve ilişkileridir. Yoksa, PKK militanlarının işgalci bir subayı, eri ya da işbirlikçi bir Kürdü öldürmeleri, emin olunuz ki, sizden çok daha fazla Türk zulmünü etinde, kemiğinde yaşamış ve yaşayan her görüşten Kürdü sevindirir...

Sayın Beşikçi, sözkonusu eserinizde bir bilim adamına, en azından, sizin yöntemimize ters biçimde bir siyasi yapıyı ele alıyorsunuz. Konumu oldukça tartışmalı olan bu siyasi yapıyı hiçbir analize tabi tutmadan ya da hangi analizler sonucu varıldığı belli olmayan tespitlerle satır aralarında lanse etmek, takdir edersiniz ki, çalışmanızın objektif olmadığı tespitini yapma hakkını konuyu anlayan her okuyucuya veriyor...

Bir de geçmişi çabuk unutmüş görünüyorsunuz. Kürdistan Sorunu'nun, Kuzey Kürdistan ve Türkiye'de gündemleşmesinde Rızgari'yi diğer bazı Kürt grupları ile aynı kefeye koyuyorsunuz. Bu, insafsızlık değil mi?

Kürdistan'ın sömürge yapısını, ayrı örgütlenmeyi, Kemalizm'i, sosyal-şovenizmi Rızgari irdelerken; Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin temel tezleri'ni oluştururken, Özgürlük Yolu, Kawa vb. Moskova ve Pekin'de yağan yağmurdan, SSCB'de ineklerin kaç kilo süt verdiği; her birinin ismini ezberlemek bir cebir işleminden zor olan "Dörtlü Çete"nin cank-cunk-ting-tang'larıyla uğraşmıyorlar mıydı?

Yine sizin benden çok daha iyi bildiğiniz gibi Rızgari, Kürdistanı bir çizgi ve yapı oluşturmaya çalışırken, bugün Hafız ESAD'ın karanlık ve kirli işlerinden sorumlu kardeşi Cemil ESAD'ın kucaklarında oturan Abdullah Öcalan ve sonradan kendisinin "ajan" ilan ettiği bütün merkez kadroları, M. ÇAYAN'ın Kemalist düşünceleri ile malul demeklerde ve reaksiyoner gruplar içinde tahribat üreten bir nitelikte olduklarını unuttunuz mu? KUK ve DDKD'nin Talabani ve Barzani şubesi olup, onlar adına yurtsever kanı dökmekle meşgul olduklarını unuttunuz mu? Yine, Rızgari ve Komal'ın size sahip çıktığı, görüşlerinizi bugüne kadar kararlılıkla savundukları, bundan dolayı varolan tecritleri'nin daha da katmerleştiğini unuttunuz mu?

Evet, "Devletlerarası Sömürge Kürdistan" kitabınızda DDKO'lar üzerinde duruyorsunuz. Ancak, DDKO'nun direnen ekibinin -sizin de katkılarınızla- oluşturduğu Rızgari'yi; ÖY, DDKD, KUK, KAWA vb... ile bir kefeye koyup, atlamaya çalışmışsınız. Sayın Hocam, Rızgari'nin ideolojik ve siyasal hattı'nı atlama ihtiyacını neden duyduunuz? Siz de çok iyi biliyorsunuz ki, Komal-Rızgari, yine sizin de çabalarımızla Kürdistan Devrimi'nin ideolojik ve siyasal barajı'dır. Aşılabilir. Ancak, ona yaklaşıpça, Kürdistan Devrimi'ne biraz daha yaklaşılabilir. Yoksa, BAAS motifleri ile olsa olsa Kürt Saddamları ortaya çıkar. Zaten, "ulusal önder" Apo'nun; İdi Amin, Bokassa ve PolPot'a benzemek istemediğini kendi yayın organı Serxwebûn'da yazmış olması, "ateş olmayan yerden duman çıkmaz" gibi nerceye yaklaştığını göstermiyor mu? Ayrıca, A. Öcalan,

DDKO savunması ve Kürdistan mücadelesinde varılan dönüm noktasını, "asılsız, kişiliksiz, köle ve uşak tipli varlığını sömürgecilerden alan sefil aydınlar" olarak tanımlıyor. "Devletlerarası Sömürge Kürdistan" kitabınızda DDKO üzerinde durmakla beraber, Rızgari'yi "es" geçmeniz, A. Öcalan'ın bu yaklaşımından mı kaynaklanıyor?

Sayın Beşikçi, bunlar unutulmamalıdır. Doğu Perinçek'in, Yalçın Küçük'ün Kürtlere verdikleri bir şey yok ki kaybetsinler. Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Cumhuriyet gazetelerini ya da 2000'e Doğru dergisini okuyarak Ortadoğu'yu göremezsiniz. Ortadoğu'da bazı Kürt örgütleri uşakça ilişkiler içindedirler. "Dur dersin durur, vur dersin vurur"lar... Bu ilişkiler içinde en kötü noktada olan da PKK'dır. Bunu ezbere demiyorum! PKK'lılar, Suriye'de artık Muhaberat (İstihbarat Örgütü) kimliği ile Suriye Kürtlerine zorbalık yapıyorlar... PKK'lılar bir polis gibi rejimin hoşlanmadığı Kürtleri sorguya çekip, işkence yapabiliyorlar! Son zamanlarda, bu işi Suriye Kürtlerini öldürme düzeyine ve Suriye gümrük kapılarında Suriye Muhaberatı ile birlikte pasaport kontrolü yapma düzeyine kadar vardırıdılar... Bütün bunları Suriye Muhaberatı'nın isteği ve emri üzerine seve seve yapıyorlar...

Adamlar niye yapmasın ki, zaten merkezi yayımlarında Suriye Kürtlerine "mevcut ilerici, anti-emperyalist ve yurtsever yönetiminizi desteklemeniz gerekir" diye yazdıklarına göre, buna uymayanları da cezalandırabilirler!

PKK'nın, Suriye'de üstlendiği işlevi anlamamız açısından bir kıyaslama yaparsak; örneğin; bugün, Türkiye'de esir kamplarında bulunan Kürt sığınmacıların TC'ye ait kimlik ve silahları alarak gelip sana, "Kürtlerle ilgili yazma. Türk Devleti ile iyi geçin... Türk Devleti'ni destekle vb..." demeleri, baskı ve işkence yapmaları gibi bir şey...

İşte, sayın hocam, eğer olgulardan bahsediyorsak ve tespitlere varıyorsak; PKK olgusunu ve olgusal ilişkilerini de açıkladıktan sonra, bilimsel bir temelde savunulabiliyorsa PKK savunulur. Yanlış anlamayın, ben burada PKK'nın eleştirisini yapmıyorum. Bir bilim adamının eserinde yer alan önemli bir tespitin belli tahliller sonucu ortaya konulması gerektiğini haurlatıyorum sadece... PKK lanse edilerek, bilimsel çalışma yapılamaz.

Eğer yapılabilir diyorsanız, en azından hemen aklıma gelen şu soruların cevaplarını vermeniz gerekir:

Ferit UZUN (Kawa lideri), Mustafa ÇAMLIBEL (ÖY. militanı), Enver ATA (PKK Avrupa Sorumlusu), Semir (Çetin GÜNGÖR, PKK kurucusu ve MK üyesi), Davut (Resul ALTINOK, PKK kurucusu ve MK üyesi), Zülfü GÖK (PKK militanı), Kürşat TİMURÖĞLU (Dev-Yol Yöneticisi), Ali Hoca (Ramazan ADIGÜZEL, TKSP üyesi), Mahmut BİLGİLİ (PKK üyesi ve Avukatı), Dilaver YILDIRIM (PKK Kurucusu ve Askeri Kanat sorumlusu), (...), cinayetlerinin; Özgürlük Yolu, Kawa, DDKO ve Rızgari 1987 Newroz gecelerine saldırarak, adam öldürmesi ve yaralaması; Eruh-Milan, Pınarcık katliamları ile 5 KUK'çu ve Irak KDP ve IKP kadrolarının katledilmelerinin de adını koymak gerekmez mi?

Fazla yer almasın diye, aklıma gelenlerin ancak onda birini buraya aktarabildim... Eğer, PKK'nın Eruh'ta sıkığı kurşun'un adı "İlk"se, yüzlerce Kürt devrimcisine, onlarca Türk devrimcisine, yüzlerce eski kadro ve üyesine sıkığı kurşunların da bir adının olması gerekmez mi? Yoksa, siz de, PKK'lılar gibi "kurşun adres sormuyor" mu diyeceksiniz?

Sayın Hocam, TC'ye karşı vuruşan her militana sahip çıkmak, özgür ve bağımsız Kürdistan için düşen her şehide sahip çıkıp saygı duymak ayrıdır, Ortadoğu'da en az TC kadar Kürt Ulusuna düşman devletlerin elinde bir suikast aygıtı haline getirilen PKK'yı bilim adına lanse etmek ise çok ayrı bir şeydir.

İkinci kitabınız "Bilim, Resmi İdeoloji, Devlet/ Demokrasi ve Kürt Sorunu"nu okuyan en az 20 kişi ile konuştum. Yaptığım sohbetlerde hiçbirinin bu kitabı sizin neden yazdığınızı anlamadıklarını gördüm. Sözünü ettiğim bu insanlar, farklı siyasi görüşlerden, yıllarını Kürdistan mücadelesine vermiş, sizi seven ve gerek son ve gerekse 1980 öncesi kitaplarınızı büyük bir dikkatle okumuş ve bazıları da sizi şahsen yakından tanıyan kişilerdir... Son yayınlanan kitaplarınız üzerine bu arkadaşlarla resmi olmayan bir anket yaptım sayılır. Ama ne acıdır ki, bu arkadaşların bir çoğu sizin yazdıklarınızın büyük bir bölümüne anlam veremiyorlar.

Son yayınlanan üçüncü kitabınız "Bir Aydın, Bir Örgüt ve Kürt Sorunu"nda ise, Komal için;

"Fakat, Komal öteki birkaç çalışmada da olduğu gibi, bunu da zamanında yayınlamadı. 12 Eylül sonrasında da kaybetti. Ötekilerden farklı olarak, bunun başka bir arkadaşta fotokopisi de vardı..."

• diyerek, sanki Komal'ın bunu kasten yaptığını belirtmeye çalışıyorsunuz.

Komal ile ilgili bu iddia tümünden yanlıştır. Sizin yayınlanmamış bir tek eseriniz vardır. O da basım halindeyken 12 Eylül nedeni ile basımdan geri çekilmiştir. O bahsettiğiniz belgeler işe en iyi biçimde basılıp dağıtılmıştır...

Ayrıca, Komal Yayınevi'nin bahsettiğiniz dönemde sahibi ve sorumluları olan Recep MARAŞLI ile Zülküf GÜNAY halen cezaevindedir. Sizin, gerek bu arkadaşların ve gerekse Komal'ın 79-80 yılları arasındaki durumunu benden çok daha iyi bildiğinizi sanıyorum. Ki, yer yer Komal'ın adı "İ. Beşikçi Yayınevi" olarak dillerde dolaştığı dönemleri bilmeniz mümkün değil...

Bütün her şeye rağmen, o dönemde Rızgari sizin Aziz Nesin ve Türkkaya Ataöv'le olan polemiklerinizi de içeren 22 sayfalık teksir broşür yayınladı. Bugün "onlardan farklı bir arkadaşta fotokopisi olan" belge de herhalde bu yayınlanmış belgelerden biridir... Rızgari broşürü, Komal'ın çeşitli bürolarının anbarlarında bekleyen "İsmail Beşikçi Dava Dosyası" ile birlikte dağıldı. Diyarbakir bölgesinde yapılan dağıtımda ise ben aktif olarak yer almışım... Ne yazık ki, o günlerde dağıtımını yaptığınız Rızgari broşürü ve sizin Savunma kitabınız, şimdi Diyarbakir Cezaevi'nde hiçbir direniş göstermediği halde Diyarbakir Direnişi'nden söz eden, Apocu'ların (Apocu dediğim için sakın kızmayın. Özellikle Apo ve arkadaşları son yıllarda kendilerini, merkezi yayınlarında övünerek böyle adlandırıyorlar...) bile kişiliksizliğinden dolayı cezaevi'nde dalga geçtikleri Selim ÇÜRÜKKAYA (namı diğer Tilki Selim'dir) ve diğer birçok Apocu tarafından tepkiyle karşılanmıştı. Onlara göre, siz ve çalışmalarınız bir hiçti. Ayrıca, siz tutuklandıktan sonra, durumunuzu dile getiren İngilizce, Kürtçe ve Türkçe bir broşür de yayımlandı... KOMAL ise çok ağır koşullarda "Kürdistan'da Örgütlü Devlet Terörü ve İsmail Beşikçi" adlı bir kitap yayınladı.

Yıllarca elinden gelen bütün çaba ile kitaplarınızı basan/yayan ve dağıtan Komal'ın içinde bulunduğu ağır koşulları gözönüne getirmeden, sadece size ait bir iki çalışmanın "kaybolduğunu" açıklamak, onların size cevap veremedikleri koşullarda Komal'la ilgili yukarıda belirttiğim önyargılı belirlemeyi yapmanız sizin için büyük bir talihsizliktir...

Küçük bir hatırlatma yapmak istiyorum. Sayın Hocam, biz 12 Eylül'den sonra "Şam-ı Şerif"te Suriye İstihbarat Örgütlerinin kucağına oturmadığımız için, çok yoksul ve ama onurlu bir yaşam sürdürürken; Avrupa'da Rızgari ve Komal çalışmalarını Denge Komal adı ile sürdüren arkadaşlar, bizim rızkımızdan, TC zindanlarındaki yüzlerce arkadaşımızın rızklarından yapukları kesintilerle sizin yayınlanması o dönemde pek de acil olmayan "UNESCO'ya MEKTUP" ve "SAVUNMA"nızı yayınlıyorlardı. Değindiğim koşullar içinde Avrupa'da yayınlanan ve çok iyi bir biçimde dağıtımı yapılan bu iki eserin adlarını bile son yayınlanan kitaplarınızda vermemiş olmanızı ne ben ne de hiçbir kimse anlayabilmiş değildir... Yoksa, KOMAL'a olan küskünlüğünüzden dolayı o kitapların yazarı olmaktan, kendi eserlerinize sahip çıkmaktan mı vazgeçtiniz? Ki, gerek o kitaplar ve gerekse Denge Komal'ın çok ciddi çalışmaları, sizin dünya kamuoyundaki etkinliğinizi ve tanınmanızı kat be kat artırmıştı.

Diğer çalışmaları yanında, size ait kitapları da basıp dağıttıkları için bugün TC zindanlarında direnişçi yapıları ile herkese örnek olan ve artık onlar da uluslararası bir isim haline gelen, eleştirdiğiniz dönemin KOMAL sorumlularından Recep MARAŞLI ve Zülküf GÜNAY gibi arkadaşlara ya da bu arkadaşların izni ve onayı ile Avrupa'da Komal adına faaliyet sürdürenlere son kitaplarınızı yayınlamamanızın nedeni nedir? Yoksa, zararı Komal ve Denge Komal'a, kârı ise, Kürt Sorunu'nda hiçbir yayın yapmamış ve belki de emeği de geçmemiş yayınevlerine mi olsun istediniz? Burada yeri gelmişken bir konuya daha değinmek istiyorum. Gerek Zülküf GÜNAY ve gerekse Recep MARAŞLI, sizin kitaplarınız ve kendi suçlanmaları ile ilgili ciddi savunmalar yaptılar. Özellikle Recep MARAŞLI'nın Rızgari'nin temel tezlerini geliştiren savunması kitap halinde basıldı. Bu kitap sizin elinizdeydi, neden bu arkadaşların savunmalarından ve bu kitaptan bir tek cümle bile son yayınlarınıza almadınız. Kaynak bile göstermediniz? Oysa, sizin öne sürdüğünüz ve kitaplarınızın

"adı"na da denk düşen ciddi belirlemeleri çok tali belgelere değinmenize rağmen "es" geçmenizi bir türlü anlayamadım...

Sayın Hocam, yine 3. kitabınız "Bir Aydın, Bir Örgüt ve Kürt Sorunu"nda 25. sayfa e başlığı altında şöyle yazmışsınız:

"... Hemen belirteyim ki, 1984'de Kuzey Kürdistan'da başlayan Kürt Hareketi Kürt Toplumu'nun, Kürdistan'ın bu yapısını hızla değiştirmektedir. PKK, Kürt Hareketleri'nin önderliğinin sınıf yapısını değiştirmiştir..."

Siz PKK'nın yayın organlarını izliyor musunuz bilemiyorum. Ancak, bunun Kuvva-i Milliye Takipçisi, Sıkıyönetim Mahkemeleri ve komutanları "bölücülere karşı verdiğimiz mücadeleyi takdir etti..." diyen; bugün Kürt dostu olmaktan çok PKK dostu (!) kesilen Doğu Perinçek'in "Ulusal Önder" Abdullah Öcalan ile röportajını okumuşsunuzdur. Sanırım, hem bu 'röportaj'dan hem de Yalçın Küçük'ün "Başkan"la röportajından bir hayli etkilenmişsiniz. Bu etkilenme bir yana, "Ben de Kürtlük aşkı yok", "Ben Türk subayı olmak istiyordum", "Atatürk'ün heykelini görünce heyecandan titredim", "Biz Türkiye topraklarını bölmek istemiyoruz" vb... diyen Abdullah Öcalan'ın mutlak şefliğinin egemen olduğu bir partinin, "Kürt aydınının belleksizliği"ni değiştirmekten çok, uşak bir manüğün kötü bir örneği değil midir? PKK, "Kürt hareketlerinin önderliğinin sınıf yapısını" nasıl değiştiriyor? Adamlarda sınıf yapısı yok ki, önderliği değiştirsinler. Acaba, diğer Kürt önderliklerinin sınıf yapısının niteliği sizce nedir? Bu yargıya hangi bilimsel araştırmalar sonucu vardığınız gerçekten merak konusudur. Yoksa, siz de, PKK gibi Kuzey, Doğu, Güney ve Güneybatı Kürdistan'daki bütün Kürt örgütlerine "hain" demenin zeminini mi hazırlıyorsunuz? Peki, "önderliğin sınıf yapısı değişmiş"se, Kürt örgütlerinin Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerin bir diğeri ile olan ilişkisinde kullanılmaya ne diyorsunuz?

(...)

Sayın Beşikçi, bu saatten sonra, hem Aziz Nesin'in liderliğinde kurulan "Demokrasi" komitelerinde yer almak, hem de artık aşılın polemiklere taktılıp kalmak sizin gibi bilim adamının işi olmasa gerek. Kürdistan Press'ten aktardığınız birçok polemikğin tanığı ve tarafıyım. Siz bırakın artık o tür polemikleri, kitabınızın 108-109. sayfalarında: "Bizim yaşımıza

başımıza bakıp, lafımızı kesip, siz bunları bilemezsiniz demeyin... Biz, 1. şubelerden, işkencelerden, hapishanelerden geçtik. Oralarda biz, savunduklarımızın hesabını verdik...” diyen genç arkadaşlar yapısınlar. Ama, şunu da unutmayın: 1979’da sizi kürsüden indiren Aziz Nesin’e Avrupa’yı dar eden ve onun iflahını kesenler, gerek sizinle ve gerekse Kürdistan sorununu ile ilgili birçok çalışma yaparlarken, sizin “Kürt hareketinin önderliğinin sınıf yapısını değiştirdi” diye lanse ettiğiniz PKK’nın ne yapıklarını da biliyor musunuz? Bilmiyorsanız ben kısaca hatırlatayım; onlar, bu çalışmaları yürütenlere kurşun sıkıyorlardı Sayın Beşikçi... İşte, “İlk Kurşun” gibi o kurşunların da adını koymamız gerekir. Yoksa, siz de Apocular gibi, “Kurşun adres sormaz” mı diyeceksiniz sayın Beşikçi....

Sizden TC Devleti’nin Sömürge Valiliği, Olağanüstü Hal Yasası, Kürdistan’a yönelik uluslararası planlar, Kürt hareketinin uluslararası düzeyde temsili vb... gibi konularda ciddi çalışmalar bekleniyordu. En azından TC’nin 1919, 1925, 1929-30, 1937-38 hareketleri karşısındaki tavrı ile o dönemdeki Türk Basını’nın taktiği’ni ele alabilirdiniz. Ve Siverek Olayları’ndan beri PKK’yı bir balon gibi şişirme; deyim yerindeyse, anti propagandası ile lanse etmelerinin arkasında yatan gerekçeler konusunda bizleri bilgilendirmeniz ve PKK’nun boyunu çok aşan uluslararası planlara göre Kürdistan’da sürgün ve katliam planlarının uygulanmasında PKK’yı bir öge olarak kullanmaları; bu planların somut pratikte aldığı biçimler konusunda sizden ciddi eserler beklenirken; siz kalkmış Kürdistan Press’in ipliğini pazara çıkardığı Aziz Nesin ile polemige takılmışsınız. Bu yetmiyormuş gibi satır aralarında da PKK’yı lanse ediyorsunuz.

Ayrıca, bugün etrafımızda “dost” görünenlere, son dönemlerde sizin de aynı dilden konuşmaya başladığınız Doğu Perinçek, Yağın Küçük ve diğerlerine bir bakınız. Bir de PKK dostu kesilen bu adamların ve PKK’nın Mümtaz Kotan, Ruşen Arslan, Şerafettin Kaya, Orhan Kotan, Kemal Burkay, Mesut Barzani, Celal Talabani, Kasım-Lo, Sami Rahman vd... kendi dışında kalan bütün siyasal kadrolara yönelik küfür ve karalamalarına bakarsanız, o zaman nereye doğru gittiğinizi belki görebilirsiniz.

Hiç kuşkunuz olmasın sayın Beşikçi, son kitaplarınızdaki PKK ile ilgili subjektif tespitlerinizle, siz, PKK’ya Kürdistan Devrimi’nin teminatı

olan siyasal kadrolara saldırı için tahmin edemediğiniz kadar malzeme vermiş oldunuz. Bunun nasıl kullanacaklarını hep birlikte göreceğiz...

Son bir soru: Kendi merkez kadrolarını, üyelerini, diğer örgütlerden devrimcileri, yurtseverleri, kundaktaki bebeleri katletmeyi bir anlayış haline getiren; ölenler dışında birlikte yola çıktığı bütün arkadaşlarını hain ilan edip ve katlettiren; nihayet 16 yıl koynunda yatırdığı ve her şeyi birlikte planlayıp uyguladığı karısına MİT ajanı diyen; yıllarca Avrupa temsilciliği yaptırdığı arkadaşını ajan ilan ederek, kurşunlatan; kendi dışındaki bütün Kürt Örgütleri ile ezen ulus solu’nun büyük bir bölümünü düşman ilan eden; “en büyük ittifakımız Suriye ve İran’dır” diyen; kendisinden başka hiçbir beynin düşünmesine tahammül göstermeyen ve Orhan Kotan’ın deyimi ile “Bekaa Vadisi’nin Müebbet Mahkûmu” Abdullah Öcalan ve örgütü hakkındaki tespitlerinizi bilim ışığında, sizin deyiminizle “Bilim Yöntemi”ne göre değerlendirip, kitaplarınızdaki tespitlerinizi bilimsel temellere oturtabilecek misiniz? Siz eskiden yaptığımız çalışmalarla, yalnız şu ya da bu siyasetin değil, Kürdistan Devrimi’nin temel taşlarından biri durumundaydınız. Şimdi sizi PKK ile birlikte bir yere hapsedecekler. Bu tehlikeli plan’dan kurtulabilecek misiniz?

Tekrar İsmail Beşikçi’nin “bilim Yöntem”li eserlerini okuma umudunu kaybetmeden; TC’ye karşı tavizsiz tavrınız karşısında, geçmişte olduğu gibi bugün de saygı ile eğiliyorum. Basından ve avukatlarınızdan izliyorsunuzdur. Bütün Kürt örgütleri sizinle dayanışma içindeler. Ben de birey olarak bu çalışmalar içinde aktif olarak yer almaya çalışıyorum.

Size bu mektubu yazma hakkı ve görevini kendimde gördüğüm için yazdım. Saygılar sunar, özgür günlerde birlikte olmak umuduyla çalışmalarınızda başarılar dilerim...

A. FEWZİ

10.Mayıs 1990

Not: Mektubuma cevap verme gereğini duyarsanız, Avukat ya da görüşçüleriniz aracılığı ile mektubu size ileten arkadaşlar ya da verecekleri adrese gönderebilirsiniz.

İstanbul, 29 Temmuz 1990

Sayın A. Fewzi,

10 Mayıs 1990 tarihli mektubunuz, 24 Temmuz 1990 tarihinde elime geçti. Birkaç kere dikkatle okudum.

Haksız değerlendirmeler yaptığımızı düşünüyorum. Bazı değerlendirmeleriniz hakkında herhangi bir şey söylemek gereğini duymuyorum. Örneğin kitapların ne kadar değersiz, anlamsız olduğu, bilimsel olmadığı hakkındaki ifadeleriniz...

PKK ve PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan hakkındaki düşüncelerinize hiç katılmadığımı önemle belirtiyorum.

Bazı yargılarınız da maddi bakımdan yanlış. Örneğin Komal'a teslim edilen her çalışmanın yayınlandığı, "DİK uzmanı" olduğum vs. 1977-1978 yıllarında Komal'a teslim edilen ve basılmayan, ondan sonra da kaybedilen 3 çalışmanın, pek çok küçük yazının, mektubun, röportajın varlığından nasıl habersiz olabilirsiniz?

Bu konular ve benzer konular üzerinde sizinle uzun uzun konuşmak isterdim. Karşılıklı konuşmanın daha doğru bir yol-yöntem olduğunu düşünüyorum.

Komal'ın, Rızgari'nin unutulması, gözden uzak tutulması elbette söz konusu değildir. Fakat ben, arkadaşlarımla, PKK ile birlikte, Kürdistan'daki silahlı mücadele içinde yer almasını isterdim. Böyle olsaydı 1976 ve daha sonraki yıllarda yazılanlar pratikle bütünleştirilmiş olurdu. Rızgari'nin düşünceleri hayata geçirilmiş olurdu. Bunun gerçekleşmemiş olması, silahlı mücadeleye karşı bir konumda yer alınması, Kürdistan adına büyük bir talihsizlik olmuştur.

Recep'in savunmasını ilgiyle okudum. Kuşkusuz çok değerli bir ça-

lışma. Fakat bu savunma, metinlerin yayınevine teslim edilmesinden çok sonra elime geçti. Değişiklikler, ilaveler yapılması da zor oluyor. Bu, ülkedeki antidemokratik koşullardan, haberleşme eksikliğinden kaynaklanıyor.

Sayın A. Fewzi, mektubunuz, bütünüyle, bana büyük bir hüznü verdi. Çünkü mektubunuza eleştiriden çok suçlama ve aşağılama öğeleri egemen. Sağlık olsun.

Sizlere selamlarımı ve saygılarımı gönderiyorum. Sağlık ve mutluluk diliyorum.

İsmail Beşikçi
Etlik/ Ankara

Not: Mektubunuzun içeriğini Kürdistan Press (Sayı 82), Rızgari Özel ek (Sayı 11) gibi yayın organlarında da okudum. Elime geçen imzalı bir nüsha değilse de bunun özel bir mektup olduğunu biliyorum. Buna rağmen, mektubun yazılmasının temelinde PKK olduğu için, mektupta PKK'nın adı çok geçtiği için, bir nüshasını da PKK'lı arkadaşlara vermeyi uygun buldum. İ.B.